

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Aktstykker

vedkommende

Staden Aarhus,

samlede og udgivne

af

Dr. J. R. Hübertz.

Kjöbenhavn.

1 Commission hos *F. H. Eibe.*

Trykt hos *Louis Klein*

1845.

Højvelbaarne

Herr Conferentsraad Dr. phil.

Lauritz Engelstoft,

første og styrende Medlem af Directionen for Universitetet og de lærde Skoler, Professor i Historie; Geographie og Statistik ved Kiøbenhavn's Universitet, Ordens-Historiograph, Commandeur af Dannebrog, Dannebrogsmænd

tilegnes dette Skrift med Højagtelse og Hengivenhed

af

Udgiveren.

H
clie

getrautbaaren

fr. Konfessionsrat Dr. Engelbarts
Kommandeur of Lauenburg. Bism.
Königreich

ausgegeben

J. H. Hübner

End afhvortning for alle dem, som derved
byr maatte komme for den, berømtbar og
uklæret sig forned, at jeg - uaffengig af
jend sig far fundt mig forandret til at
tillændergen- fæm med jendru til, at fæm
undt med uklygtelig. Forbid for Indicørnk
normæend fæmning af ardfykten til mig -
i fæmning af 15 Mart. 1845 for Karl St
Hübentz til Augustal for den Vils. anmas-
fæf- og Willberlyft, at fæm i Indicørnk
tillægt mig offendige Qualificørnk, fæm
ikke tillæmme mig, tillændergen fæm, at
jeg, af fægt med mig fæm, for givt de fæ-
viden Christ til, som vedkommet. Det offe-
cørnk at gæntals me Adford, fæm, fæm af mig
regæment, kunde fætte mine Character i
at fætte Lys.

København d. 15 Mart. 1845

L. Christoff

FORORD.

Det er er kun lidet, hvad jeg har at sige, ved at fremføre denne lille Bog. De faa Læsere, der tage den i Haanden ville uden tvivl vide, at jeg ejer en ikke ubetydelig Del Afskrifter af Dokumenter etc. til *Aarhus Byes Historie*. Jeg har anstillet denne Samling med to bestemte Formaal for Öje: jeg vilde levere et Bidrag til Danmarks Special-Historie, væsentlig med Henblik paa Livet og Sæderne, og jeg vilde yde en ringe Skjærv til det gamle Sprogs Studium. Disse to Öjemed lode sig kun forene i en historisk Skildring med et rigt Anhang af Dokumenter eller i en simpel Udgivelse af disse. Jeg har af flere Grunde foretrukket dette sidste. Man vil saaledes i den foreliggende Del af Samlingen, der indeholder de Vigtigste af de Aktstykker, der ere ældre end det 17de Aarhundrede, finde Meget, der antyder, hvorledes Byen var knyttet til Kronen og Staten, Meget, der viser, hvorledes de forskjellige Fractioner af Samfundet vare stillede lige over for hinanden, og endelig Noget, til selv i enkelte

Tilfælde at bedømme Individernes Stilling. Jeg veed imidlertid meget vel, at alt dette tydeligere gaaer frem af den Del af Samlingen, der er yngre end det 16de Aarhundrede, og jeg haaber ogsaa, af denne at kunne levere en Prøve med Tiden *).

Hermed er egentlig Fortalen til Ende, forsaavidt det angaaer de Faa, men for det Tilfælde, at en og anden af de Mange kunde faae isinde at skjænke min Bog en ringe Opmærksomhed, anseer jeg det nødvendigt at tilføje et Par Ord endnu.

Som bekjendt afviger det ældre Dansk meget fra det, der er i Brug i vore Dage, saavel med Hensyn paa Sprogets indre Bygning, som paa den mere udvortes Side deraf, Skrivemaaden. I den

---

*) Skulde Nogen være i Besiddelse af Breve eller deslige, henhørende til det Tidsrum 1630—1650, fra, til eller om Biskop, Dr. Morten Madsen, hans Familie eller de andre Personer, som spillede en Rolle i den Tragedie, der opførtes paa denne ulykkelige Mands Bekostning, da vilde man særdeles meget forbinde sig ikke blot mig, men endnu mange Flere, ved paa en eller anden Maade at forunde mig Adgang til at blive bekjendt med Indholdet. Hvad jeg har betræffende denne i mange Henseender mærkelige Sag, vil nemlig blive optaget blandt den Samling af Aktstykker, jeg haaber snart at kunne udgive, og skjönt jeg troer at kunne fremlægge flere mindre bekjendte Dokumenter, der give ikke lidet Lys i Sagen, saa er der dog endnu mange dunkle Partier, som ikke kunne belyses, uden ved Tilvejbringelsen af nye Bevisligheder. At der tidligere har eksisteret saadanne Brevskaber sees af Worms epistolæ Pag. 782, hvor han beretter, at have havt nogle til Gjennemlæsning, og disse eller lignende torde vel findes endnu.

ældre Tid betjente man sig saaledes kun sjældent af store Initialier, uden lige i Begyndelsen af Dokumentet, ofte udhævede man de forskjellige Overgange og Led i Motivering og næsten altid Conclusionen paa samme Maade, men forøvrigt skrev man Egennavne og alle andre Ord med smaa Bogstaver. Det var altsaa ikke fortrinsvis Substantiver, der paa den angivne Maade udmærkedes, men meget oftere Conjunctioner, Verber og deslige. Senere, især mod Midten og mod Slutningen af det 16de Aarhundrede, brugte man store og smaa Bogstaver ifflæng, og som det synes har man slet ikke fulgt bestemte Regler i denne Henseende, da der undertiden forekomme store Bogstaver i Midten af Ordene. Sproget blev ogsaa paa mange andre Maader fordærvet, hvilket alt maa tilskrives Tiden og Paavirkning fra uden af. Jeg har søgt at gjengive Sproget, som jeg har forefundet det, alene med den Forandring, at jeg, hvorvel høist ugjerne, har lempet mig efter den Skik, at lade Egennavne trykkes med store Begyndelsesbogstaver; jeg tilstaaer, at jeg med en hemmelig Glæde har bemærket, at dette et Par Steder er overseet*).

---

*) Jeg maa ligeledes bemærke, at der mod Slutningen af Uddraget af Borgerskabsbogen findes et Par Notitser, der oprindelig vare bestemte til et Brug, hvor Sproget ikke kom i Betragtning, og som derfor ere lidt forandrede, som et övet Öje let vil opdage.

VIII

Hvad Interpunktionen angaaer, da er det Regel, at den næsten aldeles mangler, men som Undtagelse er den brugt, ofte paa en høist ufuldkommen Maade. Denne har jeg ment, at burde lade aldeles uforandret, og jeg beder Læseren ikke at troe, at det er formedelst Sætterfeil, man finder et Punktum, et Komma o. s. v. paa urigtigt Sted, thi saavidt jeg ved nøjeste Gjennemsyn har kunnet bemærke, findes der i den Henseende aldeles ingen Trykfeil. Jeg maa alligevel tilstaae, at jeg i de lange Lister og i Udtoget af Borgerskabs Bogen har indskudt en Tankestreg, et Punktum o. desl. for at kunne give disse Dokumenter i fortløbende Linier.

For muligt at undgaae andre Trykfeil, har jeg formaaet en høist paalidelig ung Mand, Hr. Kall-Rasmussen til at være mig behjælpelig ved Læsningen af Correcturen. At der desuagtet har indsneget sig nogle Trykfeil maa jeg meget beklage; jeg troer imidlertid, at de, der findes, ere anførte paa den medfølgende Liste.

Med Undtagelse altsaa af de faa oven angivne Afvigelser fremtræder Sproget her tro gjængivet, saavel i dets ældre Simpelhed og Naivitet, som i dets senere brødere Former og bugnende under Vægten af de ophøbede Bogstaver. Jeg har troet, at det, i det mindste for nogle Læsere, vilde forhøje Interessen, at man i denne chronologisk ordnede Samling af temmelig ensartede Dokumenter,

IX

lettere end andensteds, gjør sig Overgangen fra det ældre til det nyere Sprog anskuelig.

Ellers har jeg intet at tilføje uden dette, at det er det Kongelig Danske Videnskabernes Selskab, jeg er forbindtlig for, at jeg kan lade dette Skrift komme for Lyset, i det Samme dertil har forundt mig det Meste af Trykkeomkostningerne.

Forövrigt er Udgivelsen af en Bog, som den nærværende, et af de Arbeider, Guderne paalægge en Forfatter i deres Vrede; det svageste Spor af en god Modtagelse fra Publicums Side vil derfor let overtræffe Udgiverens dristigste Forventning.

Kjöbenhavn, den 2den December 1844.

Dr. I. R. Hübertz.

Navne- og Sag-Register.

Aaen, 31. 96. 151. 210. **Aagaard**, 1. **Aakjer**, 61. 142. **Aalborg**, 156. **Aarhusgaard**, 160. 161. 164. **Abbed**, 52. 53. 55. 61. 79. 229. 249. **Abbedisse**, 225. **Abildgaard**, 47. 154. **Abrahamstrup**, 160. **Accise**, 71. 77. 78. 107. 198. **Allingkloster**, 79. **Alsted**, 163. **Anders Andersen Skrædder** (en Røver), 18. **Anders Christensen**, 44. 57. 61. 64. 69. 73. **Anders Henningsen**, 101. **Anders Jacobsen**, 7. **Anders Jensen**, 20. **Anders Knudsen**, 133. **Anders Nielsen**, 43. **Anders Nielsen Brofoged**, 12. **Ankel Bjørnsen**, 27. **St. Anne Marked**, 137. **Ansøgning**, 131. **Anvisning paa Skat**, 8. 12. **Apotheker**, 246, 250. **Armbröst**, 16. **Arnt**, Mester, 59. **Asdal**, 154. **Avindsberg**, 73. **Axel Lagesen**, 43. 46. (69?).

Band, 79. **Banner**, **Erik**, 154. **Banner**, **Frantz** 197. **Befæstning**, 99, 204. **Besetning**, 14. **Bilde**, **Peder**, 159. **Birkeret og Kjøbstædret**, 49. **Birkething**, 52. **Bjerget** (ved Flensborg), 4. **Biskopvidne**, 79. **Bispens Løkke**, 203. **Björn Andersen**, 205. **Bo** (Biskop), 1. **Boð**, 85. **Bodefang**, 55. 57. **Bodgjeld**, 49. 54. 55. 56. **Borgeleje**, 191. 199. 213.

214. 216. 220. **Borgemester-Valg**, 131. **Borgemester og Raadmand** at sendes med Folkene i Udbud, 100. **Borger**, 15. 25. 130. 213. 214. 216. 220. 222. 236. 247. **Borgerskabsbog**, 236. **Borgervæbning**, 223. **Brockenhus** 191. **Brofel**, 93. **Brolægning**, 210. **Brun**, **Jess**, 48. **Brun**, **Jesse**, 5. 6. **Brun**, **Marquard**, 87. 94. **Brusgaard**, 17. 61. **Bryske**, **Iver**, 7. **Brød**, 97, 98. 118. 182. 186. **Byfred**, 15. **Bygdemænd**, 54. 83. **Bygmester**, **Jacob**, 158. **Bygningsmaade**, 75. 125. **Byskat**, 26. 59. 81. 139. 141. 160. 208. 224. **Bystrup** (**Böstrup**), **Otto**, 231. **Böddel**, 245. **Bögetræer**, 207.

Cancelli-Brev, 215. **Cannikegaard**, 141. **Capitlet**, 81. **Claus Hansen**, 77. **Christian I**, 21. 25. 28. 29. 151. 228. **Christian II**, 107. 112. 113. 116. 117. 123. **Christian III**, 135. 136. 139. 145. 147. 149. 150. 151. 153. 154. 159. **Christian IV**, 221. **Christiern** (Abbed), 52. 53. 54. 55. 61. **Christiern Thommesen**, 118. **Christoffer III**, 14. 17. **Conossement**, 206. **Contract**, 81. **Cours paa Klippinge**, 179, cfr. 188. **Credensbrev**, 20.

Daa, **Lars**, 24. **Dagtingning**, 22. 46. 68. 233. **Dombrev**, 19.

37. 41. 43. 50. 62. 64. 65. 66.
113. 147. 150. 151. 154. 228.
Domhus, 214. Drab, 69. 79. 85.
229. Dronningborg, 197.
Drost, 6. Drotningsten, 57.
63. 64. 65. 67. 73. 105. 110. 223.
Due, Jens, 4. 5.

Ebeltoft, 223. 229. Edike, 133.
Egleften, H. vam, 17. *Eiler*
(Biskop), 41. 46. 54. 55. 57. 58.
59. 61. 64. 68. 74. 79. 234.
Embedsløn, 203. 204. 205. Em-
bedsmænd, 24. Emelöff, 99.
Ensgaard, 190. *Erik* (Kong),
4. 7. 8. 9. *Erik Christensen*,
27. *Erik Eriksen*, 73. *Erik*
Nielsen: 12. *Erik Ottesen*, 20.
24. 31. 57. 63. 73. 228. Erinde
(Byens at løbe), 238. 247. 250.
Erter, 98. Essenbekkloster,
79. 168.

Faarekjöd, 97. 98. Faldsmaal, 62
Falsterbo, 89. Fattige, 192.
200. 201. 217. Fisk, 133. Fiske-
eje, 14. Fiskerie, 15. 85. 96.
156. Fittalgher(broder), 20. *Flem-
ming, Herman*, 59. Flensborg,
4. 9. Flesk, 19. 97. 98. 133.
Foged, 238. Forlig, 27. 55. 57.
59. 61. 68. 81. 84. Forløfte, 212.
Forprang, 91. Forskud, 22. 237.
Forween, Jens, 154. Fragt, 206,
241. *Frederik I*, 123. 151. *Fre-
derik II*, 161. 162. 164. 175. 176.
180. 182. 183. 185. 186. 187. 188.
191. 192. 193. 194. 195. 196. 198.
199. 200. 201. 202. 203. 204. 207.
212. 214. 216. Frederiksborg,
188. 192. Fredlös, 15. Fred-
ösmaal, 68. Frifindelsesbrev, 13.
Frihed for Udbud og Tyngte etc.
28. 159. *Früs, Jörgen*, 121.
Früs, Joh., 134. 154. *Früs*,
Oluf, 40. 41. 53. 54. 64. **Wor**

Frue penning, 237 og oftere.
Fuldmagt, 129. Fægang, 15.
39. 41. 48. 104. Fællid, 45. 104.

Gaarde i Aarhus, 22. 23. 82.
142. *Galthen, Knud*, 131. 172.
242. Gavebrev, 31. 89, 103.
121. 135. 161. 162. 194. Geist-
ligt Gods, 23. 64. 194. 196.
Geistligheden fordreven, 2. *Gert*
v. Grønningen, 195. Gjenkjöbs-
ret, 76. 209. St. Gjertruds
Gilde, 88. Giftermaal, 240.
Gilde, 88. 154. *Gjoe, Mogens*,
151. Glarmester, 238. *Glob*,
Anders, 112. *Glob, Niels*, 73.
79. Glorup, 214. Graven,
76. 103. Grenaa, 91. 223.
Griip(awald), 1. Grims
Eg, 51. 63. 64. 65. 67. 73. 105.
233. *Grubbe, Eiler*, 180. Grund,
31. 93. Gryn, 98. Græsöone,
204. Gudstjeneste suspenderet,
2. Guldsmid 238. *Guldsmid*,
Hans, 13. *Gunde Nielsen*, 27.
Gyldenstjerne, Knud, 130. *Gyl-
denstjerne, Margrethe*, 181. *Gürtz*,
Henneke, 10. *Görtz, Eggert*, 8, 10.

Haderslevhus, 215. 216. 217.
Halmstad, 182. 186. Hals,
156. *Hammer, Oluf*, 15). **H**an-
del, 16. 30. 91. 156. 175. 178.
210. 245. 246. *Hans*, 41. 48. 50.
56. 62. 64. 65. 66. 67. 68. 71.
72. 77. 78. 83. 85. 89. 90. 91.
93. 108. 233. *Hans Hjorts Enke*,
158. *Hans Kjeldsen*, 66. 67. 68.
71. 75. *Harbo, Niels*, 46. *Harbo*,
Poul, 190. *Harbo, Jess*, 44.
Harnisk, 5. 223. *Hartvig*, 79.
Haslehageende. 51. 63. 64.
65. 67. 73. 105. 233. **H**astrup,
86. **H**avre, 182. 186. **H**avre-
ballcager(Marselisborg), 15.
Havremark(Marselisborg),

135. **Have**, 109. (den nordre), 112. **Havn**, 15. 91. 207. 208. **Havnepenge**, 97. **Helle Matthies**, 199. **Helligkorskapel**, 90. **Helsingborg**, 8. 187. **Her redsthing**, 53. 91. **Hesselager**, 154. **Hjort**, **Hans** 132. 139. **Hobro**. 223. **Hoffwordw**, 53. **Holger Eriksen**, 64. **Honning**, 48. 246. **Hørsens**, 64. 91. 129. 223. 228. **Hospitalet**, 134. 162. 192. 200. 201. **Hovmester**, **Jacob**, 201. **Humle**, 98. 141. 206. **Husleje**, 199. **Hvidt**, **Christen**, 124. **Hvilling**, 98. **Hylding**, 129. **Hærværk**, 68. **Hörballe**, 163. **Höringsdele**, 91.

Ildsvaade, 133. 136. 139. 142. 159. **Indquartering**, 188. 213. **Iwer Axelsen**. 20.

Jens (Abbed), 249. **Jens** (Biskop), 19. 20. 22. 27. 43. 51. 74. 104. 109. 228. 234. **Jens Christensen**, 108. **Jens Eriksen**, 108. **Jens Madsen**, 231. **Jeppé** (Biskop), 24. 41. **Jess Christensen**, 44. 46. **Jess Matsen**, 53. **Jess Nielsen**, 44. 46. 55. 57. **Jess Persen**, 27. **Jess Thommensen**, 44. **Johannes Pedersen**, 79. **Jord** (Borgermestres og Raads), 203. **Jordskyld**, 75. 81. 84. 225. **Jordskyldbog**, 165. **Jude Eabern**, 20. **Jul**, **Axel**, 130. 154. **Jul**, **Christen**, 86. **Jul**, **Jens**, 160. 163. **Jungshoved**, 69. **Jørgen Bertelsen**, 141. **St. Jørgens Kirke og Kloster**, 134.

Kaalgaard, 47. **Kage**, 98. **Kallé**, 53. 54. 95. 241. **Kalundborg**, 20. 100. 113. 228. **Karine Klausdatter**, sal. **Christen Steens**, 233. **Kjøbenhavn**, 19.

48. 101. 103. 116. 117. 124. 133. 177. 180. 184. 185. 187. 188. 189. 191. 205. 214. **Kjøbstadgaarde**, 64. 125. **Kjøbstadjorder**, 64. **Kjøbstadret**, 49. **Klausholm**, 58. **Klippinge**, 176. 178. 185. **Kloster**, **Jomfru Mariæ**, 87. 94. **Klyne**, **Jens**, 249. **Knud** (Biskop), 20. 231. **Knud Henriksen**, 20. 119. 231. **Knud Jensen**, 11. **Kok**, 239. **Koldinghus**, 207. **Kolding**, **Peder**, 154. **Konningensborg**, 5. **Korsbrødregaard**, 64. **Kornæden**, 58. 105. **Korreftitz**, 20. **Korskoff**, **Niels Pedersen**, 12. **Krabbe**, **Morten**, 108. **Krabbe**, **Peder**, 120. **Krabbe**, **Thyge**, 121. **Kraffsæ**, **Lars**, 1. **Kragelund**, 113. **Krompen**, **Jacob**, 119. **Krompen**, **Stygge**, 121. **Krigsvæsen**, 4. 5. **Krummedick**, **Erik**, 6. 7. **Kruse Enwold**, 224. **Kræmersten**, 51. 63. 64. 65. 67. 73. 101. 105. 233. **Kvelstrup**, 57. 61.

Laan, 116. 123. 132. 234. 246. **Laasebrev**, 71. 72. **Laghævd**, 41. **Lago Andersen**, 101. **Landehjelp**, 185. **Landsdommer**, 57. 61. 73. 103. 108. **Landsknegteshold**, 132. **Landsthing**, 15. 52. **Landsthingshører**, 73. **Lange**, **Ove**, 24. **Lars Knudsen**, 53. **Lauritz Nielsen**, 194. **Lehnsmand**, 202. 210. **Leno**, **Joh.**, 55. **Leykjøb** og **Leykjøbs vitne**, 32. **Liflænder**, **Augustinus**, 250. **Limbek Claus**, 21. **Limfjorden**, 49. 156. **Lisbjerg**, 53. **Liste over liderlige og pasløse Personer**, 219. **Livsforbrydelse**, 18. 23. **Lonof**, **Lars**, 46. 69. **Lunge**, **Otuff**, 20. **Lunge**, **Ove Vincenti**, 121. 130. **St. Ludvigs Marked**, 137. **Ludvig**

Nielsen, 64. *Lübeck*, 179. 246. *Lykke, Christoffer*, 231. *Lykke, Hans*, 54. 55. 57. *Lykke, Jach.* 61. 121. *Lykke, Peter*, 121. *Lög*, 98. *Læst Gods*, «stor — «smalle», 140.

Maarslet, 55. *Magelæg*, 84. *Mageskifte*, 202. *Malmö*, 187. *Malt*, 98. 182. 206. *Mandebod*, 230. *Manddrab*, 68. *Mand held*, 83. *Mandtal*, 222. *Margrethe*, 39. 43. 49. 50. 72. 73. 232. *Mariho*, 225. *Marien burg*, 5. *Marie Magdalene (Marimalene) Kirke*, 229. *Marken*, 15. 24. 27. 39. 41. 43. 46. 58. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 73. 101. 104. 106. 110. 113. 135. 136. 161. 162. 163. 181. 203. 232. *Marked*, 14. 49. 137. 153. *Markeskjel*, 24. 27. 41. 49. 50. 57. 74. 102. 106. 109. 110. *Marquards Lykke*, 43. 44. 46. *Marsk*, 20. *Marsvin, Peder*, 158. *Medelsberg*, 51. 63. 64. 65. 67. 74. 105. 233. *Mel*, 98. 182. *Mened*, 241. *Messe*, 87. 94. 230. *Mikkel Adersen*, 32. *Mikkel Ibsen*, 225. *Momme*, 178. *Moe (Mou) Birk*, 156. *Mowritz Nielsen*, 64. *Munk*, 17. 46. 61. 69. 231. *Munk, Iver*, 121. *Munk, Mogens*, 121. *Munk, Olaf*, 73. *Munk, Severin*, 58. *Murmester, P. Persen*, 75. *Myntmester*, 245. *24 Mænd*, 96. 102. 104. 111. 249. *Mölleengen*, 134. *Möller*, 97.

Navne *Jensen*, 3. *Nestved*, 50. *Nicles Skriver*, 52. *Niels (Abhed)*, 19. 27. *Niels Andersen*, 113. 116. 120. *Niels (Biskop)*, 41. 43. 79. *Niels Clausen*, 80. 81. 86. 90. 100. 113. 115. 123. *Niels Clemensen*, 73. 94. 95. 99. 103. 108. *Niels Knudsen*, 41.

Niels Madsen 97. *Niels Timmesen*, 41. *Niels Torkilsen*, 116. *Ning Herred*, 193. *Nis Andersen*, 53. *Nis Thommesen*, 46. *Nygaard i Odsherred*, 164. *Nywarberg*, 97.

Obligation 117. 164. *St. Olai Kirke*, 87. *Olden*, 200. *Oluf Axelsen*, 20. *Oluf (Biskop)*, 20. *Oluf Seipsen*, 53. *Oluf Jensen*, 2. *Oluf Marthensen*, 86. *Oluf Mortensen*, 41. *Oluf Pedersen*, 73. *Oluf (Prior)*, 13. *Opladelse af Staden til Kongen*, 20. *Orm*, 55. *Orm (Worm) Johan*, 250. *Otto Nielsen*, 12. 228. *Overskat*, 95. 112. *Ove Nielsen*, 16. *Oxe, Sidsel*, 212. *Øxekjød*, 97.

Påaske, *Niels*, 206. *Paliessen. Jes*, 16. *Palnessen, Niss*, 2. *Pantsættelse*, 234. *Parsberg, Mandrup*, 216. *Peder Christensen*, 224. *Peder Ebbesen*, 136. 137. *Peder Hansen*, 191. *Peder Nielsen*, 73. *Peder Nielsen*, 1. *Peder Tockesen*, 64. *Pest*, 196. 207. *Pedersen, Jesse*, 9. *Plancker*, 31. *Pligtsarbejde for Staten*, 7. *Plofred*, 68. *Podebush Erik*, 212. *Podebush, Predbjörn*, 121. *Privilegium*, 56. *Proviand*, 5. 6. 7. 9. 19. 36. 48. 97. 98. 101. 116. 118. 121. 173. 175. 182. 186. 187. 208. 246. *Prædikebroder-Orden*, 13.

Quittering, 1. 2. 3. 9. 10. 11. 12. 17. 19. 21. 26. 59. 71. 88. 90. 95. 97. 101. 107. 112. 118. 119. 124. 130. 132. 133. 190. 191.

Raadhus, 41. 81. 84. *Randers* 79. 91. 137. 156. 223. *Regnskabsbetjent*, 224. *Regjerings-*

raad, 222. Residencér (geistlige), 196. Restrup, 44. 46. 55. 57. Rettersværdet, 250. Retterthing, 38. 50. 52. 67. 73. 151. Ribe, 135. 160. 161. 204. 249. Rigens Raad, 19. 41. 43. 50. 64. 73. 113. 121. 147. 151. 154. 156. 185. Rindsherred, 48. Ringkloster, 19. 108. Rintzgylden, dens Værdi, 21. Risgaardsbek, 51. 63. 64. 65. 67. 73. 105. 233. *Rosenkrantz, Folmer*, 181. *Rosenkrantz, Jørgen*, 222. Roskammer, 247. Roeskilde, 190. Rostjeneste, 185. *Rud, Mikkil*, 20. *Rudgaard*, 16. 54. 55. 57. *Rugbjerget*, 51. 63. 64. 65. 67. 73. 105. 233. Rye, 52. 54. 55. 56. 57. *Rønnow Claus*, 20. Röverie, 18.

Sag, 49. Sagfeld, 205. Salt, 61. 98. Sambinding, 16. *Samsing, Jørgen Pedersen*, 125. Samsø, 100. Sandemænd, 24. 28. 49. 54. 83. 109. *Schelde, N.*, 158. St. Sebastiani Gilde, 154. Segl, at enforsegler for en anden, 3. Senop, 98. *Severin Svendsen*, 160. 161. Sild, 98. 101. 103. Silkeborg, 61. 123. Skaade, 151. Skaane, 187. Skanderborg, 96. 112. 183. 192. 195. 196. 198. 199. 200. 205. 212. Skattefrihed, 133. 159. 160. 195. 196. 207. 208. Skattegods, 15. *Skornow, Marquard*, 39. 41. 74. Skibbroen, 140. Skjelstene, 106. Skjøde, 108. 209. *Skov*, 15. *Skram, Jørgen* 214. *Skram, Peder*, 85. *Skriver, lange Jens Nielsen*, 73. *Skriver, Niels*, 52. Slagtergaard, 202. Slagteria, 245. Smodelse, 236. Smør, 48. 97. 98. 133. *Solberg, C.*, 158. *Sommer, Oluf*, 69. Sone, 85. Sor-

tebrödre kloster, 68. Spillemand, 240. Stadenpenge, 49. 54. 55. 56. 91. Stadsret, 14. 25. 29. Staldøxne, 204. *Sten, Christen*, 233. *Sten, Claus*, 55. *Steen, Erik*, 233. *Steen, Henrik*, 233. *Steen, Karine Clausdatter*, sal. *Chr. Steens*, 233. Stenalt, 205. Stensballe, 181. *Stral(sund)*, 1. *Strange Nielsen*, 20. Stævning, 52. paa sex vgher och eth aar, Aar og Dag, 68. Svornetoft, 44. Sværgen, 120. 241. Söby, 79. Söbygaard, 44. 46. 55. 61. *Søndreport*, 31. 238.

Talg, 98. Teglgaard, 47. Tegltag, 75. 139. Thjele, 214. Thim, 12. 73. Thingfred, 68. Thingsvidne, 18. 24. 32. 34. 35. 36. 39. 44. 53. 96. 101. 104. 106. 109. 120. 178. 233. *Thyge Jensen*, 61. Tirsbæk, 130. Titulatur, 2. 6. 7. 8. 9. 54. 72. 99. 100. 115. 117. 123. 130. 132. 176. 180. 183. 184. 186. 188. 190. 192. 205. 214. 217. 225. Tog (Sandemænds), 24. 25. 27. 43. 49. 83. 109. 230. Told, 54. 55. 56. Toldfrihed, 14. 49. 85. Torsk, 98. Torsölund, 55. Tovstrupmark, 163. Tran, 98. Trelleborg. 187. *Tue*, (Erkebisp), 19. *Tulstrupmark*, 43. *Tvilum*, 79. *Tynge*, 29. *Tyverie*, 32. 34. 35. 36. 37. Tönde, 64.

Udbud, 4. 5. 7. 9. 28. 98. 99. 100. 183. 239. 246. *Ulf, Peter*, 59. Undsætning, 149. 180. Urtehaven, 202.

Valkendorf, Christoffer, 214. Vedpenge, 193. Vedtægt, 140. 145. 248. *Vestereng*, 164. *Viborg*,

49. 52. 73. 83. 129. 214. Vicarie-
gaarde, 141. Vigiliæ, 230. Vin-
hjelder, 210. Vitæscholæ, 79.
Vold gjort imod Aarhus Byfred,
23. 24. 40. 59. 61. 85. Vold
gjort mod Markfreden, 104. 106.
110. Voldgiftsmænd, 58. 69.
Voldsdom, overgaet nogle Bor-
gere i Ry, 52. Vordingborg, 13.
Voregaardsmark, 161. 164.
Vorgaard, 101. 104. 136. Vægt,
16. Værnothing, 26.

Warberg, 97. *Westeni, Eg-
gert*, 27. 46. 234. *Westeni, Erik*,

44. 46. 55. 61. 69. Wililund
187. *Wille, Christen*, 3. *Wi-
nalt Clausen*, 23. *Winalt, Hen-
rich*, 24. Wosnæsgaard, 53.
Weileby Høj (holæ), 15.

Ysted, 187.

Æresord, 60. 241. 244.

Öbøtsen, *Mikkel*, 2. Öl, 97.
98. 101. 116. 118. 133. 141. 206.
238. Ömkloster, 19. 52. 53.
61. 79. 229. 229. Östrup, 54.

Forældede Ord og Ordformer.

aard, 102, plöjet; erghe, 102,
plöje; ergee, 105; indaar,
102, plöjet ind paa. almoghe,
13. 14, almue; almwe, 22; al-
mwghe, 46; algoe, 59; al-
muge, 62; meeninge almu
gesteffne, 141. alztungst,
234, aldeles; altings, 235;
althingist, 117; altingist,
201. amod, omodh, 14. 15.
18. oftere, imod; j modh, 20;
emodh, 26; aamodh, 33;
emod, 63; modh, 69; emodt,
137. anfangit, 206, modtaget.
arboth mal, 60, Orhodemaal.
arild, af arild, 15, fra arilds
Tid; af alder, af areld, 28;
aff arildztiidh, 45; aff
arilde, 92. arkt, 2, Argelist;
argelisth, 56. 60. armbrüst,
16. atweret, 102, været hos.

balligh, Dulle; Hauerbal-
ligh, 15. hannæ, stæffne,

banne eller wforrætte, 14.
berette, 218, berettede. ber-
ninge, 83, Bjerring; wære
pa theris berninge; bier-
ring, 136. bescheidt, 213, Be-
sked. besetning, besetter,
14. 15, Anholdelse for Gjæld.
beskedhen, bymæn, 12. 17.
18. oftere; beskedentiid, 228,
fastsat Tid. bestollæ, 4,
belejre. betimen, 201, betime-
lig. beuære, 75, befatte sig
med. Bindöxer, 223. bis-
gordtt, 181, Bispegarden. bi-
stendigh, 30, som yder Bi-
stand. borgerskæ, 61, Borger-
inder. brofell, 93, Bopæl. brö-
deligh, 70, brösthölden. brö-
den, 69, brudt. brödug oc
daglig thienere, 69. brör-
skaff, 138, Broderskab. bur-
ghen, Fængsel; war i b. fore,
38, var i Fængsel for. bygde-
men, 49. 83, Indvaanere. by-
sens, 42. 93, Byens; bydens,

81; byansa, 93; böysa, 198; byssens, 151. bywrðh, 39; Byrd; byrdh, 53; birdh, 60; byrd, 96. böger, Pl. af Bög, 207. böne, 95, Bönner (Plur. af Bön).

Dannemen, 53; Dandementz, 87. Degenn, 223, Kaarde. Deitingen, 234, Fordrag; Detingen, 240; Detingamen, 70, Forligsmænd; fordratinge till rette, 49. Delle pa sath, 54, Trætte paaført. Dierffues, 92, drister sig. dighe, 15. Dom, eet, 36, en Ret. dwalæ, dwalæ oc töf-ring, 4, Ophold. Dülsmalk, 114, Dölgemaal. dyrghes, 15. 16 djærves, drister sig til.

efterstaand, Restans 188; Rest, 207, eld, wodhesld, 28; Vaadeild. embitz man, 41. 50, Lehnmand. emællom, 61, imellem; emellom, 68; mellom, 68; ee mellom, 228. enchte, 21, intet; jnthen, 88. endræcht, 46, Endragt. engelund, 7. 9. oftere, ingenlunde; ingenlunde, 116. enghen, 63, ingen; inghen, 64. entegh, 68, enten; enctigh, 74. ethert, 71. 72, eders. eyere men, 44, Eieendomsbesiddere; eghere men, 74; Jordsigne, 193.

faare hedhen, 245, farer bort. faarlöst, 5, ufortøvet. fallæ, forödmnes, ophøre; ther seal gutz thienistæ fallæ wtj wor domkirkæ, 2. falst, 65, falsk. fech, 48, fik; fonghe, 55. 70. faac; finge, 71; fange, 125; fengelig, 159; fonget, 28, faet. Federspiud, 223. fælde, 83, fældte; faldne, 83,

fældte, fallendes worde, 83; feldes, 83. feligh, 2, sikker. Felltwebler, 223, Ghemein Webler, (ib. setallinghe, 97 Proviant; fitalli, 120; Fitaltalge (broder), 20. Ffændhen, 34, Fanden; fendhen, 121. flycki flesk, 19, foelde, 170, fælede, bød pan, forlangte tilkjöbs. forfare, 188, bringe i Erfaring. forfongh, 28, Forfang. formoendes, 248, formuende; formaffue, 249; Formuc; formoge, 129, forma; formoge, 240, Formuc. fornymtig, 73, fornuftig; fornwmstighe, 81. forrætte, 230, boedige. forskodh, 23, 237, en Skat, som gaves af Gaarde til Byen. Forskud, 83. fortaa, 51, Forte; fuorte, 210. forwiide, 182, udvide. forwilst, 8, anvist; foruisse, 193. framginge, 36, fremgik; framgangendes, 59, forgangen; framgangne, 74, fran, 51, fra; fra, 63; fraa, 73; ffraa, 102. fredlösmaal, 69. Fægangaugh oek ffelloth, 39, Fægang og Fælledsmark. föghe, 131, föle, kort. för, 7, rask; jvfr. færdugh, 9.

genist, 7. 8, snarest. gerust, 184, udrustet; Gherustit, 223; Gheröstit, 223. giensigelse, 70, Modsigelse; gensigelse, 82; giensielssse, 117. giördh, 34, gjort. Glarwenoo, 238, Glasvinduer. glömp, 72, glæmt. godhæ mæn, 10. 11. (om Bergemester, Raadmænd og Almue); erlighe welbyrdughe oc fornwmstige, 130 (om Bergemesterne alene). green, dömp

till galge oc till green, 38, dömt til at hænge. griffth och gærdhæ, 45, Grövt og Gjerde; gærdhe griffth oc Dighæ, 45. griip, i griip och stral, 1, i Greifswalder og Stralsundske Penge. grintzske om oc skyllie, 44; grantzcke om oc skilia, 74, ndersöge Grændserne og adskille. gynstæ, 4, Gunst. gæst, 15, for skjellig fra burgher.

Haffwell, Hegn. hantierer, hantieringh, 30. heilsnær, 2, oftere, hilser. Helleborn, 223, Hellebarde. Helj Lest, 36, det hellige Evangelium. Herenskieth, 34, Ondskab. hielperedde, 47, Udfugt. hinthe, 178, hente; hennthe, 207. hion, thænere, hion oc gotz, 14. 48. ho, 15, hvo. Hoffslar, 250, Smed som beslaer Heste? Holren, 106, Hallerne. holæ, Høje; Wædelby holæ, 15. Hopmand, 223, Høvidsmaud; Hopmandtz Lutenant, ib. hosfru, 87, Husholderske. howditt, 209, Hovedet. huare, 245, hvor. huerij, 130, hver. hwes, 88; huess, 112. 187, hvad. Hwnningh, 48, Honning. Huorer; at holle Huorer paa stalde, 220, at holde liderligt Værtskab. hyölds, 230, holdtes. hæghe, værn, 14. Høriings Deele, 92. höwlligh, 5, højlig. Høj, Pl. Høge, 51. 63, 65. 67, Høj. Høje; Høw, Høge, 73; Höffw, Höffwe, 105.

i fiord, 12, ifjor. Igilde, 242, Indgangsgilde. indhængdhen, indhegnede den, 40; bort-

hengdh, 40, det samme, med den Betydning at være berøvet den retmæssige Eier. jak, 87, jeg. jette, 20, lovede. jæth, 69.

kennes, witherkennes, 3. 10, oftere, vedkjendes, tilstaaer. kierde. 52, klagede; kæræ, 64; kjære, 69; kjærdh, 70; kierlötz, 95; kiære, 97, Klage; kiere, 102, Klage; kerdth, 138; forkerdt, 138. Kiermösse, 238, Kyrmes; Kyndermisse, 149. kyndher, 15, forkyndet, erklæret.

ladhe theres Hænder paa boog, 36, lagde deres Hænder paa Bog o: gjorde Ed. landbygden, 92, Landet. Lantzmandt, en, 220. lawæ, 34, laa. ledhæ, 2, ubehageligere; leth, 72, ubehageligt. leykjöh, 32; letköp, 38. loffactigh, 102, lovfast. ludelege, 37; lideligt, 121; loddelich, 54. lydeligt, höjt; liudelse, 74. lyöfft (o: ljöft), 4. 5. 8. 9, oftere, kjert. Löffte, 212, Caution. löszachtigtoch wduelicht, 100.

machtegiort, 129, givet Magt magh, 61, Værelse. Mandheld, 83, yderste Formue, Velværd. fyre marcke modhe, 47; Markeskjel til alle fire Verdenshjørner. markendith, 82, Torvet; markedett, ib. 177. markneth, 14, Marked; markyndt, 137; Marckett 153; aarsmarckener, 49. melthe, 43, mælede, sagde; mælte, 51. minne, i minne, 21, i Mindelighed; mijne, 58; mynne, 69. mothe, 56, Maade. mwe, 14, maa; moghe, 55; moe,

90; maa, 103; mæ, 136. mynne, 89; mynder, 97; mindre, 118. mødhe, vmage, plasse, dele, beswære, 26. møgeliget, 86, mueligt.

nether, 51; nedher, 63. 105; neder, 63. 65. 67, ned. nöghe (effter wære), 234, Fornøjelse, Tilfredshed; fornøget, 59; nøge och willæ, 76.

odens dagh, 99. er offuerbødig, 194, hartilbudet. offuerlob, 183, Overbygning paa et Skib. omhengdh, 45, indgjerdet; omhegnæ, Præs. ongiordh, 62, hidtil gjort. opne, 53; aabne; wpne, 59; opnæ, 60; vpne, 90; offne, 118; obne, 120; opnne, 182. oppaa, 45; vppa, 49; appw, 62; vppo, 65; wppa, 75; oppw, 76. 86; poo, 129; uppaa, 148, paa. Opretning, 212, Oprensning. owilluge, 38, uvilige.

Pante, 64, laane paa og modtage til Pant; modsat forpanté, 64, sætte i Pant; pante aff, 64, ndpante. passelig, 143, temmelig vel. Patzbordt, 249, Afkæd. ploghe oc gjerde, 40, Pæle og Gjerde. plogfredh, 69, Plovfred.

quone, 218, Kone. qwædi, 3, hilsen.

renthe, 203, Indtægt; renthebøder, 146, Lejevaaninger. til ryggæ, 1, tilbage. rættethalæ, 70. Røer, lange-stackit, 223, lange og korte Bøsser.

saffn, 20, Sagn, Tilsagn. sagnith, 34, søvnede. sambinding, 16, Sammenrottelse. samfelde, 29, samfulde; sambfelde, 159; samfeldt, 182. Sammelens, 239, ligeledes; Sameledes, 152. sannendæ 18, Sandhed; sandhnæ, 45; sannende, 53; sanninghen, 96; sanhed, 130; Sandhed, 203. sawæ 18. 23. (Pl.), saac. søghæ, soffue, 32; sawe, 34. 53 o. fl. St.; soffwe, 120. schielligt werd (et), 211, billig Pris. sculdning, sculdninge, Beskyldning; sculdninge, deelæ oc trætte, 13. 14; sculdede, 229, beskyldte. see therwed, 177, tage sig iagt. Serthii, 31, Tredsindstve; Tresindstjuge, 190. sex sindtziwe, 89; sötthen-sindstwe, 98; sexten oc tywe, 98. sidh, 15, Sæd, Skik; seedh, 47. 55. sielff, 14. selv. i siist, 77, sidst; sisten, 82. sinnæ, 63, Gang. skillung (at), 228, skildt ad, med Retten. skodtz maal, 122, Ophold. Snæckæ, 90, Skib, Skude. spiss, 223, Spyd. stall, 36, stjal; stalne, 37, stjaalpe; stolit, 32; sthalet, 38. straxst, 34, strax. sudher, 57, Skomager. Swenæ, 60, Svende; Swennæ, 62; Swenne, 62. 96; Swönd, Swend (Sing), 231, Swön (Pl.), 228; swendh, 86. Swornetofft, 44, modsat fortæ eller agherland, Forte- eller Agerland.

teckes, 49, tykkes; tycke, 69; Tykke; tycky, 86. there, 76, dersteds. thet, 97, at. thörre, hwelken thörre, 228, hvilken

af dem. tiidh, 15, Gang. til Mester Arndts, 60, hos M. A. tilbinder, 3, forpligter. Tilfølgere, 234, Anhængere. timber, 57; Tømmer; themmer, 134. timelege, 7, betimeligen. towg, 83, Toug; tow, ibid.; twff, 110. tw, 37, to; two, 51. 60. o. fl. St.; thu, 191; tho, 199. Tydstöll, 198, tydsk Öl. tygelse. 75, Taushed.

wanringh, 61, (Pilegrimsvandring?) wanringh, 86. watn, 5. 15, Vand, Sö; want, 85. vdkommen, 91, fremmed. wdsigels, 69, Udsigende. wdtfitalie, 176, proviantere. wedherwillæ, 230, Uvillie. weedtager, 135, begynder. wegh, Vej, Talemaade: at I have kommet hanom ther vm længer wegh til oss at rithe, 8. welbespissit, 211, velforsynet. velthe, 106, veltede. verachtige, 100, dygtige. verdes at vydæ, 100, værdiges at vide. wერიendæ, 4, Værgende, bevæbnet Mand. Vester, 195, imod V.; i westert, 202. wetherkjendes, 75, tilstaaer; wedherkiendelsell, 19, Tilstaaelse. vforrette, 31. 84, oftere, forurette. wforsømmeligen, 186, uden Forsømmelse. vformer, 59, fornærmer. widerheld, 189, Uheld; wandlyck, 205, Ulykke. wiide thett hoss etther,

183, straffe. wiilskit oc wkerk, 148, upaaesket og upaaklaget. Wissen, 36, (sætte) Borgen; wissed, 60. vitnede, 32, vidnede; wonne, 34; wonde, 45; vonne, 73; vitnet, 96; vytner, 98; wanth, 102; vitnæ, 105; votne, 109. vitne, 32, Vidne; wytne, 34; vintnesbyrdh, 36; wintnesbyrdh, 47; wyndeburdh, 48; wintnesbyrdh, 60, 62; vittnesbyrd, 88; vindisbyrdt, 108; vitnesburdt, 116; vitnitzbiurd, 120; wintnesbyrdt, 125; vindesburdt, 129; viitnesbyrtt, 138; winndisbordtt, 182; windhe, 180. vndentaghen, 74, undtagen. vntvære, 8, overlvere, betale. vorder torskh, 98, (en Vorde = 10 Torsk); wordher, 98. wpseende, 176, Tilsyn. wspart, 186, (Dag og Nat,) uopholdelig.

æmbede, 15. 30, Haandværk; embitt, emede, 239. æn som hans fire matte henge fore, 36, Talemaade: fire Gange saa meget, som En kunde blive hængt for.

öfrens, 7, til öfrens, i Överflod. öffne, 123, Evne. ölle, 241, elleve. örthchaffuen, 202, Urtegaarden.

Förste Afdeling.

1404—1534.

N° 1.

1404. 26 Juni. *Peder Nielsen af Aagaard*, Ridder, quitterer for 100 Mark Lybsk paa Dronningens Vegne.

Alde men thette breff see elder höre læse helser Jech *P. Nielssen* aff *Agardh* Riddør oc Höuetzman til *Ribe* Jndeleghe meth Gudh, Jech kungörer alde men nerwærendes oc effterkummer at Jegh wetherkiennes mech op haue boren aff thöm j *Aars* boor 100 lybesche marck j griipp oc stral. oppa min frughe Drotningens weghne swasom war pa then thoorsdach nest effter santh Johannis Dach bap. Dat. anno Dom. M. C. D iiii^o quinta fer. prox. post Johannis bapt. meo sub sigillo tergotenus Jnpresso.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt.)

N° 2.

. . . . Skrivelse fra Biskop *Bo* om Fred og Forlig mellem ham og Capitlet paa den ene, Borgerskabet i *Aars* paa den anden Side. Der kan ikke holdes Gudstjeneste i Domkirken, naar de, som skulde forrette den, ere fordrevne og kunne ikke faae Sikkerhed for Liv og Gods.

Boetius Dei gratia
Episcopus arusiensis

Præmissis præmittendis Wither at wj fingæ her wtj gaar 1 breff wndher lillæ *Eriks* oc *Thyriæs* naffn, ok Jnsiglæ, so som thet ludher, tha æn for gutz ok fredh skyld sændæ wj æn til ryggæ thenæ breffwisere, Hr *Las Krassæ* met then samæ maikt ther wj screffwæ

Idher til thet han ok the samæ *Pether Erikssen Michel Öbatssen*, ok *Niss Palmessen*, æller andhræ godhæ men, hwem Capittel ther til wil haffwæ sculæ fwl maikt haffwæ at sighæ ok wissæ then fredh ther be-græbæt ær mellom Jdher wort Capittel ok oss so at the ok wj willæ ok sculæ hannem holde wden Arkt, wm ij willæ ladhæ thönnem ok oss so hannem Jghen sighæ ok wissæ wden arkt, met godhæ men aff Jdhers radh ok by, ok wm thet ij scriffwæ wm gutz thienestæ, tha weth thet Guth ther all thing weth, at thet ær ænghen ledhræ æn oss, at ther scal gutz thienestæ fallæ wtj wor Domkirkæ, ther thes wær ey kan holdes, förstæ the ther hennæ wpholde sculæ ære bort-dreffnæ, ok konnæ ey fa then forwaringæ, at the mwæ wæræ theres liiff ok gotz felighæ, wj haffwæ aldhæ hört annet, æn hwer man scal wissæ æller sighæ en fredh, at then scal jo sighæs ok wissæ hannem wden arkt, ther ey kan oss skeep aff Jdher—Scriptum Wetlæ dominica post diem Lucie virginis nostro sub secreto.

Paa Ryggen Spor af Seglet og Udskrift: *Discretis viris proconsulibus & consulibus in Aruss.* *)

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 3.

1412. 26 Jan. *Olef Jensen*, Væbner, quitterer for 50 Mark Lybsk af Byens Skat.

Allæ thæ thettæ bref seer æller hörær hæilsnær jæch *Olef Janssen* ther wæbnær ær ewintherligh quæ-the meth gwdh, allæ skulæ thet wætherlicth wære thæ nw æræ æller thæ kommæ skulæ ath jæch wæther-kennes mæch ath hawæ vp boræth af thæ Dandæmæn af *Arus* half thrydisynnæs thywæ Lyb. marck af thæn

---

*) Om dette Brevs formentlige Alder see mit Skrift: „Et Blik paa Staden Aarhus“ &c. Pag. 41.

skat thæ skulæ vt giwæ nw j aar It. so tilbindær jægh mægh ogh mynæ arwingh thæm ogh thæræ arwingh ath fri ogh ath frælsæ for hwær manz tiltalæ, til hwæs winnæsbwrdh ogh ythærmær for waringhæ so hawer jægh fornæwendæ olef jenssen myt jngsigæl thrwkt pa rygghen pa thettæ bref thet skrewet ær *arns*, efter wors herræ fõthælsæ aar thwsændh aar fyræ hwndærth Aar pa thet toltæ aar thæn tisdagh nest efter sanctæ powels Dagh.

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.
Seglet paa Ryggen.)

N° 4.

1413. 11 Novbr. *Mester Navne Jensen*, Kannik, quitterer for 100 Lüb. Mark af den „aarlige“ Skat.

Jægh mæster *Nanne Jenssøn Canik - j Roskild* kennes mik meth thettæ mit opne breff at hawæ opboret aff myns nadhughes Heres konnings Eriks wegnæ hundrede Lüb. marc af *Arss* aff theres arlighen skat aar æpter gudz byrdh M C. D pa thet thræt-tænde pa ste martins Dagh for hwilke hundrede marc Jæk thõm quit lader aff myns Heres wegnæ oc til mere wisse at swo ær tha thrykker ærlighen man oc Here Min Here koningens Cancellær sith inciglæ a ryggen pa thettæ breff forthy myt eghet æy nærærende war *Scriptum Hintzegawell* anno & die ut supra.

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.
med Seglet paatrykt.)

N° 5.

1415. 18 Januar. *Christen Wille*, Væbner, quitterer for 100 Lüb. Mark paa Kong Eriks Vegne.

Allæ thæ thettæ bref se ællær höræ hælsner jæch *Kristern Willæ* ther wæbner ær quæthi meth gwdh thet skulæ allæ witherlicht were thæ nw æræ ællær

kommæ skullæ ath jæch wetherkennes mæch ath hawæ vpboræth af thæ godhæ mæn af arws af borwgmester ogh radmæn ogh almowen hwndærth lyb. mark po myn nodhighæ Herræ konyng Eriks wæghænæ hwælkæ hans nodhe mæch skyldich war af thæres skat ther thæ skulæ vt giwæ ath sancte Mortens Dach nw war, ogh lather jæch ogh mynæ arwinghæ thæm ogh thæræ arwinghæ quit ogh orsach for hwær manz tiltalæ til thæs bæther things for warælsæ so hawer jæch fornæwændæ Kristern Willæmyt jngsigæl thrykt po thetta bref thet skræwet ær j *Arws* æfter wors herræ fõtælsæ aar thwsændh firæ hwndærth po thet XV° aar thæn frædach næst for sanctæ fabianus ogh sancte cebastianus Dach.

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.
med Seglet paatrykt.)

N° 6.

1415? 21 Januar. Ridder *Jens Dues* Skrivelse til Borgemestre og Raad om ufortövet at sende 30 Bevæbnede til *Flensborg* til Hjælp at forsvare Landet mod Hertugen og Greven, der have deres hele Styrke samlet og agte at beleire *Flensborg* og *Bjerget* eller andre Slotte i Kongens Rige.

Jægh *Jens Dues Riddære* helssære burghmæstære, rathmen ogh all almwghen i *Aars* kærligh mett Guth. Jægh bether ether ogh biwther hartheligh pa myn Heræ Konnyngghens weghnæ ath i strax hiid kommæ til *Flænsburgh* mett XXX weriendæ anten til skepps ellære hæst wdæn all Dwalæ ogh töffryng om i wilæ noghet göræ myn Heræ konnyngghen lyöfft ære ogh righens bestandelse fore thy Hertoghen ogh grewen hawæ theræ gantze samlyng ogh menæ ath bestollæ Flænsburgh ogh byerghet ellære andere slot hæære i myn Heræs Land fore thy kommære ændeligh ogh hyælppær ath weriæ hans Land ogh slot som i welæ hawæ hans gynstæ ogh thach ogh bewisære ether

hæære wdi som han ether til troer skrevet pa *Marienburgh* sante agnetis Dagh vnder myt Jnciglæ thrycket paa ryggæn aa thettæ breff.

(Efter Originalen paa Papir med Seglet
paatrykt i Raadhus-Archivet.)

N° 7.

1415. 22 Juli. Ridder *Jens Due* bevidner, at *Jesse Brun* og de Dannemænd, som have været i Kongens Udbud, have opført sig som Dannemænd, og da de nu ere hjemforlovede saa opfordres Borgemestre og Raad ufortövet at sende andet Folk med Harnisk og Spise.

Salute amicali in Domino præmissa Wider thet horghmæstere ogh raathmen i *Aars* ath *Jessæ Bruwan* ogh the Dandemen som hæære ære mett hannem aff ethers by hawæ wæret hære i myn Heræs Wdbut som Dandemen swa ath Jægh ogh allæ the Höwetsmen hæære ære thakkæ thöm pa myn Heræs weghne ogh skwl i widæ ath the kwinnæ ecky wære hære lengher en til syndagh Fore thy bether Jægh ether pa myn Heræ Konnyngghens weghnæ ogh raather ether höwlich ath i faarlöst wdgöræ annæt folk aff ethers by mett Haarnysk och spisæ ogh ladær thöm jo faarlöst kommæ hiid i the Dandemenzs stæd som hæære hawæ wæret aff ethers by swa framt i welæ nogher thac forthyenæ aff myn Heræ ogh i welæ noghet göræ thet hannom ære Lyöfft, helzst fore thy ath thessæ Dandemen hawe hyemloff, ogh hawæ forthyent thach hæære fore thy flyer thet swa i bewisæ ether hære i som ether stoore makt pa ligger ogh uthen myn Heræ worther ey forsömd i hans orloff. In christo valet scriptum *Konnyngghensburgh* ipso die ste marie magdalene meo sub sigillo

Johannes Duvæ miles.

Udskrift: *Discretis viris ac honestis proconsulibus
& consulibus arusiensibus litteras præsentēs has.*

(Efter Originalen paa Papir
i Raadhus-Archivet.)

N° 8.

1415? Hr. *Erik Krummedik*, Ridder, quitterer for modtagen Mel og Malt.

ffrenntliken grud weten scolle gi Borghemester to *Arhusen* dat ik endfangen hebbe van *Nisse Clerck XV* Last meles in Tonnen vnde van *Jesse Brun X* Last tonnen meles van *Esbarn Pederssen* neghen Last molth vnde van schipper *Palne VII* Last molth vnd die last meles II Tonnen myn alsoe he secht. vnde Last meles, antwerden ze my vor XII tunnen meles vnde vor de last van dem molte XXXII tonnen Des to tughe zo hebbe ik desse vorscr. luden desse breff ghe gheuen myd mynne Jngess.

Erik krummedik, Rider vnd Droste
in Sunder Jutland. *)

Seglet paa Ryggen og Udskrift: Den Bescheden Lüden
Borghemesteh vnde Radmannen to Arhusen.

(Orig. i Raadh. Arch. paa Papir.)

---

*) Dette Aar (1414) lode adskillige Holster Herrer sig forsone med Kong *Erik* og faldt fra Hertuginde; blandt disse var Hr. *Erik Krummedige*, som fik *lille Tönder* i Forlening og blev Kongens ypperste Raad. (Hvitfeldt fol. 662.)

Forövrigt er dette og de to foregaaende Breve hensatte her, uden at jeg tör indestaae for, at dette just er deres rette Plads.

N° 9.

1419. 16 Martz. *Kong Eriks* Brev om Udskrivning af 3 Mand til Hjelp ved Befestningen af Bjerget ved *Flensborg*, i 6 Uger, at møde med Redskab og Öl og Mad.

Ericus Dei gracia Dacie Suec. Norveg. sclauor. gothorumque rex &c. Dux Pomer.

Præmisso nostro fauore Witer at wi hawe thet nw owerweyghet met wort Righes Rath vm berghet hos *flensborgh* at thet fast göres bothe met grafue oc met bygning oc thyckes bothe thöm oc oss at thet storlige behoff er bothe for Righet oc oss suo oc fore ether, thy bethe wi ether, at J genist rethe ether ther suo vpa at J lade thre wæl före karske mæn thiit wdkommæ at grafue, oc flyr thet jo suo at the ære ther timelege forinnæn quasimodogeniti söndagh som kommer nw nest efter pasche, oc at the hawe suodan rethskap thiit met thom suosom ther til hör oc öl oc mat til öfrens, suo at the blifue ther quere j thet arbeyth j sæx wgher efter at the thiit komme oc göre ther, efter thy som wore Howetzmen Hr *Eric Krummedik* Hr *Anders Jacobssen* oc Hr *Iwar Bryske* thom til sier oc lader thet engelund vden noghet Hinder eller forfall suoframpt som i welæ hawe thac eller got aff oss oc fly wor hæfnd ok wrethe In christo valete scriptum *Calundeborge* feria quinta post Dominicam riminiscere nostro sub secrete anno MCDXIX.

Paa Ryggen: Dilectis nobis proconsulibus & consulibus totique communitati in *Arws* &c.

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.
med Mærke af Seglet.)

N° 10.

1419. 13 Decbr. *Kong Erik* tilkjendegiver Borgemestre og Raad sin Misfornøjelse med, at de have siddet hans tidligere Befaling overhørigt og ikke betalt de paa deres Skat til *Eggert Görtz* anviste Penge.

Ericus Dei gracia Daciae Swec. Nor. Sla. Got. rex. & Dux pom.

Præmissø nostro fauore Swo som wi ether för tilscreuit haue vm the penninge som wi vnt haue thenne wor thizæner *Eggert gördtz* aff ethers skat aarlik vp at bære vpa wore wegne swo som thet breff wel ytermere vtviser som wi hanom ther vpa gyffuit haue, swo bethe wi ether oc wille at J hanom thennem rethelike gyffue ok vntvære, thet wi ether tilscreue vm eth aarlike scat at sende oss tha ær thet vm thet aff skatten som Jke forwiist ær huilket ether bör oss gothe rethe vpa at göre men thet wi forwiist haue hanom eller nogher anner at J thet jo vntvære oc betale effter thy som wor wilie ther vm ær. Ok at J haue kommet hanom ther vm længer weggh til oss at rithe thet ær oss ænkæ liöfft Thy vntværer oc gyffuer hanom æn genist wten nogher töffring the penninge som J haue J swo made som fore sacht ær gyve scule vpa wore weyne Swo görer oc aarlike her effter swo lenge han thet aff oss hauer oc wi hanom thet vme wele oc hindrer hanom ther enkæ wtj oc later thet engelund swo frampt som J noghet göre wele thet oss liöfft ær In christo valet Scriptum Helsingburgh ipso die beate Lucie virg. nostro sub secreto anno &c XIX.

Paa Ryggen: *Dilectis nobis proconsulibus & consulibus ac villanis nostris Arusiensibus &c.*

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.
med Mærke af Seglet.

№ 11.

1420. 28 Novbr. *Kong Eriks Brev* om Udskrivning af 10 Mand til Flensborg, med Kost og Harnisk, at aflöse de 10 Mand, som skulle drage hjem.

Er. . . . . Sw. . . . . Slav. . . . . rex Dux *Pom.*

Præmisso nostro fauore witer... nw swo æns worthen.. met wort radh atj scule holde oss framl... pingxdaghe nw... kommende X færdughe man her j *Flensburgh* aff the tywghe som j för wtgiorthē oc ther met vnne wi the andre X nw strax hem at ffare thy bethe wi ether oc ændelighe wille..... met the same X som her nw igen bliue, at the bliue... framil.. tis swo lenge som fore screuit staar, eller oc atj..... sende.... andre X wel færdughe mæn met kost oc Harnisch at lösse the X meth, oc bestiller thet jō swo at then kost.... X ther nw hem fare, sculde haffue hafft til pingxdaghe, bliuer liggende vpa hjerghet.... tæreth, og görer her wtj som wi tro ether til oc lader thet engelund swo frampt j noket göre wele thet oss liöfft ær In christo valetē Scriptum *Flensburgh* feria quinta proxima ante festum beati andree apostoli nostro sub secreto anno &c XX°.

Paa Ryggen Seglet og Udskrift: *Dilectis nobis proconsulibus & villanis nostris in Arms Salut.*

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.)

№ 12.

1421? *Jesse Petersen* quitterer for 40 Lüb. Mark paa *Henneke Gürtzes* Vegne.

Wytlik zy alle den ghenen de dessen breffj zeen efte hören lesen dat ik *Jesse Peterssen* bekenne an dessen breff dat ik vntfanghen hebbe van deme borghe-

mester *Pether Schütte* van *Arhusen* XL Lüb. mark van *Henneke Gürtzes* weghe des to ener tughnisse so hebbe myn Jngheseghel buthen vppe dessen breff drukkit.

(Orig. i Raadh. Arch. med
Seglet paatrykt.)

N° 13.

1421. 13 Decbr. *Henneke Gyrtz* quitterer for 100 Mark Lybsk af den Skat, der skulde udgjøres til Martini, paa Kongens Vegne.

Jæch *Henekæ Gyrtz* ther wæbner ær kungöræ allæ thæ thet bref sæ ællær höræ læsæ thet jæch witherkennes mæch meth thettæ myt openæ bref thet jæch hawer opboræt af the godhæ mæn som ære borugmester ratmæn ogh mænighæden j arws hwn-dærth lyb. mark af thæræ skat som thæ skullæ nw vtgiwæ j oor vm ste mortens Dach nw war po myn herræ konyngens nodhæ wægenæ ogh jæch ladher then-nem quit ogh orsach for allæ æfter Krafæ po myn Herræ Konyngens nodhæ wægenæ til witnæsbwrdh ogh for waringe so hawer jæch for^{dæ} henekæ gyrtz myt jngesegel thrykt jnnen po thettæ bref Datum anno Dom. M. C. D. XXI oor po ste Lucie Dach.

(Orig. i Raadh. Arch. med
Seglet paatrykt.)

N° 14.

1424. 6 Febr. *Eggert og Henneke Gyrtz*, Væbnere, bevidne, at de i 9 Aar have opbaaret Aarhus Byes Skat, 200 Mark hvert Aar.

Allæ mæn som thettæ breff sæ æller höræ læsæ hælsnæ wy *Æggært Ghyrzæ* ogh *Hennekæ Ghyrzæ*

som wæbner ære Hælsæn met gwdh thet skulæ allæ mæn witterlicht weræ thæ nw æræ æller kommæ skulæ, thet wy witherkennes oss met thettæ wort opænæ breff, thet wy hawæ vp boræth af thæ godhæ mæn so som ære borgemestere ogh ratmæn ogh al almowen i *Arms*, thæres skat nw i IX Aar ogh tw Hwnderth lyb. mark hwært aar summen ær XVIII hwnderth lyb. mrk., hwilkæ pennyngæ som wor nodhigæ Herræ Konyng *Erik* hawer vnt ogh lænt oss til orligæ rænte, ogh hwær wor hwnderth lyb. mrk. af thæres skat hwælkæ som thæ skulæ vt giwæ hwært aar vm sante mortens Dach, ogh wy ogh woræ arfwingæ bindæ oss til thennem ogh thæres æfterkommæ quit ogh fri at holdæ for al æfter krawæ po wor nodhigæ herræ konyngens wegenæ, for thæ for^{ne} pennyngæ til witnæsbrwth ogh thæs bædhær forwarelsæ so hawæ wy wore Jngesigæl hængæt for thettæ bref thet skræuet ær æftær wors Herræ fôthelsæ aar M. C. D. XXIII po ste. Dorotheæ Dach.

(Orig. Pergament i Raadh. Arch.
Af 2 Segl vedhænger det ene.)

N° 15.

1427. 21 Decbr. *Knud Jensen*, Væbner, quitterer for 100 Mark af Byens Skat til Martini, paa Kongens Vegne.

Allæ men thettæ breff see æller höræ læsæ Helsen jæch *Knud Jensen* ther wabn ær Helsen met Gudh Thet sculle allæ men wittærlicht wææ the nw æræ æller kommæ sculæ thet jæch wether kendnes mæch met thettæ myt obbene breff op at hawe booræth aff the godhe men saa som æræ borghemestæræ och radmen och ald almwnæ mæn *Arms* paa myn nodheghe Herræ koninghens weghe næ C. Lub. mrc. aff there oorlighe scat ther the sculde nw i oor wt giwæ at

stæ marfæns Dagh och jæch lather them qwit och orsaghe for the for^de penninge paa myn nadhe Hræ Koningens weghe næ och thakker them for godh betalinge til widnes bwrth och forwaringe saa hænger jægh for^de Knwt Jenssen mit Jnghesighel for thettæ breff Datum anno Dni M. C. DXXXVII Die sancti Thome apostoli.

(Orig. Pergament i Raadh. Arch.
med et hængende Segl.)

N° 16.

1434. *Otto Nielsen* quitterer for Martini-Skatten ifjor og iaar, hver Gang 100 Mark.

Allæ mæn som thættæ breff seer æller hörær læsæ helser Jægh *Ottæ Nielsön* Ewinneligh met gudh Ok kungör Jægh mægh i thettæ mith opnæ breff ath Jægh wetherkennæss megh ath hawe opboret aff borgemesteren ok, raadh i *Aarss* hwn dræt, Lybs. mk. i fiordh ath ste. Martens Dagh ok hwn dræt Lybs. mk i Aar ath sante Martens Dagh for hwylke thw hwn dræt, Lybs. mk. Jæg lather thöm qwyt, ok, orsagh for, thiill winnæssbyrdh hengher Jægh mith Jntcigill for thættæ breff met wælbyrdighe mæns so som ær, *Niels Pætherssen Korsloff*, ok *Annders Nielsen* brofowth i Aalborgh. Datum anno Domini M. C. DXXXIII.

(Original paa Pergament i Raadh. Arch.
med 3 hængende Segl.)

N° 17.

1438. 2 Mai. *Erik Nielsen*, Ridder af *Tiim*, quitterer paa Kongens Vegne for 200 Mark Skat.

Jæk *Erich Nielsen* ridder aff *Tiim* kenniss meth thette mit opne breff thet jæk hauer upboret tw hundred mark pa min nadig Hr konnings weghe næ aff hedherlig mæn oc beskedhen bymen j *Arns* hvilc

for^{de} iiC Lyb. mark min Herre thöm til screff meth hans nades breff at the mich skulle giwe aff hans nades arligh skat thet enæ hundret mark var aff then skat the skulle giwe j jar oc holder jæk thennem qvit for the for^{de} iiC Lyb. mark effter thy som mins Herres breff vtuisser ther hans nadhe thöm ther vm tilscreff Til mere visse oc vinnesbyrdh thrykker jæk mit Inseghel pa rygghen a thette breff Datum *Wordingborgh* anno Dom. M.C.D.XXXVij Jn profesto Jnuencionis ste crucis.

(Orig. i Raadh. Arch. paa Papir
med Seglet paatrykt.)

N° 18.

1438. 28 Octbr. Broder *Oluf*, Prior i Aarhus Kloster af Prædikebroder Orden gjør Foged, Borgemestre, Raad og Almuen i Aarhus frie for al Skyldning, Del og Trætte, som dennem og Klostret imellem var, fordi de finge Hans Guldsmed af fornævnte Kloster. Han lover, at, om Nogen for denne Sag vil stævne dem, sætte dem i Band eller forurette dem, da vil han enten skrive med dem eller selv følge med dem, hvilken af Delene, der er dem tjenligst, og forsvare dem for Uret.

Alle men thette breff see eller höre læset helsær jech brother *Oluff* prior j *arus* closter predikæbrother ordens och alt conuent j same stæth ewijmelich meth guth Ok kungöre wij alle mæn meth thette wort obne breff at haffue qwijt orsaghe lethigh oc löös ladet oc lader oppa for^{de} closters weghne these breffuisere Fowet Borghemæstere Raathmen oc all almoghen j *Arus* for all sculdinge deelæ oc thrætte som for^{de} Fowet borghemæstere raathmen oc all almoghe mich prior *Oluff* oc conuent for^{de} mellom war for then sach och skuldinge at the finge *Hans Gulsmijt* aff for^{de} closter ok kennes jech mich oc gantze conuent for^{de} eengen sach skulding eller rætt j nogher maade at haffue til for^{de} fowet Borghemæstere raathmen eller

almoghe eller noghre wore æfterkomer for thenne sach for^{de} othacker jegh prior *Oluff* oc alt conuent for^{de} fowet Borghemæstere Raathmen oc allmoghen j *Arus* It. skeer thet swo at nogher man will them stæffne banne eller wforrætte her amoot tha scall jech prior *Oluff* sielf fölghe æller scriffue meth thennom hwilket them bæst behooff görs at forsware thennom for wrette for thenne for^{de} sach oc skuldning. Til these forschreffne artikæll stadfastelich och wbrodelich at haalde tha hænger jegh prior *Oluff* mijt æmbitz Jncighle meth conuentz til wijdnesburth for thette breef, Datum anno Domini MCDXXXVij die beator Symonis & Jude apost.

(Originalen paa Pergament i Geh.- Archivet med
2 hængende Segl.)

N° 19.

1441. 2 Juli. *Christoffer af Baierns* Stadsret for *Aarhus*.

Wy *Cristoffer* meth gudhs nadhe *Danmarcs Wendis* oc *Gotes* koning palantz greve paa *Rein* oc her-tugh i *Beyern* göre widerlicht alle mæn som nw ære oc komme schule at wy haue taghit oc wntfongit oc taghe oc wntfaa meth thette wort opne breff wore elschelighe burgemestere radhmen burghere oc alle menichedhen som bygge oc boo i wor köpstædh *Aarss* oc alle theris thïænere hion oc gotz wdi wor konungelighe wern hæghe oc bescherming oc vnne thöm nadhelighe at haue nydhe oc brw̄ghe alle these effterscreffne article friihet oc nadher först at the mwe oc schule wære toldfrii hwor the kommende wordhe vdi wort Righe *Danmarck* at köbe oc selghe vnder-taghe *Schone* marckneth oc andre wore fischeleyæ [om Hösten] It. schule the haue besetning i forne wor köpstædh *Aars* fore widerlichth Gæld swo at hwo som

laghlighe ther besetter wordher oc dyrghes at fare ouerhörigh bort tha schule the haue macht at fuld-
 fölge honum vppa theris bything meth wold It. hwo
 sikh forbrydher eller byfriidh gör vdi forne wor köp-
 stædh han schall swo meghit haue forbrudhit oc bæ-
 thræ omodh byen som omodh oss It. hwo ther gör
 wlaghlicht köp han schall bæthre iii marck fore hwor
 tiidh halffdelen koningen oc halffdelen byen It schall
 engen köbæ eller besidhe wort schatte gotz vdi forne
 wor köpstædh *Aars* vden the som schatte woghe oc
 andre konungelighe thynger vppa holde meth wore
 burgheræ vden wy nogher sonderlighe ther vm bena-
 dhende wordhe It. schall forne wore burgeris byfriidh
 wære oc wdhræcke sikh sönnen widh byen fraa the
 dighe mellom *Hauerballigh Agger* oc *brobærg* oc
 westen fra theth Dighe som galghen vppa stander oc
 till theth Dighe som löber i stranden hoos *Wædelby*
 holæ vm theth swo aff arild sidh wærit hauer It
 schall eller maa engen köbe eller selghe i noghræ
 vlaghlighe haffne som ligge hoos eller vmkring forne
 wor köpstædh *Aarss* vnder thes gotzes fortabelsse
 som han swo köber eller selgher halfft koningen oc
 halfft byen It vnne wy them frii marck Schow fææ-
 gang oc fischerii vdi salt watn som the theth aff alder
 haft oc nyt have It. hwo meth rette fordeelt wordher
 oc friidhloos giort i forne wor köpstædh oc sidhen
 friidhlos kyndher paa *Wiburghs* Landzthing som theth
 sikh bör han schall wær friidhlos ouer alt Right It
 schall engen bygge eller burgheræ wordhe i forne wor
 köpstædh som annen hosbonde eller forswar hauer
 æn oss vden noghen hauer theth sonderlighe aff wor
 nadhe ho her omodh gör han schall schatte som bur-
 gheræ oc köbæ som gæst It schule wore burge-
 mesteræ oc radhmen haue fuldmacht at regeræ alle
 æmbede i forne wor köpstædh effter schellichet som
 the wele wære bekænde fore oss It schall eller maa

engen göræ sambinding omodh wore burgemesteræ oc radhmen vnder sin hovitlod It schall eller maa en- gin gange eller ridhe meth spentæ armbörst dagh eller natt i wor köpstædh *Aars* dyrghes theth nogher at göræ oc fonger ther scathe ouer han schall beholde scathen vböther It schall alle hande köpmandscap weyæs i forne wor köpstædh *Aars* som i stædherne weyæs hwo theth icke gör han giue iii marck som selgher oc three som köber halft koningen oc halft byen

Alle these forne article haue wy nadhelighe vut oc giuet oc vnne oc giue forne wore elschelighe bur- gemesteræ radhmen burgheræ oc menichet i *Aars* paa theth at wor köpstædh ther aff forbæthris maa thoc wele wy haue fuldmacht thennem at forbæthre oc till oc aff at sette vm oss thycker theth nyttelicht wære

Thy forbiwthe wy alle e hwo the helst ære oc serdelis wore foghede oc æmbitzmen forne wore bur- gemestere radhmen burgheræ oc menichet i *Aars* modh thenne wor gunst oc nadhe i nogher madhe at hin- dræ eller hindræ lade vnder wor konungelighe hæffnd oc vrede. Dat. castro nostro Haffnensi Die visita- tionis beate marie virginis nostro sub secreto Anno Dom. M. C. D. qvadragesimo primo Anno regni no- stri secundo.*)

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch. med et hængende Segl.)

---

*) Af dette Brev haves en Vidisse paa Pergament med 2 Segl vedhængende af Borgemestre og Råad i *Aarhus*, som, efterat Kongebrevet ikke aldeles ordlydende er anfört (der er f. Ex. i Vidissen tilføiet det oven indklamrede: „om Høsten“), ender saa- ledes: „Öt (sic) aldet er som forskrtt stander tha ær wor stadz in- sighe(l) till wetnessburth meth flere gothe mens insiglê sosom hederligh mans Hr *Owæ Nielssen* kanic oc biscopens official j *Aars* oc *Jes Palnessen* aff *Rwdregardh* wapen hængde nethen“.

N° 20.

1441. 29 Novbr. *Munk af Brusgaard* quitterer for 50 Mark paa Kong *Christoffers* Vegne.

Alle men kungör Jegh *Munk* aff *Brusegarth* at jegh wetherkennes megh opp at hawe boret hallff thrydiesinne thywe mark aff beskedenæ mæn borghmestere oc raath wti *Aars* aff theres arligge skat the nw j aar giwe scwle oc lather jegh thennem aldeles qwitte oc orsagge meth thette mit opnæ breff ffor these forscreffnæ som penninghe oc thacker Jegh thöm ffor goæth bethalinghe paa min nathighe Hr. konningh *Christoffers* wegnæ til wetnesburth tha ær mit insigle thrwkt nethen ffor thette breff Dat. aros anno Dom M. C. DXL primo vigilia beati andreæ apostoli.

(Orig. i Raadh. Arch. paa Papir med Seglet paatrykt).

N° 21.

1442. 11 Dechr. *Heinrik v. Eglefften*, Ridder, quitterer for 200 Mark Skat paa Kong *Christoffers* Vegne.

Jech *Heinric nam Eglefften* Ridder wetherkennes met thette mit opnæ breff opp athawe boret ii C lb. M[⊥] aff beskedenæ men *Aars* borghere theres arligh schatt the wtgiwæ scule i thette Aar paa min natige Hr. Konningh *Christoffers* wegnæ oc lather Jegh thennem aldeles qwit ffor these fforskr. penninge til wetnesburth tha ær mit insigle thrukt nethen ffor thette breff Datum anno Domini M. C. DXL secundo feria tercia infra octav. conceptionis beate virginis gloriose.

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch. med Seglet paatrykt).

N° 22.

1445. 27 Mai. Tingsvidne af *Aars* Byting, at *Anders Andersen Skrædder*, forhen Borger, kjendte sig at have sit Liv forbrudt, for Rov han rövede en hedder *Mogens Skræder*, og bad Kongens Foged, Borgemestre og Raad, at de ville skjenke ham hans Liv og tage af hans Penninge.

Alle men thette breff see eller höre lesse helsnæ wij *Nis Samsingh* Koningens ffoghet i *Aars Pether Skytte Pether Litle* Borgmestere *Nis Anderssen Seuerin Raffnolt Pether Nielssen Mats Petherssen* Rathmen oc *Pether Nielssen* Hoos Thinghet hörer (?) i thet samme steth ewijndelig meth guth oc kungör wij allæ mæn at aar æffter guths bördh MCDXL quinto paa guths Lekoms Daggh war skycket ffor oss oc fleræ gothæ mæn tha nærwerendes paa *Aars* bything een beskeden man *Jes Bondæ* burgher meth oss loglich opkræffdæ fek oc fframledæ eet ffuldkomlighth things wijtnæ paa *Aars* byæs wegnæ oc opa sinæ egnæ wegnæ aff aatæ skelighæ Dandæmæn sosom *Jes Petherssen ffaxingæ Pether Nydager* (?) *Jep Jenssen Pether Hög Jes Knwtssen Thames Suther Pether Jvdæ* oc *Pether Meijnikæ* burghere meth oss thessæ ffor^{næ} Dandæmæn endrektelighæ wijtnedæ paa theres gothæ tro oc sannendæ oc engen them amot stot at the hawæ wisseligh hörd oc spwrt aff gothæ mæn oc ær them wythterlighth till ffuldsanendæ at *Anders Anderssen Skræder* borgher war meth oss war innen stockæ paa *Aars* bythingh oc kendes athan haffdæ ffuldkomligh sith liiff fforbrodhet ffor roff han roffdæ een hether *Magens Skræder* oc badh konningens ffoghet burgmestere radhet oc the gothæ mæn i *Aars* at the scullæ göret ffor guths skuld oc taghæ aff hans penningæ oc giwæ hannem sith Liiff ffor wars Herre Dööth skuld at thet swa gangendes oc ffarendes ær ffor oss oc mangw gothe mæn thet hördæ wij oc sawæ oc wytnæ meth woræ Insiglæ heingdæ nethen

ffor thette breff giwet aar Dagh oc steth som fforder
stander.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet.
Af 8 Segl vedhænge de 5).

N° 23.

1459. 29 Mai. *Niels Madsen* bekjender paa Kongens Vegne at have
modtaget 50 Sider Flesk af Borgemestre og Raad for Kannikerne
i Ring Kloster og 60 Sider Flesk for Abbeden i Öm Kloster.

Alle men thettæ breff see eller höre kongörer
Jech *Niels Matssen* meth thettæ mith opnæ breff, ath
Jech haffwer affnameth oc vntfanghet pa myn Herræ
Kongens nad. wegnæ, aff *Arvs* borgemestere, halff
tridisynde tywe flycki flesk pa Kannikers wegne i
Ringclosther, oc trystywe flycki flesk pa *Abeth Niels-*
ses wegnæ aff *Ömclosther*, hwilken for^{ne} flesk Jech
lader thöm quitte oc orsage fore Til witnessbyrd tryc-
ker Jech mit Jncigle pa thettæ breff Dat. *Arvs* feria
tertia post festum corporis cristi anno Dom. Lix.

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.
med Seglet paatrykt).

N° 24.

1459. 23 Juni. Erkebiskop *Tue* med to Biskopper og flere af
Rigens Raad dömme, at Biskop *Jens* i *Aars* skal frit oplade
Kongen *Aars* By, som han havde i Pant, fordi han imod
Kongens Brev havde ladet en Fetaliebroder, *Esbern Jyde*,
løbe ud af *Aarhus* Havn, og fordi han ikke havde holdt den
Forpligt, han havde indgaaet, om han ikke kan forene sig
med Kongen i Minde inden i Morgen Aften.

Wij *Tue* met gudhs nathe Erchebiscop j *Lund*
Sweriges förste oc pawens Legatus kungöre met thette
wort opne breff at aar effter gudhs byrd Medlix^o Sancti
Hans baptiste afften pa Slottet i *Köbendhaffn* fore oss
oc mange flere godhe men som tha nerwarindes ware

som ware werdighe fæthre met guth biscop *Oluff* i *Roskilde* biscop *Knut* i *Wiborgh* oc welbyrdighe oc strenge Riddere Her *Claus Rönnow* wor nadighe herre koningh *Cristierns* Marsk Her *Oluff Axilss* Her *Iwer Axilssen* her *Knud Henriessen* her *Oluff Lunge* her *Korrefitz* her *Michel Rwdh* her *Strange Nielssen* Rid-dere oc *Anders Jenssen* landzdomere i *Sialand* war skicket welbyrdigh oc Streng ridder Her *Eric Ottes-sen* wor nadighe herres hoffmester oc tiltalethe oc skyllethe pa wor nadighe herres weghne werdigh fa-ther met guth biscop *Jens* i *Aars* at han ick hathe holdet then saffn som han sagde wor nadighe herre oc somme aff hans nades Erlighe raadh i *Kalunde-borgh* om wor frwe *Daghs* tiidh Natiuitatis som nw nest forledhen ær j thet at wor nadighe herre skylle-the hannum fore at han tilstædde *Esbern Jwde* at seile wt aff *Aars* haffn j modh hans nades forbuth som her *Claus Rönnow* til foren hathe kungiort i *Hors-nes* met wor nadighe herres Credenze breff j swo madhe at enghen skulde tilstædhe noghre fittalghe wt at seile aff noghre haffne wuner *Danmarks* sidhe at göre skathe j siöen modh hwilket forbuth loth biscop *Jens Esbern Jwde* at seile aff *Aars* haffn Ther fore ware somme aff wor nadighe herres Erlighe raadh begærende aff biscop *Jens* at han skulde wplathe wor nadighe herre *Aars* by hwilken som han oc *Aars* Dom- kirke hathe j pant aff kronen swo at biscop *Jens* skulde friit anworde wor nadighe herre *Aars* by oc thet pante breff som ther wppo ludethe Ther sware- the biscop *Jens* til oc sagde at han matte thet icke göre met minne æn han hathe raadh met sit Capittel i *Aars* tha war thet tilladhet aff wor nadighe herre oc hans nades Erlighe raadh som tha nerwarindes wa- re at biscop *Jens* skulde haffue raadh met sit Capit- tel om these for^{ne} ærinde oc jette biscop *Jens* j wor nadighe herres nerwarilse wors oc flere gothe mentz

at han wilde giffue wor nadighe herre swodan swar po these for^{ne} ærinde junen sancti Michels dagh som nw nest forledhen ær at hans nathe skulde enchte skylde hannum fore then sagh Nw effterthij biscop *Jens* icke holt wor nadighe herre thet som sagt war j these for^{ne} ærinde Thij dōme wij effter these godhe mentz raadh oc samtycke som for^{ne} stande at kan biscop *Jens* icke foreene sigh i minne met wor nadighe Herre jnnen morghen afften for thet at han icke holt hans nathe som sagt war Tha dōme wij wor nadighe herre *Aars* by frij til igeen Oc thet pante breff som pa for^{de} pant ær wtgiffuit oc ludder dōme wij enghen macht at haffue effter thenne tiidh In cujus rei testimonium Secretum nostrum presentibus est appensum Datum anno die & loco supra dictis.

(Efter Hr. Knudsens Afskrift i Diplomatariet, sammenholdt med Originalen, paa hvilken Seglet mangler).

N° 25.

1460. 10 Novbr. *Claus Limbek*, Væbner, quitterer for 200 Lyb. Mark paa Kongens Vegne*).

Alle men thettæ breff see eller høre kongör Jach *Claves Lembeck* webner meth thettæ mit opnæ breff, ath jach haffwer anameth och vpboreth aff borgemestere rademen i *Aarivs* tw hwn dreth Lub. mark i rintz guld, rintzgylden til otte oc tywe skelings hwilke for^{ne} tw hwn dreth Lub. mark Jach haffwer vpboret pa myn nadige herræ konningh *Cristerns* wegne oc Jach oc myne arffwinge lader for^{ne} borgemestere rademen och for^{ne} *Aars* frii qwitte orsage och alledel. nöthelösse pa min nadige Hræs wegne for for^{ne} tw hwn dreth

---

*) Bisköp *Jens* har altsaa formodentlig ikke kunnet forene sig med Kongen efter den foranstaende Dom.

Lub. mark i rintzguld til witnesbyrt trücker Jach mit Jncigle nethen pa thettæ breff Dat. anno Dom. M. C. D. L. X die wigil. sti Martini episc.

(Orig. i Raadh. Arch.).

N° 26.

1461. 1 Februar. Dagtingning mellem Biskop *Jens* og Capitel og Borgemestre og Raad om forskjellige geistlige Gaarde, som herefter skulde betale Forskud til Byen, og at herefter ingen Præst eller Klærk. maa Kjøbe eller pante en Borgergaard uden Borgemestres og Raads Samtykke.

Alle men thette breff see eller höre kungiöre wij *Jens* meth gudz nathe biscop i *Aars* oc gantze Capitel i samme stedh at fore en godh endrecth oc kierlighed mellom kirken. oss wore effterkommere biscopper Capitel oc menighe Clerke oc borghemestere Radh oc menighe almwe i samme stedh Tha haffue wy swo giort en ewighe Dathinge oc ende pa begge sidher som her effter fölger Thette ær then Dathinge som begreben ær mellom werdighe father biscop *Jens* i *Aars* hanss elskelige Capitel oc menighe Clerke i samme stedh pa then ene sidhe Oc beskedne men borghemestere Radh oc gantze Almwe i samme stedh pa then annenn sidhe. om twedrecth tale oc ærende som thennom i mellom ære eller wærit haffue pa gardhe som kirken preste och Clerke nw i wære haffue som her effter forskreffne stande *fförst* then gardh paa graffuen som Hr *Niels* i *Thodbergh* i wære haffuer Jt. then gardh Hr *Pether Dyrskow* nw i boor Jt then gardh som *lille* Hr *Jens Thorkilssen* iboor Jt Hr *Johans* gardh som *Jes Teghelslar* i boor It *Staffen kraghs* gardh Jt *Kirsten Samsings* gardh Jt scolegardh som *Frw Kirsten* i boor Jt *thundbos* gardh som han til torn i bodhe Jt Hr *Pether Sludders* gardh som *Jes*

stighssen i bodhe Jt *Stigh Ringhdiegns* gardh Jt *Pether broks* gardh som Hr *Erik* i boor Jt *Ostreds* Gardh som Hr *Hans* i wære haffuer Hr *Laurens Petherssöns* gardhe vndertaghe then stund the bo i the gardhe som the nw i bo. oc hwo thennom tagher effter giöre som andre for^{ne} gardhe Tha ære wij swo wordhen til ens pa badhe sidher fore en godh ewighe endreth oc kierlighet at for^{ne} gardhe schulle giffue forskodh til byen som the haffue til fornn giffuet vdhen the kunne frij thennem methlogh ræt eller kirkens frihedh oc privilegia Oc schall enghen Preste eller Clerke kiöbe eller pante noghre borgher gardh her effter vdhen mett borghemesteres oc Radhs Wilie oc samtycke vdhen oc then settes ther i som giör fult som andre borghere Till hwes Witnessburdh oc stadfestelsse. ladhe Wy for^{ne} Jens meth gudz nathe biscop i Aars wort Jnsigle meth wort elskelighe Capitels Jnsigle henghe nethen for thethe breff Som giffuet oc giort ær Aar effter gudz burdh M. C. D. Lx primo jn pfecto purificacionis beate Marie virginis gloriose.

(Orig. paa Pergament i Raadh. Arch.
med vedhængende Segl).

N° 27.

1462. 13 Decbr. *Winalt Clausen* bekjender at have forbrudt sit Liv for det Vold, han havde gjort paa *Aarhus* Byfred, men da Borgemestre og Raadmænd og Menigheden i *Aarhus* havde gjort Naade med ham for Guds Skyld, for Bisp *Jeippes* Skyld, for Hr. *Erik Ottesens* Skyld og andre gode Mænds Bøn Skyld og nu undt og givet hannem sit Liv, saa lover han for sig og sine Arvinger aldrig at feide eller arge *Aarhus* Borgere eller deres Tjenere.

Alle men thette breff see eller höre kongör Jech *Winalt Claussen* meth thztæ mith opnæ breff atjech kiendes mech meth thette bref atfor thet wold Jech

haffuer giord *Aarws* byfriit oc forbroth mïth lijff tha haffuer borgemestere rademen oc menigheden *Aarws* giord nade meth mech for guz scyld for biscops *Jeippis* scyld for Herr *Eric Ottlessens* scyld oc ander gothe menz bön scyld, wnth oc gyffutth mech mith liiff thi loffuer Jach meth mijne frij Jaa oc wilie oc wden thwangh oc tilbinder mech oc mijne arffwinge eller nogre pa mijne wegne, pa mijne gode tro loffue oc ære aldrij at feyde arge *Arws* borger eller borger swenne eller nogre theres thiener i nogre made iby eller wden iland eller wden eller nogrestets for thenne sagh, at these for^{ne} ærende oc artikele scal wbrodeligh oc trolige holdes som for ær sagd, tha loffuer Jech *langh Owe* ride(r) *Las Daa* oc *Herick Winalt* meth for^{ne} *Winalt* pa wore gode tro loffue oc ære at for^{ne} *Winalt* scal trolige holde alle for^{ne} artikele, Men worder for^{ne} ærende ey trolige holden i alle made som for ær sagd tha tilbinde wij oss oc wore arwinge pa wore gode tro oc ære atföre for^{ne} *Winalt* til *Arws* pa radhwssit a stedeth igen vden hinder oc hielppe redé oc aldrij vt atkomme vden meth borgemester rad wilie oc mijnne. In cujus rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt appensa. Dat. anno Dom. Mcdlxii ipso die sancte lucie martyris & gloriose.

(Original paa Pergament i Geh.-Archivet
med 4 hængende Segl).

N° 28.

1465. 1 Aug. Tingsvidne af *Aarhus* Byting, at Borgemestre, Raadmænd og Menigheden af *Aarhus* aldrig fik Advarsel til *Aarhus* Byting, Raadhus eller andensteds, at *Hasle Herreds* Sandemænd skulde gjöre Markeskjel i den Mark, som *Aarhus* Almue havde havt af Kongen og Kronen ukjært i 50 Aar.

Alle mén thette breff see eller høre kwngöre wi *Peder Niclessen* byfoghet i *Aars Mikel Gödhessen*

Per Jenssen Esbernn Laurensen Tomes Wirkmester Ouæ Nielsen Och Jes Matssen borghere i Aars ath aar efter Gutz byrdh MCDLXV sancte Petri ad vincula wor skicket for oss och for ander godhe men Som tha nærværendis wore paa *Aars* bytingh *Hans Pederssen* borghemester huilken ther loulich æsket och fik eet fult tings widnæ aff ottæ Dondæ men Swosom *Tomes Wirkmester Henrik Andersön Clæmen Asærssen Frantz Suder, Plow, Mikel Byg Per Skowssen* och *Jes Owerskærer* These for^{n^e} godhe men eendræktelich widnet paa theres godhe troo Och sanden ath the hørdhæ och soghæ samme Dagh paa for^{n^e} tingh ath Borghemestere Radhemen Och menichedhen i *Aars* som tha nær^{d^e} wore hoos for^{n^e} tingh saudhæ paa theris godhe troo och sannen ath the aldre fik adhuarsell loulich till *Aars* bytingh eller till *Aars* Radhws eller nogher ander stedher ath *Haslw Hæredz* Sandhmen skuldæ gøre markskæll i *Aarses* mark som for^{n^e} *Aarses* almughe hawer haft aff Kongen och aff Kronen i Halff tridhia synnes tiwæ aars vlast och vkærdh aff alle till nw. In cuj. rei test. sigilla nostra presentib. sunt apensa Datum anno die & locis supra dict.

(Originalen paa Pergament i Geh. Arch. med 6 hængende Segl; det syvende mangler.)

N° 29.

1466. 25 April. Kong *Christierns* Brev, at ingen Borger i *Aarhus* skal deles nogensteds til Bondegods (tvinges til at tage Gaard); heller ikke skal han deles til Thing; ikke heller skal han andensteds deles i Rette, naar han vil være i Rette i *Aarhus*.

Wij *Christiern* meth gudz nadhe *Danmarcks Sweriges Norges Wendes* oc *Gotes* Koning Hertug i *slesswigg* Greffue i *Holsten stormarn oldenborg* og *delmenhorst* Göre alle witterligt at wit aff wor sönderlige

gunst oc nadhe, Swo oc paa thet at wor köbstedt *Aars* oc menighed ther sammestædz mwe thes ydermere forbæthres tha haffwe wii vnt oc tilladhet oc meth thette wort obne breff unne oc tilladhe At ingen wor borgere som sidder i *Aars* skal deles nogen stædtz tilbonde godtz paa Landet Hwilken som gör oss oc kronen fwlt i for^{ne} *Aars*. Oc skal oc ingen borgere ther sammestedtztz Delis till twgh nogenstædtztz paa Landet. Skal oc ey helder nogen borgere steffnes eller delis i noghre madhe i rette annenstedtz ther i *Aars* vil være i rette oc gøre thet ther ret ær ther i Byen Thii forbiwthe wii alle e hwo the helst ære eller være kwnne oc særdelis wore fogethe oc embitzmen forskreffne wore borgere oc menighed i for^{ne} wor köbstedh *Aars* her vthi oc emodh thennem wor gunst oc nadhe at hindre eller hindre ladhe mödhe vmage plasse dele beswære eller i nogre madhe vforrette Vnder wor koninghlige Heffnd oc wrethe Datum in Civitate nostra ead. *Arusiensi* Die beati Marci ewangelistæ nostro sub secreto anno Domini M.C.D.L.X sexto.

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch. med Seglet vedhængende.)

N° 30.

1469. 29 Novbr. Biskop *Jens* qvitterer for 200 Lüb. Mark af *Aarhus*-Byes Skat,

Alle men thette breff See eller höre kungöre Wij *Jens* met guts nathe biscop i *Aars* at burgemester oc kæmener i *Aars* haffue wel betalet oc fornöghit oss, tw hwdrethe mark lub., i thette aar nw nest forgangend., aff theres arligh byskatt, som the pleye at gifue Thi ladhe wij thenom qwit. læduge oc löss, for oss oc wore effterkommere biscop i *Aars*, for ydher-

mere betaling, eller regenskap pa for^{ne} penninge at
göre till thenne *Dagh Jn cujus rei testim. Sigill. nostr.*
præsenti. est appensum Dat. aruss anno Domini
MCDLX nono Vigilia beati Andree apli.

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch. med et
Fragment af Seglet vedhængende.)

N° 31.

1470. 9 Aug. Forlig imellem Biskop *Jens* og *Aarhus* Borge-
mestre og Raadmænd om *Byens Mark*: at Borgerne skulle
beholde Marken, som de have havt af *Arild*, för *Bispen* fik
Byen i Pant; at det Markeskjel, som *Hasleherreds* Sande-
mænd gjorde, skal være uefterretteligt, Skjelstenene optages &c.

(Meddeelt af Prof. *N. M. Petersen.*)

In nomine domini Amen Wy Abbet *Niels* i *Æm-*
kloster Gunne Niclessen Höwetzman paa *Aakær* ridder
Æggert Westeni Erik Cristiernssen Höwetzman paa
Sillkæborgh Ankell Biörnssen aff *Pæderstrop Jes*
Perssen aff *Malingh* Som webner ære Och *Per Po-*
velssen foghet i *Brabrandh* kwngöre met thette wort
opnæ breff At Aar efter gutz byrdh *Mcdlxx* paa sti
laurentii aften wor skicket for oss Och for mangæ flere
godhe men werdich fader met gudh oc Herræ biskop
Jens i *Aars* paa then enæ sydhe Och borghemester och
radhemen oc sommæ aff menighe almoghe ibidem vpaa
then annen sydhe, paa for^{ne} werdich biskop *Jenses*
magh om twedrækt och trætæ Som mellom for^{ne} bisskop
Jens oc menigh kapitell oc klærkærii i *Aars* Och
borghemester Radhemen och menighe almoghæ ibidem
imellom war om *Aarses* mark Och for thet markskell
Som *Hasluhæretz* sanmen tha nylich giort hafdhæ
Borghemestere Redhemen Oc menighe almoghe i *Aars*
wwidherlicht Tha for een godh eendrækt, Och kerlichet
worte the saa forlikt, Oc foreent At *Aarses* borghere

skall hawe Nydhe Och beholde *Aarses* skow Och mark friheeth och fægongh skall wære, saa lengh Och saa breedh Som hwn aff areldh wæret haver Oc som the hafde till forn förræ for^{ne} biskop *Jens* fik *Aars* i pant Och sidhen han fik *Aars* i pant Oc sagde for^{ne} biskop *Jens* Ath han wildhæ holdhæ *Aarses* borghere weedh theres friihet och makt Som the till foren wore Och æy ladhe thennem fortrænges ydher mere *Æn* som the wore for hans nadhes tidh Och sawdhæ for^{ne} biskup *Jens* Ath thet markæskell Som for^{ne} *Hasvhæretz* sanmen giordhe paa sancti Olai dagh Thet skall alle wære vthen forfongh och skadhæ, Och the stene skall vptaghes Oc bort föres alle vdhen skade Och sawdhæ for^{ne} biskop *Jens* Ath han wildhæ wende *Aarses* borghere got till Och the sawdhæ hans nadhe At the wildhe och saa giöre In cujus rei testimonium sigilla nostra presentibus sunt apensa Datum anno die ac loco vt supra.

(Originalen paa Pergament i Geh.-Arch.
med syv hængende Segl.)

№ 32.

1472. 21 Jan. Kong *Christierns* Brev, at *Aarhus* Borgere for den store Skade, de have taget af Ildebrand, maae 12 Aar omkring være frie for Udbud og al anden kongelig Tyngde undtagen deres Byskat.

Wii *Cristiern* meth gudz nathe *Danmarks Sueriges Norges Wendes* oc göta koningh Hertogh i *Sleswigh* grewe i *Holsten stormarn oldenborgh* oc *Delmenhorst*, göre alle witterligt at wii aff wor sönderlige gwnst oc nathe Swo oc fore stoor skathe som wore borghere i *Aars* taghet oc fonget haffue nw meth wodhe eld oc j andre made Tha vpaa thet at forskrefne wor köbstedh *Aars* maa wordhe wel egen vpbygd oc wore borgere sammestedz mwe komme til biernings igen oc

bliffue wedh bestand^h haffue wii vnt oc tilladet oc meth
 thette wort obne breff vnne oc tillade at forskrefne
 wore borgere oc menighet i *Aars* mwe oc skule blif-
 fue frii fore vtbudh thieniste oc all annen koninghe-
 ligh thyng oc swarheet vdentaghen theres aarlige by-
 skat tolf aar omkryng samffelde nestkommendes aff
 thette wort breffues Dato rekne skulendes Thi for-
 bywthe wii alle ehwo the helst ere eller wære kwnne
 forskrefne wore borghere oc menigheet i *Aars* her
 emodh meth noghen thyng at beswære i nogre made
 vnder wor koninghelighe Heffnd oc Wredhe Datum
 In castro nostro haffniensi Die beate agnete virginis
 & martyris nostro sub secreto anno domini M. C. D.
 Lxx secundo. De mandato Domini Regis.

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch.;
 Seglet er horte.)

N° 33.

1475. 30 Sept. Kong *Christierns* Brev, at de, som have Embede,
 skulle nære sig deraf og den Ene ikke at bruge den Andens
 Embede; Embedsmænd ikke at bruge Handel med Klæde,
 Lærred, Staal, Humle, Salt og ikke at brygge Öl til Salg
 uden Huset; den, som intet Embede har, maa hjerpe sig, som
 han kan bedst; Handlende maae ikke bruge Embede; Iagen,
 som ikke skatter og skylder i *Aarhus*, maa bruge Næring der.

Wii *Cristiern* meth gudz nadhe *Danmarcks Swer-
 rig. Norg. Wend. oc gotes* koning Hertug i *Slesswig* oc
 i *Holsten Stormarn* oc *Ditmarsken* Hertug i *oldenborg*
 oc *Delmenhorst* grewe Gör alle witherligt at vpa thet
 at wore kere borghere oc vndersate i wor köbstedh
Aarss mwe thes ydermere bliffue wedt Redelighet oc
 bestand Swo at then ene swo wel som then andre
 mwe meth ære oc læmpe bierghe sigh oc ey haffue
 forderff oc hinder aff hwerannen oc at for^{ne} wor köb-
 stedh maa thes ydermere forbethres, haffue wij meth

wore elskelige radh owerweyet theres mene beste oc ere swo ower eens wordne at forne wore borgere som embitte haffue skule hwer brwghe siit embitte oc ther aff föde sigh oc ey een brwghe then annentz embitt oc ey brwghe annen Hantieringh eller köbmantzskab som er meth klede lærneht staa hwmbles salt eller annet at selghe, oc ey heldir öll at brygge til saalss vden vdi hans eyghet hwss, oc ey heldir att selghe öll vden Hwset i tynde tall eller i kanne tall Oc hwo som eynekte embitt kan then maa bierghe sigh aff öllsaall oc i andre madhe som han siin bierningh best söghe kan oc eynekte embitte at brwghe eller vpholde i nogre madhe Oc at hwo som rett köbmantzskab brwghe wele skule ey brwghe annen embitte æn rett köbmantzskab Oc wele wii ey heldir at nogre som ey borghere meth thennem ære skule brwghe noghre köbmantzskab eller öll til saals vden the som meth them skatte, Hwo som her imoth göre skal haffue forbrwdet hwes han hantierer halff delen til koningen och halff delen til byen, Thi forbywthe wij alle ehwo the helzst ære eller wære kwnne for^{ne} wore borgere och wndersatte her imodh noghet hindhir eller forfangh at göre paa for^{ne} ærende oc article i nogre made vnder wort hylleste oc nathe, men heldir were them behielpelighe oc bisten-dighe for^{ne} article swo at holde oc fwldkomme, ther göress oss sönderligh til wilghe wdj Datum in castro nostro haffniensi in crastinö beati michaelis archangeli nostro sub secreto presentibus inferius appenso anno Domini millesimo qvadringentesimo septuagesimo quinto. Ad relat. Dom. Johannis episcop. Arusiens. & . . . . .

(Orig. paa Pergament i Raad. Arch.
Seglet mangler.)

№ 34.

1477. 6 Februar. Kong *Christiern* skænker Byen en Grund ud med Aaen fra Broen til den søndre Port etc.

Wii *Cristiern* meth gudz Nade *Danmarcks Swer- riges, Norges Wendes* oc *gotes* koningh Hertwgh i *Slesswiig* oc Hertwg i *Holsten Stormarinn* oc *Ditmar- sken* Grefwe i *oldenborg* oc *Delmenhorst* Göre alle witherligt at wi af wor sönderlige gwnst oc nade Swo oc vppaa thet at wor köbsteth *Aars* maa thes ydermere Bygges oc fforbæthres Oc wore Borgemestere oc vndersatte Sammestedtz mwe thes bæthre bliffwe wedh bestandh oc bædringh Thaa haffwe wii vnt oc tilladet Oc meth thette wort obne breff vnne oc tillade at bor- gemestere oc radhmen i Sammestedz mwe lade bygge till bysenss behoff Hws meth gardz rwm vdh meth aan ffraa broon oc till then söndhre port i bredden oc in till the gardhe Som stande nest innen planckerne i lengden Swo at ther gangher een ageweyg i mellom Oc Sammeledes eet strædhe vdh meth aaen Toch vnder- dertaghendes eet sticke iordh Nest wedh then söndhre port liggende till wort eyget behoff i bredden reth vth meth aan Trethywge alne at lade bygge vppaa Oc sammeledes een grwnd oc iordstedh Nest wor iord liggendes Som wii haffwe vnt oc giffwit Hr *Erich Ottessen* wor elskelige Hoffmester Sexthii alne i breed- den Thii forbiwde wii alle ehwo the helst ære eller wære kwnne for^{ne} wore borgemestere oc radh i *Aars* paa bysens wegne her wdj at hindre eller hindre lade eller i nogre Made vforrette vnder wor koninghlice Heffnd oc wredhe Datum in oppido nostro *Horsnes* die beate Dorothee virginis & martiris anno domini

MCDLxx septimo Nostro sub secreto presentibus ap-
penso.

Dominus rex per se.

(Orig. paa Pergament i Raadh. Arch. med et Stykke
af Seglet vedhængende.)

№ 35.

1479. 21 Januar. Thingsvidne over *Mikkel Andersen*, som blev hængt, at han havde solgt de to Lagen til to forskellige Personer.

Alle men thette breff See eller höre kongiöre wij *Jes Matssen* bifogit i *Aars Claus Pederssen Jes Matssen* borgemestere *Jes Torkilssen Jep Sture Jep Rødsen Jep Seuerenssen Och Gundi Matssen* at aar effther guts byrd MCDLxx nono Then Torsdagh nest for Ste Pouels Dag conversionis war scickit for oss, oc andre Dannemen som tha næruerende ware, pa *Ars* Bytingh *Anders Smed* pa *Brobergh* Huilken ther lofflig eskit och fik, ett fult tings vitne aff aate Dannemen Sossum ær *Hans Syögarth Hans Bagher, Nis Kieltsen Michel True, Bende Sudher, Las Lat, Matts Jeipssen* oc *P. Brvn*, Huilke for^{n^e} Dannemen, ther samdrecktelig vitnede pa theres gode thro oc sannen, at the hörde oc soffue, same Dag pa for^{n^e} tingh, at *Nis Keylossen* skilte *Michil Anderssen*, som hengt wortte, for toff laghen oc ett swerd, han skulle haffue stolit hannem fraa Tha kam oc pa same Dag oc tiidh pa for^{n^e} tingh, *Yngiborgh Frantz Sudhers Höstrw*, oc *Anders Smed* met tre Dannemen oc Danne swennæ som var *Jes Saxi, Las Sverdfeyer* oc *Jes Jenssen* som ware offuer til Leykiöb oc til Leykiöbs vitne oc vitnet pa thro siell oc sannen at the næruerende hoss ware hörde oc soffue, at for^{n^e} *Yngiborgh* köptæ eet

aff thy laghen, som war stolit *Nis Keylossen* aff, oc for^{n^e} *Mich. Anderssen* solde hennæ for eet Pr sko oc II Hvide oc for^{n^e} *Anderss Smed* kiöpte eet aff thy laghen, aff for^{n^e} *Mich. Anderssen*, som oc stolit wert fra for^{n^e} *Nis Keylossen* for fæm Hvide och eet Pr Knyffue oc her aamodh bödh for^{n^e} *Mich. Anderssen* hwerken Ney eller Loff*) eller værn, eller nogen vppa hans vegne for these sage, Oc effther thy han sagde ey ney oc bödh ey loff, eller wern til, eller nogen vppa hans vegne her amodh tha wort ther XII vwilige Dannemen vth neffnd aff tinghet Sossum er *Erik Kieltssen*, *Eskil Eskilssen* j *Jegstrup P. Anderssen* i *Lemmingh*, *Amdi Magenssen Oluff Daal Jep Seuerenssen Bend Hiernö*, *P. Anderssen Jes Biörnssen*, *P. Marquardssen*, *Las Skrædher Huilke* for^{n^e} XII Danne- men ther yn kame ynne for^{n^e} tingh sagde oc kongiorde vppa thro oc sannen, at for^{n^e} *Mich. Anderssen* burde ey at komme burt vdhen tings Dom. In cujus rei testimonium sigilla nostra præsentibus sunt appenssa Dat. anno Die & loco quibus supra.

(Originalen paa Papir i Raadh. Arch.**)
med 7 Segl paatrykte.)

---

*) Han var ellers saa temmelig undskyldt for, at han ikke forsvarede sig, da han allerede var hængt.

**) Efter et Thingsvidne af Aarhus Bything d. d. Torsdagen efter Kyndelmesse 1479 (4 Februar), som findes i Original i Geheime-Archivet, havde *Jep Kat*, Raadmand, vidnet paa samme *Mikkel Andersen*, "som blev hængt", at han havde stjælet 1/2 (Alen?) Klæde, et Lagen, 2 Par Hoser og 2 Skilling Penge.

N° 36.

1479. 11 Febr. Thingsvidne angaaende den Tyv, *Mikkel Andersen*, som blev hængt, fordi han var beskyldt for at have stjålet et Sværd og to Lagen og hans Morbroder nægtede at borge for ham, sigende, han vilde lade Fanden borge for ham.

Allæ men thette breff see eller höre kongiöre wij *Jes Matssen* biffogit i *Aars Claus Pederssen* *Jes Matssen* borgemestere *Jep Sture Mats Pederssen Oluff Kieldssen* rademen oc *Gvndi Matssen* ath ar effther gutzbirdh MCDLXX nono then torsdag nest effther ste Scolastiee virginis tha war skickith for oss oc andre Dannemen som tha neruerende ware paa *Aars* bythingh *Nis Pederssen* lofflighe esket oc ffick eet ffult things wytne aff Otte Danne men som er *P. Nielsen* *Jep Seuerenssen* *P. Wille* *Jes Pederssen* *Avild* *Skrædher* *Jes Maghenssen* *Amdi Maghenssen* oc *Mich. Pouelssen* borghere These for^{ne} Dannemmen samdrektelig wonne pa theres gode tro oc sannende at the hörde oc sawe same Dagh pa for^{ne} thingh iij Danne men, som er *Paul Eskysen* i *Hamel* *Jes Michelssen* ibid oc *Las Palnessen* i thet samestet Hwilke for^{ne} Danne men ther sagde oc kwngiörde pa theres gode troo siel oc sannende at the lawæ til *Nis Pederssens* i *Aars* then same Nath, som *Mich Anderssen* laa ther hiemme som hengdh worth, Oc andhen Dagen om Morghmen sagnith, for^{ne} *Nis Pederssen* et swerdh oc too laghen, for hwilkith forne swerdh oc laghen han straxst skylthe for^{ne} *Mich. Andherssen* foore, Oc sende for^{ne} *Nis Pederssen* straxst bodh effther *Jes Matssen* byffoget oc for^{ne} *Mich Anderssen* sende bodh effther *Michel Byg* hans Moderbrodher oc badh han skulle borghæ for hannem, tha swaredhe for^{ne} *Mich. Byg* sa, ath for^{ne} *Mich. Anderssen* haffde tiith oc offte giördh hannem Herenskiedh oc skalkhiedh han wille ladhe ffæn-

dhen borge fore hannem oc for thet same swerdh oc laghen kam for^{ne} Mich. Anderssen, straxst i borghen ffore, saa at han skulle komme ther met i Retthe oc lidhe oc vngielde hwadh retthen giffuer Och enghen man eller ffolk ther laa om natthen kom borth aff Gardhen eller Hest men bleffue pa theres reth vthen for^{ne} *Mich. Anderssen* In cuius rei testimonium sig. nostr. præsent. sunt (app) Dat. anno Die &c ut supra. *)

(Originalen paa Papir i Raadh. Arch.
med 6 Segl).

N° 37.

1479. 18 Febr. Vidne af *Aarhus* Bything, at *Jes Matsen*, Byfoged sammesteds, opbød til Thingdage den hvide Hest, *Mikkel Andersen* red til *Aarhus*, „som hængt wort,“ *Eskild i Jegstrup*, *Jes Hasleff*, dem eller hvem, der vilde sætte ham Visen for fornævnte Hest.

Alle men thette breff see eller höre kongiöre wii *Claus Pederssen* borgemestere thinghörere pa Aars bi-thing *Jes Matssen* borgemestere *Jes Terkelssen Math. Pederssen Oluff Kieldssen* Radmen oc *Gvndi Matssen* ath aar effter gusbirdh MCDLxx nono then Torsdag nest for ffastelaghen tha war skiket for oss oc andre Dannemen som tha nerverendes ware pa *Aars* bi-thingh *Jes Matssen* byffogit som der lofflig esket oc ffek ett fwlt things wytne aff Otte Dannemen som er *Nis Pederssen Peder Wille Jes Abij Jep Pederssen Hans Scriffuer Hans Erikssen Jes Mickelsen* oc *Jens Monk* These for^{ne} Dannemen samdrecktelig wonne pa theres godhe Tro oc sannende at the hörde oc

---

*) Endnu et Bythingsvidne udsiger, at *Mikkel Andersen*, „som blev hængt“, havde stjaalet en Filt-Hat, en Öxe o. s. v. og været en berygtet Tyv fra Ungdom af, d. d. 18 Febr. 1479. Originalen findes i Geh.-Arch.

sawe for^{ne} *Jes Matssen* byffogith thre samffeldh Thing pa for^{ne} *Aars* bytingh, oc opbödth then hvide Hest *Mickel Anderssen* redh til *Aars* ther hengd wort, *Eskel* i *Jeegstrup* *Jes Haslöff* them eller oc hwem som hannem wille sætte Wissen for then for^{ne} Hest sa at thet skulle være hannem vthen skade oc fforfangh tha wil han ladhen ffølge oc gjöre enghen affholdh apon i no-ger made In cujus rei testimonium sig. nostr. presentib. sunt appens. Dat. an. die & loco ut Supr.

(Originalen paa Papir i Geh.-Arch.
med et Segl).

N° 38.

1479. 22 April. Vidne, udstædt af *Peder Jepsen*, Biskoppens Official, at *Mikkel Andersen*, som sidstleden blev hængt ovenfor *Aarhus*, var en berygtet Tyv, siden han var 1½ Aar gammel, og at han havde stjaalet fra *Peder Juul*, hvem han tjente, baade Flesk, Pølser, Mad, og Korn, mere end man kunde hænge saadanne fire for.

Alle men thette breff see eller höre. Kwngör wij *Pether Jeipssen* Canic, och verdugh ffathers biscop *Jensses* official i *Aars* meth thette wort obne breff ath aar effter guts byrdh MCDLxx nono, in profesto beati Georgii mart. war steffnd fore oss i rette fore eet siddende Dom i *Aars* *Pether Jwl* i *Lijsbergh*, *Jep Maghenssen* ibid. och *P. Frandssen* i *Stadsgardh*, hwilke forne Dande men, ther framginge fore oss, och ladhe theres Hender pa boog, och badhe thennem swo Gudh hielpē och then Helj Lest ath thennem fulwiterliet ware, ath *Michel Anderssen* Som sisten length wortte offuen *Aars*. war en beryct tywff Siden han war XII aar gamel, och stall mere fra for^{ne} *P. Jwl* som han tientte, mere æn som Hans fire matte henge fore, bodhe flæsk, Pölsser, Madh och Korn, Till hwes vintnesbyrdh haffue wij tröct wort officiatu Jntzegel nethen fore thette breff, meth beskedne ments

Jntzægelle som tha meth oss pa Dom sade som ære *Claves Petherssen, Jes Matssen* borgemestere i *Aars, Matis Pederssen* Radman, och *Grvndij Matssen* *Scrif- fuer* borger samesteths. Datum anno die & loco supradict. *).

(Orig. paa Papir i Geh.-Arch. med 4 Segl paatrykte).

N° 39.

1479. 28. Juni. Kong *Christian den Førstes* Brev, at *Mikkel Andersen* er hængt med Rette og bør at blive i Galgen, indtil de Domsnænd rygges med Biskops og bedste uvillige Bygdemænds Kjendelse.

Wij *Cristiern &c.* Göre alle widerlight ath for oss pa wort Rætthertingh wor skicket wore burgemesteres oc Rads bud aff *Arus* meth tw tingx withne breff eth wtgiffuet aff *Arus* bything meth VIII henggendes Jndcigle oc thet annet aff *Wiburgs* Landztingh oc meth VIII henggendes Jndcigle ludendes atth *Jens Matzssen* byffoghet ludelege atspurde *Mickel Anderssen* om han laa til *Nis Pøderssen* then Nath for^{ne} *Nis Pederssens* lagen worde stalne, som *Nis Pederssen* skyllede oc saggdh for^{ne} *Mickel Anderssen* fore ath han skulde

*) I Geh.-Archivet findes endnu to lignende Instrumenter, udstædte af Biskoppens Official, *Pether Jeipssen*, det ene af 3 April 1479, at de to *Odder-Handsker*, som Hr. *Jens* i *Rind* kjøbte af den Tyv, *Mikkel Andersen*, som var bleven hængt „for“ *Aars*, hørte *Jens Torkelsen*, Råadmand i *Aars*, til, og tilstod fornævnte *Jens Torkelsen*, at Herr *Jens* havde tilbuden ham samme *Handsker* i hans Hus.

Det andet er af 5 April og lyder paa, at Herr *Jens* i *Rind* havde kjøbt to *Odder-Handsker* af *Mikkel Andersen*, som var bleven hængt, og at han derfor havde givet ham *Penninge* og fuldt Værd.

Udg.

sthalet hannem them fraa, oc for^{ne} laghen tha tilstede wore som for^{ne} *Nis Pederссens* mærke pa stod, tha sagde for^{ne} *Mikkel Anderssen* Ja, oc böd ther hwerken logh eller wære fore ellér nogen pa hans wegne oc ey skod. pa nogen Hemmell, huilket gots som for^{ne} *Mikkel Anderssen* wor i burghen fore oc wor hannem affköpt meth skellight letköp oc letköps withne, oc effter swodane Koste som tha til stæde wore wetherkennelse oc openbare vgerningh wor han dömpd till galge oc till green oc bonden sine Koste igen, oc ath ther wor swa for Rette fwñnet pa *Wiburgs* Landz tingh ath for^{ne} *Mikkel Anderssen* er hængd meth Rette oc bör at bliffue wdi galghen swo lenge the Domsmen rygges som logh oc Rætt er meth bescop oc beste bygde men owilluge oc swo lenge som for^{ne} breff oc bewisingh bliffue wed macht Efftherthij som the for^{ne} breffue, ther om ydermere wduise &c. Huilke breff wij nw statfeste oc wed theres fulle macht döme oc tildöme wij for^{ne} *Mikkel Anderssen* for^{ne} Dom at wndgelde oc for^{ne} Domsmen qwitte oc frij i thene sagh Swa lenge for^{ne} Domsmen worde loglige fælde meth bescop oc beste bygde men owilluge som loghen wduisser oc till noghen kommer for oss meth bædre bewisingh pa wort Rættherting. Datum *Kalundeburgh* anno Domini M. C. D. LXX nono vigilia sanctor. Petri & Pauli apostolor. Nostro ad causas sub Sigillo Teste Effrardo Grubbe Justiciar. nostro Dilecto *).

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet med Seglet vedhængende).

---

*) Endnu den 18 Novbr. s. A. toges Vidne paa *Aarhus* Bything, at de Mænd, som vare i det Thingsvidne og Stokkenævn, som *Erik Kiøldsen* tog paa *Mikkel Anderssens* Vegne, tilstode bemeldte Thingsvidne.

Det bemærkes, at dette er urigtigt registreret i den Vossiske Registrant, hvor det hedder, at *Mikkel Anderssen* „tilstod“. Sandsynligt har *Erik Kiøldsen* ved sit Thingsvidne bevist, at *Mikkel Andersen* var bleven hængt mod Lov og Ret.

№ 40.

1484. 25 Marts. Thingsvidne af Aarhus Bything, at Hr. *Marquard Skernovs* Lykke havde været Byens fri Forte og Fægang, för Byen kom i Pant til Bispen og för den blev fortrængt derfra ved Gjärde &c.

Alle men thette breff See eller höre Kwndgöre wij *Jes Matssen* Byfoghet i *Aars Claves Pederssen* *Jes Matssen* borgemestere *Jep Strvæ Jep Seuerenssen* Raadmen *Eskel Rymsnidher Claves Giörvall Jes Kerth Seueren Ljwstrvp Jes Jonssen Hans Bagher Jes Maghnussen Pether Kaa* och *Jes Nielssen* borghere meth thette worth opne breff Ath Aar effther Gutz bywrth M. C. D. L. xxxiiij then torsdagh nest for mytfasthe Tha wor skicketh for oss ock andhræ Danne men som tha neruerende wore paa Aars byething Beskedhen man *Cristiern Pederssen* borgher loffligh eskédhe oc fick eth fult tings vitne Aff viij Danne men Saasom ær for^{ne} *Seueren Ljwstrvp Jes Jonssen Jes Kerth Matss Oluffssen Claves Giörvall Eskel Rymsnidher Pether Marquardssen* ock *Nis Erickssen* borghere Hwilke for^{ne} viij Danne men ther wytuede paa theres gode tro oc sannende ath thi hördhe ock soffve same Dagh paa for^{ne} tingh Otthe lagffesthe gammelle Danne men som besth affwedh Swosom er *Pether Kaa Pether Nielssen Skrædhære Jep Smerth Andhers Hordh Jes Nielssen Jes Sandherssen Pether Brwn* ock *Las Maars* borghere meth oss Hwilke for^{ne} Otte Danne men there wonne paa theres godhe tro siel ock Sandhnæ Ath thennem fuldh witterlicht er í rette sandhedh Ath theres (then) Jordh ock toffth som kalles Hr *Marquard Skernæs* lyckæ wor *Aarsses* rette Mark Fæægangh ock frij ffelloth iffra *Drotningh Margrethe* wist *Aars* borghere till *Arsses* rette fæægangh, nytthe ock gaffn Swo lenghe till for^{ne} Hr *Marquard Skerno*

for^{nē} lyckæ indhengde meth gierde och greffth Ock haffwer byens Kemenere och menighæ almwge i Aars giffweth lasth och kære paa for^{nē} lycke sidhen for^{nē} Hr Marqwardh indhengdhen hwerth aarlicht Aar till nw Ock andrestedtz paa skoff ock Mark som fortrenghd ock borthengdh er bodhe meth ploghe oc gierde ythermere en hwn nogher tiide i manne mynæ haffuer wæret till fornæ ock vdhermere sidhen byen kom i panth till kirken It. wonne ock for^{nē} Otte Danne men paa theres gode tro ock sandhnæ ath for^{nē} *Cristiern Petherssen* haffuer wæret thre samfeldhe tingh paa *Aars* bytingh ock giffwith lasth ock kiære vppaa ath for^{nē} lycke Mark oc skoff ær swo bwrth hengdh ock bwrth trængdh som forskreffuit standher ock eskede breffwe oc bewisingh i rette om noghre haffwe theres Bewisingh vppaa i nogher honde mode Ock inghen breffwæ eller bewisingh ther kam i nogher mode anthen förre eller nw eller ock nogher liiffwendh mantz rösth. Ath swo ær ganghet ock foreth som forskreffuit standher thet hörde wij oc soffue oc thet vitne wij framdeles meth wore intzicglæ hengdhe nedhen for thette breff Giffuit Aar Dagh stedh oc stwndh som tilfornæ standher skriffuit.*)

(Orig. paa Pergament i Raadh.-Arch. 14 Segl vedhænge, alle med Bomærker).

---

*) Med Hensyn paa Hr. *Marquard Skernovs* Levetid, da findes der i *Danske Selskabs* Archiv et Document, ifølge hvilket Domprovsten i Aarhus, *Marquard Skernow*, o. fl. tildømme Erke- degnen sammesteds, Hr. *Erik Laurenszön*, „paa Guths Lighomes“ Vegne en Gaard der i Staden næst Sönden for *St. Olufs* Kirkegaard „hoss Hawætt“ *Aruss* 1433 profesto St^r. Dionysii socio- rumque martirum.

Af det ovenstaaende Brev Hayes en Vidisse i Raadhus - Archivet, saalydende:

Alle men thette breff See eller höre kwngöre wij *Oluff Friis* paa *Kalfföö Andhers Cristiernssen* i *Qwelstryp Jes*

№ 41.

1484. 10 April. Kong *Hans* og hans Raad dömmen den Laghævd, som Biskop *Eiler* og Kapitlet havde ladet gjøre paa Hr. *Marquards* Lykke, for död og magteslös; at alle andre Breve og Beviser paa begge Sider skulle staae ved Magt. De 6 Mark, som Borgerne betale af deres Raadhuus, skulle staae hen, indtil Kongen kommer i den Egn. Borgemestre og Raad og Almuen skulle beholde Markeskjel paa Skove, Forde og Fægang, som de det have havt fra *Dronning Margrethe* og af Arild.

Wij *Hans* meth gudz nade *Danmarckis Norges Wendes* oc *gothes* Koning vdwald till *Sverrige* Hertug i *Sleswig* oc i *Holsten Stormarn* oc *Ditmerschen* Hertug Greffue vdi *Oldenborg* oc *Delmenhorst* Göre alle vitherlicht at aar effter gudz byrd mcdlxxxiiij Löuerdagen nest fore palme söndag paa biscopps garden vdi *Aars* Nerwærendes oss elskl. werdige fædre Hr *Jeip* i *Burglom* oc Hr *Niels* i *Viborg* biscoppe Her *Strange Nielssen*, Hr *Niels Knuthssen* Hr *Niels Timmessen* Riddere oc *Oloff Mortenssen* wore elskelige men och Radh *Oleff Friis* wor embitz man paa *Kallöö* oc flere gode men som tha til stæde wore. wore skickede

---

Nielssen i *Reestrop* oc *Erich Vesteni* aff *Syöbygardh* vebner, meth thette wort opnæ breff at for oss oc mange Danne men paa *Kalföö* wor skickede Beskedhen man *Clawes Pederssen* borghmesther i *Aars* lodh ludde oc lessæ fore oss fyre Pmentz breffue welbesegleth vskornæ vskrabede helæ oc holden i alle made ludendes ordh fraa ordh som her effther screffueth staar i alle artickelæ..... (Saa følger ovenstaaende Brev).

Til witnesbyrdh tha haffue wij forne *Oloff Friis Anders* *Cristiernssen* *Jes Nielssen* oc *Erich Vesteni* wore intzicglæ tröcht nedhen for thette breff Dat. *Kalföö* anno Dom. MCDLxxxiiij ipso Die Theodgari confessoris.

(Der har, som det synes, ingensinde været uden eet Segl. Vidissen er paa Papir).

fore oss, verdig fader biscop *Eiler* vdi *Aars* oc Capittel sammestedt Paa then ene Oc wore borgemestre Radh oc menighed vdi *Aars* paa then annen side om noger skow, marck oc fægang som for^{ne} biscop *Eiler* oc Capittel, haue for^{ne} wore borgemestere Radh oc menighed vdi *Aars* afftrenckt, oc haffue ther ladet paagöre een lagheffd Ther om wort swo talet at then lagheffd som for^{ne} werdige fader oc Capittel lod göre paa Hr *Marquards* lycke schal wære som hwn ey giort wore, oc ey for^{ne} wore borgemestere Radh oc menighed til skade eller forfang i nogre made, Oc theres breff oc bewiisning paa bode sider vid theres fuldmacht, vndertaget lagheffdz breffuit oc sammeledes then sagh om the sex marck som the giffue aff theres radhws schal bliffue ther om bestondendes Swolenge gud wil wij vdi then eign komme, oc the tha fore oss komme oc meth rette bliffue atskilde Jt. om thet markeskell paa bysens skowe forta oc fegang. Thette schule for^{ne} borgemestere Radh oc menighed vdi *Aars* nyde bruge oc beholde, som the nytte oc haffde vdi *Drotning Margretes* tiid oc som thet aff arild wæret haffuer effter theres breffs Ludelse Datum anno die & loco quibus supra nostro sub Signeto appenso.

(Orig. paa Pergam. i Raadh.-Arch. med et
Fragment af Seglet vedhængende).

N° 42.

1485. 8 Febr. Kong *Hans* og hans Raad dømme mellem Prælater, Kanniker og Kapitlet paa den ene, Borgemestre og Raad paa den anden Side om den Mark, som hine kalde *Tulstorp-Mark*, men disse *Marquards-Lykke*. 12 Grandskningsmænd skulle afgjøre Trætten i Overværelse af to af Rigens Raad.

Wii *Hans* meth gudz nade &c. Göre alle wi-therlicht at aar effter gudz byrd M. C. D. L. xxxv paa biscops garden i *Aars* Tiisdagen nesth fore Scolastice virginis nerværende oss elskelige werdige father biscop *Niels i Viborg* Hr *Strangi Nielssen* Hr *Axel Lagessen* Hr *Anders Nielssen* Riddere wore elskelige men oc Rad Oc *Oluff Morthenssen* wor Landzdommer i nörreiutland Oc mange flere gode men som tha ther till stede wore Wore skiokede fore oss i rette wore borgemestere och Radmen vdi *Aars* paa then ene, Oc hedherlige men Prælater, Caniker oc Capittel i sammested paa then annen sidhe Om trette oc Dele som thennem emellom wore om markeskell Oc om een tofft som for^{ne} Capittel kaller *Tulstorpp* mark Oc for^{ne} wore borgemestere oc Rad kalle *Marquardz* licke oc the for^{ne} pa bodhe Sider sighe sig til at höre &c Ther wort swo fore rette pa sagt at thet Marckeskell som Drothning Margrethe lod göre oc lade ther till *Aars* by i biscop *Jenss* meth andre gode mentz nerwærelse sidhen samthichte, bör at bliffue wed siin fulle macht Oc the af byen skulle nyde bruge oc beholde skow marck jord forte fællet oc alt annet huess innen for^{ne} markeskell er effter thii som theres breff vduiser Oc then lageheffd oc sandementztwg skall wære död oc machtölöss som ther paa giord war, effter thii at biscop *Jenss* then tiid han hade byen i wære melthe swodan lageheffd oc sandementztwg döde oc machtölöse Om then lycke och

tofft the trette om Thij skulle these effterscreffne XII eyere men sóm ere *Jess Nielssen* i *Ristorpp Andhers Cristiernssen* i *Quelstrupp Erik Westeny* i *Sæby gard Jess Thomessen* i *Tyrjstrupp Jess Cristiernssen* i *Melstrupp Jess Harbo* i *Tordrupp* wore elskelige men oc thienere *Pether. Michelssen* i *Skioldhersleff Anders Jenssen* i *Hvnnkvor Anders Bonde* i *Fardow Nis Pauelssen* i *Galthen Thomas Iuerssen* i samme sted oc *Niss Andherssen* i *Wordow grintzske* om oc skyllie meth theres eed then Mandag nesth fore midfasthe nesthkommende Som Lowen vduiser Suerie the thet till swornetofft tha skulle sandemen swærie ther om huilken aff thennom forne, sworne tofft tilhör Suerie the thet till fortæ eller agherland tha skall thet bliffue till *Aarss* byess nytthe oc behoff Oc skulle Hr *Axel Lagessen Ridder oc Oluff Morthenssen* wore elskelige men oc Rad ther meth owerwære pa wore wegne at alle stycke swo forfølges som forskriffuet staar Datum anno die & loco ut supra nóstro sub Signeto appenso.

(Orig. paa Pergam. i Raadh.-Arch. med et hængende Segl).

N° 43.

1485. 3 Marts. Thingsvidne af *Aarhus* Bything, at Hr. *Marquards* Lykke først havde faaet dette Navn, dengang *Peter Schytte*, forðum Borgemester i *Aarhus*, og Hr. *Marquard* lode den indhegne med Grøft og Gjerde.

Alle men thette breff See eller höre Kwndgiöre wij *Jes Matssen* byfogeth i *Aars Thomas Petherssen* *Jes Moghenssen Jep Inde Amdi Moghenssen Erik Petherssen Jes Kierth Andhers Laurssen* Och *Seueren Livstryp* borghere ath aar effther Gutz byrdh M.

C. D. L. xxxv Then torsdag nesth for Sti Lucii Episc. & martyr. Dagh Tha wor skicketh for oss och for flere Danne men som tha nerverende wore paa *Aars* Bytingh *Christiern Petherssen* Kæmænere i samme stetz loffligh eskedhe och fich eth fulth tingswitne aff viij lagfesthæ danne men Som ær *Jes Gladh Hans Jenssen Oluff Jenssen vnghe Cristiern Petherssen Esbern Mvreman Matss Oluffssen* for^{nē} *Jes Kierth* och *Seueren Kaa* borghere i samme stetz Tesse for^{nē} Otthæ Danne men sandrecteligh wonde paa theres godhe troo och sandhnæ ath thi hörðhe och soffue same Dagh paa for^{nē} tiñgh tolff Danne men Sossom ær *Pether Kaa Michel Nielssen Kremer Pether Brvn Plow Petherssen Oluf Jepsen Pether Nielssen Thomes Petherssen Jes Maghenssen Michel Trvæ Jep Judhe Andhers Laurssen* och *Michel Oluffssen* Hwilke for^{nē} tolff Danne men ther wondhe paa theres godhe tro siel och sandhnæ böndher och menighedhen som tha tinghet söckte vitnede sagde och kwndgiorde oc oss sielluffuæ fuldh witterlicht ære vti rette sandhne ath then lyckæ westhen for *Aars* ligende som kalles *Hr Marquards lyckæ* then wor *Aarsses* rette for-thaa felledh och frij fægangh till *Aarsses* borgheres behoff nytte och gaffn aff arildz tiidh thet thi aldrigh andherledes haffue hörðheller spurdh i sandhedh förræ *Pether Skytthe* fordom borghermester i *Aars* och *Hr Marquardh Skiernoff* for^{nē} lyckæ lodhe indhengnæ meth griffth och gærdhæ och tha fech for^{nē} lyckæ thet naffn ath thi kalleth henne *Hr Marquardhs lyckæ* Och aldrigh thi haffue hörðh eller spurdh eller wisthæ for^{nē} lyckæ haffue andhræ naffn i nogher hande modhe anthen för eller siden Och aldrigh for^{nē} lyckæ wor ombengdh i noghre hande modhe anthen meth griffth gærdhe eller Dighæ förræ for^{nē} *Pether Skytthæ* och *Hr. Marquardh* lodh henne omhegnæ meth gærdhe griffth oc Dighæ som forschreffuit standher. In

cujus rei testimonium sigilla nostra præsentibus sunt appensa.

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch. med 9 vedhængende Segl.)

№ 44.

1485. 8 Marts. Dagtingning mellem Biskop *Eiler* og Kapitlet og Borgemestre og Raad om Hr. *Marquards* Lykke, der nu skal lægges aaben til fri Forte og Fægang for Borgerne.

In nomine domini Amen. Wij *Eiler* meth gutz nadhe biscop i *Aars* Göre witterlicht meth thette worth opnæ breff ath wij meth worth elskelicht Capittels Raadh och samtyckæ oppaa thet ath twedræcht forfangh och ydhermere skadhe kwnne aflægges och ey here effther skee skall Men en godh endræcht oc ewighe kierlighedh hære effther bliffue skall mellom oss wore efftherkommer biscop och Capittel Borgemesthere Raadh menigh almwghe i *Aars* och theres efftherkomme Tha ære wij swo offuer enss worden om *Aarsses* marck och fægangh effther wor nadighe Hæ. Konings gwnst och villie offuer wæringdhe, Velbyrdighe men Hr *Axel Laugessen* Riddher paa *Clawsholm Eggærdh Vesteni* i *Östhergardh Erik Wyrsteni* (sic) aff *Sjöbyggard Andhers Mvnek* aff *Brvsgardh Las Lonoff* aff *Kolderup Nis Thomessen* aff *Tyristrup Jens Nielssen* aff *Rüstvrp Niels Hardbo* aff *Tordvrp Jens Cristiernssen* i *Nielsstrup* vebnere *Pether Michelssen* i *Skioldelöff* och *Andhers Bonde* i *Fardw* böndher ath effther thennæ Dagh ey skall indheghnes noghre lyckæ paa *Aarsses* marck Och skall then lyckæ Som Hr *Marquardh Skiernoff* haffde indheghndh ligghe frii till ffægangh til *Aarsses* by till Klerckeritz borgheres och menighe indwoners i *Aars* behoff oc

fægang effther som werith haffuer vti werdighe fædhres
 biscop *Öbrichs* och biscop *Jensses* tiidh till fyre marcke
 modhe effther then Eningh och Dætingh som biskop
Jens therom giordhe och the aff Arildh haffue haffth
 vndhentaghen Kirkens tegelgardh som hwn nw for-
 fwnden ær Och hwo som vill dribæ fææ vth ath Bro-
 biergh thi giöre ther aff (sic) som Arild seedh wæreth
 haffuer It. hwo som Kolgardhe eller abilgardhe haf-
 fue vden for byæn thi giffue theres Jordskyldh tiith
 som thi aff Arildh giordh haffue Och ther vppaa
 skulle alle trætt hæ och Delæ som wij haffue haffth
 om forⁿe lyckæ mark skoff och fægangh till thennæ
 Dagh wææ döde och machtelösse oc alldeliss aff
 talnæ till en fuldkommeligh æninge paa alle sidher
 vden alle argheliisth eller hielperedhe i noghre modhe
 Till tiss ydhermere forwaringh haffue wij ladhet henghe
 worth Secreteth meth worth elskelicht Capittels
 intzeigel till bedendes forⁿe velbyrdighe men Hr *Axel
 Laugssen* Riddher *Eggærdh Wyrsteni* *Erich Wyr-
 steni* *Andhers Mwnk* *Las Lonoff* *Nis Thomessen*
Jes Nielssen *Niels Hardbo* *Jens Christiernssen* *Vebnere*
Pether Nielssen och *Andhers Bonde* böndher ath thi
 och till vitnesbyrdh ladhe henghe theres intzeiglæ ne-
 dhen for thette worth opnæ breff Giffuith i *Aars* paa
 wor biseops gardh Aar effther gutz bywrdd Twsinde
 fyre hwntritthe fyresinnætyffuæ paa thet femthæ Tiis-
 daghen nesh for midfasthe söndagh.

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch. med Bispens,
 Kapitlets og 9 andre Segl.)

№ 45.

1485 (?) *Jes Brun*, Præst, quitterer Borgemester *Claus Pedersen* paa Kongens Vegne for 18 Tönder Smör og Honning, som han havde modtaget fra *Rindsherred*.

Jek *Jes Brwn* presth myn nadighe herrés embetzman paa *Köpenhaffn* gör witherligh meth thette mith obne breff ath iek haffuer annameth paa myn nadighe herres wegne aff hetherligh och beskedhen man *Claus Pederssen* borgmesther i *Aarss* xvij tdr smör och Hwningh som han tech aff *Ryngsherreth* thij lather Jek for^{de} *Claus Pederssen* ledigh och löss paa myn nadighe Herres wegne for nogher mantz till tall eller kraff i nogher madhe, till ydher mere weshedh och wyndeburdh tricker iek meth Insegell nethen for thette meth obne breff Dat. in castro haff. feria secunda prox. Dominica Trinitat, Sub sig. meo a. D. Lxxx....

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt.)

 № 46.

1486. 21 Febr. Kong *Hans* stadfæster Stadens Privilegier, navnlig at Borgerne ere toldfrie, saavel i Limfjorden som andensteds i Danmark og for Bodgjeld og Stædepenge i andre fremmede Stæder(?). It. stævnes Sandemænd for Biskoppen, da skal der tages halvt af Bymænd, halvt uden Byen; men gjelder Sagen alle Borgere, da tages uden Byen. It. at alle Sager, som falde paa Byens Grund og Mark, skulle deles til *Aarhus* Bything. It. at *Aarhus* skal have fri Birkeret og Kjöbstædsret saa langt deres Mark strækker.

Wii *Hans* meth guds nade *Danmarcks Norg. Wendes oc Gothes* Koning Vdwald till *Sverighe* Hertug i *Sleswüg* oc i *Holsten Stormarn* oc *Ditmerschen*

Hertug Greffue i *Oldenburg* oc *Delmenhorst* Göre alle witherlicht at wii aff wor sönderlige Gunst oc nade haue taget oc vnfanget oc meth thette wort obne breff tage oc vnfanget wore Borgemestere Radhmen oc menighed vdi wor oc kronens köbsted *Aars* oc alt theres gotz rörendes oc vrörendes hion oc thienere vdi wor koninghlike fred Hegn wern oc beskerming besönderlige at forsware oc fordatinge till rette Oc vnne oc stadfeste wij them alle privilegier friiheder oc nader Som wore forfædre koninger i *Danmark* them fore oss nadelige vnt och giffuet have Swo at the them nyde bruge oc beholde mwe i alle made oc meth alle article, som the obne breff the ther vppa haffue lude och vdwise oc besönderlige stadfeste wij them then friihed toldfrii at were Swo at the then nyde schule swo wel i Limmfiorden som annersteds vdi wort Rige *Danmark* oc frii fore boedgeld stadpenninghe oc fore all told vdi andre fremmesteder (sic) It: scheer oc swo at wore sandemen steffnis fore biscoppen tha schule tages vdi byen halffue bygdemen oc halffue vden byen, men gelder sagen alle borgerne vppa tha schulle alle bygdemennene tages vden byen. Vnne wij them oc at the mwe köbe oc selge paa alle aar-marckener vdi Jutland Som wore borgere vdi *Viborg* oc andre wore Köbstæder göre Sammeledes haue wii oc nadelige vnt och tillat at sage eller Dele som skee eller fallendes worde nogersteds innen theres bys marckeskel som Drotning *Margrethe* them giorde oc vdwiste om *Aars* by alle fire vegne til marke mode them schule the som saadane sager forfølge wele dele oc forfølge paa *Aars* by ting oc ingen annersteds oc nyde oc beholde frii birkrett oc köbstædrett, swolangt som for^{ne} markeskel strecker sig vdi alle made Och beholde wij hos Oss then macht for^{ne} preuilegier at forvandle effter thi som oss teckes oc behoff göres effter Rigens rads radh Thi forbiude wij alle wore

fogede oc embitzmen oc alle andre ehuo the helst ere eller were kunne for^{ne} wore borgemestere Radh oc menighed vdi *Aars* her omod paa persone gotz hion eller thienere at hindre eller hindre lade dele platze eller i nogre made vforrette vnder wor koninghlice Heffnd oc Wrede Datum in oppido nostro *Nestveden* in profesto St. Petri ad Cathedram Anno Domini M.C. DLxxx sexto nostro sub secreto præsentibus appenso. Ad relacionem domini *Johannis Oxe* militis. *)

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch.
med Seglet vedhængende.)

N° 47.

1486. 22 Febr. Kong *Hans's* og Rigens Raads Brev paa *Aarhus* Mark efter de Grændser, som Dronning *Margrethe* afsatte.

Wij *Hans* meth Guds nade *Dann. Norg. Wend.* oc *got.* Koningh udwald koningh till *Sverige* Htugh i *Slesuigh* oc udj *Holsten Stormarn* och *Ditmersken* Htugh Greffue i *Oldenborg* och *Delmenhorst* Göre thet alle witherlight at for oss paa wort retthertingh wore skicket wore burgemesteres radz oc menige almwges bud aff wore köpstad *Aars* meth wort eghet Dombreff ludendes at wij selffue oc wort raad hadde swa fore rette fwnnnet at thet markeskell som Drötning *Margrete* lodh göre oc lagde thet till *Aars* by oc biscop *Jens* meth andre gode mends nerwærelse siden sæmticthe bör at bliffue wed sin fulle maect oc the aff

---

*) Ifølge Thingsvidne af *Viborg* Landsting, der findes i Orig. i Geh. Archivet, er dette Brev, ligesom det efterfølgende, fremlagt paa *Viborg* Landsting den Løverdag næst efter Festum ascens. domini 1486, som var d. 6 Mai. *Udg.*

byen skulle nyde bruge oc beholde skogh marke Jorde fortaa fælet oc alt annet som inuen forne markeskell eere som thet breff vduisser oc then lageheffd oc sannemendz tugh skall wære dödh oc mactlöss som ther paa giort wort Effterthi Byseop *Jens* then tiid han haffde byen i wære mælte swadane lageheffd och sannemendz tugh döde oc machtlöse It. hadde the eth Pergaments breff becegeld meth vij hende Indcegel vdgiffuet aff *Aars* bytingh ludendes at Drotningh *Margrete* oc Rigens raad som tha höss wore wisde oc antwortede burgemestere oc ratmen oc menige Almwe i *Aars Arses* mark pa kronens wegne hwor breedh oc hwor langh hwn skulde wære till forne *Arses* almuges behoff till theres Fææ oc swin fförst lige östher fran then Steen som ligger wed *Rüghberghet* oc swa till en egh som kalles *Grim's egh* oc östher fran *Grim's egh* oc i *Risgards Bæk* oc saa følger skælet for^{ne} bæk nether vdi Haffuet oc westher fran then for^{ne} sten ther ligger wed *Rüigberghet* oc opp at thet lagefaldh till the two lille Höge then söndre Höy oc westher fran then for^{ne} Höy oc till *Kræmersten* oc lige sinden fran *Kræmersten* oc till *Drotningh sten* oc sinden fran *Drötninghsten* oc nether ath thet lagefald wed *Haslev Haghe* ænde oc frem at *meddels bergh* oc swa nedher i sönn och haffuer then for^{ne} egendom liggeth till *Arses* almuges behoff nytte oc galln i halff trediesinds tiwge Aar oc mere ulast oc ukæreth aff alle till nw Effthertj som the ij for^{ne} breffue ydermere vduise &c. Hwilck ij for^{ne} breffue wij nw stadfeste oc wed sin fulle machth döme oc tildöme wij forne burgemestere ratmen oc menige almwe i for^{ne} wore Köpstadh *Aars* for^{ne} skoge oc marck meth all fordell oc fryheed, ath haffue nyde bruge oc beholde effter theres opne breffues ludelse i alle made som foreskreffuit staar fforbiutendes nogen thennem ther vdi Hinder at göre eller i nogen made vforrette

Swo lenge noget kommer for oss paa wort retthertingh meth bedre beuisningh. Datum in curia nostra Tryg-gevelde anno Domini M. C. D. L. xxx sexto Die scti Petri apostoli ad cathedram nostro sub sigillo ad causas præsentibns appenso Teste *Effrardo Grubbe* Jusciciario nostro Dilecto In fidem et testimonium omnium præmissorum.

(Originalen paa Pergament i Raadh. Arch. med Seglet vedhængende.)

N° 48.

1486. 30 Mai. Stævning til *Viborg* Landsting mod Abbed *Christen af Æm-Kloster* til næste Landsting, efterat denne Stævning er forkyndt paa *Rye* Birkething.

Jeg *Nicles Scriffuer* Lantztingshörer j *nür Jutland* Giör alle vittherligt meth thette mit opne breff at for meg var skickit borgemester aff *Aarss* tieres visse but oc kierde at Herr Abbet *Cristiern* aff *Æm-kloster* haffuer ladet kienne nogher borgher aff *Aarss* vold offuer til *Ryde* birkting emod the priuilegia myn Herre konings node oc hans forfedhre Konninger j *Danmark* haffuer giffuit oc vnt them j *Aarss*. Thi steffner ieg forne Hr Abbet meth syne beuisinge ther paa at mödæ til *Wiborg* lantzting nest Lantzting effther thette breff er lest til *Ryde* birkting saa framt at ther skal icke rettes effther hues beuisinge ther tha forkomme paa then sag. Datum meo sub sigillo anno Domini m. c. d. lxxxvj tiisdag nest effter festum corporis christi.

(Originalen paa Papir i Geh. Archivet med 2 Segl paatrykte.)

№ 49.

1486. 27 Juni. Thingsvidne af *Öster-Lisbjerg* Herredstthing, at da Hr. Abbed *Christen* af *Öm Kloster* lod gjöre nogle Borgere af *Aarhus* Varsel til *Aarhus* Bything, da spurgte Borgemester *Jes Matssen*, hvorfor dem var Dele paasat, da svarede Fogden: for Told, Bodgjeld, Stادهpenge og ikke for nogen anden Sag i nogen Maade.

Alle men thette breff see eller höre kwngiöre (sic) lesse kwngiörer jeg *Oluff Ffriis* ffogith pa *Kalffvö Las Knutzen* Herrits ffogith pa *Öster Lysberg* Herrits tingh *Nis Anderssen* i *Hoffwordw* och *Oluff Jeipssen* i *Wodsnegarth* meth thette worth opne breff ath aar effther gutz byrdh mcdlxxx sexto then tysdagh nest effter sancti Johans Dagh baptiste tha war schickith for oss och mangw flere Dannemen som tha neruerendes ware pa forne tingh borgemesteres radz och mijnigehetz bodh aff *Aars* beskedhen man *Jep Seuerenssen* radman i samesteth lofflich esketh och ffek eth ffult tings witnæ aff Otte Dannemen som er *Jon Hennichssen* i *Tydkjer Gregorius Pederssen* i *Medelby Bendh Krog* i *Ffwlingh Magnus Jeipssen* i *Medelby Magnus Palnessen* ibid *Seueren Jenssen* i *Todberig Seueren Micelssen* i *Balloff* och *Nis Michelsen* j samesteth Thesse forne Otte Dannemen samdrecklich wonne pa theres gode tro och sannende ath the hörde och sawe sammedagh pa for^{ne} tingh ffem lagffaffaste (sic) Dannemen som er *Pouel Pederssen* i *Eddellöff Jes Pederssen* i sammesteth *Peder Blymand* i *Elsteth Gregorius Matssen* j *Eddelleff* och *Knudh Bvnde* i *Grwnffar* huilke for^{ne} Dannemen there tha sagde och kwngiorde pa theres gode tro siel oc sannende ath the neruerendes hooss ware widh *Aars* bytingh then tiidh Abbith *Cristen* aff *Ömkloster* lodh gjöre nogher aff *Aars* borgere warssel til *Aars* bytingh

meth hans ffogdher *Nis Pederssen* aff *Manberigh* och ffogdhen aff *Skebninghgardh* Tha loddelich atspurde *Jes Matssen* borgemesther themnem for hwadh sagh themnem war Delle pa sath, tha gaffue thæ themnem sagh oc warsel for toldh boedgielth och stade Penningh och ey for andhen sagh i nogher made *Ju cujus rei testimonium sigilla nostræ sunt appensa.*
Datum anno die ut supra.

(Originalen paa Pergament i Geh. Arch.
med 4 hængende Segl.)

N° 50.

1486. 30 Juni. Skrivelse fra Biskop *Eiler* til *Hans Lycke* og *Oluf Friis* om at være Bygdemænd i en Sag mellem Borgemester og Raad paa den ene og Sandemænd af *Rye* paa den anden Side.

Eylerus Dei gracia Episcopus Arusiens.
Amicali in Domino salute Bethe wij ether Sönderligh gothe wænner *Hans Lycke* och *Oluff Friis*, ati wel giöre, och komme hiidh til *Aars* pa fredag nw nestkommendes, och wære Bygdemen i en sagh met oss mellom Borgemestere och Raad i *Aars* pa then ene, och Sannemen aff *Ryde* pa then annen side Thet forskylle wij och the gierne met ether In christo valete . . . . Die commeratio. sti pauli, nostro sub Secreto anno &c. Lxxxvj Ekx *Östrup*.

Udskrift: Nobilibus viris *Hans Lycke* de *Rudgarth* nec non *Olauo Friis* Capiteano castri *Kalfjö*.

(Efter Originalen i Raadh.-Archivet; Seglet paa Ryggen.)

№ 51.

1486. 7 Juli. Forlig imellem Abbed *Christen* og Borgemestre og Raad og Almuen, at de skulle være frie for Bodgjeld og Stadepenge i *Rye* og at de maae tage Bodestade, Bodefang [Træ til at bygge Boder af] og Ildebrand i Abbedens Gaard i *Rye*, om de kunne finde det der, hvis ikke, da at leje det, hvor de kunne.

(Meddeelt af Prof. N. M. Petersen.)

Alle men thette breff See eller Höre Kwndgiöre wij *Eyler* meth gutz nadhe Biscop i *Aars* Ath aar effther gutz bywrðh Mcdlxxx sexto Then fredag nest for Sancte kwnds konings dagh nerwærendes och of-fuerwærendes *Hans Lykø* aff *Rudgardh Erich Wyrsteni* aff *Syöbygardh Jes Nielsen* aff *Reestrp Iehan Leno* aff *Mordslet Claves Steen* aff *Torsyölböndh Orm* i *Skomstrp Wæbnere Andhers Bonde* i *Fardw Ies Bondssen* i *Soringh Oluff Nielsen* i *Stillingh* och *Ies Michelssen* i *Mesingh* Ath then sagh Som Reenliffueth men Her Abbeth *Cristiern* aff *Ömcloster* oc menighe Conuent i same stheth Och borgemestere Raad och menighe borghere aff *Aars* emellom wæritth haffuer thill thennæ dagh Taleth wij thennem swo emellom ath the worthe klarlige wenlighe och vell forlichte om alle the ærinde och saghe somi thennerñ till thennæ dag emellom wærit haffde for Boedegeldh Stadepænninghe och toldh ther for frij at wære effther wor nadige Herræs koninglige priuilege och ath borghere aff *Aars* som *Ryde* wille söghe moghe nyde gress Bodestadh bodefangh och ildbrandh nw hereffther som till fornæ for skellighedh och forn^e Bodefangh at anname i forn^e Hr. Abbitz gardh i *Ryde* om thet ther till stæde ær Hwar thet ey swo findes tha at leyæ thet hwar the kwnde thet at leyæ fanghe Och ther aff at giöre nw hereffther som till fornæ seedh wæritth

haffuer Och frij at være i alle mothe effther the priuilege som koningher aff Danmarck haffue thennem aff *Aars* nadeligh vnth och giffueth Och ther paa alle delæ trette och vwillie klarlighe aff talethe paa begge sidher som thennem emellom wærieth haffuer till thennæ dagh vthen alle argelith vndhtagen hwadh sagh wor nadighe Herre koningh ther till sigendes haffuer Till tess ythermere vitnesbywrth tha haffue wij for^{ne} Biscop *Eyler Hans Lycky Erich Wyrsteni Jes Nielssen Johan Leno Clawes Steen Orm Andhers Bonde Ics Bondssen Oluff Nielssen och Ies Michelssen* wore intzcigle hængdh nethen for thette breff Datum Anno die et loco quibus supra.

(Originalen paa Pergament i Geh.-Arch. med 2 hængende Segl; det tredie mangler.)

N° 52.

1486. 1 Aug. Kong *Hans* stadfæster det Privilegium, at *Borgerne af Aarhus i Rye* ere frie for Bodgjeld og Stadepege. De maae hugge al Slags Skov i Kongens Gaard undtagen Eg og Bøg til Ölborder og til Ildebrand og derfor give 6 Penninge. De skulle have frit Græs til deres Ög. De, som Intet behöve af Abbedens, skulle være aldeles frie.

Wii *Hans* meth gudz Nade &c. Kundgöre at aar effther gudz byrd MCDLxxxvj Sct. Pethers Dag ad vincula i swartbrödhrecloster stwe i *Aars* Nerwærende noghre wore Rad oc gode men, wore skickede wore Borgemestere oc Radmen i *Aars* pa then ene oc Reenliffuet man Hr Abbet aff Emcloster pa then annen sidhe om trette oc dele som thennem emellem ware om bodefangh told stadepenninge oc bodgjeld. Tha wore ther swo talit emellem them at nar wore borgemestere Radmen . . . . kommer til

Rydk skulle the være frij for told stadepenge oc bodgiæld effther the Breffs liudelsse som wii oc wore forfæthre framfarne Konger i Danmark thennem giffuet haffue oc huilche aff them timber behoff haffue till bodefång thi skulle thet fynne i wor gard oc giffue ther aff sex penninge oc mwe the hugge ther allehonde skow ægh oc bõgh vndenthagen till õlbodher oc Ildebrand oc the giffue ther fore oc sex penninge Sammeleds skulle the oc haue frit fælligh græss till theres õgh, Men hwo ther Kouner smidher sudher (sic) eller noghre andre aff *Aars* behõffue the inthet aff abbethens the skulle være aldeles frii Oc her pa wore alle Dele twedracht oc sagher som for^{ne} Hr Abbet oc *Aarss* by her om emellem wæret haffue hidtill fuldkommelige oc till en full ænde afftalet oc skal aldrig mere vþdrages effther thenne Dagħ i noghre made. Dat. anno die & loco ut supra Nostro Regali sub Secreto appenso. Ad relacionem domini *Erici Ot-tensen* milit.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med et Fragment af Seglet vedhængende).

N° 53.

1486. 2 Septbr. *Anders Christensen af Kwelstrup*, Landsdommer i Nõrrejyland, med flere af Adel vare tilstede i Biskops-gaarden i *Aarhus* og der forligte Magistraten af *Aarhus* og Biskop *Eiler* om Trætte, de hayde sammen om deres Markeskjel m. m. Dersom Bispens Tjenere skulde fornærme nogen af Borgerne eller Borgerne fornærme nogen af Bispens Tjenere, saa skulde Bispens sætte sine Svende og Borge-mestre og Raad deres Borgere til Rette derfor.

Alle men thette breff see eller hõre kwngiõre wij *Anders Cristiernssen* aff *Kwelstrup* lantzdomer i *Nõrre Jutlandh* Hans *Lyckij* aff *Rudgarth Jens Nelssen* aff

Reijstrup och *Seueren Monck* fogith paa *Klaxholm* wepnere met thette worth opne breff ath aar efter gutzbyrdh MCDLXXXVj löffuerdaghen nest for wor frwe Dag nativitatis marie tha ware wij neruerendes ower eth wenlicht woldgijfts maal i biscopps garthen i *Aars* mellom verdughe fadher och Herre met guth biscop *Eyler* i *Aars* hans erlige cappittel i samestet pa then ene, Borgemestere radh och mijnige almoge ibidem pa then annen sijdhe om twedrackt tretthe och vwillie som thennom emelom war for then Korn eddij *) och marck som for^{ne} borgemestere och radh haffde oss til trordh offuer atwære, Tha bödh for^{ne} borgemestere och radh thennom bade til mijnne och retthe, Och gaff oss fuldh mackth pa then sag badhe til mijnne och retthe efter wor Naduge Herre Konings priuilegia breffue och bewisingh som the there oppa haffue, Och tha loffuith och sagde for^{ne} biscop *Eijler* ath han wil eij ffeijdhe arghe eller ffeijde ladhe *Ars-sis* borgere i nogher hande made for then sag efter thenne Dag, och sagde at vförmer noger hans nades swenne eller tijenere noger *Arssis* borgere tha wil han sette thennom til retthe som thet seg bör, It. sker oc sa at noger *Arssis* borgere vfförmer noger hans nades swenne eller thienere tha skal borgemestere och radh sette thennom til retthe ighen som thet seg och bör. In cuius rei testimon. sigilla nostra presentibus sunt appensa Dat. anno die & loco ut supra.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet med tre hængende Segl; det förste mangler).

---

*) Her handles uidentvivil om, at Biskoppen havde ladet saae Korn i Marken; men Borgerne, som mente sig berettigede til at betragte denne som blot Græsning, havde ladet deres Qvæg afæde Sæden. En Yttring, betræffende et saadant Factum, findes i et følgende Thingsvidne af 1513. Udg.

№ 54.

1487. 29 Marts. Biskop *Eiler* quitterer for den modtagne Ryskat af *Aarhus*.

Wij *Eyler* met guts nathe biscop i *Aars* kwngiöre alle met thette wort wpne breff at borgemestere oc kiæmnerne i *Aars* haffue fornöget oss theres byskat aff *Aars* for thette Aar nw næst framgangendes ær swo wi lathe them qwitte oc lösse ther fore, for oss oc wore effterkommend. biscop i *Aars*, In cujus rei testim. sigillum nostrum præsentib. est appenssum Datum *Aruss* Anno Dom. nostri M. C. D lxxxvij feria Quinta post Dominicam Qva canitur off. . . letare Jn medio quadragesime. *)

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med et hængende Segl).

 № 55.

1487. 16 Mai. *Peter Ulff*, Kannik i *Aarhus*, *Herman Flemming*, Domprovst sammesteds, med flere Kanniker og Præster kundgjøre, at de paa Raadhuset vare tilstede, hørte og saae, at *Herman Flemming* og hans to Svende, *Henrik Clemensen* og *Tyge Jepsen*, lovede paa deres gode Tro Borgemestre og Raad og menige Borgere i *Aars* og alle, som med vare hos *Mester Arnds*, den Tid den Skade og Uvillie paafærde kom mellem *Herman Flemming*, hans Svende og *Mester Arnd*, et godt, tro, evigt Venskab.

Alle men thette breff see eller höre kwngiöre wij *Pether Wlff* Cannick i *Aars* *Hermyn Fflemingh* Dom-

---

*) 1488 — et ligelydende Quittantsbrev d. d. *Aruss* M. C. D L xxxvij Vigilia nat. Christi. 1489 — et ditto af samme Biskop dat. *Ar.* Anno Dom. M. C. D. L xxxix Vigil. nat. Christi.

prouist i samestet *Jens Kyndw Niels Anderssen Mesther Pether Canick Seueren Michelssen och Pouel Stögge* som Presther och perpet. vicar. ere i samestet meth thette worth opnæ breff ath aar effther gutz birdh MCDLxxx septimo then odenssdagh nest for ssancti Eriks Dagh Koning Tha wore wij offuer eth wenlight forligelze maal pa radhussidh i *Aars* hördhæ och sawe ath for^{ne} *Hermyn Flemingh* och hans two swenne *Henrik Clemenssen* och *Thighii Jeipssen* loffuedhe wissed och sagde pa theres gode tro ere och loffuæ borgemestere Radh *Mesther Arnth* och alle meynighe borghere i *Aars* theres hion och tienere och allæ andhre som hoss och meth war til for^{ne} *Mesther Arnds* then tiidh then skadhæ och vwilghe pa fferdhe kam mellom for^{ne} *Hermijn Flemingh* hans swenæ oc *Mesther Arndh*, Eth goth tröcth ewikt wenskab och kierlichet trolich och vbrodelich at holde i alle made pa alle sydher then sag er arörende vthen alle argelsth, Och then sagh och vwilghæ klarlighe forlicht och afftalledhe er, til en fulkomelighe ende som hwn aldrij giordh ware och aldrij vp atdraghe pa noyer syde vnder arboth mal Til ytermere wtnisbyrdh tha haffue wij *Pether Wlff Hermijn Fleming Jens Kyndw Niels Anderssen Mesther Pether Seuerin Mickelsen* och *Pauel Stöggi* wore Intzigille meth willie och widskab hengendes nethen for thette breff. Datum anno die & loco quibus supra.

(Efter Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet med 7 hængende Segl).

N° 56.

1488. 9 April. Forlig mellem Biskop *Eiler* og Borgemestre og Raad om den Trætte og Uvillie, dem imellem været haver. Bispnen skal böde og bedre den Forfang og Skade, 3 af hans Svende have gjort Borgere og Borgersker; item lover han 60 Mark Faldsmaal for de samme 3 Sveude, om de herefter forsee sig; item skal Kornkjøb og alt Salg (Alsalg?) enten med Præster eller andre være Bispens Tjenere aldeles forbudt.

(Meddeelt af Prof. N. M. Petersen).

Alle men thette Breff see eller höre kwngiöre wij Brodher *Cristiern* Abith i Ömklosther *Anders Cristiernssen* aff Qwelstrvp lantzdomer i Nöriutlandh *Anders Monck* aff Brusgarth *Erich Westheni* aff Söbi-gardh *Thiqij Jenssen* aff Aaker och *Jachim Löckij* aff Silkiyborgh som wepner ære met thette worth opne breff Ath aar effther gutz birdh Mcdlxxx octauo Odenst-daghen nest effther paschæ Tha ware wii nerwerendes vti werdughe ffadhers magh biscop *Eylers* vti *Aars* biscopsgarth til waldgift och forlighelze maal mellom for^{ne} werdugh fader borgemester radh och borghere om alle saghe delle trette oc vwilge som thennem emællom war Tha worthe thet saa tallith och forlichte alle dellis til en endelighe sagh Sva thet for^{ne} werdugh ffader skal bödhe och bedhræ emodh the wore met borghere och borgerskæ som hans nades swene *Micel Eskelssen Per Frokier Jep Wlff* och *Gotskæ* haffue broth amodh for forffangh och skade the thennem giordh haffwæ och for sanmentz penningh som the haffue there for vtgiffuith och loffuith effther skel-lichtet Sva thet borghern thacker for^{ne} werdughe ffa-der borgemester och radh at the haffue skicket then-nem bodh och wanringh for then skade och forffangh thennem giordh war aff for^{ne} swenæ, Och there til

loffwedhe och sagde for^{ne} werdughe ffader for^{ne} borge mestere och radh pa *Aars* byes wegne lx mark falds maal for for^{ne} swennæ, Och ytermere och bedhre at forsware borgemestere radh och borgere her effther for vretthe en han ongiordh haffuer om thett kieres for hans nade ath thennem sker forffang eller vskiel i noget mode thet hans nade star at giöre, Och there appw skal for^{ne} lx march stannendes blyffue vkræffdh, Hware these for^{ne} artickellæ ey sa skier och holdes som for er rördh Tha skal for^{ne} byskop *Eyler* straxst vtgiffue for^{ne} lx mark faldsmaal Och hwo there tha bröth haffuer aff for^{ne} biscop *Eyler*s swennæ och thienere tha stande til retthe eller och böde theres ffalds maal til byen som thet seg bör vthen alle vwillige met for^{ne} werdugh ffader och alle korn kiöb och al saal met presther eller nogher for^{ne} biskop *Eyler*s swenne eller tyenere klarlighe affsagdh ey skee skal eller bruges here effther vi noget made, Och there appw alle delle saghe vwilge och tretthe klarlighe wenlighe och wel forlichte och aftallith er til en fulkomelighe endh vthen alt argelith hwadh som giordh er til thenne dag Til thes ytermere wtnisbyrdh tha haffue wy for^{ne} Abith *Cristiern Anders Cristiernssen Anders Monck Erik Westeni Tygy Jenssen och Joachim Lycky* wore Intzigille hengendes nethen for thette breff Datum Anno die et loco vt Supra.

(Af Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet.
Af sex hængende Segl mangler det sidste).

№ 57.

1488. 11 Novbr. Kong *Hans's* andet Dombrev paa *Aarhus* Mark.

Wii *Hans &c* Göre vitherligt at fore oss wor skicket vore Borgemesteres Radz oc menige almuges bud aff vor Köpstæd *Aarss* meth vort förste Dom-

breff ludendes pa *Aarss* march som for^{ne} vore borgemestere radmen oc almuge i *Aarss* haffue pa vore oc kronens vegne huor bred oc huor langh hwn skal være tiil for^{ne} *Aarss* almuges Behoff tiil theres' fææ oc swin fförst lige östher fra then sten som ligger ved *rügbieterget* oc swo tiil en egh som kalles *Grims egh* oc östher fra *Grims egh* oc i *Rissgardz beck* oc swo fölger skæleth for^{ne} Beck nedher vdi haffuet oc westher fra then for^{ne} steen ther ligger ved *rigbergh* oc op ath thet Lagefald tiil the two lille Höge then söndre Höy oc vesther, fra then for^{ne} Höy oc til *Kræmersteen* oc lige sönder fra *Kræmersten* oc til *Drotninghsten* oc sonder fra *Drotninghsten* oc neder ath thet Lagefald ved *Hasle Hage* ænde oc frem at *meddelsbergh* oc swo neder i söen &c Eftther thi som vort statfestelse breff oc thet vort förste Dombreff ther om ythermere vtuisser oc inneholler oc ther emod er enghen breffue tagne aff oss Thij tildöme vij nw annen sinnæ for^{ne} vore borgemestere radmen oc almuge i *Aarss* oc theres efftherkommere ibidem for^{ne} march i Lenge och Brede som före er röth att haffue nyde bruge oc beholle pa wore oc kronens vegne fforbyudendes alle ehue the helst ere eller wære kunne thennem eller theres efftherkomere ibidem ther vdi Hinder at göre i noghre mode Swo lenge nogher kommer for oss meth bettere Beuisning pa worth rettertingh Datum die beati Martini Episc. anno domini M C D Lxxxviiij Nostro ad causas sub sigillo Teste Iohanne Cetilli Iusticiario nostro dilecto.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Spor af 2 Segl paa Ryggen).

Æ 58.

1488. 15 Nøvr. Kong *Hans's* og Rigens Raads Dom, at de Præster, som kjøbe eller pante Borgergaarde, skulle skatte og skyldte deraf til Byen og Kronen, som de, der solgte &c, have gjort, da ingen kan sælge eller afhænde mere, end han har; ville de ikke betale, da kunne Borgemester og Raad pante dem derfor. Item at en Tønne Salt skal være saa stor, at den holder 8 Skjepper.

Wii *Hans* meth gudz Nade &c. göre alle witherligt at aar effter gudz Byrd M C D LXXX octavo Löuerdaghen nest effter sancti *Martini Dagh* i *Korsebrödre Gard* i *Horsens* Nerwærendes oss elskel. wærduge father Biscop *Eyler* i *Aarss* Hr *Erick Ottessen* Hr *Loduigh Nielssen Peder* (?) *Mouritzen Niels* (?) oc *Anders Cristiernssén* wore elskel. men oc Raadh *Otuf Friis Holger Erikssen Peder Tockessen* (?) meth mange flere wore elskel. men oc thienere wore skyckethe fore oss these Breffuisere *Jep Sturæ* oc *Erik Pederssen* Radmen i *Aars* oc kerde at canicker oc Præster köbe oc pante garde oc öde jorde aff Borgere ther i Byen &c Oc ther meth formyndskede wor oc kronens skatt ritzel och tyngsel som oss vppa kronens wegne burde at haffue aff for^{ne} garde oc Jorde Ther wor saa fore Rette affsagt at huilcken canick eller Præst Som köber oc panter eller haffuer köbt eller pantet garde eller Jorde vtj nogen köbstedh han skal göre til Kongens oc Byens tyngæ saa fullest som then gjorde ther gard solde eller forpantede Thi at inghen kan selge eller afhende mere æn han haffuer Wele for^{ne} canicker oc Præster thet ey göre tha skulle oc mwe wore Borgemestere och radh ther i Byen kræffue vtheske oc pante ham en swodan skatt och tyngæ aff som the göre andre borgere ther i Byen It. kæræ oc for^{ne} *Jep Sturæ* oc *Erick Pe-*

derssen at tönne salt som sælges ther i Byen ære meghit for smaa Oc sælge them toch fore fulle tönner salt Ther vppo wore saa fore rætte afsagt at tönne bör at wære saa stoer at ther gaar otte skepper salt vti FFindes the och myndre ther fares meth som meth annet falst godz Datum anno Die & loco quibus supra nostro sub Secreto. ad mandatum domini regis in præsentia . . .

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet.
Seglet er borte).

N° 59.

1489. 6 Januar. Kong *Hans's* tredie Dombrev paa *Aarhus* Mark.

Wii *Hans* &c. Göre witherligt at fore oss vor skicket vore Borgemesteres radz oc almuges bud aff vor köpstad *Aarss* meth vort annet Dombreff ludendes pa *Aarss* march som for^{ne} vore borgemestere radmen oc almuge i *Aarss* haffue pa vore oc kronens vegne huor bred oc huor langh hwn skal være til for^{ne} *Aarss* almuges Behoff tiil theres fææ oc swin fförst lige östher fra then sten som ligger ved *rigberghet* oc swo til en egh som kalles *Grims egh* oc östher fra *Grims egh* oc i *Risgardz Beck* oc swo følger skeleth for^{ne} Beck neder vdj Haffuet oc vesther fra then for^{ne} steen ther ligger ved *rigbergh* oc op ath thet Lagefald tiil the two lille Höge then sondre Höy oc vesther fra then for^{ne} Höy oc til *Kræmersten* oc lige sönder fra *Kræmersten* oc til *Drotninghsten* oc sönder fra *Drotninghsten* oc neder at thet Lagefald ved *Hasle Hage* ænde oc frem at *meddels Bergh* och swo neder i söen. Effther thij som vort statfestelse breff oc thet vort annet Dombreff ther om ythermere vtuisser oc inneholler oc ther emod ere enghen breffue tagne aff oss Thii tildöme vij nw tredie sinnæ

for^{ne} vore Borgemestere radmen oc Almuge i *Aarss* oc theres efftherkommere ibidem for^{ne} march i lenge och brede som före er rört at haffue nyde bruge oc beholle pa vor oc kronens vegne fforbyudendes alle ehuo the helst ere eller være kunnæ thennem eller theres efftherkommere ibid. ther vdi Hinder at göre i noghre made Swo lenge noghre kommer fore oss meth bettere Beusingh pa worth rette tingh Dat. die epiphanie Domini Anno emissionis M. C. D Lxxx nono Nostro ad caussas sub Sigillo Teste *Ioh. Ketilli* Iusticiar. nostro dilecto.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet. Spor af 2 Segl paa Ryggen).

N 60.

1489. 22 Febr. Kong *Hans's* fjerde Dombrev paa *Aarhus* Mark.

Wii *Hans* meth Gudz nade &c Göre vitherligt at fore oss vor skicket vore Borgemestere radz oc almuges Bud aff vor köpstad *Aarss* meth vort tredie Dombreff ludendes pa *Aarhus* march som for^{ne} vore Borgemesthere radmen oc almuge i *Aarss* haffue pa vore oc Kronens wegne huor bred oc huor lang hwn skal være [her følger nu Beskrivelse af Markens Grændser, ligesom i de foregaaende Dombreve] och ther emod ere enghen Breffue tagne aff oss. Tii tiildöme vij nw fierde sinnæ forne vore Borgemestere radmen oc almuge i *Aarss* theres efftherkommere ibid. for^{ne} march i lenge och brede som före er rört at haffue nyde bruge oc beholle pa vore och Kronens (sic). fforbyudendes alle ehuo the helst ere eller være kunnæ thennem eller theres efftherkommere ther wdi Hinder at göre i nogher made Swo lenge nogher kommer fore oss meth bettere beuisning pa vort rettetingh. Dat.

ipso Die beati Petri ad cathedram anno Domini M. C. D. Lxxx nono nostro ad caussas sub Sigillo. Teste *Joh. Ketilli* lusticiario nostro dilecto.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet.
Seglet, beskädiget, er vedhængende).

№ 61.

1489. 18 Mai. Kong *Hans's* Stevning til dem, som mene sig at have Ret til *Aarhus* Mark, om et Aar og sex Uger at möde for Kongen og hans Raad og bevise deres Paastand.

Wij *Hans* meth gudz nade &c. Göre vitherligt ath fore oss pa wort rettetingh vor skicket erlige och forsynnelige mend vore Borgemesteres radz oc almuges Bud aff vor Köpstad *Aarss* meth wort fierde Dombreff ludendes pa *Aarsses* March som for^{ne} vore Borgemestere radmen och almuge i *Aarss* haffue pa vore oc kronens vegne huor bredh oc huore langh hwn skall være tiil for^{ne} *Aarsses* Almuges behoff tiil theres fææ och swin fförsth lige östher fra then sten som ligger ved *rigberghet* och swo tiil en egh som kalles *Grims egh* och östher fra *Grims egh* och i *Risgards Bech* oc swo fölgher skeleth for^{ne} Beck neder vt i Haffuet oc vesther frá then for^{ne} steen ther ligger ved *rigberghet* och vp ath thet Lagefald tiil the two lille Höge then söndre Höy och vesther, fra den for^{ne} Höy och tiil *Kræmersten* oc lige sönder fraa *Kremersteen* oc til *Drotninghsten* och sönder fra *Drotninghsten* och neder ath thet Lagefald ved *Hasle Hage* ende och frem ath *middels bergh* och swo neder i söen. Effther thi som vort stadfestelse Breff och thet vort fierde Dombreff ther om ythermere vtuisser och inneholler och ther emod ere enghen Breffue tagne aff oss Thij byude vij hoss alle som bygge och bo i Danmarck ehuo the

helst ere eller være kunne som sigh kender nogen Deel lodh eller rettighed ath haffue i for^{ne} marck entegh fore eyedom Laan panth eller gaffue eller være segh ehuad mode thet helst være kan ath the innen sex vgher och eth Aar effther thette vort Breff er lesth komme fore oss pa vort rettetingh meth hues Breff och beusingh the ther emod haffue Swo framt ath vij ey skulle giffue for^{ne} vore Borgemestere radmen och almuge i *Aars* ther effther framdeles vore Breff efter theres forfyllingh som tilbör. Datum *Skanderborgh* Die beati *Erici regis* Anno Domini M. C. D. LXXXIX Nostro ad caussas sub Sigillo. Teste *Johanne Ketilli* Iusticiario nostro dilecto.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.

Spor af 2 Segl paa Ryggen.)

N° 62.

1489. 3 Juni. *Johan Jeipsen*, Erkedegñ, med flere Kanniker vare i Sortebrödre Kloster over en Dagtingning mellem Kong *Hans* og Biskop *Eiler* for forskjellige Fredlösmaal mod denne sidste, saasom Manddrab, Plofred, Vold, Hærværk, Thingfred, og for den Mand, som imod Kongens Beskjermelse-brev blev slagen ved sin Plov m. m.

Wij *Johan Jeipssen* Ærchideghn i *Aars Pether Vlf* Mester *Jens Jeipssen Laurits Petherssen Mathis Thomessen* oc *Jens Kyndo* Canniker i samestedz Giöre witterlight alle meth thette wort obne breff, Ath aar effter gutz byrdh Mcdlxxx Nono Othensdaghen effter Ascensionis domini i swortte brödercloster i *Aars* ware wij skicket til voldgiffitsmen mellom högbyrdes förste oc Herre Koningh *Hans* aff *Danmark* &c woor kiære nadige Herre pa then ene, Oc verdige ffather meth gudh Biscop *Eiler* i *Aars* pa then annen side Om trætte oc Dele som thennom emellom haffuer wæ-

ret aff lang thiid oc til thenne DagH Som ær om mandrap plogfredh wold Hærwerk tingfredt oc thesgeligest (sic) om then man som Slaghen bleff vidh sin plogh modh for^{ne} wor Nadig Herres Beskermels breff. Item Thisligest oc ath tingh wort lagt andhenstedz æn i sit rette Lagh oc thære gick Dom oc rette modh Konningens befalijngh eller tilladelse. Item oc ath tingh bleff holden j Hr *Axels* Læn siden tingh war bröden oc fogden affaren, Alle fredlösmaal offuer for^{ne} verdigh fathers brödug oc daglig thienere i the sagher som rörd ær hære fore oss oc thisligist *Cristiern Rechals* som nw ær komen aff for^{ne} verdige ffathers bröd, oc andher Sagher smaa oc store som skedde ære oc wæret haffue thennom emellom til thenne DagH som forschreffuit staar ær nw kommen til wenligt mynne oc affthalede sagh aldri vpatdrage i nogher made pa Konningens vegne om then sagfald oc rettighet som Hans Nade ther aff haffwe kwnde effther Loghen Togh meth swo skel ath for^{ne} verdige father oc hans thienere sculle thennom forene meth alle Sagwoldere som thennom atskijlde haffue j these for^{ne} ærindhæ effther gode ments tycke pa bodæ Sidher som for^{ne} wor nadige Herre ther til skicket haffuer, som ære Hr *Axel Lagessen* ridder *Anders Cristiernssen Eric Westeni Anders Munck Las Lvnoff* oc *Oluff Sommer* som righens breff ther vppa giffuet ær, swo ath for^{ne} Sagwolde . . . skal ej gjöres behoff hereffther ath kiære for wor kiere nadighe Herre. (It.) Æn war thet soo ath that ei kunne tha enes i mijnne, tha skal for^{ne} verdige ffather oc hans thienere giöræ oc hændæ hwær effther for^{ne} gode mentzs tycke oc wdsigels effther Loghen. Ther vppa hawer for^{ne} wor kiere nadige Herre loffuet jæth oc sagde for^{ne} verdige ffather et fwldkomligt wænschap oc ath hans fogder oc embitzmen scwlle stedæ for^{ne} verdige fathers fogderæ oc embitzmen oc thienere loff oc ræt til tijngh Oc lwer man lidelig

skell innen tinghe, thet fanghe bescreffuit fra tingi, oc hwær tale theris ræt oc rættethalæ til tingi oc fra felig oc wfeijdh i alle madhe effter Loffuen. Skedde thet swo ath for^{ne} wor kiere nadig Herres fogder oc embitzmen worder ther brödeligh wdi oc giorde ther amodh i nogher madhe tha wil for^{ne} wor kiere nadige Herre retthe offuer thennom som swo giör, som thet sigh bör om thet worder kiærdh for hannem. Thesligist heffuer oc forne verdige fater loffuet for sægh sijn Officialis. Prowesther fogdher embitzmen oc tienere at stedhe wor kiere nadige Herres fogdher, embitzmen oc tienere alle som wor Nadigh Herre tilhörer Ehwo the helst ære logh oc ret vdthen alle feide i noger made aff hans brödh (sic) Skedde thet oc swo ath nogher for^{ne} verdige fathers fogder eller embitzmen giorde her amodh som forscreffuit staar Tha scal han sette thennom oc swo til rette wthen al giensigelse hwor thet for hannem kiærdh worder. Ath swo ær thalet them imellom oc swo holdes scal haffwe for^{ne} wor kjære Nadige Herre oc Koning oc for^{ne} verdige fater ladet henge theres Secreta oc wii for^{ne} som Detings men haffue wæret i thisse saghe mellom for^{ne} wor kjere nadige Herre oc Koning oc forne verdige fater hengde wore Jntzegle nethen for thette Breff Dat, anno die & loco quibus supra.

(Efter en mutileret Original paa Pergament i Geheime-Archivet, der har havt 7 Segl, hvoraf 2 vedhænge, sammenholdt med en Afskrift i Diplomatariet. *).

---

*) Af det ovenstaaende Brev findes 2 Afskrifter i Diplomatariet, hvor der desuden findes en Afskrift af en anden Original, der foran „Ath swo ær thalet“ &c. har følgende: „It. i theenne Contract skal ingen bönder wære meth i Dething vndtaguæ the bönder, som meth ware at holde thing, sithen thet

N° 63.

1490. 29 April. Kong *Hans's* Quittants paa „Sisse“ fra det første den blev paalagt og til Dato.

Wij *Hans &c* . . . göre alle witterligt at wore Borgemestere oc Rad. i *Aarss* haffue nw giord oss god rødhe oc regenschab aff then Sise the nw haffue vpboret fran første wij henne palagde oc swo ind till nw effther som theres regenschab the nw finge oss ther om vtuiser thij lade vij thennem oc theres arffuinge frij oc quitte ther fore Dat. Aruss Die petri martiris Anno Dom. mcdxc^{mo} nostro sub signeto.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paa Ryggen),

N° 64.

1490. 13 August. Rigens Kantsler, *Hans Kjeldsen*, om de Breve, der mangle for at udstæde Laasebrev paa *Aarhus* Mark. Item Taksigelse for det Guld, man havde sendt ham m. m.

Venligh Helsen forsend meth gud Kere borgemestere oc rad sönderlige gode venner ethert bud *Nis Michelssen* haffuer nw været hoss megh meth ethers forföllingh oc begerth Losse breff pa then marck tiil

brudhet war i Her *Axels* Læn, oc sameledis the bönder, som lagde thing i wrætte lagh i *Skanderborg* læn oc *Magens Petherssen* som the toff owergick pa *Litzberg* Herritsting fore *Olaff Jeipssens* Död. It. hawer oc forne werdige faterh biscop *Eiler* loffuet for^{no} hogboren Förstæ &c at han skal ingen fritlösæ men holde pa sinæ slot eller gardæ æller hwæ æller hieme them i nogre madæ. At so ær talet“ &c.

ethers by tha haffue i glömpth hieme then beuisningh
 mesth machth ligger pa Som er eth vor keriste nadige
 Heres breff som hans nade haffuer funneth thet mar-
 ckeskiel *Drotningh Margretæ* lod göre, ved maect at
 bliffue &c oc eth annet pergamentz breff meth vij hen-
 gendes Jntzeglæ vtgiffuet aff *Aarss* bytingh ludendes
 at *Drotningh Margretæ* oc righens rad hagde antvor-
 det borgemestere oc rad i *Aarss*, *Arsses* marck pa
 Kronens vegne &c thij kan Jech engelund giffue Losse
 breffuet för end the tw for^{ne} breffue komme tiil stede
 meth then annen forföllingh thet er megh megeth leth
 at Jech ey tiilforn viste swo dant bröst It. haffuer
 Jech annammet thet guld i sende megh pa eth regen-
 skaff oc tacker ether ther giernæ fore oc nar Jech
 kan snarest faa the ij breffue skulle i faa ethers
 ærende swo atj skulle megh tacke Hagde i oc senth
 megh ethert mynste bud oc ey en penninghe tha vilde
 Jech aligevel rammet ethert beste oc senth ether thette
 breff Jech setter alle ærende Jnd til ether selffe Hære
 meth befaller Jech ether gud oc Jonffrue marie Ex
Rask feria sexta proxima ante fest. assumpt. marie
 anno &c nonagesimo meo sub secreto.

Hans Keldssen,
 Righens cantzeler.

Udskrift: Erlige oc forsywnlige men Borgemestere
 oc rad vdi *Aarss* Synæ gode venner.

(Originalen i Raadhus-Archivet).

N° 65.

1490. 8 Octobr. Lausebrev paa *Aarhus* Mark.

Wij *Hans* meth gudz Nade *Danmarkes Norges*
Vendes oc *Gotes* Koningh Vtuald Koningh tiil *Sueri-*
ges Riige Hertugh i *Slesuigh* i *Holsten Stormarn* oc i

Ditmersken Hertugh Greffue i *Oldenborgh* oc *Delmenhorst* Göre vitherligt at Aar effther gudz bird M. C. D nonagesimo then fredagh sancti Dionisij Affthen fore oss pa wort rettetingh i Viborg pa Biscopsgarden i Borgestuen nerværende oss elskelige verdige fader meth gud Biscop *Niels Glob* Hr *Erich Otessen* wore elskelige men och rad Hr. *Erich Erichssen* aff *Awensberg* Hr *Oluff Pederssen* Riddere *Oluff Munk Anders Cri-stiernssen* wor landz Dommere i norre *Judland Peder Nielssen* aff *Tym Langhe Jens Nielssen* *Scriffuer* Landtztingshørere oc *Nis Clemendssen* meth flere ther nerværende. Vor skicket erligh oc fornymstig man *Nis Michelssen* borgher i *Aarss* meth full macht pa borgemesteres radz oc menige Indbyggeres vegne i *Aarss* meth nogne opne besegldede breffue pa *Aarsses* marck och fægangh Oc först i rette lagde et breff som *Peder Nielsen* Byfoget i *Aarss* hagne vdgiffuet oc beseglt meth flere tiil Witnesburd Aar effther gudz burd MCDLX quinto sancti Petri Dagh ad vincula Ludendes at viij Danne men vonne at thennem ful witherligth war oc somæ aff them hoss then tiid *Drotningh Margretæ* oc Righens rad som tha hoss ware wiisde oc antwordet Borgemestere Radmen oc menige Almuge i *Aarss*, *Aarsses* Marck pa Kronens Vegne hwor bred oc hwor langh hwn skulde wære til for^{nē} *Aarsses* Almuges behoff tiil theres fææ oc swin fförst lige östher fraa then steen ther ligger ved *Rigberget* oc swo tiil en egh som kalles *Grimms egh* oc östher fraa *Grimms egh* och i *rüssgardz beck* oc swo følger skellet for^{nē} Beck neder i Haffuet Och westher fraa then forne steen ther ligger ved *Rigberget* och wpp ath thet Lagefald tiil the two lydel Höge then söndre Höw oc westher fraa thenne for^{nē} Höw oc tiil *Kræmersteen* oc lyghe sönder fraa *Kræmersteen* oc tiil *Drotninghsteen* oc sönder fraa *Drotninghsteen* oc neder ath thet Lagfald wed *Haslv Have* ende oc fram ath *Me-*

dels Bergh oc swo neder i söen. Item eth wort egeth Dombreff vtgiffuet aar effther gudz burd mcdlxxx quinto feria tertia ante festum Scolastice virginis ludendes at the marckeskel *Drotningh Margretæ* lod göre oc lade tiil *Aarsses* By oc Biscop *Jenss* meth andre gode mentz offuerwærelsæ syden samtyckede bör at bliffue wed sin fulde mact oc the aff byen skulle nyde brughe oc beholle skoff marck Jord Forth fæleth oc alth anneth hwes innen for^{ne} marckeskel er, Och then Lagheffd oc sandementz twgh döth oc mactlösth som ther pa giorth wor oc om then Lycke oc tofft the trette om skulde xii gode men grantzske om oc skiliae meth theres eedh. It. eth contractz breff werdige fader meth Gudh Biskop *Egler* hagde vtgiffuet oc beseglt meth syth Capittel oc flere tiil witnessburd ludendes at effther thenne Dagh ey skal indhegnes nogher lycke pa *Aarsses* marck Oc skal then Lycke the xii eghere men wore tiiltagne ath grantzske om effther wort egeth Dombreffs liudelse som for^{uit} star som Hr *Marquard Skernoff* hagde indhegnet ligge frii tiil fægangh tiil *Aarsses* By tiil Klerckerieths Borgeres oc menige Indwoneres i *Aarss* behoff oc fægangh Kirkens tegelgard vdentaghen Och ther effther meth wort statfestelsæ breff förste Dombreff annet tredie oc fierde Dombreff skreffuet pa Pergamenth meth hengende Intzeglæ Hwert forne Dombreff paa sex vgher och wor almynnelighe steffningh pa sex vgher oc eth aar offuer alt wort riighe *Dannemark* at hwo segh kendes nogher Dell lodh eller rettighed at haffue i for^{ne} *Aarsses* marck entigh fore eyedom panth laan eller gaffue eller være segh i hwat mode thet helst være kan at the skulde komme fore oss meth theres beusingh om the ther noghen emod hagde Oc ther effther wor sex vghers steffninghs offuerhörelse oc offuer alt wort riighe *Dannemarck*, Huilke breffue alle laglige giffne oc tiil tinge lesde oc forfulde oc framgangne ære ved

alle theres tiider oc Datum Oc ther emod ære enghen breffue taghen aff oss Thii tiildöme wij nw for^{ne} Borgemesthere rad oc menige Indbiggere i for^{ne} wor köpsted *Aarss* oc theres efftherkommere for^{ne} Marckeskel, skoff, marck, forth oc fægangh, meth all friihed oc leglighed incthet vnden taget vthen kirkens tegellgard som fore er röρθ at haffue, nyde, bruge, oc beholle, tiil ewinneligh eye, eyeskullendes, fforbyudendes alle ehuo the helst ere, eller wære kunne, thennem eller theres efftherkommere ther vdj Hinder at göre eller segh ther meth at beuære mod theres mynnæ i nogher mode Och sette wij then sagh ewinnelige tygelse wppa Datum anno die & loco supra dicto Nostro ad caussas sub Sigillo Teste *Johanne Ketilli* Justiciario nostro dilecto.

(Efter Originalen paa Pergament i Raadhushuset
Archivet med Seglet vedhængende).

№ 66.

1490. 9 Octbr. *Peder Pedersen Murmester*, Raadmand i *Aarhus*, gjør vitterligt, at han af Byen har faaet et Stykke Jord paa 7 og 12 Alen, beliggende uden for den vestre (Port), paa den nordre Vang, paa Vesterenden af Graveenden, hvoraf han skal svare Jordskyld, og intet andet Huus derpaa at sætte, end med Tegl og i Leer efter Byéns Vilkaar. Item at han er bleven tilfredsstillet for den Bygning, han har opført mellem sit Huus og (Borge?)porten m. m.

Allæ mæn thettæ bræff see eller höræ kwngiör jegh *P. Petherssen Murmester* radman i *Aars* alle witherlicht meth thettæ mijt opnæ breff thet jegh wetherkiedenis megh oc mynæ Aarffuinghæ Ath liaffwe en jordh och grwndh vti arlighe aars leyæ aff forsniunlighe Dannaemen Borgemestere radh och mynighedhen i *Aars* ligendis i *Aars* vthen for then westher [Port?] paa

then nordher wanghæ pa grawe ændhen pa then westher ænde, Saa thet wandith aff Grawæ Hawer sijth frith flod oc gangh vthen vti mællom for^{ne} jordh oc gadhen. Ffor^{ne} jordh pa brædhe østher oc westher sijwff alnæ oc vti sin længh sôndher oc nør tholff alnæ. Och there vth aff for^{ne} jordh oc grwndh Till bijudher jegh meg for^{ne} *Pether Petherssen* och mijnæ arffuinghæ æller och hwæm then for^{ne} jordh oc grwndh vti hæftih oc wære haffwer eller oc besidher pa wore godhe tro och loffwe vbrödelighe i alle made, strengelighe hwærth arlicht aar vt atgiffue sancte Andhree affthen apostoli sex grotte jordskildh till for^{ne} *Aars* byes Hielp nøth och gaffuen oc eij andher Hwssæ there oppw at setthe vthen the som skal theckes meth thegel och i leer effther byens wilkor Oc kjendes jeg meg for^{ne} *P. Petherssen* oc mynæ arffuinge og effther kommæ, Oss enghen ydermere rettighet there i nogher made at hafuæ vthen for^{ne} tolf alnæ jordh och sijwff alnæ som for rördh ær oc then bygningh som ther oppw standher Oc op at-haffue bořith mijnæ fullæ nøge och willæ aff borge-mesther radh och mynigchet i *Aars* pa *Aars* byes wegnæ for alld then bygningh ther jegh bögdh hauer østen nest til for^{ne} vij alnæ jordh mellom meg oc porthen sa jeg thacker thennom klarligt for godh bettalingh It. skal for^{ne} jordh' oc hws affhendes tha skal for^{ne} *Aars* by were thet nest for lige werdh. Till thesse ydher mere stadffestelsse och witnisbyrdh Tha haffuer jeg for^{ne} *P. Petherssen* myth Jntzigille meth willie och meth widskab hængdh nethen for thette breff meth Dannæ mentz til bedendes som er *Lodwigh Andherssen* oc *Jes Gladh* borgere. Datum Anno Dom. M. C. D. Lxxx decimo ipso die sancti Dionicii confessoris.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet med 3 hængende Segl).

№ 67.

1492. 22 Januar. Kong *Hans's* Quittering paa 19 Mark 4 Skilling 1 Hvid Accise af *Aarhus*.

Wij *Hanss &c* . . . . Göre alle vitherlict at wore borgemestere oc Rad i *Aarss* haffue nw giort oss gode Rede oc Regenskab aff huess Zisæ the haffue vppeboret siden sist the giorde oss Regenskab oc swa ind til thenne Dag oc haffue förnöget oss ther aff nitten marck fire skelling en Hvid effther som thet Regenskab the oss ther vdoffuer antwordet haffue Jnneholder oc vduiser Thi lade wii them oc theres arffwinge quite oc frii ledige oc löse fore alt ythermere tiltal oc kraff aff oss oc alle andre paa wore vegne om for^{ne} Regenskab Dat. in civitate nostra arusiensi Die beati Vincencii Anno Dom. M. C. DXC secundo Nostro sub signeto.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paa Ryggen).

 № 68.

1492. 4 Decemder. *Klaus Hansen*, Præst, quitterer for 19 Mark 4 Skilling 2 Hvide Accise af Byen.

Jeg *Claws Hanssen* præst kendes oc kundgör met thenne myn eghen Handschrift at ieg paa högborne förste konning *Hanss' &c*. min kereste Nadige Hrs. vegne haffuer annammet oc vpborth aff borgemestere oc Rad i *Aarss* Nitten Marck iiij β tho Hvide fore theres zise som ther fallen er sidhen i siist the giorde Reghnskab oc swa ind til thenne Dag effther som thet Reghnskab the mig ther om offuer

antwordet haffue ythermere Jndeholder oc vdwiser
 Thij lader jeg thennom paa myn kerre Nadige Hrs.
 vegne ffrii quite leduge oc löse fore alt yther mere til-
 tal oc kraff aff samme myn kereste Nad. Hre. oc alle
 andre paa hands Nades vegne om forn^e zise i alle
 made som the meg nw fornöget haffue Jn cujus qui-
 tantie euidenciam Signetum meum præsentibus infe-
 rius est impenssum Dat. Jn Civitate nostra arusiensi
 Die beate Barbare anno Domini M. C. DXC secundo.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet. I Seglet
 et Skjold med 3 Roser).

N° 69.

1494. 19 Februar. Kong *Hans's* Quittants - Brev for 69 Mark 8
 Hvide Accise.

Wij *Hans* met gudz Nade &c... Göre alle wiittherligt
 at wore Borgemestere oc Rad vdi *Arss* haffue nw
 giort oss gode Rede oc Regenskab aff hwes sise som
 ther i byen falden ær vdi thette Aar oc haffuer fornö-
 get oss ther aff Treysindztywge oc ny marck oc
 otte hvide penninge effter som thet Regenskab the
 oss ther om ower antwordet haffuer ythermere vdwiise
 oc Jnneholder Thij lade wij them there arffwinge oc
 effterkommere ffriij qwitte leduge oc löse &c... Dat.
 jn Ciuitate Nostra Arusiensi fferia quarta proxima post
 Dominicam Jnuocaut Anno Dom. M C DXC quarto
 Nostro sub sigillo. *)

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med
 Seglet paa Ryggen).

---

*) 1495 Langfredag (17 April) quitterede Kongen i *Aarhus*
 for 95 R 4 β „Ziisse“, ligeledes 1496 Onsdagen efter Söndagen Re-

N° 70.

1495. 11 Marts. Biskops-Vidne, udstædt „in oppido Söby“ i Aarhus Stift, at Biskop *Niels Clausen* i Aarhus hverken med Raad eller Daad havde havt Lod eller Del i den nylygt myrdede Hr. *Johannes Pedersens* Död. Dette vidste man deraf, at han havde gjort sin yderste Flid med at faae Morderne opdagede, og da dette ikke kunde skee, havde han sat dem i Band; men især deraf, at Morderne i Nærværelse af Adel og Folk havde bekjendt og gjort deres Ed paa, at Bispen var uskyldig.

Universis & singulis Sancte matris Ecclesie filii Nos *Nicolaus Vibergensis, Eylerus* (sic) *Hartuichus Ripensis Nicolaus Burglanensis* Dei & apostolice sedis gratia ecclesiarum regni *Dacie* episcopi & magister *Henrichus Vitéschole Severinus Care Insule* . . . . Oratorii *Petrus jn Eskingbech Petrus jn Alueng* monasteriorum abbates *Paulus* monasterii *Tvijlum* præpositus *Johannes Mathie* prior Domus Sancti spiritus *Randrusiensis* Ejusdem Regni Salutem jn domino Semipternam Omnibus & singulis presentibus & futuris

---

miniscere for 21½ R 4 Hvide, 1497 Tirsdagen efter Flesk Søndag for 39 R 2 β . Samme Aar, den 5 Decbr., quittede *Jens Lauritssen*, Kongens Capellan og Skriver paa Kjöbenhavns Slot, for 38 R 8 Hvide „szise“. 1500 quittede Kongen for 44 danske Mark „Sise“ til sidst forløbne Søndag Jubilate. 1503 den 21 Februar quittede Kongen *Ludvig Anderssen*, Raadmand i Aarhus, for „Sise“ paa Byens Vegne, 69 R 9 β 1 Album, „oc her foruten hafde han vtgiffuet 3 R till fract fore noget wort klede förendes till *Kallundeborgh*, &c.

1505 vor Frue Aften præsentationis quittede Kongen *Oleff Skriffuer*, Raadmand, „for den Sise, der er faldet i Aars oc han vpboret haffuer siden först han i befallinge fick then at anname oc vpbære 126½, Mrk. 2 Skill. 1 Hvid.“

1506 St. Elisabeth Dag quittede Kongen ligeledes *Morthen Bondessen*, „wor borger her i Aarss“, for „Sise“, 63 R 2 β 2 Hvide.

per presentes literas nostras notum facimus & vere constare volumus quod nos certe audivimus & in veritate sine omni dolo & fraude percepimus Reverendum in christo Patrem Dominum *Nicolaum Clausön* Episcopum *Arusiensem* . . mortem Domini *Johannis Petri* nuper *Arusie* defuncti nec consilium nec auxilium nec etiam fauorem aut mandatum aliquo modo dedisse nec factum hujusmodi (?) mortis ratum aliquando habuisse sed In continenti postquam pervenit ad ipsum . . . ratus esset Dictus Dominus *Johannes Petri* Idem Reverendus Dominus *Nicolaus Arusiensis* suam extremam fecit diligentiam apud suos familiares Etiam inuocando brachium & auxilium proconsulum & communis *Arusiensis* ad captiuandum & apprehendendum eos qui Dicto Domino *Johanni Petri* heu dolor vulnera iatulerunt Quos quia apprehendere realiter non potuit solemniter in præsentia populi publice subiecit excommunicationi Et ergo nullus horum potest Dicto Reverendo Patri Dicti Domini *Johannis Petri* defuncti mortem imputare maxime quia Dicti malefactores manifeste sponte & libere in presentia & Nobilium & populi confessi & cum juramento protestati sunt quod Dictus Reverendus Pater in omnibus & per omnia innocens est a morte Dicti Domini *Johannis Petri* Et quia talis ejus Innocencia nobis in veritate cognita est Sumus semper parati ad faciendum Dicto Reverendo Patri purgationem super hujusmodi facto Si aliquotiens necesse fuerit aut opportune. In cujus evidenciam Sigilla nostra presentibus inferne sunt appensa Datum in oppido *Söby Arusiensis* Dioceseos anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto in profesto Beati Gregorii pape.

(Originalen paa Pergament i Gehelme-Archivet. Af 11
Segl vedhænge de 4.

№ 71.

1495. 20 Decbr. Bishop *Niels Claussen* qvitterer for 200 Mark Lybsk, Byskat.

Wij *Niels* met guts Naade Biscop i *Aars* kungöre alle met thettæ vort vpne breff at borgemestere i *Aars* Raad oc bydens kemenere haffue fornögthet oss two Hwndret March Lub, bydens skat for huilke penninge wij lade thennom Quit oc frii for oss oc vore effterkomer Biscopere i *Aars* Tackende thennom for god betalinge Oc redeligt regenskab Jn cujus Evidentiam Sigillum Nostrum præsentibus jnferius est appensum Dat. Arusie anno Domini MCDXC quinto Vigilia Sancti Thome apostoli. *).

Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med Seglet vedhængende.

№ 72.

1496. 22 Febr. Forlig imellem Capitlet og Borgemestre og Raad, at Raadhuset skal være quit og fri for Jordskyld til Kirken, hvorimod visse benævnte Gaarde og Ejendomme skulle betale deres Jordskyld og Forskud til Kirken.

Alle men thette Breff See eller höre kungöre wij Prelater oc Kanicker Capittel i *Aars* Domkirke atth wij aff verdighe fadhers meth Gud oc Hr Biscop *Niels Clawessens* wor kære nadighe Herre och Biscops tilladelse fuldbürd oc samptycke haffue nw væreth offuer een venligh Contract oc eninghe meth beskedene fornwmstighe men Burgemester Raad oc menigheden i *Aars* om then iordskyld som pleyer at gaa aff Raadhusit till *sancti Clements* Domkirkes bygningh aarligh aar Tha ære wij ther om saa endeligh for-

*) Foruden den ovenstaaende findes flere Quittinger for 200 Mk., *Byskat*, udstædte af Bisperne eller paa deres Vegne, lige til 1536.

entthe ath Raadhusith meth sin grund oc alt markendith skall wære qwith oc frijt till byen vthen all iordskyld till ewigh thid oc thære fore skall Domkirken haffue till vedherlagh till syn bygningh aff these effterskreffne Iorde oc garde theres Iordskyld oc Forskud som byens rettighet er oc haffuer værith till these fförst ii β gl (grot?) aff *heliga kors*es gard Iordskyld. Item aff Hr *Pedher Sludhers* Iord xv β Iordskyld It. aff then Iord Hr *Mester Palne* sisten vppa bodhe viij β forskud It. aff then Iord nesth östen fore som Hr *Mester Henrich Davidssen* sisten vppa bodhe viij β forskud These iiii forskreffne Iorde oc Garde ligghe sönden nesth *St^t Clements* kirkegard It. aff *Thundboes* Iord som *Nis Pedherssen* sisten pa bodhe viij β forskudh It. aff then gard vidh söndhre port som Hr *Pedher Katt* iboer viij β forskud It. aff then gard thær Norden nesth som Hr *Pedher Iebssen* i være haffuer viij β forskud It. aff then gard Norden nest *Sacristie* gard som *Lasse Skræddere* vppa bodhe viij β forskud Aff these for^{ne} Iorde oc garde skall *St^t Clements* Domkirke till syn bygningh nydde och beholde for^{ne} jordskyld oc forskudh effther thenne Dagh till ewigh thidh ehwo thennem hendher at besidde leghe eller Lærdhe vthen alle for^{ne} Burgmesthers Raads oc theres efftherkommeres Hindher tiltale eller gensigelse i nogher madhe Till ythermere forwaringhe oc stadfestelse haffue wij hengd wort Capittels indcegel meth for^{ne} verdighe fadhers Biscopp *Niels Clawessens* Indcegele nethen for thette breff Datum Arusia Anno Domini Millesimo qvadringentesimo nonagesimo sexto die Cathedre beati Petri apostoli. *)

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med Bispens og Capitlets Segl vedhængende).

---

*) Sammenlign hermed Nr. 26 Pag. 22.

N° 73.

1496. 4 Marts. Kong *Hans's* Bevilling, at Sandemænds Tog i Aarhus skal være et omgaaende Tog, saa at 4 træde af hvert Aar. Om nogen af Biskop og Bygdemænd fældes for sit Tog, da skal han ikke fældes for sit Mandheld, men kun saa høit som Sandemænd fældes i Viborg.

Wij *Hans* &c. . . . Göre alle vittherligt at wore Borgemestere oc Raad Sandemen oc noget aff menigheden vdi *Aarss* Haffuæ nw ladit beret fore oss at nar the wordæ tiilnæffndæ tiil Sandemen ther i byen tha skulle the bliffæ ther wed swo lenge the leffwæ oc ther met kwnne the ey bliffuæ wed theres berninge them till skade oc fordærffuæ vdi mange made. Tha paa thet at for^{ne} borgere oc menighenn vdi *Aarss* mwe thess ythermeræ wære pa theres berning oc byen till forbethring Haffuæ wij nw aff wor sönderlige gunst oc nade wnt oc tilladet Oc met thette wort obne breff wne oc tillade at Sandemantz towg ther i Byen maa oc scall wære eth omgangendes towg Swo at nar firæ haffue wærit sandemen eth aar omkring tha skulle siden fire andre tiilskickes oc the ey mere ther met beswæres före æn for^{ne} sandemantzow ganger ret omkring i Byen oc falder them tiill aff Rette Oc skulle wore Borgemestere oc Radmen ey tiilskickes tiill Sandemen nar for^{ne} sandemanz towg swo omkring ganger som forscreffuit stander men wære ther aldellis quitte oc frii fore Skeer thet swo at the sandemen som swo tiilskickes oc vdlegges vdi for^{ne} *Aarss* worde felde aff Biscop oc Bygdemen fore theres towg som the giort haffuæ Tha haffue wij sammeledes wnt oc tilladit nadelig at the skulle ey wære faldne fore meræ æn som the wore Borgere ther sandemen ære vdi *Viborg* worde fallendes fore oc pleye at böde nar the feldes Oc ey fore theres Mandheld fforbywdendes alle

wore ffogede oc Embitzmen oc alle andre ehwo the helst ære eller wære kunne forⁿe wore Borgemestere Raad oc menighett her v^dj forⁿe *Aarss* Her emod at Hindre Hindre lade eller v^dj noger made at vforrette vnder wort Hyllest oc nade Giffuet v^dj *Aarss* Sancti Lucii papæ Dag Aar effter gudz byrd M. C. DXC sexto. Vnder wort Signet. Relator episcopus *Glob.*

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet
med en Del af Seglet vedhængende.)

N° 74.

1496. 5 Marts. Kong *Hans's* Confirmation paa det Forlig og Magelæg om Jordskyld af Raadhuset.

Wii *Hans* &c. . . . Göre alle witherligt at oss elskel. Capittell v^dj *Aarss* oc wore Borgemestere Raad oc menighed ther sammestedz haffue wæret fore oss oc giort them emellom en contracht om eth ewigt skiffte oc magelagh om theres Raadhws och andre Iorde efftir som the breff the hwer annen giffuit haffue ytthermeræ ther om indeholde oc vthwiise Hwilcket contracht skiffte oc magelagh wii haffue nw stadfestet oc fuldbwrdet oc met thette wort obne breff stadfæste oc fuldbwrde tiill ewige tiidh wed fulde magt at bliffue forbywdendes alle e hwo the helst ere &c. &c.

Giffuet vdi wor staad *Aarss* Löwerdagen nest fore söndagen Oculi Aar efftir gudz byrd M. C. D. XC sexto. Vnder wort Signet. Relator episcopus *Glob.*

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet;
Seglet vedhængende.)

№ 75.

1496. 6 Marts. Kong *Hans's* Brev paa, at Borgerne i *Aarhus* maae fiske og fiske lade i salt Vand under Jylland, samt at de ere frie for Told.

Wij *Hans &c.* Göre alle vitherligt at wore bor-gemestere oc Raad hær vdj *Aarss* Haffue wærit fore oss met theres byes preuilegier ludendes at the mwe fiske oc lade fiske tiill theres behoff vdj salt want hær vdj *Intland* oc wære frii fore told &c Som theres preuilegier kwnne her om ythermere vdwiise Thij for-bywde wii alle wore ffogede oc embitzmen them pa swo-danne told her wdj *Intland* at göre nogen hinder vdj nogen made Giffuet vdj *Aarss* Söndagen oculj, Aar effter gudz byrd mdxcvj vnder wort Signet. Relator episcopus *Glob.*

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med et beskadiget Segl paa Ryggen.)

 № 76.

1497. 3 Juli. *Peder Skram*, Væbner, gjør vitterligt, at han for-pligter sig til at give *Jep Madsen Skomager*, Borger i *Aarhus*, Bod og Vanring, for de Hug, Saar og Skade, som han og *Oluf Mogensen*, hans Svend, hannem gjorde i hans eget Hus, og at tale Byens Minde inden sex Uger, næst efterat den Reise er endt, som han da udi skulde i Kongens og Rigets Tjeneste, og at tale og gjøre *Las Seuerensens* Venner og Slægt, som han og fornævnte hans Svend desværre og samme Tid ihjelsloge, Sone.

Jegh *P. Skram* wepnere gjør alle witherliigt meth thette myt opnæ ath jegh bepickther meggh pa myn gode thro och loffwe vthen alle ydermere giensigelze

ath giöre *Jep Matssen Skomagher* borghere i *Ars* skelligh bodh och wannigh for the hogh saar och skade som jegh oc *Oluff Mogenssen* min swendh hannem giorde i syth egith hwss oc at talle byenns minne indhen sex vghē Dagh nest effther thenne reysse er endh som jeg nw vti skall wor kiere naduge Herres och Riighens tienest, oc at talle oc giöre *Las Seuerenssens* Wenne oc sleckt som jegh oc for^{nē} swendh oc this wære same tiid i hiel sloo hwes siel gud nade mögeliget bodh oc wannigh nar the pa eske som them er beqwemtz op atbere och megh mögelicht vt atgiffwe, effther werdughe ffadhers biscop *Niels Clausens* i *Ars* borgemesters radtz ibid. oc andre gode mentz tycky Alle these artickel och hwart besöndherliigh wedh segh til biudher jeg megh for^{nē} *P. Skram* och mijnne arffuinghe pa gode tro oc loffue alle oc hwarth fwlt at gjöre i alle hande made som for screffuith standher. Til these ytermere forwaringh tha haffuer jeg for^{nē} *P. Skram* myt Jntzigille meth willie oc widskab hengd nethen for thette breff meth welburdige mentz til bedendes som ere *Oluff Marthenssen* aff *Hastrup* oc *Cristiern Jwl* slots ffogt pa *Skandelborg*, oc her oppw alle delle op at sta. Datum *Ars* anno domini MCDXC septimo mandaghen nest effter wor firwe Dagh visitationis ste marie.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Arch.
med 3 hængende Segl).

№ 77.

1499. 1 Februar. *Marquard Brun* skjænker med hans Kones Tilladelse og med fri Villie en Abildgaard, beliggende Norden for Byen mellem *Villads Murmesters* Abildgaard og den *Peder Nielsen*, som fik *Knud Erkedegns* Husfrue, hans Abildgaard, til Jomfru Mariæ Kloster paa *Broberg*, hvorfor til evig Tid skal holdes en sungen Messe for ham, hans Hustru, deres Börn, deres Forældre og Forfædre og for alle Sjæle.

Alle men thette breff seer eller hörer læsæ helser jak *Marquard Brvæn* borghere i *Aars* ewynnelig meth gudh Och kwndgyörer jak meth thette myth opne breff ath jak meth myn fry wyllie och berøædh Hw och myn kyære Hostru *Cristine Pedersdother(s)* samtykke och tylladelse hawer vndhet oc giffuit oc nw meth thette myth opne breff wndher oc giffuer tyl Jomfru Marie closter pa *brobergh* i *Aars* tyl ewynnelic eghedom myn abbelgardh meth jordh oc grund i bredhe och lenghe som nw forfundhen ær lyggendes nordhen wthen byen mellom *Wyllatz Mvremesters* abbelgardh oc *Pauel Nielsöns* som fyk *Knudh Erkedegns* hosfru (sic): Meth saa skyel ath prior oc brödre i forskreffne klosther skulle holdhe een sungenne messe aff allæ cristne siæle huer mandagh til ewygytydh ffor mygh myn kyære hostrw waare börn beggis waare foreldre slecth oc byrdh oc for alle cristne syæle It. skal jak oc myn hostraa *Cristine* i begges wor tydh selve beholde forskræffne abbylgardh oc giffue tyl klosther aarligh aar een lödhemare ath fornessnde messe skal holdes wyd maeth meth saalengge ath wy lewe. It. aff for^{de} abbylgardh skal giffues aarligh aar een groth tyl jordhskyldh thyl sancti Olai kyerke i *Aars*. Ath alle thesse forskreffne ærende skulle bliffue stadigh oc euighe tha hengher jak myth insegel nedhen fore thette breff meth andre dandementz intzegyl som jak hawer

tylbedet, ath besegle meth mygh som *Seueren Oleffsen* skomagher *P. Anderssen* paa *brobergh Per Perssen* oc *Jepp Pederssen* ibid. borghere i *Aars*. Datum *Arusie* anno dom. MCDXCIX^{no} in profesto purificationis virginis gloriose.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet med Mærke af 5 Segl, der alle mangle).

N° 78.

1499. 14 August. Quitting for hvad Borgemestre og Raad og Oldermænd i St. Gjertruds Gilde vare *Christen Pedersen* skyldige paa Gildets Vegne.

Alle men thette breff See eller höre Kwngiöre Jeg *Cristen Pederssen then eldre* borgher i *Aars* meth thette mit obne breff at the Danne men Borgemester Raad oc *Lodwig Anderssen* Alderman i sancte Gertrvds Lag oc gillæ i *Ars* haffuer redelig oc vel allediels fornöget oc betalet meg hwes som the haffue meg loffwed oc sagd Gode paa there eghen vægne oc sancte Gertrvds vegne ffor pant oc kiöb gaard Hws oc kiedel jnthen vntaghen i nogher Hande madhe Hwes som oss Haffuer i mellom været til thenne Dagh Saa jeg ladher allediels qwith oc kierlöss oc tacker thönnom alldiels kierlig faar god betalingh Til tess ythermere vittnes byrd tha haffuer jeg for^{no} *Cristen Pederssen* mitt intzige met villiæ oc vidskab Hængd nethen for thette breff met Danne mentz tilbedhendes som ær *P. Owersker* oc *Kontz Skrædd.* borghere. Dat. *Ar.* anno dom. MCDXC nono Vigilia asumtionis marie virginis.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med 3 hængende Segl).

№ 79.

1500. 22 Septbr. Kong *Hans's* Gavebrev paa den Kronens Jord, der ligger paa Falsterbo næst op til Jungshoveds Leje, for de Borgere af *Aarhus*, som om Hösten söge til Falsterbo.

Wii *Hanss* &c... Giöre alle witherlicht at wij aff wore Sönnnerlige gunst oc nade Haffue vntt oc tilladet oc met thette wort obne breff vnthe oc tilladhe at the wore kære vndersotte som borghere ere vdi *Aarss* eler her effter ther borghere worde Som om Hösthen wille söghe till *Falstherboo* mwe oc skulle haffue brwge oc beholle till ewigh tiid Then wor oc Kronens Jordh liggendes paa *Falstherboo* weed strandhen Noerdhen nest *Junzhoffuitz* Leye Som holdher vdi then Östhre ænde Tii alne oc Hwndredhe breedt Oc vdi then söndre sidhe vdi sin Lenghe Otthe alne mynne en tw Hwndredhe alne vdi then westre ændhe sex alne mynne en seksindtziwe alne breedt Vdi sin lenghe paa then noordhre sidhe en halff aln mynne en tw Hwndredhe alne Thij forbiwdhe wij alle ehwo the helst ære &c.... Giffuit paa wort slott *Falstherboo* Sancti Mauricij Dag Aar xv.º.

vnder wort Signeth
Relator *Otto Scriffuere*
Tollere j *Falstherboo*.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med et Fragment af Seglet vedhængende).

N° 80.

1502. 2 April. Biskop *Niels Clausen* quitterer Borgemestre og Raad og Kæmneren i *Aarhus* for 200 Mark af de Penge, de skulde give ham for en Snekke.

Wij *Niels Clauszönn* met guts naade Biscop i *Aars* Giöre vitherligt met thette wort vpne breff at borgemestere, raad oc Kæmmenere i *Aars* haffwe nw redelige fornöget oss two Hwnderde Mark aff the penninge som the sculle giffwe oss for wor Snæckæ, Thi ladhe wij thennem ther fore qwijt oc frij all ytermere kraff eller tiltale i alle maade, Oc stande ther wbetalt ij Hwndret Mark som vij end nw sculle haffue aff thennem Jn cujus evidenciam Sigillum nostr. præ. est. Impenss. Dat. *Arusie* anno Dom. MD2^o Sabbato proximo ante Dominicam Quasimodogeniti.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt).

N° 81.

1503. 24 Febr. Kong *Hans* stadfæster Borgemestre og Raad deres Ret til at raade og regjere Helligkors-Kapel, beliggende Norden for *Aarhus*, hvilket de selv havde ladet bygge paa Byens og Kronens Grund.

Wij *Hans* &c.... Giöræ allæ witterligt at wi aff wor sönderligen gunst oc nadæ haffuæ wndth oc til-ladet oc met thettæ worth obnæ breff wnnæ oc til-ladhæ atth oss elskel. woræ borgemestheræ oc Raadt i wor stadt *Aarss* oc theres effterkommeræ ind till ewigh tiid moe oc scwllæ Radæ oc Regæræ then Hellykorss cappel liggendes nordhen wthen fforæ ffor-

skreffnæ wor stad *Aarss* oc the selffwer bygdth haffwæ paa Kronens oc byens Iordh wti swodanne modæ at forskreffne borgemesthræ oc Rad oc theres effterkommere scullæ ther ðgæ oc formeræ gwdtz tienestæ ffattigh folk till Hielp oc trösth Sammeledis scullæ the och aff thet offer oc gaffwer Som till fors^{ne} Cappel offreth oc giffnæ wordær Holdæ fors^{ne} capelle wed Heffdh och macht fforbiwdendes alle ehwo the helst eller wære kundæ (sic) . . . . Giffuit i wor köbstedt *Horsness* sancti mathie apostoli Dagh aar effter gudtz byrdh ffemthen hwdreth paa thet trædyæ
vnd. worth Signet.

Relator *Nicolay Clementsen*.

(Originalen paa Pergament i Raadh.-Arch.
med Seglet vedhængende.)

N° 82.

1505. 19 Novbr. Kong *Hans's* Brev, at ingen fremmed Kjöbmand maa kjöbe eller sælge paa Landsbyerne, 4 Mile nær omkring *Aarhus*, dog hermed de Privilegier, der ere givne *Horsens*, *Randers* og *Grenaa*, uforkrænkede. Gode Mænd, Præster og Bønder maae ikke handle med Bonden til Forprang. De, som overtræde, kunne forfølges til *Aarhus* Bything med Höningsdele, men skulle gives Advarsel til det Herredsting, de kjöbslaae i. De, som löbe ind i *Aarhus* Havn med deres Skuder eller landdrage dem der, skulle give Havnepenge; de, som staae med Kramboder, skulle give Stadenpenge, 4 β .

Wij *Hanss* &c . . . . Giöre alle vithterlighth at wii aff wor sönderlig gunsth oc node swaa oc wore kære borgere oc vndersotte her i wor stad *Aarss* till Hielp oc tröst haffue wii vnnt oc giffuet oc meth thette wort obne breff vnde oc giffue them saadane noder och priuilegia at ingen vdkommen köpmand maa eller skall her effter kööbe eller sellige köpmand-

skab paa landbygden mett bonden paa fire milæ ner omkringh theres by *Aarss* Dog wndentagne the priuilegia och friiheder som wij wore kære borger oc vndersotte i *Horsnes Randers* oc *Grindv* vnnt och giffuet haffue och skall inge gode menn prester eller bönder köpe eller sellige met bonden till forprang men borger maa köpe och sellige met anden borgere som the aff arilde giort haffue Dierffues noget her emod at göre tha mwe woere borgemesthere i *Aarss* lade deele och forfølge them met Hörings Deele till theres byting i *Aarss* oc giffue them atwarsell till theres Herrits tingh som the köpslaa wdj, Haffue wii oc vnnt at fremmede men som icke ere borgere her i *Aarss* eller ey hiemme ære her i byen oc söghe byenss Haffun her fore byen met theres skiip oc indlegghe theres skiip skuder eller bode i Haffnen her fore byen eller her landdrage them skulle giffue aarligen aff huert skiip som bærer x Lester eller meer tree β oc aff hwer skudhe som myndre er too β oc af huer boodh en β till theres Haffus forbedringh Sammeledes haffue wij oc vnnt oc tilladet ath the Kræmmere som hidh till *Aarss* komme met theres Kram om aarett oc stande her paa gaaden met theres Kramboer, skulle en tiid om Aarett giffue wore borgemesthre her i *Aarss* aff hwer Kramboo fiire β , fforbiwdendes alle ehwo the helst ære &c. . . . Giffuet i wor stad *Aarss* sancte Elizabeth Dag anno MD quinto under wort Secret.

(Originalen paa Pergament i Raadh.-Arch.
med Seglet vedhængende.)

№ 83.

1505. 21 Novbr. Kong *Hans's* Brev, at Borgemestre og Raad maae advare og tilsige dem, som have öde Grunde og Jorde, 3 Aar efter hverandre til Bythinget og til deres „Brofell“, at de bebygge samme Grunde, og hvis de det ikke gjöre, da kunne Borgemestre og Raad overtage disse paa Byens Vegne, lade dem bebygge &c.

Wij *Hanss* met gudz nade &c. Giöre alle vitherlighth ath woore kære vndersotthe borgemestere Raad oc menighed i wor stad *Aarss* haffue waareth her fore oss bereth oc sagth ath prester gode menn oc andre haffue vdj theres by *Aarss* liggendes mange ödhe gaarde tesligeste oc mange vbyggde Jordhe som enteth affgaar till at opholde bysens tyngde met them till staar bryst oc beswæringh i mange mode Tii haffwe wii thet nw swaa offuerweith oc beskicketh at for^{ne} woore borgemestere och Raad i *Aarss* skulle tilsigge oc atware lade thennem alle ehwo the helst wære kunde som swaadane ödhe gaarde och Jorde haffue her inden *Aarss* by liggendes oc tilforne opbygd oc vnder byens tyngde waareth haffue treesinde huert aar nw i try samfelde aar her nest effter kommendes bodhe her till bytinget och tesligeste till theres brofell som for^{ne} gaarde oc Jorde tilhöre, Ville the tha ey dess forinden effter swaadane atwarsell oc paa-myndelse opbygge saadane theres gaarde oc Jorde tha mwe oc skulle woore borgemestere her i *Aarss* thennem paa byenss vegne annamme opbygge och eghen wedh machth at skicke swaa ath byenss tyngde maa oc kandh ther mett dess ydermere worde oppholdet Oc siiden swaadane gaarde och Jorde at bliffue och waare till for^{ne} *Aarss* by Tii forbiwdhe &c . . .

Giffuet vdi wor stadh *Aars* wor frwe Dag presentationis Aar effther Gudz byrd MD quinto. Vnder worth
 Secreth

Dominus rex ipse
 præsentē *Nicolao Clemetsen*.

(Originalen paa Pergament i Raadh.-Arch.
 Seglet mangler.)

№ 84.

1506. 22 Januar. Prior og Convent i Jomfru Mariæ Kloster paa *Broberg* kundgjøre, at de have opladet til Borgemestre og Raad den Abildhave, som *Marquard Brun* havde skjænket Klostret for en sungen Messe, imod den Kaalgaard, som ligger Sönden Mölleveien.

Wij brodher *Niels Cristhiernssen* Prior oc meninge Convents brödre vti Jomfrw Marie closther paa *Broberge* i *Aars* gör vittherligtt met thette wort opne breff at wij haffue vnth oc oplath oc met thette vort opne breff wndher opladher oc aldelis clarlige antworde fra oss oc wore efftherkome Prior oc brödre vti for^{ne} closther oc till Hetherlige oc erlige men borgemestere oc Raad vti *Aars* oc theres efftherkome paa *Aars* byes vegne all thenn eydom oc Rettehet som wij nw haffue eller noghen sinde haffue haffth till then abilgard som *Marquord Brwn* borgher i *Aars* gaff till vor frwe closther for en sanghen messe Hwer Mandag for alle cristne sielle lijgherwiiss som breffuet indholdher oc vdwisser som han oss ther paa vnth oc giffuet haffuer Till en wetherleggelse for then Kalgarts Jord som *P. Pedersön* oc *Ditlöff Kandgitther* borghere i *Aars* haffde pa *Arses* byes Vegne vti theres haffuende wære hwilcken Jord som legendes er söndhen veth mölleveyen op till wort closther som borgemestere Oc Raad haffue vnth oss till wort Con-

uentz closthers forbedringh oc skall for^{ne} Messe bliffue veth sine fulle Mackt Oc skulle brödrene bede for for^{ne} borgemestere Raad oc meninge allmoe som nw ære eller kome skulle i Mess Predicken oc andre gwdelige böne till ewige tiid at alle ord och artichell som for screffuet standher skulle stadelige oc wforkrenckelige holles tha haffue wij for^{ne} Prior oc brödher wort meninge Conuentz intzcigill ladet henggenethen for thette wort opne breff. Datum Anno Domini millesimo quingentesimo sexto Sti Vincentii Dagh.

(Originalen paa Pergament i Geh.-Archivet med Klosters ubeskadigede Segl vedhængende.)

N° 85.

1507. 24 Juni. *Niels Clementsen* quitterer for 200 Mark, Overskat.

Jeg *Niels Clementssen* Höffuitzman paa *Kallöö* giöre alle vitherligt met thette myt opne breff at *Anders Tordssen* oc *Villom Scriffver* borgher i *Aarss* Haffwer yf meg twohwndrit mark penninghe paa *Aars* byes vegne som ere theres owerskat i thette aar *Thii* lader jeg thennem qwijt oc kierlötz fföre alle ytthermere tiltall oc kraff aff myn kyere naduge Herre oc alle andhere fore forne owerskat i alle maade Till vindisbyrdt tröcker Jeg myt Jntsegle nedhen fore thette breff Dat. a. D. m. d. septimo Die sti Johannis apost. & ewangeliste paa *Kallöö*.

(Originalen paa Papir i Raadh.-Arch. med Seglet paatrykt.)

№ 86.

1507. 18 Novbr. Thingsvidne, at det aldrig havde været Borgerne forment at fiske og drage med Vod i Aaen fra Möllen og ned til Havet, för nu, *Thor Möller* vilde formene dem det.

Alle men thette breff See eller höre lesse kwn-giöre vij *Niels Jenssen* byfogt i *Aars Kie Pederssen Niels Anderssen* borgemestere *Cristiern Pederssen Per Mvrmesthere Oluff Pederssen Morthen Bentsön Andhers Tordssen Peder Skytt* Radmen *Seueren Skredher Jes Maghenssen Las Cristiernssen Esbern Raffuiolt Andhers Jenssen Jes Tamesen Oc Villom Anderssen* borghere ibid. met thette wort opne breff at aar effther guts byrd M. D. septimo torsdaghen nest for sancti Clementis martiris Dag tha war skycket for oss Oc mange andhre danne men som tha nerwærendes war paa *Aars* bytingh beskedhen man *Andhers Virckmester* Kemededher paa *Aars* byes vegne logligh esket fick oc framledde eth fullt tings vitne aff otte Danne men oc swenne som er *Jes Tamessen Niels Pederssen Laurits Bertilssen Seueren Pederssen Jes Nielssen Jep Biörnssen Peder Bröödh Oc Cristiern Pedersön* borghere ibid. Tisse for^{ne} otte Danne men Oc swenne samdirectelige vitnet paa theres gode tro siell oc sanninghen at the hörde oc sowe samedag paa for^{ne} tingh fyre oc tywe Danne men for thennem stande indhen alle fyre stocke aff the elsthe som er *Marqwort Brnn Seueren Skredher Jes Maghenssen Oluff Jenssen Jesper Bugher Peder Jenssen Oluff Pederssen Jes Henriessen store Oluff Gulsmeth Michel Pederssen Jesper Jenssen Seueren Maghenssen Mathis Michelssen Las Cristiernssen Peder Nielssen Nis Anderssen Jon Pederssen Seueren*

Oluffssen Peder Pederssøn Andhers Jenssen (?) Smed . . . . . Kedelsmed Peder Scriffuer Andhers Pederssen oc Esbern Raviolt borghere ibid. Hwilcke forne fyre oc tywe gamell acthe Dannemen sagde vitnet Oc kwn-giörde paa theres gode tro siell oc saninghen Oc baad thennem saa Gud Hielp Oc alle Helgen wet opracth finghre at the Haffde aldridge hörd eller spwrđ aff arilds tiidh Oc till thenne Dagh thet noghen man Haffuer giffuet lasth eller Kiære pa *Aarsses* borghere forthi haffde fisket eller Draget i aan, fra *Aars* mölle oc nedher at aan till Haffwet Oc aldridge noghen stets ther emellom formynth at fiske eller Draghe wodh i nogher hande mode före en nw *Tord Möller* giffuer lasth oc Kiære ther vpa i sandhed at sa gick oc foor In cujus rei testimonium sigilla nostra præsentiibus sunt appensa Datum anno die & loco ut Supra.

(Originalen paa Pergament i Raadh.-Arch. Af 16 Segl findes endnu 10 hele med Bomærker.)

N 87.

1508. 25 Juli. Tilstaaelse fra Slotsskriver *Niels Madsen* paa *Vardberg* for adskillige Victualier, der vare leverede paa Byens Vegne i „*Nywardberg*“.

Iek *Niels Matssen* slotzskriffuer paa *Vardberghe* Helsser ether alle Dandemendh burgemester Rad oc menighe almwe som biuge oc boe i *Aarss* Ewindelige met gud oc giör Vitherliigt met thette mit opne breff at tesse breffuissere *Lass Noor Michel Trwe* oc *Severen Scriffuer* haffue paa ethers vegne antwordet burgemestere oc Rad her i *Nywardberghe* thenne efftherskreffne fetallinghe It. xxviij Lester öll iij tdr mynder xii Lester brö viij tdr smör i $\frac{1}{2}$ Lest faareköt i $\frac{1}{2}$ c siider flesk xxx oxekrope Lx törre faarekrope iij

Lester kake $i\frac{1}{2}$ Lest torsk j Lest siild j td syælle flesk
 xxiiij knöpe hwytingh som er i xij twsendh Hwyt-
 lingham, ix tdr gryn iiij tdr salt vij tdr erther l fjerdingh
 senop l Td Lög xxiiij vorder torskh oc ix pd tallugh
 tesse forskreffne gotz haffue tesse for^{ne} breffuissere
 til gode Rede antwordet fraa thennem i alle made som
 forskreffuit staar thet vytner Jek met mit Indzegel ne-
 den for thette mit opne breff Dat. *Vardberghe* feria
 prox. festo beate Anne matris marie virg. Anno Dom.
 M. D. viij.

Paa Ryggen: quittans pa thet gots som kom till
Wardbergh.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med
 Seglet paatrykt).

№ 88.

1509. Udrustning af 80 Mand i Udbud.

Anno Dom. m. d. nono tha wort ther tillagd till
 fyresinds tyve men i vdbod

x tdr smör

Ottesindstywe sidher flesk oc sex
 sötthensindstywe brokar Kjöd iij mynner

xx Læsther öl

ix Læsther brö i tdr

sexten oc tyve ört, malt

ix tdr miell

xxiiij wordher torsk

ij td mell. (?) Homell

ij Hundret mark penninge iij mark mynner(?)

(Efter en Notits i den gamle Borgerskabs-Bog, der uden-
 tvivl i sin Tid blev skrevet paa et rent Blad midt i
 Bogen, men nu findes blandt Navnene paa dem, som
 i Aaret 1536 toge Borgerskab).

№ 89.

. . . . . Juli. Skrivelse fra *Niels Clementsen*, at Borgemestre og Raad skulle lade grave omkring den nörre Side af deres By og gjöre den fast; it. at de overlægge, hvormange Folk de kunne gjöre ud til Tjeneste i Landet og hvormange til Tjeneste udenlands med Kost og Spise.

Venligh Hielssen &c Kiere *Eric Petherssen* oc *Niels Anderssen* sendher iegh ether ien scriffth som myn Herre bispen sendhe megh radher iegh ether atj graffwer ethers by omkringh paa then nörre siidhe försth oc ladher skylden icke findes hwos ether oc giörer ethers by fasth som ether ligger machth paa It. Legger strax ower hwadh folk i kan giöre wdh aff ethers by haffwe (sic) till hesthe oc halfwe till fodhe till werghe hær i Landhet oc mange i kan giöre wdh wthen Landz met Kosth (Harnisk?) oc spiissningh oc ladher megh thet strax faa at wedhe Ether gudh befalendes Screffuet i *Emelöff* then odenssdagh nest fore ste marie magdalene Dagh

Niels Clemetssen

Paa Ryggen: Beskedne men *Eric Perssen* oc *Niels Anderssen* borgemesthere i *Aars*.

(Originalen i Raadhus-Archivet).

N° 90.

1510. 11 November. Skrivelse fra Biskop *Niels Clausen* til Kongen, at det er kommet til hans Kundskab, at de Folk, som ere stillede til Flaaden, ere udelige, Dreng o. s. v. Kongen skal lade Nogen besee dem, item forordne, at der skal følge en Borgemester og en Raadmand med dem, da de saa ikke udtage andre end gode Folk.

(Meddelt af Prof. *N. M. Petersen*.)

Myn ytmyghæ vnderdanigæ oc beplichtige tro tjäniste forschreffuet met gud Verdes at vydæ kiæreste nadige Herre at nw ieg drog fra *Kalundborg* fornam ieg vdaff noget karle Som nw hafde wæret i søen på ethers nades skib: At ther var meget löszachtigt oc wduelicht falk blant thennem, drenghe oc anner Som wt ware giordtt aff kiöpstederne: Som mogxen engen tjäniste kunne giöre ethers nade: Thi maa ethers nade wære fortencht: at finde et sind ther till At ther skickes noget till at besee thennem Som the sculle vt-giöræ Oc at ther følger en borgemestere eller en radman met Som bliffuer forstander for thennem: Tha thage the ickæ met thennem vthen the som gode verachtige karle ære: Schall ethers nade alle tydæ finnæ meg fore ethers nades tro tienære oc Capellan. Her met ethers nades Hogmechtigæ koninglige Maiestaet then Helige trefoldichet Oc Her sancto Clement Till euige tyd befalendes Ex *Samszö* Anno domini Mdx Die beati Martini Martiris Meo sub Signeto.

Ethers nades ytmiige tienere Oc Capellan

Niels Clauson

Biscop i Aars.

Udskrift: Serenissimo magnificoque Principi ac domino Domino Johanni Dei gracia Dacie Suecie Noruegie Slauorum gothorumque Regi Duci Slesuicen. Holsacie Stormarie et ditmarcie Jn oldenborg et Delmenhorst Comiti Domino suo graciousissimo.

(Originalen paa Papir i Geheime-Archivet med Mærke af Seglet).

N° 91.

1511. 6 Mai. *Anders Henningsen*, Kongens Skriver paa *Kjöbenhavns* Slot, quitterer for 28½ Læst Öl og ½ Læst Sild.

Jeg *Anders Henningsen* wor nadige Herres Scriffuer paa *Köpenhaffn* Gör vitterligt at haffue anamet aff *Seuerin Scriffuer* borger vdj *Aarss* tiwge oc halffniende Lest öll. In cujus rei testim. &c. Dat. in castro *Haffn*. tercia feria post inventionis sancte crucis mxxi.

Jtem annamet jeg sidenn aff samme *Seuerin* en Halff lest sild &c.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt).

N° 92.

1511. 17 Juli. Thingsvidne af *Aarhus* Bything, at der var plöjet ind paa *Byens* Mark Östen for *Kræmersten* og at der aldrig saaledes havde været plöjet til *Uskjel*, för nu det var skeet af *Lago Andersen* til *Voregaard*. *)

Alle men tette breff see eller hörde lesse Kwndgiöre vij *Niels Ienssen* byfogt vti *Aars Eric Perssen*

*) *Voregaard* laae paa et af de höjeste Punkter paa den nuværende *Aarhus* Mark op imod Grændsen af *Skeiby* Mark.

Niels Anderssen borgemesthere Pether Mrrmesther Oluff Perssen Morthen Bondssen Per Skytt Micel Jenssen Radmen Lars Cristiernssen Ffrantz Perssen Lydher Perssen oc Anders Oluffssen borghere ibid. Ewindeligh mett gwdh aar effther gwts byrd mdxj toorsdagen nest for sancte Margrette dagh wor skicket for oss oc mangw Danne men som then Dagh forne tingh söcthe beskedhen man *Jens Perssen* som vor byenss Kemener Hwilken ther lofflig esket beddes fick eth fwlt stocke neffn aff xxiiii Loffactigh Danne men sossom wore *Las Cristiernssen Mats Micelssen Ffrantz Perssen Per Scriffwer Nis Perssen Smit (?) Anders Verckmester Per Fynbo Anders Oluffssen Per Owersker Seueren Moghenssen Niels Nyb Jens Nielsen Skomager Seueren Voluffssen Seueren Scrædher Pether Snijcker Jon Pederssen Peder Brodh Jes Tamessen Anders Raffwn Jes Troye Peder Pederssen Skomagher Nis Galthen Jörgen Skynder oc Gregers Remijsnijdher* borghere These forskreffne xxiiij Dan-nemen sandrecteligh vunde paa theres gode troo siell oc rette sandhen oc badh thet hennem saa gwdh Hielpe oc alle Helghne mett opracth finger at the haffwe atweret oc seeth at ther er indaar paa *Ars* marck of-fuer rett marckeskiell syndhen oc östhen ffræa *Kremersten* ydhermere end ther haffwer noghen tiid weret till forn Oc haffwer ther aldrih werit aard saa till vskiell för *Laco Anderssen* vti *Voregard* haffwer ladeth erghe ynd paa *Ars* byss marck It. wanth oc for^{ne} xxiiii Danne men at thennem fwlwitterlicth er at byenss Kemener haffwer oc till forn giffuit Last oc kiere paa at saa er indaar offwer marckeskiell In cujus rei testimonium sigilla nostra sunt appensa Dat. anno die & loco quibus supra.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet. Af 11 Segl ere endnu de 8 vedhængende).

N° 93.

1512. 2 Juli. Gavebrev paa en Jord i *Aarhus* imellem *Niels Andersens* Gaard paa Graven og *Oluf Skrivners* Hus paa Vol-
den, skjænket *Niels Clementsen*.

Wij *Hanss* met gudz Nade &c . . . Giöre alle
witherligt at wij haffue nw aff wor synderlige gunst
och nade Swa oc fore troskab och willige thieneste
Som oss ellskel. *Niels Cemetssen* wor man Raadh oc
Landzdomeræ wdi Nörre Judtlandh oss oc riiget her
till giordt oc bewiisth haffuer och her effter troligen
giöre bewiise maa oc skaall (sic) vndt och giffuith och
met thette wort opne breff vndne oc giffue han-
nem en wor oc kronens Jordt wdi *Aars* synden næst
vp till thenn gardt *Niels Anderssen* wor burgemesther
ther samestedz paa graffwen bygt haffuer liggendes oc
stræcker sigh synden vdt met gaadenn som ther löber
nedtill broen oc i östher nedt till thet hwss *Oluff*
Skriffuer ther paa Wollden sath ladit haffuer meth all
syn lengthæ oc brede liigesom then nw forfwnden ær
oc ther till met swa mögitt aff byens wold ther næst
norden vp till som ingen hwss paa stande at haffue
nyde bruge oc beholde till ewindeligh eygedom eyge-
skullendes Doch swa at ther bliffuer frii weigerom
emellom for^{ne} Iordt oc aaen Oc skall hann aarligen
giöre oc vdgiffue swadan Jordtskyld som ther paa
henger oc bör aff at gange Och kende wii oss ther
wdoffuer ingen Deell eller rättigheedt at haffue wdi
same Iordt effter thenne Dagh wdi noger maade Thii
fforbywde wii alle ehwo helst ære &c &c . . . Giffuit
paa wort slott *Kiöpnchaffn* wor frwe Dagh visitacio-
nis Aar &c MDxij.

Wnder wort Signet.

Dominus rex ipse.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med en
Del af Sæglet vedhængende.)

N° 94.

1513. 2 Juni. Thingsvidne, at *Aarhus* Mark efter de angivne Grændser altid havde ligget til fri Fællig og Fægang, og da Biskop *Jens's* Foged i *Vorgaard* lod den pløje og saae, da lod Borgerne deres Qvæg æde Sæden og Grunden blev siden til *Aarhus*,

Alle men thette breff see eller höre lessse kwndgiöre vij *Niels Jenssen* byfoget i *Aars Anders Oluffssen Seueren Scredher Anders Kok Jens Troye Anders Micelssen* i *Lemmingh Jens Olufssen* i *Skiering* oc *Niels Nyb* borghere met thette vort opne breff at aar effthet gudtz byrd M.D.xij octavis corporis christi Tha vor skicket for oss oc mange flere Dannemen som tha nerverendes vore paa *Ars* byting *Peder Snüidicker* byens Kemendher paa byens vegne lofflig esket oc fik eth fult tings vitne aff otte Danne men som er *Jens Broberg Jes Smit Jens Borch Jens Tamessen Jens Seuerenssen Anders Micelssen* i *Lemmingh Jens Olufssen* i *Skiering* oc *Jens Seuerenssen Scomagere* These for^{ne} viij Danne men samdirectelig vontne oc saffde paa theres gode tro oc sandhen at the hörde oc sage samme Dag paa for^{ne} ting eth stocke neffn opkreffd aff fire oc tyffwe Danne men the elste som er *Seueren Scredher Jost Saxi Peder Scriffuer Jesper Bager Seueren Volufssen Peder Finbo Micel Pederssen Frandz Seuerenssen Anders Kock P. Cristiernssen Gregers Tügerssen P. Jebssen Las Nord Niels Nyb Las Smid Oluff Micelssen, Jon Pederssen Jep Olssen Cristiern Beske Andhers Raffn Jes Ywerssen P. Pederssen Jes Pederssen* oc *Jes Mogenssen* borgere These for^{ne} xxiiij acthe Danne men the elste vitnet oc kwndgore paa theres gode tro siel oc sandhen oc bad the thennem saa gud hielp oc Helghen met op-

racthe fingre till gud indhen Hymellen at thet er them ful uittherlict i rett gwdz sandhet at thet er *Ars* marckskel oc friihed föst lige östher fra then sten som ther ligger ved *Rwberg*, ocsaa till en egh som kalles *grims eg*, oc östher fra *grims eg* oc i *rysgardz beck* oc saa fölgher skellet forⁿe beck nedher i Haffwet oc vester fra then forne sten ther ligger ved *Rwberg* oc op at thet Lagefald til the two lille Höffwe then söndhre Höffw, oc vesten fra then forⁿe Höffw oc till *Kremersten*, oc lige sydher fra *Krämersten* oc til *Drotningsten* oc syndher fra *Drotningsten* oc nedher at thet Lagefald ved *Hasloff Haffveende* oc frem at *medelsberg* oc saa nedher i söen It. vitnæ oc forⁿe xxiiij Dannemen paa theres gode tro siel oc sandhen oc bad the thennem saa gud Hielp oc Helghne met opracthe fingher til gwd at thet er them vitherlict at then tiid biscop *Jenses* foget i *Voregard* lod ergee oc saa *Ars* marck tha lod the *Arses* fee edhe sedhen oc gröden op oc end bleff grundhen sidhen til *Ars* som hwn nw er oc haffuer verit aff arild oc haffuer the haftt henne i Hand oc Heffd til *Arsses* by aff arild oc enghen man kan sege annet met skell end hwn haffuer ligget til *Ars* i manne mynne bode i biscop *Ölricks* tiid biscop *Jenses* oc i biscop *Eylers* tiid som hwn nw er oc haffuer verit aff arild at saa gick oc for i sandhen In cujus rei testimonium sigilla nostra sunt appensa Dat. ut supra.

(Originalen paa Pergament i Raadh.-Archivet. Af 8 Segl ere 6 tilbage.)

№ 95.

1513. 14 Juli. Thingsvidne af *Aarhus* Bything, at der er gravet i *Aarhus* Mark, Stenene ere opbrudte og somme bortførte; hvo det har giort, veed man ikke.

Alle men thette breff See eller höre kwndgiöre vij *Niels Jenssen* byfoget i *Aars Frants Seuerenssen Niels Kyndw Jes Troye Gregers Tögerssen* oc *Torsten Ketilssen* borghere ibid. met thette vort opne breff at Aar effther gudz byrd MDxij Thorsdaghen nest effther ste Keldz Dag tha vor skicket for oss oc andhre Danne men som tha neruerendes vore paa *Aars* byting *P. Snijdicker* byens Kemedher paa byens vegne lofflig esket fek oc framledhe eth fult Tings vitne aff viij danne men som er *Jens Tamessen P. Scriffuer Jens Pederssen* pa Graffwen *Jes Seuerenssen Svdher Anders Verckemester Pouel Bagher P. Lyrman* oc *Jens Mogenssen* borghere These for^{ne} Otte Danne men sandrectelige vitnet paa theres gode tro siel oc sandhen at the hörde oc soge samme Dag paa forne ting sex syndzmen som vor *Seueren Skerp P. Hanssen Scomagher Morthen Bwntmagher Seueren Michelssen Anders Raffvn* oc *P. Howissen* borghere Hwilke for^{ne} men ther vitnet oc saffde paa theres gode tro oc sandhen oc bad the them saa gud hielp oc Helghne at the haffde seeth thet *Aars* marck er graffwen oc kast oc opbrot stæne somme liggher velthe fran Holren oc somme ere bort förd Hoo thet haffde giort thet viiste the ycke vdhen borgemesthers Rad oc menighedhens vuittherlicth It. vant oc for^{ne} otte Danne men paa tro oc sandhen oc them vittherlicet er at the haffwe hört thet byens Kemedher haffuer giffuit Last oc Kiere paa at byens Marck oc Kronens Frihed er graffwet oc brot thennem vuittherlicet förre end nw stackt tiid

sidhen at saa gik oc for In cuj. rei testim. sigill.
nostr. sunt appenssa Dat. ano die & loco ut supra.

(Originalen paa Papir i Raadh.-Archivet
med 5 Segl).

N° 96.

1513. 6 Novbr. Kong *Christierns* Quittering paa „Sise“, 40 ꝰ
14 β, af *Aarhus*.

Wij *Cristiern* met gudz nade fuldburdt oc Samtycht koning till *Danmark* oc *Norge* vdwald koning till *Suerige* Hertug i *Slesuig* i *Holsten Stormarn* oc *Ditmersken* Grewe vdj *Oldenborck* oc *Delmenhorst* Giöre alle vitherligt at thenne breffuiser *Michell Jensen* wor borger oc Radman i *Aarss* haffuer nw giort oss gode rede oc Regenskab fore hwes ssiise som han vpboret haffuer oc ther i *Aarssby* fallit er Siden ther giordes siste Regenskab fore oc swo ind till thenne Dag oc efftir hans Regenskabs ludelse affregneth hwes ther aff vdgiffuit er tha haffuer han nw fornöget oss xL mrꝰ xiiii β Thii lade wij hannem oc hans arffuinge frii qwiitt ledige oc löse. . . . . Giffuit i *Wiborch* Söndagen nest efftir alle Helgene Dag aar &c mdxiiij vnder wort Signet.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paa Ryggen).

N° 97.

1514. 5 Jan. *Niels Clementsen* skjöder til Borgemestre og Raad den Jord i *Aarhus*, som Kongen havde skjænket ham.

Jegh *Niels Clemetssen* Lantzdommer i *Nör Ivtlandt* Gior alle veterligt meth these myth opne breff at haffue soldh skött oc vpladet fra megh oc myne arfuinge oc til burgemestere oc radh i *Aars* som ther nw er oc her effther kommendes vorder myt Iordh oc eydom liggendes i for^{ne} *Aars* norden til Aaen i brede oc lenge som thet nw forfwnet er til ewindeligh eye Som myn kiere nadige Herre Koningh *Hans* til Danemarck &c Hwes syell gwth node megh vnth oc skött haffuer effther som Hans Nadis breff indholder oc vt-wiser som jegh nw burgmestere oc radh i for^{ne} *Aars* fra megh antwordet haffuer Och kendes jegh megh eller myne arffuinge inggen rett at haffue til for^{ne} Iordh effther thenne Dagh i noger made Til vindisbyrdh hengher jegh for^{ne} *Niels Clemetssen* myth intzegel neden for tesse breff meth ander Danne mendz intzegeller som jegh haffuer tilbedyt at besegle meth megh til vindisbyrdt som er Hr *Morthen Krabbe* Doctor oc archidegen i for^{ne} *Aars* Her *Jens Ericssen* oc Her *Jens Crestiernssen* Canicker i sammestedh Datum *Ringcloster* anno Domini millesimo qvingentesimo decimo quarto in profesto trium regum.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet;
3 Segl ere tilstede).

N° 98.

1514. 19 eller 26 Januar. Thingsvidne af *Aarhus* Bything, at det Markeskjel, som *Hasle* Herreds Sandemænd gjorde i Biskop *Jens's* Tid, blev af Biskop *Jens* målt magtesløst; item at den Have, der dengang blev hugget gennem Kronens og Byens Skov, strax derefter blev opbrudt igjen og siden havde Kronens og Byens Mark og Skov igjen ligget til *Aarhus* med fuld Frihed.

Alle men thette breff See eller höre kwndgiöre vij *Niels Jenssen* byfogt i *Aars Anders* . . . . *Veffuer P. Matssen* i *Sweygard Swend Jehanssen* i *Morslet Oluff Mogenssen* i *Vivildh* oc *Anders Kok* borghere met thette vort opne breff at aar effther gudz byrd MDXIII torsdaghen nest sti Pouels Dag conversionis Tha vor skicket for oss oc andre Danne men som tha neruerende vøre paa *Aarss* byting *P. Snidicker* Kemededher paa byens vegne lofflig esket oc fek eth fult tings vitne aff *Otte Danne* men som er *Seueren Smid, Jo. Pederssen Jes Troye Anders Kock Gyrt Guldsmit Jens Pederssen* paa Graffwen *Gosk Cristiernssen Torsten Scomagher Jes Seuerenssen* Tesse for^{ne} otte Danne men samdirectelig votne oc saffde paa theres gode tro oc sandhen at the hörde oc soffwe samme Dag paa forne tingh x dannemen aff the elste borghere stande for them som er *P. Scriffuer Espen Tömmerman Las Sverdffeier Jost Saxi Jes Ywerssen Scomager Jens Jebssen* och *P. Pederssen Scomagher Niels Anderssen Scredher Jens Pederssen Bödicker* oc *P. Pederssen* hag Closteret. Tesse for^{ne} x Dannemen alle samdirectelig votne oc kwndgiorde paa theres gode Tro, Siell oc Sandhen oc bad the them saa Gud til Hielp oc Helghen met opracthe Finghre til Gud at thet er them fuluittherlict at thet same marckskell som *Haslu Herreds* Sandmen gjorde vti biscop

Jensses tiid *Aars* borghere vwittherlicet fra *Drotningsten* oc saa twert offuer *Aars* byess marck oc saa ind paa kronens oc byens skow thet er thet samme marckeskiel oc sandmentz twg som ther vor gort i biscop *Jensses* tiid oc biscop *Jens* met andre gode men melthe döt oc macthe löst oc enghen mand til skade at komme i nogher made It. vant oc for^{ne} x men paa theres gode tro siell oc sandhen oc bad them saa gud Hielp oc Helghen met opracte finghre at thet er them vittherlicet at ther vort Hwggd en haffwe twert nedher i Kronens oc byens Skow mod Haffuet oc then Haffwe vort strax opbrot igen effther at thet Sandmentz twff vort melt döt oc mactelöst oc sidhen Haffuer Kronens oc byens marck oc Skow ved syn Frihed ighen til *Aars* som hwn verit Haffuer tilforn aff Arildh At saa gick oc for thet vitne vij met vore indzegle henghen-des nedhen for thette breff Dat. anno die & loco ut supra.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet. Af 6 Segl vedhænge de 5).

N° 99.

1514. 4 Mai. Thingsvidne af *Aarhus* Bything, at der ulovlig var optaget en Sten i *Aarhus* Mark Natten efter St. Voldborg Dag og flyttet op til Skoven og at der var lagt Flint og anden Smaasten derhos, alt Borgemestre, Raad og Menigheden uvittherligt.

Alle men thette breff See eller höre kwndgiöre vij *Jens Tammessen* byfogt i *Aars Las Crestiernssen Jes Troye Seueren Mogenssen Gregers Tögerssen P. Snedicker* oc *Andhers Raffvn* met thette vort opne breff at aar effther gudz byrd MDXiiii Torsdagen nest effther helli Korss Dag invencion. Tha vor skicket for oss oc andhre Dannemen som tha neruerende

vore paa *Aars* byting *Jes Seuerenssen* byens Kemedher lofflig esket oc fik eth fult tings vitne aff *Otte Danne* men som er *P. Scriffuer Eric Dall Jens Smit Lage Lavssen P. Kilsen Jes Seuerensen Jes Bödicker oc Jens Scredher* Tesse for^{ne} *Otte Danne* men alle sandrectelig vitnet oc saffde paa theres gode Tro oc Sandhen at the hörde oc soffe samme Dag paa for^{ne} ting *xxiiij Danne* men for thennem stande som vore kreffd til eth syn i byens Marck som vore *P. Finbo, Torsten Ketilssen Las Nord Niels Jenssen Jens Nielssen Scomagher P. Mortenssen Seueren Volufssen P. Anderssen Mich. Jenssen Scredher Seueren Seuerenssen, Jes Pederssen aa Graffuen Gregers Tøgerssen Seueren Magenssen Las Smit Knud Tammessen Oluff Översker P. Pederssen Scomagher Poul Seuerenssen Gyrt Guldssmit Mich. Pederssen Seueren Matssen P. Cristiernssen P. Pederssen oc Nis Tygesen* borgere hwilke for^{ne} *xxiiii Danne* men votne oc kwndgiorde paa theres gode Tro oc Sandhen oc bad thennem saa Gud hielp oc Helghen at the vore at eth sted i byens marck soffwe at ther vor en sten optaghen oc bort fört oc eth annet steds nedher lagt i Kronens oc byens Marck op til Skowen oc vor ther lagt Flynt oc andhen smo sten hoss vlofflig borgemestere Rad och Menighedhen vuittherlict sancte Volborgdag om natthen ther effther At saa er i Sandhed som fore screffuit stander In cujus rei testim. sigil. nostra præsent. sunt appensa Dat. anno Die & loco ut supra.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med 6 Segl paatrykte)

№ 100.

1515. 14 Novbr. Kong *Christierns* Brev paa „den nörre Have“
fra Hr. *Jens Christiernsens* Jord og til Byens Vesterport.

Wii *Christiern* &c. . . . Giöre alle vitterligt at wii
aff vor sönderlig gunst oc nade haffue vndt oc tillade
oc met thette vort obne breff vnne oc tillade at
oss elskelige borgemestere och Raad vdi vor Stad
Aars mwe oc skulle nyde bruge oc beholle tiill byens
och borgernes behoff ther samestedtz thee Jorde som
ligge fraa Her *Jens Christiernsönns* Jord och Jndtiil
byenss port vester port Dog vndentagendes huess Jorde
som höghborenn förste koning *Hans* vor kære Herre
fader huess siell gud haffue bortgiffuet oc ther for-
lendt haffuer fforbiwdendes &c. Giffuet paa wort Slot
Skanderborg Otensdagenn nest effter sti Briccij Aar
MD xv.

vnd. vort Signet

Relator magister *Anders Glob*
Secretarius Regius.

Paa Ryggen: „Breff paa then nörre Haffue“.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Spor
af Seglet paa Ryggen).

№ 101.

1516. 6 Aug. Kong *Christierns* Quittering paa 200 Mark
Overskat.

Wii *Cristiern* met gudz node *Danmarckes Norges*
Vendes oc *Gotes* koning vduald till *Suerige* &c
. . . . Giöre alle vittherligt at wore kiere vndersotte
borgemestere Raad oc menighed vdi *Aarss* haffue nw

til gode rede ladit oss fornöget tw hwnrdret m& Dan-
ske fore then theres owerskatt som the aff theres by
giffuit skulde at sti mortens Dag nest forleden Thii
lade wij them oc theres efftirkommere frii qwiit &c
. . . Giffuet vdi *Kragelund Sancti Sexti pape & marti-
ris Dag* aar &c mdxvj vnder wort Signet.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med
Seglet paa Ryggen.)

N° 102.

1517. 10 April. Herredags-Dom, at Marken skal höre til Byen
efter det Laasebrev, derpaa er udstædt.

Wii *Cristiernn* met gudz nade &c . . . Giöre alle
vitherligt at aar effter gudz byrd MDxvij Then fredag
nest effter sancti Ambrosii Dag for oss paa wort
Rettherting i Grobrödrecloster i *Kalundeborg* i wor
egen nerwærelse nerwærendes oss elskelige verdigste oc
verdige fædre Her *Birge* Erchebiscop i *Lund*, Her
Lage Vrne i *Rosk.* Hr *Niels Stigge* i *Börglom* Her
Erich Koss i *Viborg* biscoper Hr Abbet *Henrich* i
Saare mester *Eskild* prior i *Antwordskoff* Hr *Niels*
Hög Hr *Prebiörn Podbusk* Her *Henrich Krumedige*
Her *Moghens Göya* Hr *Thomes Nielssen* Her *Albrecth*
Jeipssen Hr *Hans Bille* Hr *Henric Agessen* Hr *Jens*
Holgerdssen Her *Tyge Krabbe* Her *Peder Lycke* Her
Matz Ericssen Hr *Jachim Lycke* Riddere vore elskel.
men oc rad Vor skicket oss elskel. verdig Fader bi-
scop *Niels Claussen* i *Aars* pa then ene oc oss elskel.
Niels Anderssen borgemester ibid. oc nogre Hans met-
borgere paa then annen side om thrette thennom mel-
lom wor om en Marck the haffue oc bruge till *Aars*
by sagde oc kerde for^{ne} verdige fadher at for^{ne} borge-
mester oc bymen skulle haffue oc bruge en stor Part

af Kirkens eyedom i for^{n^e} march efter eth contractz breffs Lydelse som nogen tiid siden wor giord mellom en hans forefader oc *Arses* by huilket breff han for oss i rette lagde oc begierde at Kirken motte ther nyde sin eyedom efter samme contractz breffs Ludelssse Tha swarethe for^{n^e} borgemestere kiendes oc tilstod at en contracth wor giord mellom *Aars* Domkirke oc byen om for^{n^e} March at then contracth ey kwnnæ holles ther emodt toge the breff oc tings vidne Hworledes Drodningh *Margarithe* oc nogre aff Danmarks Rigis rad hagde været pa for^{n^e} march oc giord skiell mellom Kirkens Jord oc eyedom oc byens Jord oc friihed oc forfulde thet siden till Loss oc finge ther Lose breff pa Huilke breffue the for oss i rette frambare oc sette i rette om thennem bör at nyde theres Jord oc eyedom efter swodan beuisning Tha sagde for^{n^e} verdigh fader at the skulde haffue tagit oc forfult then forfölningh till loss hemelige i Dülsmall saa at enghen viste ther aff for the hagde loss meen hagde ther togh enghene beuisningh paa met mange flere ord thennem ther om emellom forlube Om huilken sagh the gaffue thennem i rette for oss pa bode sider Ther Vppa samticket oc sagde wij oc for^{n^e} wort elskel. rad saa for rette at forne borgemester oc bymen i *Ars* pa byens vegne bör at nyde bruge oc beholde all then Jord skoff eyedom och friihed i *Ars* march i alle mode som thet Lose breff vduiser oc inneholler the ther paa haffue oc nw for oss i rette war. Dat. ut supra nostro ad causas sub sigillo Teste *Georgio Marswynn* Iusticiario nostro dilecto.

(Originalen paa Pergament i Raadh.-Archivet;
Seglet vedhængende.)

N° 103.

1517. 24 Mai. Skrivelse fra Biskop *Niels Clausen* med et Antal Folk, han havde lovet at udgjøre.

(Meddelt af Professor *N. M. Petersen*.)

Mynn ytmige beplictige vnderdanige tro tienistæ
altiid foresend met wor Herre. Kiæristæ nadige Herræ
sendher jeg ether nade met thenne breffuissier *Thomes
Nielsenn* myn kogemester thet taall ffolk som ieg
ether nade haffuer tilsaffuet vt at giöre: bedendis
gernæ ether nade ath ether nade will werdis till ath
rame theres bestæ Och scall ethers nade alle tyde
finne meg ffor ethers nadis tro tiener oc capellan
Ethers nadis Högmegtige konninglige maiestath then
hellige trefoldighet Jomffru marie oc Her sancto Clement
till ewige tiidt befalendis. Ex *Arusia* Anno mdxvij
Dominica intra Octauas ascensionis.

Etthers nadis ytmige tieneræ

Oc tro Capellan

Niels Clauszenn

biscop i *Aars*.

Udskrift: *Serenissimo magnificoque principi ac Do-
mino Domino Christierno Dei gratia Danie noruagie
slauorum gottorumque regi: duci slesuicen. Holsacie
stormarie et dytmercie Nec non in oldenborg et Del-
menhorst comiti Domino meo gratiosissimo.*

(Originalen paa Papir i Geheime-Archivet
med Segl.)

№ 104.

1517. 19 Aug. *Niels Torkelsens* Quittering for 19 Læster Öl.

Jeg *Niels Torkelssen* Scriffuer paa *Köpnehaffn* kendes mig paa wor kereste nadige Herris wegne at haffue anammett aff *Niels Anderssen* burgemestere i *Aarss* nytten Lester öll wor vdrwndet oc ind fölt two Lester tre Tnæ aff samme öll ssom *Lasse Noer* förde hiidt til *Köpnehaffn* Tiil vitnesburdt er meth sengneth her netthen fore thette mitt obne breff Scrif- fuit paa *Köpnehaffn* slott ottensdagen nest for *Bartholomei Aar &c* mdxvij?

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med vedhængende Segl).

 № 105.

1517. 4 Decbr. Kong *Christierns* Brev om Undsætning af 200 rhinske Gylden tillaans.

Christiernn met Gudts nade *Danmark. Norg. &c* koning vdwald koning till *Suerige* Hertug i *Slesuig Holsten &c.* Wor gunst tilforrn kiere wenner wij bethe ether och wele atj finde raadt huor i besth kunde och vndsette oss paa thenne thiidt met ij C rinske gylden till laans noghen stund och atj strax andworde them thenne breffuisere oss elskl. Her *Jens Ferigdt (Freigdt?)* wor capellaen hann skall strax bethale wore rytthere ther met som wij haffue liggendes ther i landet skall hann och andworde ether foruaringe paa samme penninge ighen saa i ther met skulle ware fornöiede Her forlade wij oss wisseligenn tiill Thi lader thet ingenlunde effther som i wiide at oss och meget

magt paa ligger wij wele ighen ramme och wnde ether thet beste saa i oss thacke skulle befalendes ether Gudt Schreffuit paa wort Slot *Kiönehaffnn* sete Barbare virginis och martiris dag aar &c mdxvij vnder wort Signeth.

Udskrift: Oss elskl. wore borgemesthere raadmenn och menighedt kiöpmendt vdi *Aarss*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.
Seglet er borte.)

N° 106.

1517. 4 Dechr. Kong *Christierns* Brev paa 200 rhinske Gylden, som Borgemestre, Raad og Menighed i *Aarhus* havde laant hãm.

Wij *Christiernn* met gudts nade &c . . . Giöre alle witterligt at wij kiende oss aff rætt witterlig giæld schyldig at wære these breffuisere oss elskel. wore borgemesthere raadmend och menighe kiöbmend vdi wor kiöbstad *Aarss* tw hunderthe rinske Gyldene gode och wecthige aff gwldt som the oss fore it kierligt laaen tiill wort och riigens behoff loent och met vndsatt haffue Thij beplicthe wij oss och wore efftherkomere Koninger i *Danmarck* tiill gode rede at betale och fornöige thennom eller theres arffuinge for^{n^e} thuhundrethe rinske gyldhen godhe och wecthige aff guldt nu Jndhen sanctj michels Dag först tilkommendes vdhen alt hinder eller giensielsse i nogher maade Och holdet thennom althingist vdhen skade. Giffuit paa wort Slot *Kiönehaffnn* Scte Barbare virginis och martyris, dag anno &c MDXvij vnder wort Signet.

Dominus rex ipse.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet.
Seglet vedhænger).

N° 107.

1518. 8 Mai. *Christiern Thomesens* Quittering paa leverende Proviant.

Jeg *Cristiern Thomessen* scriffuer paa *Kiöffenhaffns* slot kiendes mig at haffue annamet paa vor kr. naad. Hrs. vegne sex lesther Kake oc sex lesther öll tho Tdr. mindre (som Draks paa skibet tha thet fframffördes) aff borgemestere vthi *Aars* som *Jep Naffi* fframfförde Tiill vidnesbyrd trycker jeg mit signeet næædhen ffor thette mit öffne breff Giffwet paa *Kiöbenhaffns* slot Löffuerdagen effter Cantate söndag aar &c mdxviij. *)

Paa Ryggen: *Cristiern Michelssen Las Nord* saffde god for *P. Finbo P. Cristiernssen Suder* oc *Jes Clenesmit* saffde god for *Las Ottessen Ssmit Nis Tygessen* saffde god for *Grers Iebssen Cristiern Michelssen*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt.)

---

*) Fra den samme findes endnu tre Quittinger af samme Dato, den ene for „tolff Lesther öll aff borgemesthere vdhi *Aars* som *Tögher Seuerenssen* fframfförde“, den anden for „sex lesther öll aff borgemesthere vthi *Aars* som *Seueren Morthenssen* fframfförde“ og en tredie d. d. „*Kiöbenhaffns* slot mandaghen nest effther vocem *Jocunditatis* aar &c mdxviii“ paa „elleff Lesther öll then elleffthe lest ifyltis vdhi the thi Lesth paa tre tynner næær oc en part var drucket paa reysen, Aaff borgemesthere vdhi *Aars* som *Tord Jenssen* borger sammestedz fremfförde;“ endelig endnu en sjerde Quitting fra den samme d. d. „*Kiöpenhaffn* Slott fredagen nest efther quasimodogeniti Söndag aar &c mdxx primo (?) aff borgemesthere vti *Aars* som *Michel Knudtzönn* fremfförde feem lesther öll er Jndfwldt iii tönner och seex tönner brödt“.

№ 108.

1518. 24 Juli. *Jacob Krumpens* Quitarer paa 500 Lod Sölv i Guldpenge og Sölv, som Staden skulde laane Kongen.

Jeg *Jacob Krumpen* Erchedegen wti *Wyborge* kiendes medt thette mitt obne breff at ieg haffuer athnameth och opboret aff borgemester Rad och myenwghed wti *Aars* ffeem Hwnderth lodt söloffue wti gwld penninge och söloffue aff then venligt och kierligt Loen som the skulle lone wor. kieristhe nadige Herre Thi ladher jeg thennw frii och qwitt for alle idermyære tiltale for for^{ne} Ve Lod söloff wdi gwld penninge oc söloffue aff meg eller nogen anden paa wor. kiereste nadige Hrs. wegne i alle mode Och beplicthet jeg meg at fly thennom wor. kieriste nadige Hrs wedherkiendelse breff saa liwdendes at hanss nadhe skall betale them for^{ne} swmma igien nw inden poske nesth komendes Till windes biwrd &c . . . . giffuet wti *Aars* sancti Jacobi Affthen Anno Domini mdxviij

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt).

 № 109.

1520. 12 April. *Knud Henriksens* Quittering paa 1500 Lod Sölv, betalte paa Byens Vegne.

Jeg *Knud Henrickssen* Gör vittherlig oc kiendes met thette myt obne Breff at jeg haffuer annamet oc vpboret aff Erlig oc fornwmstig mend borgmester radmend vtj *Aarss* halffandet twssind Lod söloff met thet Cronne guld oc Danske pendynge regnendes vtj samme swm som the haffue antwordet meg paa theres byes vegne effther then befalling ieg aff wor. k^{re} nod.

Herre haffde till them Till vitnitzbiwrđ tryckæ jeg myt Signeth neden for thette myt obne breff som giffuit ære vtj *Aarss* tordagen nest effther poske Aar &c MDxx.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med paatrykt Segl.)

№ 110.

1521. 1 August. Thingsvidne af *Aarhus* Bything, at Borgemester *Niels Andersen* spurgte Skipper *Jens Pedersen*, om han var rede at inlde Fetalli efter Kongens Befaling, og at han svarede, han först vilde vide hvad han skulde have i Fragt og at der stod 8 Mark igjen paa den forrige Föring, der vare ham forventte. Da sagde *Niels Andersen*, at den skulde faae Fanden, som havde forventt ham Pengene. Dertil svarede *Jens Pedersen* lydeligt for et siddende Raad: „Det gjorde Du, det Du skal faae Fanden, saa skal Du saa,“ og tog til sin Kniv; men Byfogden, *Peder Krabbe*, sprang imellem og tog Kniven fra ham.

Wij effterskreffne *Moghens Lauritssen* borgemestere i *Aars P. Brodt Cristiern Pind Niels Galten* Radmen ibid. *P. Krabbe* bifoget ibid. *Palne Knudsen Pouell Knap* oc *Oluff Nielssen* borgere giöre viterlict meth thette vort opne breff aar effther Gudz byrd MDxxi Torsdaghen som vor sti Pethers Dag ad vincula Tha hörde wij oc soffwe samme Dag paa *Aarss* Radhuss thet *Niels Andherssen* borgemester atspore *Jens Pederssen* Skipper borgere om hans Skyb vor rede at indskybe fitalli effther vor nadige Herres tillscriffuelsse Tha swaret for^{ne} *Jens Pederssen* oc saffde at han ville enghen fitalli indtage före end han viste hwad han skulle haffue till fracth oc the ville thet giffue hannem Tha saffde for^{ne} *Moghens Lauritssen* thet han haffde loffuet hannem 1 Mark for hwer Lest godss skjibet kwune före till *Kiöpnehaffn*

Tha saffde for^{ne} *Jens Pederssen* at ther stod viii Mark ighen aff gamell fracth som han skulle haffue hafft for spisning han haffde förth till forn oc saffde ath ther vort giffuet skat vdh till at löne hannem oc flere meth oc thet vort hannem forwenth for at han fik icke syne penninghe, ther skyllet han for^{ne} *Niels Andherssen* for oc *Michel Scrædher* paa *Broberg* Tha swaret for^{ne} *Niels Andherssen* oc bad then skulle faa fendhen thet giorde om thet vor hannem Tha saffde for^{ne} *Jens Pederssen* at han fik icke syne penninghe the vore hannem forwent for Tha atspore for^{ne} *Niels Andherssen* for^{ne} *Jens Pederssen* at ighen hwo ther haffde forwend hans penninghe tha saffde for^{ne} *Jens Pederssen* lideligt for eth sidhendes Rad till *Niels Andherssen* oc saffde thet giordhe Dw, thet Dw skalt faa fendhen saa skalt Tw saa oc tog till syn Kniff oc for^{ne} *P. Krabbe* sprank op emellom oc tog Knyffen aff Haandhen paa hannem At thet saa gick oc for som fore screffuit standher Tiil vitnesbyrd tröcker vii vore Indzgle neden for thette breff. Dat. ut S.

(Originalen paa Papir i Geheime-Archivet med Mærke af 5 Segl.)

№ 112.

1523. 1 Marts. Brev fra 3 Biskopper og 6 andre Rigsraader, at Børgerne i *Aarhus* til deres Byes Nytte maae beholde de Penge, som de kongelige Betjente have oppebaaret til denne Dag, for den tro, villige Tjeneste, Möte, Livsfare, Kost og Tæring, som de dem og Riget gjort havde.

Wij *Iffuer Mwnck Thill Rüppe Stugge Krompenn Thill Burglom Jörgenn Friis Thill Wiiborg* met gudz Nade hiscopper *Predtbiornn Podtbusk Jachym Löcke Tygge Krabbe Peder Löcke* Riddere *Maagenss Mwnck* och *Offue Vincentij Danmarckes* Riiges Raadt Giöre

for alle witterligdt Adt wij Haffuer nw Offuer weydt Och ansyet Thenn willige troo tieniste, möde och wmage stor Liifwes fare Koosth oc tæringe, Thij gode troffasth borgher vt aff *Aarss* oss och Riigett giortt Haffuer Och her effther giöre skall for Hwilcke willige tienisthe &c wij haffue wndt Och Thilladt adt Thij maa Och skulle affnamme nyde brugge Och beholde Thill theres Byess Bygninghe Och forbederinge Och thill wedderlægge for theress Kost Och tæringe Hwes pendinghe skatt Toldt Siisze Och sagefaldt Och alth andett e Hwadtt thett helst ere hellere neffnes kandt som Konningens embedtzmendt borgemesthere skulth heller byeffogett vti forskreffne *Aarss* Thill thenne Dag opbaaredt Haffuer paa Konningens Weigne Thij bede wij ether forskreffne Konningens embedtzmendt &c vti forskreffne *Aarss* adtj wdenn alle ytthermere paaskudh forhallinghe Heller skodtz maall affhender ether forskreffne penninge skatt Toldt &c Och andtworder forschr. Aarsses borgere som forschr. ^{uit} staar Saa fromdtt i ey wille liidhe Ther ytthermere straff Och skade fore Ladendes thett engenn Lwnde. Giffuet i *Riippe* anno Dni M. D. xxiii dominica Reminiscere. Wnder wore Signetter.

(Originalen paa Papir i Raadhus - Archivet med
9 Segl paatrykte).

№ 113.

1523. 1 Juni. Skrivelse fra Biskop *Niels Clausen* til Kong *Frederik*, at han gjerne vil komme ham til Hjelp efter Evne, skjönt Kong *Christiern* har haardelig betynget ham mod Lov og Ret, uagtet han havde været ham til stor Hjelp i den Feide baade med Penge, Sölv og Guld.

(Meddelt af Professor *N. M. Petersen*.)

Myn ydmyge beplictige vnderdanige velwilige troo
 tieneste alle tyde forscreffuen mett wor Herre Kereste
 nadige Herre Som ethers nades Hoffmectigehet scri-
 ffuer meg till om help atgiöre ethers nade mett pen-
 ninge söloff oc guld &c. Thaa maa ethers nade ver-
 dugs at wyde att Hoffborne furste konninge *Christiern*
 beswaret meg ganske hardelige emod log oc rett
 wforbrott, som biscop *Offve* Herre *Magnussze Göde*
 oc mange andre dannemen vitterlicht, Dog ieg war
 Hanss nade storlige till help i then feigde bode mett
 penninge söloff oc guld, Medhen huess ieg kan komme
 astedt effter then öffne som ieg nw haffuer will ieg
 gierne komme ethers nade till help oc giöre ethers
 nades scriffuelsse fullt, Her medt ethers nades Hoff-
 mectige Hoffborne furstelige maiestatt then hellege
 trefollighet Jomfrwe Marie oc Herre sancto Clement
 befalindes till ewige tijdt. Ex *Silkeborg* Anno domini
 mdxxiij secunda feria post Dominicam sancte Trini-
 tatis meo sub Sigillo. Ethers nades ydmyge capellan
 Oc troo tienere
Niels Clauszen
 biscop till *Aars*

Udskrift: Serenissimo ac magnifico principi ac do-
 mino Domino *Frederico* dei gratia electo in regem
 Dacie heredi Noruegie Duci Slesuicen. Holsatie Stor-

marie et Ditmarcie nec non comiti in Oldenburg et
Delmenhorst Domino suo gratiosissimo,

(Originalen paa Papir i Geheime-Archivet
med Mærke af Seglet.)

N° 114.

1531. 4 Septbr. *Christiern Hvids* Quitting paa 1000 M^l Danske
til at aflønne Kongens Krigsfolk.

Jeg *Christiern Hvidt* giör witherligt mett thette
mytt obne breff att Jeg haffuer annamett och vpbort
aff erlig och fornwmstig mendt borgemesther Radt
och menneghed vdj *Arss* ith twssentt m^l Danske
tiill att aff lönne wor kr. nadighe Herres krigsfolek
mett aff thii femthen hwncret m^l thii skulle vdt giffue
wor kr. nadighe Herre tiill Hans Nades Och Rigens
behoff thii quitter jeg *) . . . . .
giffuet i *Arss* Mandag effther stj Egidij Dag ar MDxxxii.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med
Seglet paatrykt).

N° 115.

1531. 3 Novbr. *Christiern Hvids* Quitting paa 300 Mark af de
Penge, Borgemestre og Raad og Menigheden skulde udgjøre
af deres By.

Jeg *Christiern Hvidt* Degen i *Kiöbenhaffn* Giör
witherligt mett thette mytt obne breff att iegh haffuer

*) Af den samme haves Fölgende: „Jeg *Christiern Hvidt* Degen
i *Kiöbenhaffn*“ . . . . Quitting for 200 ^l af de 1500 ^l,
Staden *Aarhus* skulde udgive, d. d. „*Arss* Hilige tree konyng-
ger Dag (6 Jan.) ar mdxxxij.“

annamet oc vpborett treehwndrett m&Z dansche aff erlig oc fornwsmstig menndt borgemester Radt oc menighedt i *Aarss* aff the penninge thee scwlle giffue wor k^{re} nad. Herre aff theres Bye Thee lader iegh thennem qwijtt for for^{ne} iij^e m&Z Tiill witnesbyrdt Trycker ieg myn signeth nedhen paa thette breff Giffuit i *Wetle* fredag nest effter alle helgens Dag anno MDxxxj^o.

Paa Ryggen: Ottans paa trehund. m&Z aff thij ij^m m&Z.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt.)

N° 116.

1533. 3 Marts. Cantor *Jörgen Pedersen Samsing* forpligter sig for det Stykke Jord, der er forundt ham paa Middelgade, at lade opbygge sin Gaard efter Borgervis med Dør og Port mod Gaden, som andre Borgere pleie at bygge, og ingen Hammer paa Dør eller Port, og at den altid skal være en Borgergaard, og Ingen deri at sætte uden den, som skatter og skylder som en Borger.

(Meddelt af Prof. N. M. Petersen.)

Jeg *Jörgen Perszen Samsing* Cantor i *Arss* giöre alle vittherligt at for then vilige och mag Som erlige men burgemestere oc Rademen, sammestet haffuer meg bewiist Thet ieg matte fonge til myn gord paa medelgade sönden nest *Jens Michelszens* skippers gord thet lidell sticke iord som var en gong til haffuit mellem for^{ne} *Jens Michelszens* gord och myn gord Tha haffuer ieg loffuit oc tilsagd thennem Oc nw met thette myt opne breff loffuer for^{ne} borgemestere oc Rad oc forplither meg poo gode tro oc loffue at ieg met gutz hielp skall lade opbiigge samme gord effther borgher viiss met dør oc portt mod gaden som andre borgher pleyer at lade bygge Oc ingen Hammer poo dörre

eller portt oc skall altiit vere en borger gord Oc ingen ther vdi at sette vden en borgher som giöre skall tyngre oc gyffue skat som ander borgher &c Till vindesburdt haffuer jeg ladet henge myt intzege nedhen for thette myt opne breff oc tilbeder ieg hederlig men mester *Hanss Oluffzen* mester *Owe Lodwügszen* Canicher j *Arss* och *Per Krabbe* byfogt, sammestet at besegle met meg Gyffuet j *Arss* mandagen effther söndagen Inuocaut Aar effther vor herres burdt mdxxxiiij.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet med
4 hængende Segl).

Anden Afdeling.

1535—1599.

N° 1.

1535. 4 Martis. Fuldmagt af Borgemestre og Raad til *Peder Terkelsen* at drage til *Viborg* for i Byens Navn at hylde Hans Naade. De formaa ikke at sende flere, da de ere saa besværede med Indquartering &c.

Burgemestere Rademen och menige Jndbyggere i *Arhuss* gjöre vittherligt alle mett thette vort opne breff, at effther then Leygelighet, som nw seg giiffuer i vor by meth vor nadiig Here Kon. Mai. Krigxfolck at holle, kynde vii icke nw forskiicke soo mange folck aff vore by, hans nad. Maitt. at möde i *Viborrig*, som hans Nades breff indholder vij skulle lade tiidt skicke, Ther for haffuer vij alle och huer besönderlig meth hans Nades tilladelss fuldmöndig och machtegiort thenne breuisser vor metborgher *Per Terkelssen*, och nw hannum mett thette vortt (opne breff) fuldmagthe gjöre och befaler, ther at möde poo alle vore vegne poo metfaste Löverdäg meth andere Riigens Jndbyggere, och ther poo alle vore vegne hylle hans nades Hoymectughedt, oc gjöre hans nade ther Löffthe och eedt, som vij till forne giort haffuer hans nade vdi *Horness* (sic) hwilket vij meth Liiff gotz och alt thet vij formoge trolig och vbrödelig holle ville som tro vndersotte tiilbörligt er Tiil vindesburdt haffuer vij ladet hengge vor byyss intzicgle nedén paa thette vort opne breff, som giiffuit er i *Arhuss* Torsdagen effther Söndagen Oculi Aar MDxxx quinto.

(L. S.)

(Efter en Afskrift i *Langebeks* Diplomatarium.)

N° 2.

1535. 19 Mai. *Knud Gyldenstjernes* og *Ove Lunges* Quittling paa 3000 Lod Sölv, som skulde udgjøres af Byen.

Vij Effter ^{ne} *Knwt Gillenstiernn* Electus till *Fyenss* biscopsdom *Offwe Lvnge* Ridder till *Tirsbeck* giör witterligt for alle mett thette wortt obne breff at wij nw haffuer annamet oc opboreth aff fornwmtige menn Borgemester Raad oc menynge Heed i *Aarss* treetwsyntt lod sölf ssom thi scwlle wor kerste nad. Herre aff theres bye wdgifwe Thi lader wij for^{ne} borgemester raad oc menyngeheett qwit for for^{ne} iij^m Lott sölf at saa er i sanhed tröcker wij wor Signete nedenn paa thette wort obne breff Giffwet wti *Aarss* onsdaghen nest effter pinssdag Anno Dom. MDxxxv.

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.)

N° 3.

1536. 23 Juni. *Axel Juels* Quittling for Sölvskat, hvori hver 20 Borgere skulle give 80 Lod Sölv, af 225 bosiddende Borgere i *Aars*.

Kiendes Jegh *Axell Jull* oc giör witterligt at aar effther gudz Byrdt MDxxxvj Sti Hans Affthen mytssomer ware erlighe welbyrdughe oc fornwmtige mend *Maghens Laurissen* oc *Mickell Jenssen* Burghemesthere wdi *Arhuss* her huoss megh tha Beregnet oc offuerlagdhe thee there metborghere at uere ij^cxxv. bositdendes borghere Och tha effther samme mandtall antuordet oc fornöget the mig paa Ko. Matt. myn allr. nad. Hrs. wegne Nyhundrit Loth sölf paa for^{ne} C. C. xxv borgheres wegne ssom er then sölfskatt ther huerij xx borghere skulde giffue Lxxx Lot sölf, Quitterendes forbemelte borgere for all

ytthermere kraff eller tiltall om for^{ne} ix^c Lot sølff
Giffuit wdj Arhuß mytsommers Afthen anno wt
supra. *)

(Orig. paa Papir i Raadh. Arch.)

N 4.

1540. 20 Mai. Ansøgning fra Borgemestre, Raad og Almue, at
Hs. Maiest. vil tillade dem at faae Overbringeren, *Knud Galthen*,
til deres Borgemester, eftersom de dertil have udvalgt ham.

(Meddelt af Prof. N. M. Petersen.) *

Ethers Nades Kon. Högmegteghed wore ganske
idmighe vnderdanighe och hörssome. plichtiighe. troo
tienisthe altiidhe tillfoorne Högborne ffursthe aller
nadig^{ste} Herre verdes E. N. Kon. Mätt. att viidhe att en
föghe tiidt siidenn forledne er E. N. tienere *Magnus
Laurentzssen* ther borgemester var her y bienn dödt
och affganghenn och nu epther E. N. Kon. M. Rodt.
villie och Samtycke haffue wy alle endregttelig vd-
waldt. Samtycket och bewilget att ville haffue thenne
neruerendes breffwiissere *Knutt Galthen* E. N. tienere
och borger y Same stedt till wor borgemester ighen.
och ville paa E. N. Kon. M. vegne vere hannem
Höriighe och liidighe &c. Ther for aller nadig^{ste} Herre
ere alle woris idmigeliighe bön och begieringhe till
E. N. Högmegtighet. att E. N. ville verdes att vndhe
och tillaadhe att vy motthe haffue och beholle han-
nem for vor borgemester och om E. N. Kon. M. ville ver-

---

*) D. d. *Ribe* Onsdagen næst efter Misericordia Söndag (8 Mai)
1538 quitterede *Jörgen Pedersen* Borgemestre og Raad for
3000 Lod Sölv i Guld, Jöchimsdalere „och andett brödett sølff”,
som de af deres By skulde komme kgl. Mai. til Hjælp med.

Ligeledes i *Ribe* Söndagen Judica (14 Marts) 1540 quit-
terede den samme Borgemestre og Raad i *Aars* for 6 Sß
Kedelkobber, som Byen var kommen Hs. kgl. Maiest. til Hjælp
med.

des thette ythermere att Stafesthe met E. N. Scriffuelsse och Signete bedendes idmigeliigen att E. N. Kon. M. ville osss thenne vor Scriffuelsse och begieringhe vdhi besthe meeninghe optaghe och ville vy alle tiidhe nesth guds hielp for E. N. villige. och troff fattige tienere och vndersotther vere befundhen. Som vy met alld vnderdannighet pligtighe ere och ville E. N. Kon. M. vdhi ett langwarendhe regementthe och jögsalighet ewindeliigen haffue befaalet. Screffuitt vdhi E. N. köpstедt *Arhus* Torssdagenn nesth effther pindtze dagh Aar &c. Mdxl.

E. N. kon. M. Högmegtigheds vnderdanner och troe tienere Borge-
mestere, Radtmendt oc meeninghe
borgere och almughe y *Arhus*.

(Originalen paa Papir i Geheime-
Arch., med Levning af Seglet.)

N 5.

1541. 20 Januar. *Hans Hjorts* Quittering paa 300 Daler, som Staden havde laant Hans Maiest., og paa 3000 R Penninge, som den skulde udgive til Landsknægte-Hold.

Kiendis Jeg *Hans Hiortt* mett thenne myn Egen handtschriffitt atthaffue thiill meg annammett aff Erlige och fornumstige mendt Borgemestere och Raadt wdj *Aarhuus* three hundredt Daller beseglett som the paa nogen thiidt haffue lontt kon. Matt. wor kereste naad. Here. Thesligeste haffue the och offuerantuordett meg samme thiidt three twsindt marck Danske penninge som the sielff haffue thalde och beseglett efftter som myntten wor for Michaelis och som the schulle giffue kon. Matt. aff theris by for Landtz knechte holdt, och schall Jeg fly thennem yttermere foruaring och

nöyachtigere quitanze aff *Jörgen Pederssen* kon. Matt. Rentemestere Saa schall Jeg haffue thenne myn handschrifftt Jgen Thiill windnesbyrdt trycker Jeg mitt Signett nedem paa thenne myn handschrifftt Som schreffuedt er wdi *Aarhus* Fabiani & Sebastiani Dag Aar MDXLj.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet;
Seglet paatrykt.)

N° 6.

1541. 15 Mai. *Anders Knudsens* Quittering paa Proviant til kgl. Maiest. Orlogsskibe.

Jeg *Andhers Knudtsenn* Slotzschiiffuere paa *Köpenhagens* Slott kiendes att haffue ladeth anname paa Kon. Matt. wor kre. nodtte. herres wegne halffandeth hondreth siidher flesk feem Tdr. siildth 2 Tdr. smör threthem Tdr. saltedt fisk tho Tdr. ediicke halffnithende Lesth öell ther wdtj bleff fylth halffandenn Lesth Som burgmesther oc Roedtt wdtj *Aarhus* hiidt, tiill kon. Matt. orlogs skiib, ssendt haffuer Tiill iithermere witthnissbyrdth triicker jeg mith Signeth nedem paa thette mith obne breff Giiffuith paa *Köpenhagen* Slott Dominica Cantate anno domini MDxLj.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet;
Seglet paatrykt.)

N° 7.

1541. 5 Novbr. Kongeligt Brev paa 5 Aars Frihed for Skat og al anden kongelig Tyngde for de Borgere i *Aarhus*, som have faaet Skade af Ildsvaade. Item en Gave af de Bygningsmaterialier, som findes i St. Jörgens Kirke og Kloster i *Aars*.

The borger wdj *Aarhus* som haffuer fonget skade aff Illebrand Finge fem Aars breff at were frij

och quit for skat Ryttherhold Landtzknechthold och ald anden Kongelige thyng och besuering, och skall formindskis the andre Borgrer wdj thieris Sum naar thennom skall paalægges nogen thyng. Datum Odense Fredagen post omn. Sancto. anno mdlj.

Den 5 Novbr. Finge same Borger Breff at Ko. Mat. haffuer giffuet thennom till Bygnings behoff egien hues Steen themmer och anden Deell som findis i Scti Iörgens Kiercke och Closter wdi *Aars*, the mue nederbryde hues Steen themmer och anden Deell som findis wdi samme Kiercke och skiffthes eblant the Borger som samme skade fonget haffuer Saa well eblanth the fattige som the riige huilcke aff thennom som thed begierendes er och behoff haffuer. Dat. Odense Löffuerdag post omn. Sanctorum Aar mdlj.

Relator *Joh. Friiss*
Candtzler.

de mandato proprio regie maiestatis
præsente *Erico Banner*.

(Register paa alle Landene i Geheime-Archivet.)

N° 8.

1542. 30 April. Brev paa en Eng ved Mølleenden langs Nord og Vester mellem Mølledammen og den lille Lykke paa vestre Side udenfor Brobjerg.

Hospitalet i *Aarhus* fik Brev paa en Eng liggende nest sønden og vesten ved *Aarhus* Byes Mølleende, langs nord og vester imellem Mølledammen og den lille Lykke som ligger paa den vestre Side udenfor *Brobjerg*, i Længde og Brede, som den nu funden er, intet undtaget, at have nyde bruge og be-

holde til evig Ejendom, til evig Tid oje skullendes.
Cum inhibitione solita.

Dat. Riibe Söndagen Iubilate Aar Mdxlij *)

(Acta publ.)

N° 9.

1542. 2 Juni. Kongeligt Gavebrev paa 2 Lykker sönden for Byen mod det nuværende Marselisborg.

Wii *Christiann &c.* . . . Giöre alle witterliigtt att wii nu aff wor synderliige gunst och naade Saa oc paa thett att wor kiöpsteedt *Aarhuss* maa oc kanndtt saa mögit thes bedre bliiffue bygdt oc forbedret haffue wnt oc giiffuitt oc met thette wort obnne breff wnde oc giiffue wore wndersotte borgemester raadtmenndt oc menige borgere wdj for^{ne} *Aarhuss* tiil theres byes forbedring twende wore oc kronens Lycker oc Jorde synden fore for^{ne} *Aarhuss* bye tiill *haffuermarck***) weedtager liggendes oc tilforne haffue leyget tiill wor gaardt i for^{ne} *Aarhuss* oc same twennde Lycker epher som thee nu begreben oc forfanden ere haffue nyde bruge och beholle tiill thennom och theres efftherkomere Borgemestere, raadtmenndt oc menige borgere oc theres bye for frij eyendom tiill euig tiidtt eye skullendes Thii forbiude wij alle ehuo thee helst

*) D. d. *Ribe* Sönd. misericordia domini 1542 fik samme Hospital et Stenhus i *Horsens*, paa Sancte Hans Closters Kirkegaard, sönden fra Kirken mod Stranden, „Som de Syge nu udi ligge.“

(Acta publ.)

**) Havremark o: Havreballegaards, nu Marselisborgs Mark

ere &c. Dat. *Aarhus* Fredagen nest effther Pindtz-
dag Aar MDxlii.

Relator *Peder Ebbessen*

Befallingsmandt for Stigtens gots vdj
Aarhus stygt.

(Originalen paa Pergament i Raadhuss-
Archivet med Segl.)

N° 10.

1542. 2 Juni. Gavebrev paa *Voregaards* Mark til Staden *Aarhus*
i Anledning af de den overgaade tvende Ildebrande.

Wii *Christiann* &c. . . . Giöre alle witterliggt att
wii nu aff wor synnerlige gunst oc naade Saa oc fore
thenn store skade oc forderff som wore wndersotte
oc Jndbyggere wdii wor kiöpstedtt *Aarhuss* nw tuende
reysser fangitt oc liidett haffue aff ildebrannddt Och paa
thett att thee saa mögit thes bedre mwe komme tiill
theres nerinng oc bierring oc forne wor kiöpstedtt
Aarhuss saa mögit thes snarere maa bliffue egen wp-
bygd oc forbedrett wnt oc tilladtt oc mett thette
wortt opne breff wnde oc tillade att alle for^{re} *Aar-
huss* Indbyggere geistlige oc werdzlige som sidde
fore huss oc hiem ingen wndentaget Mue oc skulle
tiill theres byes feegang vtdriift oc forbedring haffue
nyde bruge oc beholle vor oc kronens iordt oc eyen-
dom wdj *Worgaard* Mark Norden wdenn for forne
Aarhuss liiggenndis emellom *Skeebye* marck oc *Aar-
huss* oc emellom *Welby* marck oc *Aarhuss* oc emellom
Brenstrup marck oc *Aarhuss* ephther et gammelt marcke-
skiel sig strekkenndes mett skuog agger oc eng som
samme marcke begreben ere ind tiill saa lennge wii
anderledes ther om tilsiigendes worder Dog wiille
wii oss forebehollen haffue et stycke eng i samme
marck som oss elskel. *Peder Ebbessen* wor mand

Raadt och befallingsmandtt fore wortt oc stigtenns gotss ther wdij *Aarhuss* stiigt skall tilforne wnder-tage och lade wdtelege westen emodt *Brendstrup* huileken eng wii wille beholle tiill wortt eget behoff Dog saa att for^{ne} wore wndersotte *Aarhuss* Indbyggere giestlige oc werdzliige skulle aff forne eyendom oc marck aarligenn giiffue oss oc kronen en Lest byg wdij gott reent kornn oc thenn aarligenn tiil gode reede well bethimeligenn lade yde paa wor gaard i for^{ne} *Aarhuss* Thii forbiude wii &c. . . . Giffuitt wdi wor kiöbstedtt *Aarhuss* fredagen nest epther pintze Dagh.

Relator *Peder Ebbessen*

befalningsmandt for *Aarhus* Stigtens gots.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet
med Segl.)

N° 11.

1542. 30 Juli. Forening mellem Stæderne *Aarhus* og *Randers* om gjensidig at besøge hinandens Markeder, nemlig det, som holdes i *Aarhus* paa St. Annedag og det, som holdes i *Randers* paa St. Ludvigsdag.

Borgemestere och Radmændt vdi *Randherss* Göre wytterligt alle medt Thette vort obne breff att vij paa vor egne och paa menynges borgeress och almwges vegne ij *Randers* haffwer werydt offuer en venligh Contractt oc forlygelse met Erlyge mendtt borgemestere och Radh vdi *Aarhuss* paa theress oc alle theres borgerss vegne om then trætthe ther oss oc worre borgere och thennem och theress borgere i meyllom haffwer væridt for thet marckyndt som plæyger at holles her vdi *Aarhuss* paa Ste Anne Dagh om aarydh Oc bleff wy saa ther om forlickte met thennem thet forskreffne *Randers* borgere skall oc maa her effther besøge samme marckyndt ath sancte Anne Dagh her

vdi *Arhwss* om aarydt met Theress Kram Oc varre som the tilformn gyorth haffwer Teslygeste skall och maa wij vore borgere besöge theress marckyndt Ighen ij *Randers* ath ste Lodwighs Dagh met synn Kram och vorre at handle kiöbe Och sel'e met then menyng Mandht Som sydwanlickt verydth haffwer vdi samme twenne marckynde bode her i *Arhwss* ath ste Anne Dagh och ij *Randers* ath ste Lodwighs Dagh oc were ther offwer vforhynderitt ij alle madhe Och alle tijdhe söge hwer andre noer oc hwor Theres Læylyghed segh begyffwer Oc dele gotth naboskaff oc brörskaff met hwer andre ssom Crystelickt och Tilbwrlighen er i alle madhe. Och Hwess ther offwer nogle wore borgere Göre noghen theress borgere noghen vret tha scall wij borgemestere och Raadh ij *Randers* Rætte oc straffe ther effther som Tylbörlighen er noer thet blyffwer kerdt for oss, Thislygeste skall oc for^{re} borgemestere oc Raadh ij *Arhwss* Rette och straffe ther ephther Hwore noghen theres borgere och böymendt görer noghen worres borgere noghyn vreth naer thet blyffwer thennem forkerdt Och skall alth then trætte och twedrackth Som her tyll Daghs værit haffwer ij meyllom osss vore borgere och thennem och theress borgere om for^{re} Marckendhe wære dödt och macktelöss oc ey yddermere ephther thenne tydh opdrages jghen ij noghen made. Tyll yddermere viitnessbyrtt och fasthere forwaryngth ath alle forskreffne Stycker oc vylckorff scall fasth oc vbröde-lyghen holdes paa alle sydher Som forskreffwen stander Haffwe wij ladeth henge vor böyss Indzeigle nædhen vnder thette vort obne breff screffuit vdi *Randers* Söyendaghen nesth effther Olavi Regis Aar MDXL secvndo.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet. Det vedhængende Segl har til Omskrift: *Sigillum Seniorum de Randrus* og forestiller to Mænd, siddende med oprakte Hænder i en demonstrerende Stilling imod hinanden.)

N° 12.

1546. 28 Mars. *Christian* d. 3dies Brev, at alle Gaarde, Huse, Stalde og Boder skulle være tækkede med Tegltag.

Borgemestre og Raad i *Aarhus* fik Brev at lade tække deres Gaarde, Huse, Stalde og Boder der i Byen med Tegltag. Findes Nogen derimod at gjøre, skulle de have forbrudt, saa ofte de dermed befindes, 40 $\%$ til Kongen og 40 $\%$ til Byen. Findes Borgemestre og Raad at see igjennem Fingre med Nogen, skulle de derfor straffes, som uhørsomme Undersaatte Datum *Aarhus* Söndagen Oculi Anno 1546.

(Acta publ.)

N° 13.

1546. 4 April. *Hans Hjorts* Quittering for 50 $\%$ Penninge Byskat; Resten afregnet for de Borgere, der havde taget Skade ved Ildebranden.

Jeg *Hans Hiortt* wdj *Aarhus* kon. Matt. Schriffuer kendis och gör witterligt mett thette mitt obne breff och Egenn handtschriffitt att Jeg nu efftter kon. Matt. befalling haffuer annamett och wndfangedt aff Erlige och fornumstige mendt Borgemester och Raadt wdj *Aarhus* Halfftridjsindststyuige marck danske penninge som er then aarlig byschatt the schulle haffue wdgiffuet aff for^{ne} *Aarhus* by i fiordt Sanctj martinj Dag MDXLV huilcke forschreffne penninge the borgere haffue wdgiffuedt som bleff wedt macht och bleff wbrendt fore, the andre borgere, som brende fore haffue kon. Matt. frijhedts breff paa nolle aar Quiterindis for^{ne} borgemestere och Raadt for yttermere tiilltalle kraff eller Namning for for^{ne} $\frac{1}{2}$ C $\%$ danske paa kon. Matt. wegne. Schreffuedt wdj *Aarhus* Söndagen Letare Aar &c. MDXL paa thet sette.

Wnder Mitt Signett.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Seglet paatrykt.)

N° 14.

1547. 2 Januar. Til Skibbroens Vedligeholdelse forundes det Staden at oppebære 2 β af hver stor Læst og 1 β af hver „smalle” Læst Gods, som ud- og indskibes der fra Byen i 3 Aar fra dato.

D. d. *Kolding* anden Nytaarsdag Ao. 1547 udgik Kgl. Maiest. Brev til Borgemestre og Raad i *Aarhus*, at da de havde lovet og tilsagt at ville færdiggjøre Skibbroen der for Byen og den altid holde vel færdig, da undte Kgl. Maiest. dem, at de i 3 samfelde Aar, næst efter dette Brevs Datum regnendes, maa oppebære af hver stor Læst Gods, som ud eller indskibes der for Byen, 2 β og 1 β af hver „smalle” Læst, og ingen at være fri uden Stadens Indbyggere.

(Acta publ.)

N° 15.

1548. 22 Febr. Vedtægt, at den Længstlevende, Mand eller Kone, skal forlods nyde af Boet Bryggeredet med Kjedel og Kar, en opredt Seng og det bedste Par skaarne Klæder.

Borgemestere Radmendt och meenninge borgere wdj *Aarhus*. gör witterligt alle medt Dette wortt obne breff att epter ssomm wore forfederer her wdj *Arhus* for osss samtycket och vedtaget haffuer och siidenn aff arrilldtz tiidt alle tiidt vedt magt hollehn er her wdj byenn, att nar ssom helst Husssbundhen eller Hustruenn affgick och döde, tha schulle then ssom igiæn leffde aff thennem niide och beholle alld brygge Redet meth Kedell och Kar, och huadt till brygge Redet hörde ssom the wdi fellig hagde, och en opgjordt seng then beste wdj bodet var quitt och frij offuer alld skiffte, huadt heller the hagde börnn epter, thennem eller ey &c. huilche Artikle och willkorffue wij wdj liige maade for ossss och wore epterkommer samticket och vidttaget haffuer. Och nu medt thette wort obne breff samtijcker och vedtager.

att nar ssom helst entten Husssbunden eller Hustruen Döör och affganger, tha maa och schall then igien leffuer aff thennum niide och beholle quit och frij wden alld skiffthe, alldt beggæs theres brygge Reede ssom the wdj fellig hagde meth Kedell och Karr, och huadt ssom till bryggeredet hörde meth rette och en opgjordt seng then beste wdj bodet ere meth ij Döner. Hoffuidt Döne Lagenne och sengekleder ssom ther tillhörer meth rette. Och hand om hand offuerleffuer hinder sitt beste Par skornne Kleder. och hun sitt beste par skorne Kleder, om hun offuerleffuer hannem huadt heller the haffuer börnn epter thennem eller ey &c. huilche for^{ne} artickle och willkorffue wij nu paa thet nye samticket och vedtaget haffuer paa meeninge almugesteffne her wdj *Aarhus* paa Sancti Peders Dag ad Cathedram. Aar epter Christj biirdt MDXLviii. Till ydermere windesbiirdt haffue wij ladet henge wor Byes Indtzegele nedenn wnder thette wortt obne breff. giffuett wdj Aarhus Aar och Dag ssom nu forscreffne stander &c.*)

(Orig. paa Pergament i Geh.-Arch. med Stadens ældre store Segl vedhængende.)

N° 16.

1548. 22 April. Afregning paa Byskatten, nemlig: 60 R 6 β Contant isledetfor 200 R ; Resten afgik for 20 Læster Öllönder til $4\frac{1}{2}$ β 1 Hvid (?) pr. Tönde og 240 Skjeeper Humle à 3 β , samt for 25 R 2 β , som Kongen havde eftergivet de brandlidle paa *Broberg*.

Kiennedes Jeg *Jörgenn Pederssen* kon. matt. Renttemester mett thette mytt obne breff att haffue nu paa

---

*) Ved et originalt Kongebrev paa Pergament, som findes i Raadhus-Archivet, har denne Vedtægt faaet kongelig Stadfæstelse Mandagen næst efter Söndagen Cantate (26 April) 1551.

kon. matt. wegne til mig annamett oc vppeboret
 thenne Dag aff fornumstiig mandt *Knudtt Galltten*
 Borgemesther wdj *Arhus* paa *Arhus* byes wegne tre-
 syndstiffue marc Danske oc sex β aff theres arlige
 byskat som sculle haffue woret ij^c $\frac{1}{2}$ danske the nu
 til Scti Martini Dag siist forleddenn aar mdxlvij
 The sculle haffue wdgifuett, Saa affregnett och aff-
 quitted Jeg nu mett hannem eptter kon. matt. scriff-
 uelssse, Först for xx Lester öll Tdr. for huer Tde
 IV $\frac{1}{2}$ β i alb. (?) danske. Oc for ij^cxL skr. homble huer
 skip iij β danske, Hwilcke for^{re} öll ther bleff brögett
 wdj *Arhus* oc bliiff forsenndt till *Kolding* wdj for^{re}
 Aar mdxlvij Sammeleds bliiff oc affregnett mett
 hannem paa *Arhus* byes wegne xxv $\frac{1}{2}$ ij β danske
 aff same theres byskatt for then skade the finge ther
 wdj *Arhus* aff Jldbrandtt paa *Broberrig* Oc the haffue
 kon. matt. benadnings breff paa noget aar, Thj quit-
 ter Jeg &c.*)

Screffuett paa *Acküer* söndagen Jubilate Aar &c.
 mdxlvij.

Jörgenn Pederssen

mett eigner hand mpp.

(Originalen i Raadhus-Archivet;
 Seglet paatrykt.)

N° 17.

Circa 1550. Register over alle Kannike- og Vicarie-Gaarde
 i Aarhus.

Regiister paa alle Canicke oc Vicarie Gorde som
 her Er wdj Aarhus.

*) 1548 den 16 Decbr. quittede *Corfitz Ulfeldt* til *Koxbölle* for
 185 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ Danske, den aarlige Byskat, og den 7 Decbr. 1549 quit-
 terede "*Eskell Öxe tiill Lög: mosse*" for en lige Sum med Til-
 föjende "och ssige the at kong. Mtt. halfluer omdragit met then-
 nem halffemthinde marc Danske for thet brende nogit aff byen" &c.

Mester *Jespers* gordt Er vell vedt mackt — Mester *Matzsis* gordt som mester *Jörgen* vdj bode er vell vedt mact — Mester *Hänssis* gordt er oc vell vedt mact — Mester *Tamissis* gordt er oc vell vedt mact — Mester *Philips* gordt er oc vell bygdt — Mester *Laurissis* gordt er oc vell vedt mact — Mester *Nielssis* gordt er vell vedt mact — Mester *Söffrens* gordt er vell vedt mact — Mester *Anders Gladtz* gordt er oc vedt mact — Then gordt som liiger till sacrietieth som *Juer Löcke* haffuér Renthen aff handt Er passelig bygdt — Then groe Cannicke gordt som *Peder Ebessen* före haffuer ij forlening Er saa gott som slett forfallen —

Vicarij gorder: Helligkors Jordt som liger bag mester *Nielssis* gordt er slett öde huerken Hus eller anditt paa oc gotzitt liger tiill *Silkeborge* — En gordt som leeger tiill maria visitationis althar som en aff *Peder Ebessens* söner haffuer ij forlening staar et huss paa Er hawesom viidt liige oc er slett öde — Her *Peder Vinthers* gordt viid minditt er saa gott som slett forfallen — Her *Simon Christiernssens* gordt Er viidt mact — Her *Lauritz Olssens* gordt som En aff *Peder Ebessens* arffuinge haffuer Renthen Er ilde bygdt — En gordt som liiger tiill stj *Morthens* alther som *Peder Ebessens* arffuinge haffuer Renthen oc vor slett öde oc En borger haffuer bygdt then op igen oc er sett for en marc Jordt skyldt tiill Hospitallitt — Schollen och skolegorden er vell bygdt — Her *Niels Tomesens* gordt er vell bygdt — En gordt som Her *Simen Vrolle* ij boer som en aff her *Anders Bildes* söner haffuer Renthen Er ssaa passelig bygdt — En gordt som liiger tiill hillig tre konger alter her *Otte* vdj *Kattrup* haffuer Renthen Er ett Hus paa, oc ett slett öde — En gordt som liiger tiill sancte Margarete alther Er viidt mact — En gordt som her *Peder Prip* haffuer oc liiger tiill stj Hans alter Er ved mact —

En gordt som liiger tiill ssancte Karen alter som *Niels Scriffuer* haffde oc *Peder Ebessen* tog gotzitt Er slett forfallen — En gordt som liiger tiill ste Anne alter som *Lauris Suorer*, ij boer oc bleff affbrendt oc giiffuer Jordskylden tiill skollen oc ssiiger att *Peder Ebessen* annamitt gotzitt — En gordt som liiger tiill Jerusalems alter som mester *Torckell* haffuer bleff affbrendt oc staar nu iij böder ther paa Jorden — En gordt som liiger tiill vor frue asumtionis, som bleff veerlagdt for then gordt som *Hans Hiortt* haffuer oc boer en borger vdj Her *Anders Ibssen* haffuer vdj forlening er ilde bygd — En gordt som liiger tiill stj Peders alter som Her *Peder Abellgordt* haffuer Er vell bygt — En gordt som laa tiill stj bastians alter som Kong. Matt. gaff *Peder Krabe* — En gordt som Her *Rasmus Scriffuer* vdj boer Er vedt mact som liiger tiill stj Nicolaij alter — En gordt som liiger alle Helgens alther som gaar i½ marck aff tiill Jordskyldt tiill skollen som mester *Philipus* haffuer eydom breffue paa oc gotzitt tiil Capitell — Stj Antonij Resedentz som bleff brendt oc *Claus Bager* haffuer opbygd igen oc giiffuer ij mark tiill Jordskyldt tiill skollen som *Peder Ebessens* arffuinger haffuer nogitt aff gotzitt oc Her *Morthen ij True* noget — Ste Maria Magdelene Resedentz som her *Tomis* haffuer vdj forlening som bleff affbrendt oc *Jens Garmester* haffuer Jorden for aarlig Jordskyldt — En gordt ssom liiger tiill vor Frue bebudelse alther som her *Niels Laurssen* haffuer ij forlening oc *Michildt Jenssen* giiffuer iij Marck aff tiil Jordskyldt — Thuo boder paa torgaden som liiger tiill stj Hans alter Her *Peder Prip* haffuer, — Endt vj boder som liger tiill same Resedentz oc kallis *Rossen gordt* oc som her *Peder Prip* haffuer —

Tisse ephther^{ne} Caniikedome oc vicaridom haffuer *P. Ebessens* börn som findes vdj thette samme Regi-

ster tiill forn: then groe Caniike gordt mett all sin Renthe — vor frues vicardom som källis visitacionis mett sin Resedentz — Ste Karen vicaridom haffuer the Renthen aff som Kong. Matt. haffuer giffuit hans naad. scriffuer gorden ther tilliiger — vor frue vicardom Conceptionis — Stj Laurens vicaridom mett sin Resedentz — Stj Antonij vicaridom mett sin Resedentz som Hr *Erick* vdj *Hatting* haffuer vdj forlening, oc frue *Ingeborge* haffuer then gordt ther tilliger — Stj Jacobij vicaridom mett sin Resedents ther fick *Ped. Ebessens* ij gorde aff som *Peder Krabe* solde oc sköde hannem — Ste Anne vicaridom mett sin Resedentz —

(Efter en Concept-Liste i Geheime-Archivet.)

N° 18.

1551. 1 Mai. Stadfæstelse paa det Byens Vilkaar, at ingen hele Borgergaarde maa splittes ad, men den, som har störste Part i Gaarden, skal kjøbe sine Medarvinger ud. Item, at ingen öde Jord, som der tidligere har staaet Borgergaarde paa, maa bebygges med Renteboder, men skal igjen bebygges med Borgergaarde.

Wij *Christiann &c.* Giöre alle wiittherligt att oss elskel. Borgemester oc Raadmenndt her wti wor Kiöbstedtt *Aarhuss* haffue nu haffd for oss ett obit betzeglett pappers breff som the selff mett menige borigeres beuilge oc samtycke mett theris byes indzegele betzeglit oc wdgiffuit haffue, Lydenndes ord frann ord som her epther følger, Borgemester oc Raadtmenn wtj *Aarhuss* gjør witterligt mett thette wortt obne breff att aar epther Christi byrd MDLj tisdagen nest epther Canntate söndagh tha wor forsamblit paa *Aarhuss* Raadhuss thennd mennige borgere ibid. som tha tilsteede woere oc alle enndregteligen wedtogh oc sambyckte mett oss som the ocssaa tilfornn ved-

tagett oc sambyckitt haffue i saa maade att paa thett att kronens oc byens tyngue icke schulle bliffue forkortthet eller forminndskedt: att ingenn hielle borgergaarde her i byenn schulle dielles eller skifftis wtj ij eller flere parther, Menn bliffue hielle oc wdeltt oc wsplit som the aff aryldzs tiid weritt haffuer paa thet mannd kunde herberge oc indtaghe Ko. Maist. wor kieriste naadigste Herres folk och Heste mett andre gode menndtz naar the her til byenn komme, att the kunde fange gode herberge staallerom oc gaardtzrom, Oc huilckenn som hagde förste parthenn i same gaarde huor the fondtes flere arffuinge, Tha schulle the som förste parthenn hagde giiffue thee andre som myndre partt ther indenn hagde penngue for theris partt. Medenn huor som ther fandtzs nogenn rennthe boder byggit emod gadenn op til nogenn borgergaarde her i byenn Tha motthe samme boder wel selliges eller skiiftis fra gaardenn dog gaardenn wforkrennckt i sig selffuer. It. oc att ingenn öde iordt som tilfornn haffue stanndit borgergaarde paa schulle her epher byggis renntheboder paa Menn ehuo som schulle bygge thennem Jgenn, the schulle setthe borgergaarde ther paa som tilfornn weret haffuer. Och bede wij Ko. Maist. wor kieriste naadige Herre ydmigeligen oc kerligen att hans naade wille samtycke oc stadfeste, thette wortt oc thennd menige borgers her i byenn wilkorffue om for^{re} borgergaarde Til windesbyrd haffue wij ladit Tricke wor byes indzegle neden paa thette wortt obne breff Dat. ut supra, Huilcke breff wij aff wor synnerlige gunst oc naade haffue fuldbyrd samtyckt oc stadfæst oc nu mett thette wort obne breff fuldbyrde samtycke oc stadfeste wed sin fulle magt att bliffue wed alle sine ord pungter oc artyckler som thet wtj alle maade wduisser oc Jnndeholler Thij forbiude wij &c. . .

Giffuet wti wor Kiöbsted Aarhus Fredagen nest
epther söndagen Cantate Aar MDLj.

Wnnder wortt signett

Christian.

Paa Ryggen Seglet og Udskrift:

Lest paa Aarhus Byething den 29 Dag Aprilis
Anno 1602. Lest paa Aarhus Byeting torsdagen
den 17 Febr. Anno 1614. Lest paa Aarhus Byeting
Torssdagen den 14 July Anno 1631.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 19.

1551. 11 Decbr. Kongens og Rigens Raads Dom paa en halv
Gaard i Aarhus, som Hr. *Niels Pallessen*, Sön af en Cannik i
Aarhus, gör Fordring paa, som Arv efter hans Moder, der
levede med samme Cannik, för *Hans Badsker* tog hende til sig.

Wij *Christiann* met Guds Naade &c. . . Giöre alle
witterligt at aar epther guds byrd MDLj Fredaghen
nest epther wor Frue Dag Conceptionis her paa wortt
slott *Drotningborghe* wdj wor eghen Neruerelsse, Ner-
uerendis oss elskel. *Johan Friüss* tiill *Heslagger* wor
Candzeller *Eriick Banner* Dannmarckis Riiges Marsk,
Her *Otthe Krumpenn* Riidder, *Byrghe Trolle*, *Taghe*
Thott, oc *Gabriell Gyldenstiern* wore mend och Raad
wor skickitt Her *Niels Pallissen* i *Örsted* paa then
enne, oc haffde for oss vdj retthe steffendt oss elskel.
Borgemester oc Raadmend wdj wor köpstedt Aarhus
paa then andenn siidde for en Dom som the met
wrette skulle haffue dömpet emod hannem om enn halff
gord wdj Aarhus, Oc beretthe for^{ne} Her *Niels* at hand
nogen tiid siiden forledenn wor wdi retthe met *Chri-*
*stoff*er *Hanssen* fore for^{ne} Borgemester och Raadt om
en halff gaard ligendes wdj for^{ne} Aarhus, Oc the haffue

dömpt hannem samme gaard fran, Oc berette at then tiidt for^{ne} *Christoffer Hanssis* fader *Hans Basker* haffde hans Moder tha haffde *Hans Basker* köfft samme gaard met begges theris pendinge Oc aldrig fick noget ephther Hans Moder ther aff. Ther tiill suarit for^{ne} Borgemester vdj *Aarhus*, *Knud Galthen* oc berette paa synne egne och hans metbrödres wegne at the haffue dömpt then sag som the wille andtsuare oc i rette lagde samme Dom. Oc tisligeste mötte for^{ne} *Christoffer Hanssen* oc beretthe at for^{ne} her *Niels Pallissens* Moder wor hoss en Canick i *Aarhus*, som wor Hr. *Nielsses* Fader, för ind *Hans Basker* togh hinde tiill siig, Oc huis som for^{ne} Her *Niels* tilkom ephther hans Moder thet haffde for^{ne} Canick uptaget, Oc ydermere berette at samme gaard haffde weret hoss hans Fader och hannum wilskit oc wkert mere end halfftredie-sindztiuffue aar oc samme gaard haffuer siidenn weritt affbrendt Oc for^{ne} *Christoffer Hanssen* haffuer then upbygd, Oc nuthen er eghen upbygd, haffuer for^{ne} Hr. *Niels Pallessen* ther förtt thrette uppaa, Met flere Ord oc talle thennem ther om emellom löbe Tha ephther tiiltald Gensuar oc sagghens Leylighedt Oc ephtherthij for^{ne} Hr. *Niels Pallissen* ingen breffue eller windisbyrd i Retthe lagde som hand kunde felde samme Dom mett, Sagde wij ther saa paa for retthe at for^{ne} Borgemesters oc Raadz Dom bör wed synn fulde magt atth bliffue oc for^{ne} *Christoffer Hanssen* samme halffue gaard som for^{ne} Hr. *Niels* paa tretther att nyde oc beholde ephther som samme Dom wtj alle mode wduissers oc indeholder Giiffuit Aar Dag oc sted som foreschriefft staar.

Wnnd. wortt ssiignett.

In præsentia Domini regis.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet;
Seglet paa Ryggen.)

N° 20.

1551. 27 Decbr. Brev paa 400 Daler at komme Kongen til Hjælp med, saaledes lignet, at den Rige hjælper den Fattige.

Wij *Christiann* &c. helse etther borgemestere Raadmennndt och menige borgere som bygge och boe vdi wor Kjöbstedt *Aarhuss* euindeligen met Gud och wor naade Wiider att wij till wor och Riigenns store nytt oc behoff behöffue en merckeligh sum pendinge mett thett alderförste att skulle lade vdtgiffue, Thij bede wij etther och byude attj hher aff etthers bye komme oss till Hielp mett fire hundrett Dalere och thennom mett thett förste forskicke till oss Saa wij wisseligenn och vdenn aldt forsömmelsse samme iij^c Dalere nu Indenn Kynndermisse Dagh förstkommen- des i thett alder sienneste bekommet haffue och attj ther vdindenn lade etther welluilligen findis oc annsier att wij haffue nu forskonnet etther thett lenngste oss muligtt haffuer werett Oc enndtnu framdelis gerne giöre wilde ther som slighe besuerinne icke hagne werett for hende Wij haffue till schreffuitt borgemestere Raadmennndt och Byfogett ther samme- steds att the skulle ligne och legge etther samme skatt emellom Saa att then Riige skall hielppe then fattige saa thett gaar ligeligenn till Thij lader thett Ingennlunde Giffuitt paa wort slott *Nyborgh* tredie Dagh Iyule Aar effter Christi födtzell MDLj. Under wort Signett; —

Paa Ryggen Seglet og Udskrift:

Aarhuss iij^c. Daler.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 21.

1552. 6 Febr. Kong *Christian* d. 3dies Brev, at Borgemester og Raads Domme herefter ikke skulle stævnes til Landsting, men skulle stævnes for Kongen og hans Raad.

Wij *Christiann &c.* . . . Giöre alle witterligt att oss elskel. Borgemestere oc raadmendtt wti wor kiöbsted *Aarhus* haffue ladett berette for oss huorledes att nar the dömmen wti nogenn sager, thaa tager then partt som Dommen er emodtt steffning offuer thennem aff Landtzdommerene och steffner thennem tiill *Wiiborrig* Landstingh Oc nar thee komme ther wti rette thaa fange thee icke anden Dom end Landtzdommerene sette the sager ind for oss oc wortt raad att dömmen paa, huor aff for^m Borgemestere oc raadtt haffuer stoere terringge och bessuerringge, Thij haffue wij aff wor synderlige gunst och naade wntt och tilladett oc nu mett thette wortt obne breff wnde oc tillade for^m borgemestere och raadmendtt wdi *Aarhus* thee som nu ere eller her epther wti *Aarhuss* kommendes worder icke att skulle epther thenne Dag mett theres Domme som thee paa nogen sager dömmendes worder steffnes ther mett wti rette wden for oss oc wore elskel. Danmarckes riges raadtt, Forbiudendes &c. . . .

Giffuitt paa wortt Slott *Drottningborrig* Löffuerdagen nest epther wor frue Dag Kyndermösse. Aar &c. MDLii. Wnder wor Segnett.*)

Christian.

(Originalen paa Pergament i Raadhuss-Archivet;
Seglet vedhængende.)

---

*) Af dette Brev findes en Vidisse i et Landstings-Vidne, udstædt Aar MDLij Palme-Löverdag (9 April) af „*Erück Skram* tiill *Hastrup Axell Juell* tiill *Villestrup* Landtzdommerer wtj *Nör Jutlandt Jens Schriiffuer* Landtzstinghörer“, hvilke bevidne, at *Jens Nielsenn* og *Jacob Kledensmedt*, Borgere af *Aarhus*, havde produceret et saalydende Brev &c.

N° 22.

1552. 10 Juni. Dombrev paa en Jord ud med Aaen ved Stentrappen, som Hr. *Mogens Giöe*, eftersom Borgemestre og Raad formene, med Urelte havde faaet Brev paa af Kong *Frederik* d. 1ste, og som hans Arvinger havde overdraget til *Oluf Hammer* i *Skaade*. Denne Jord skal forblive til *Aarhus* By, medmindre *Oluf Hammer* kan bevise, at det er de 60 Aalen Jord, som Kong *Christian* d. 1ste forbeholdt sig og Kronen, da han skjænkede Byen den övrige Jord ved Aaen.

Wij *Christiann* mett guds Naade &c. . . . giöre alle witttherligt mett thette wortt opne breff att aar eptther guds byrdtt MDLij then fredag nesth eptther pindsdag vtj wor Kiöbsted *Aarss* vtj vor eigen neruerelsse neruerendes oss elskel. *Johan Friiss* vor Cantzlerere *Erich Banner* Danmarckis Riiges Marsk och *Nils Lang* vore thro mend och Raadt wor skickett for oss paa wortt Retherting *Oluff Hamer* vtj *Skaade* och tiltallitt oss elskel. borgemesthere og Raadt her vtj wor Kiöbsted *Aarhus* for, att the giöre hannem Hinder paa en Jordt her vtj *Aarss* ligendes emod aaen vedtt sten trappen Huilcken Jordtt högborne fyrste Koning *Frederick* vor kiere Herre Fader gaff Hr. *Mogens Göye* Salig mett gud, och Hr. *Mogens Göyes* arffuinge gaff hannem huilcken Jordt Som *Toffue Nielsdatter* borge-skere her sammesteds, nu vtj vere haffuer och vtj rette lagde for^{re} vor kiere Herre Faders breff och Hr. *Mogens Goyes* arffuingers breff och mente att hannem burde Same Jordt och eigndom att haffue nyde bruge och beholle Thi tiill Suaritt, oss elskel. *Knud Galten* och *Lass Fog* vore borgemesthere her vtj *Aarss*, paa *Aarss* bies vegne att Same Jordt och eigndom er *Aarss* byes rette Jordt och eigndom och vtj rette lagde ett högborne fyrste Koning *Christen* then fyrste, aff thet naffn hans breff vnder dato MCDLxxvij lyden-des att Borgemestere och Raadmendt i *Aarss* Mue lade bügge tiill byssens behoff Hus mett gardsrum

wdtt mett aæn fra broen och Tiill then Sönder portt i brenden, och Jndtiill the garde Som stande nest Jnen planckerne i Lengden, Suo att ther ganger en ageuej imellom, och Sameledes ett strede wdtt mett aæn Tog wndtagett ett stycke Jordt nest wedt then Sönder portt ligindes tiill vort eget behoff i brenden rett wdtt mett aæn, Tretuge alne, att lade hyge wppaa och Sameledes en grundt och Jordstedt nest wordtt Jordt ligindes Som wij haffue vntt och giffuitt Hr. *Erich Ottessen* vor ønskel. Hoffmester Sextten alne i brenden &c. och berette att Hr. *Mogens Göye* dog dog (sic) hadde forhueruitt wor kiere Herre Faders breff paa for^{ne} byes Jordt, epher wrang vnderuissning oc mente ther for att thennem paa *Aarss* byes vegne burde for^{ne} Jordt och eigendom att haffe nyde bruge och beholle Mett mange flere ordt och talle thennem ther om paa bode Siider emellom wore Tha epher tiltalle gienssuar breffue och beuissning och Sagens Lejlighet Sagde wij ther Suo paa for rett att for^{ne} borgemester och Raadt paa *Aarss* byes wegne bör alt for^{ne} Jordt och eigendom att haffe nyde bruge och beholle Som for^{ne} Koning *Chrestierns* breff paa Liuder quit och frij, men ther som *Oluff Hamer* kand beuisse att thet er then Jordt Som högebemelte Koning *Chresten* haffwer vndtagitt i for^{ne} Sitt breff Som wor kiere Herre Fader haffer giffett Hr. *Mogens Goye* tha beholler hand then och icke ellers Dat. ut. supra nostro ad causas sub Sigillo Teste *Antonio Bryske* Justiciario nostro dilecto.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-
Archivet; Seglet vedhængende.)

N° 25.

1553. 19 Septbr. Kong *Christian* den 3dies Brev, hvorved han ophæver St. Anne Marked, som til Skade for Borgernes Næring aarlig holdtes i *Aarhus*, under Forbrydelse af Deres Gods, der understaae sig efterdags at besøge bemeldte nu ophævede Marked, Halvdelen til Kronen og Halvdelen til Byen.

Wii *Christian* mett Guds naade &c. Gjøre alle witterliggt att effterthij wore wundersotte oss Elskl. borgemestere och Raadmenndt v^dj wor Kjøbstedt *Aarhus* haffue berett for oss huorledis ther er thennom och menige *Aarhus* Inndtbyggere stoerligenn till Hinder och schade paa theris neringe och bierringe mett thett Sanncte Anne Marckett som aarligenn besøegis och hollis heer v^dj forskreffuene *Aarhuss* och beclaghe thennom att the tillforne haffue giiffuiitt oss thenne Leyliighedt tillkennde och wij haffue giiffuitt thennom wort breff saa samme markett skulle were afflagdt Och thett Dogh alligeuell holles och besøegis emodh samme wortt breffs Lydellsse. Thij forbyude wij alle ehuae the helsth ere eller were kunde inndlenndische och vdenndiske heer emodt att brugge eller besøege forskreffuene markett heer v^dj *Aarhuss* saa framptt att huilekenn som fordrijster segh heer emodt att besøeghe och brugge samme markett att hanndt icke tha will haffue forbrott hues hanndt haffuer mett att fare halffdeelen till oss och kronenn och anddenn hallffpartt till byenn och ther till meth straffes som them wore breffue och buudt icke agtte wille. Giiffuiitt paa wor gaardt v^dj *Aarhuss* tiisdagenn nesth effter helligh Kaarss Dag exaltationis aar &c. MDLij^o wnnder wortt Secrett.*)

Christian.

(To Gange gennemskaaren Original paa Pergament i Geheime-Archivet; Seglet er borte.)

---

*) I *Odense* St. Matthæi Apost. Dag [21 Septbr.] 1554 udstædte samme Konge et Brev, at mange Kjøbstædsmand havde

N° 24.

1553. 28 Septbr. Dombrev, at den Abildhave, som Hr. *Jens Forween* skjænkede til *St. Sebastiani* Gilde og som *Peder Kolding* paakjærer, skulde blive til Byen, da den var indbefattet i den Jord, hvorpaa den havde Laasebrev &c.

Wij *Christiann* mett guds naade &c. . . . Giøre alle witterliigtt att aar efter guds byrdt MDLij^o Sanncti Michaelj archangelli Affttenn heer paa wor gaardt vdj *Aarhus* vdj wor egenn neruerelsse Neruerenddis oss elskel. *Johann Früss* till *Heslagger* wor Canntzeller *Erick Bunner* till *Asdall* Marsch vdj wortt Riige *Danmarck* wore menndt och Raadt och *Azell Juell* wor manndt thienner och Lanndzdommer heer vdj wortt Lanndtt *Nörre Juttlanndt*, Waar schiickett Her *Peder Kollingh* for oss vdj rette paa thenndt ene och tilltallett oss Elskel. borgemestere och raadmenndt vdj forskreffuene *Aarhus* paa thenndt anddenn siide for enn abbelldhaffue liiggendis norrdenn vdenn for^{aa} *Aarhus* emodt kirkenns teyellgaardt Och berette forskreffuene Heer *Peder* att enn wedt naffnn Her *Jenns Forweenn*, hage giiffuenn samme Abbildgaardt till Sanncti Sebastiani gillde heer sammestedz och i rette lagde forskreffuene Her *Jenns Forweenns* testemenntte Jndhollenndis eblanntt anddett att hanndt hage giiffuiitt samme abbildgaardt till forskreffuene gillde och berette forskreffuene Her *Peder* att borgemestere och Raadmenndt aldriigh hage giioert samme gille nogenn Hinder paa samme abbelldgaardt

---

klaget over den store Skade, udenlandske Kjøbmænd gjorde dem ved at besøge Landsby-Markedet, og da disse Markedet ikke kunde aflægges, saa forbydes det de udenlandske Kjøbmænd at besøge dem.

Omtrent ved samme Tid blev der tilstaaet indenlandske Kjøbmænd Toldfrihed paa de store Markeder, hvilken Hansestæderne efter deres Privilegier nöde. Herved skal dog vel kun forstaaes, at Kjøbstædernes ældre Rettigheder fornyedes.

förre end nu nogenne aar siidenn forledenn, att the haffue tagett thennom samme Haffue till. Ther till suarett *Knudt Galltenn* och *Lauritz Fogh* borgemestere heer sammestedt och berette att samme abbelldgaardt laae vdj theriis byes marck huilckenn the hagne forfuldt till Laaes Och ther paa i rette lagde ett Loesse breff lydenndes att theriis byes marcke som liigger noerdenn *Aarhus* war forfuldt till Loes och ther vdiindenn benefndt steedt frann steedt, och beuiste the mett samme loesse breff att samme abbildhaffue liigger Jndenn theriis byes marck som forskreffuene Loesse breff paa lyder Sammeledis vdj rette lagde the enn Koningh *Christiernns* och meniige Danmarckes Riigis Raadz Domme vdgiiiffuiitt vdj wor Kiöbstedt *Kallingborgh* Huilckett forskreffuene loesse breff som the hagne dömppt weedt synn fulle magtt Och sette forskreffuene Borgemestere vdj rette, om the icke burde att beholle samme abbild haffue effter sliigh theriis Loessebreffs lydellsse Tha efftter tilltalle gjennsuar breffue, beuissningh Och sagenns Leyliighedtt sagde wij ther saa paa forrette, att effterthij att forskreffuene abbildgaardt findiis vdj forskreffuene Loes Thaa böer forskreffne borgemestere och raadmenndt heer vdj *Aarhus* paa *Aarhus* byes wegne att nyde brugge och beholle forskreffuene abbelldthaffue effter theriis Loessebreffuiis och Domes Lydellsse saa wiitt som thenndt beggrebbenn och forfunndenn er. Giiffuiitt aar dagh och stedtt som forskreffuiitt staar wnder wortt Secrett.

Jn præsentia Domini Regis.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet;
Seglet vedhænger.)

1553. 19 Octb. Kjendelse paa de Klagemaal, der have reist sig mellem Stæderne *Aalborg* paa den ene, *Randers* og *Aarhus* paa den anden Side, om Fiskeri i Limfjorden for *Moe* Birk og *Hals* Sogn, samt Handel paa Fiskerleierne. Det skal være de to sidstnævnte Stæder tilladt efter Fastelavns Søndag at bringe deres Handelsvarer til Fiskerleierne, og den 25 Marts maa de aabne Handel og Vandel og fortsætte denne til Pinse-dag; men derefter maa de ingen andre Varer have paa Op-lag i Fiskerleierne, end Salt og Træ.

Wij *Christiann* mett gudz naade &c. . . Giøre alle witterliigt att aar effter gudz byrdt MDLij^o thenndt torsdag nesth effter Sannett galli confessoris Dagh heer paa wortt slott *Kollinghus* waar skickett for oss v^{dj} rette wore wⁿⁿdersottis fuldmegtige aff wore kiøb-steder *Aarhus* och *Rannders* paa thenndt ene och wore wⁿⁿdersottes fuldmegtige aff wor kiøbstedt *Aal-borgh* paa thenndt andenn siide for fiskerij och kiøb-manndz handdell att brugge paa the omliggenndis fiskeleye omkringh forskreffuene *Aalborgh* Som er *Moe* birck och *Halss* sogenn Och berette forskreffuene fuldmegtige aff *Aarhus* och *Rannders* att thett formeenes *Aarhus* och *Rannders* Inndbyggere att bruge theris neringh och bieringh mett theris kiøbmannschaff paa forskreffuene fiskeleye omkringh *Aal-borgh* Theer emodt berette forskreffuene *Aalborghs* Fuldmegttiige och beclagett att thett waar emodt *Aal-borgh* byes priuilegiere att forskreffne *Aarhus* och *Rannders* Inndbyggere brugthe theris Handdell och kiøbmannschaff mett allne, Maaede och weggt paa samme fiskeleye Thaa paa thett att begge partternne maatte bliiffue wedt theris neringe och bieringe och Inndbyggerne heer v^{dj} Riigett maa handdle och wandle mett huer anndre Tilltroett och forordinerett wij thesse effterschreffuene Som er försth oss Elskel. *Erich Banner* till *Aschdall* marsch

vdj wortt Riige *Danmark* Her *Otte Krumpenn* rider, *Oluff Munch* wore menndt och raadt, och *Jacob Brockenhuus* wor manndt thienner och *Embitzmann* paa wortt slott *Aalborghus* att forhandle thennem thenndt sagh emellom till mynndelighedt och haffuer effter begge parternis beuilgingh och sambtöcke forenntt och forliigtt thennom om forscreffne wenighedt vdj saa maade att *Aarhus* och *Rannders* byers Inndbyggere schall were friitt fore att strags fastelaffuenns synndagh er framgangett om aarett, Thaa skulle thee mue lade forschicke theris kiöbmamndzwaare till fiskeleyenn paa *Moe* birch och vdj *Hals* sogenn och ther lade thennom ligge stille och Ingenn forpranngth ther mett att giöre förre wor frue Daghd vdj fäste som er thenn 25 Daghd vdj martij maanett forlöebett er. Och nar samme wor frue Daghd forganngenn er mue the strags paa same fiskeleye hamndle och wamndle mett theris kiöbmanndschaff Innd till pindzedaghd ther nesth effter, och for^{ne} wore vndersotte vdj *Aarhus* och *Rannders* Ingenn hinder att schee skulle paa nogenne the waare the haffue mett att fare i nogenn maade. Och nar pindzedaghd er forlöbenn schulle the Ingenn waare haffue liggendis paa for^{ne} fiskeleye vdenn allenneste saltt och three. Finndis nogenn heer emodt att haffue lennger theris kiöbmanndzwaare liggendis paa forschreffne fiskeleye endt som forschreffuit staar vdenn allenneste saltt och three, Tha schulle wore fogedere paa forschreffne fiskeleye haffue fuldmagtt thett att annamme paa wore wegne Och ther till straffe thennom som the wore breffue och budt icke agtte wille.

Giiffuiitt aar daghd och stedt som forschreffuiitt staar wnder wortt Signet.

Christiann.

Paa den omböiede Rand læses:

1553. . . Udj Skrivelssse fra Magistraten Udj *Aarhuus* af dato 23 Novembr. 1741 er dette Original Document till Liimfiordenns Commission indsendt og deraf ligelydende Copie leveret tillstaaer.

Peder Marsvin. C. Solberg. N. Schelde.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet med Seglet vedhængende.)

N° 26.

1553. . . Decbr. Brev til Lensmanden at forhøre hos *Gjertrud, Hans Hjorts Efterleverske*, i hvad Stand den Gaard paa Graven, næst op til Skomagernes Laugshus, som för hörte til Essenbek Kloster, befinder sig, og om den kan tjene til Bolig for *Jacob Bygmester*, hvem Kongen vil unde den; hvis ikke, da skal han undersøge, hvor der er en anden Gaard der i Byen, som Kongen kan give bemeldte Bygmester.

(Meddelt af Professor *N. M. Petersen.*)

Christiann mett guds Naade *Danmarckes Norges Wendes* oc *Gottes* koning &c.

Vor gunst tilformn Wiid att wij haffue wntt oc tillatt att oss elskel. Mester *Jacop* Byghemester maa haffue frij huss oc wonningh ther wti wor kiöbsted *Aarhuss*, oc er wij komenn wtj forfaringe att ther skall were en gaard ther wtj byenn liggendes nest wptill skomagger Lausshuss, paa graffuenne, oc same gaard skall haffue liggett till *Essenbeck* closter, huilckenn gaard wij wille wnde for^{ne} Mester *Jacop* Dog forffarde wij att samme gaard skall were slett Affbrennd then tiid byenn brende, Saa wij icke wede om thenn er wppebyggett egenn eller oc ey, Thij bede wij teg oc wille att thu strags forffarer ald leylighedenn huorledes ther om er mett same gaard oc huad Jord oc Abbeldgaarde ther tilligge, Oc kand thu thette forffare aff *GiertrudHansHiorttes* eptherleffuerske thij att hindes

hosbunde hagde samme gaard wtj Beffalingh, Oc ther som samme gaardtt icke er byggett eller oc er fengelig Saa att for^{re} mesther *Jacop* Byggemesther kand haffue ther wtj synn woningh, Att thu thaa forffarer Andersteds ther wtj byenn huor wij kunde forsörge hannem mett en gaard oc woning ther wtj byenn, Oc att thu strags wfortöffuitt l(ader) giffue oss ald leylighedenn her om tilkiende, at wij kunde wiide oss ther epher att rette Beffalendes teg gud Schreffuitt paa wortt slott *Kolinghuss* . . . . nn nest epher Sancti Nicolaj epi. dag (Anno) Mdliv. wnder wortt signet.

(Udskrift)

Oss elskel. *Peder Bi(ide)* vor Mand tiener . . . . . mandtt paa wor gaard vtj *Aarhuss*.

(Originalen paa Papir i Geheime-Archivet
med Segl.)

N 27.

1556. 10 Juni. Brev, at de af *Aarhus*, som nu nylig have faaet Skade af Ildebrand, maa være fri i tre samfælde Aar for al Kronens og Byens Tynge og Besværing.

Wij *Christiann* thenn thredie mett guds naade &c. Giöre alle vitterligt att ephertij att nogre wore wndersaatte wdj wor Kiöbsted *Aarhus*, haffue nyligenn fangett stoer skade aff ildebrand, Saa att thieris gaarde och gotzs ere affbrende thenom till enn forderffuelig skade, Thaa paa thett att the egenn motte kome till nering och biering och wpbygge thieris gaarde Haffue wij aff wor synnderlige Gunst och naade wntt och tilladett Och nu mett thette wortt opne breff wnde och tillade, att saa mange aff wore Wndersaatte wdj *Aarhuss*, som thieris gaarde och gotzs ere affbrende, mue wdj trey Sambfelde aar, nest epher thette wortt opne breffs Datum Regnendis were frij och quitt fore

ald wor kronens och Byenns tynnge och Besuering.*)
Thij forbiude &c. . . .

Giffuet paa wor gaard *Abramstrup* themn 10 Dag
Junij Aar MDLvj.

vnder wort Signet.

Christian.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 28.

1556. 3 Novbr. Quitting paa Byskat med Afslag af 50 Mark
for dem, der havde taget Skade af Ildebrand i dette Aar.

Kenndiis Jeg *Seffuerenn Swenndzenn* vdj *Riipe*
. . . . . att jeg haffuer nu paa högbemellte kon. Matt.
wegne annamit oc opboritt aff Erliige oc forstann-
diige menndt Borgemesther oc Raadtmenndt vdj *Aar-*
hus hallffanditt hundritt mark Danske goedt mönntt,
Szomm the haffue tiillagdt att skall were *Aarhus*
Byes aarlige Byskatt tiill Sctj martini dag först. anno
MDLvj, aff the ssom icke vdj ssame thenne aar finge
skadhe vdj *Aarhus* aff, Ildebrandtt, Oc the anndre
hallftrediessindztiuffue & Danske aff same theris
aarlige Byeskatt, haffue the eptther theris byes Re-
gisther offuerlagdt, forslagitt oc thennom tiillagdt
att were frij for, ssom thett bleff affbrend for, oc vdj
same aar finge skadhe aff Ildebrand vdj *Aarhus*,
Epttherthi aat kon. matt. eptther Hans Naadis Breffuis
liudellsse haffuer naadeligenn vnntt thennom att were
frii vdj trei samfelde Aar for alldt kronens oc Byenns

*) Efter et Brev i Acta publica havde *Christoffer Skriver* og *Bastian N.* overleveret Byens Supplik, „hvilken vi have oss ladet fore-
læsse”, og ifølge deraf var der ikke blot bevilget Skattefrihed paa
3 Aar, men der var ogsaa tilskrevet *Jens Juell*, Embedsmand paa
Aarhusgaard, at laane Byen 8 à 9 Læster Korn.

tynge . . . . (Han lover fremdeles at skaffe dem fornöielig Quittering eller ogsaa at flye dem de 150 R tilbage, om nemlig Magistratens Regning ikke fandtes rigtig). Schriffuit vdj *Aarhus* thiisdagen epther omnium sanctorum anno MDLvj. *)

(Udlog af Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet;
Seglet paatrykt.)

N° 29.

1559. 18 April. *Frederik* den 2dens Brev paa *Voregaards* Mark, skjænket Staden til videre.

Wij *Friderich* Then Anden mett Guds Naade &c. . . Giöre alle witterligt att wij aff wor Synderlig Gunst och Naade haffue vndt, och tilladtt och nu mett thette wort Obne breff, vnde, och Tillade att wore vnder-sotte, Borgemester, Raadmend och Menige Borgere her vdi vor kiöbstæd *Aarhus*, mue, haffue, nyde, bruge och beholde, Plöye och Saa, Then Marck som the aff oss vdj forlening haffue och kaldes *Woregaardzmark* tiill saa lenge wij anderledes ther om tilsigendes worder, Dog skulle the were then wor engh vbeuarit som ligger her tiill *Aarhusgaard*, och Skulle the holde gott Naboskaff mett omliggendis byer: Thij forbiude wij &c. &c.

Giffuitt paa wor gaard vdj *Aarhus*, then Xviij Dag Aprilis Aar &c. MDLix. vnder wortt Signet.

Friderich.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet;
Seglet paa Ryggen.)

*) D. d. *Aarhus* Tirsdagen næst efter purificationis Mariæ Dag (4 Febr.) Aar MDLvj. quilterede „*Seffuerenn Swennndzenn* vdj *Riipe* kon. Matt. thienere oc Schriiffuer” for den fulde modtagne Byskat af *Aarhus* ”*tu*o hundrett $\text{m}\frac{1}{2}$ Dannske goedtt mönnt!” . . . for det forløbne Aar.

N° 30.

1560. 8 Mai. Kong *Frederik* den 2dens Gavebrev, paa en Jord med 2 Boder, til Hospitalet.

Wij *Frederich* Then Anden mett Gudzs Naade, *Danmarcks, Norges, Wendes* oc *Gottes* koning, hertog vdj *Slesuig Holsten Stormarn* oc *Dytmerschen*, Greffue vdj *Oldenborg* oc *Delmenhorst*, Giöre alle Witterligt att wij aff wor Synderfig gunst oc naade haffue vndt oc giffuit, oc nu mett Thette wort obne breff vnde oc giffue, The fattige vdj hospitalit her vdj wor kiöbsted *Aarhus*, En wor oc kronens Jord liggindes her Samesteds (sic), mett tuende boder som ther paa bygde ere, oc strecker seg samme iord vdj Breden vd tiil gaden fran *Morten Möllers* boede oc tiil *Closters homelgaard* xxii½ alne, Jt. vd tiil *graffuen* i thend Nörre Ende, oc saa i bredden, westen fraa her *Peder Fyglanz* gaard oc tiil *Closters hommelgaard* xxx½ alne, oc mit i garden tuert offuer xxx½ alne, Jt. Thend wester siide nest *hospitals homlegard* i lengden fran gaden oc tiil *graffuen* femsindetiuuffue oc halff ottende alne, oc paa thend östre side oc saa i Lengden fran for^{ne} *Morten Möllers* bode oc til *graffuen* westen optiil her *Peder Fyglanz* gaard Lxxxxiiij alne, huilcken for^{ne} Jord oc Grund, mett hus oc bygning vdj Lengden oc bredden som then nu begreben oc forfunden er, maa oc skal her Effter were oc bliffue tiill the fattige vdj for^{ne} hospitale tiill Euindelige Eyendomme: Forbiudendes alle Ehuo the helst ere &c.

Giffuit paa wor gaard vdj *Aarhus* Then viij Dag Maij Aar &c. MDLx. vnder wortt signett.

Friderich.

(Originalen i Biske-Archivet.)

N° 51.

1560. 3 Octb. *Jens Juell* til *Alsted* afstaaer til Mester *Esbern Pedersen* og Kannikerne i *Aarhus* to Stykker Jord paa *Tovstrup-Mark*, for en Jord, han havde faaet af dem.

Jeg *Jenns Juell* Tiill *Alstedt* kienndes oc giöör wiitherliigtt for alle mett thette mitt obnne Breff att Jeg haffuer werrett offuer enn wennliig Connracht oc Mageskijffte mett Hederliig Menndtt Mester *Esbern Pedderssenn* oc Meninngge Canniicker ij *Aarhuuss* Domkijrcke, wdj saa maadde att dj schall haffue aff mijg tiill æwinndelig Eijendom ett stöcke Jordtt liiggendes paa *Tovstropmarck* wdj *Westerlüsbiercherrett* paa *Hörballe* ijmellom . . . *Söurenn Kockes* agerr, er enn skp. Lanndtt, och schall dj haffue aff *Söurenn Smedtt* ett stöche Jordtt . . . skouff skellett liiggendes ijmellom *Söurenn Koch* och *Söurenn Lassenn* er enn skp. Lanndtt, huilcke Jordtt Som for^{ne} Mester *Esbern Pedderssenn* oc meninngge effterkommer Cannicker schall haffue tiill æwinndelig eyndom, for thenn Jordtt Som Jeg igienn . . . . . Huilche for^{ne} Jordt jeg bepligter mijg oc mijune arffuingge . . . . for^{ne} . . . . *Esbern* . . . . . meningge effterkommer Canniicker Tiill æwinndelig Eijndom for huer manz tiltalle ij alle modde. Att Saa er wdj sanndhedtt Hennger ieg mijtt Sinngnett nedenn for thette mitt obnne breff mett for^{ne} *Söurrenn Smedz* Jundzegell oc wennligenn tilbedett *Lauriz Fog* oc *Pedder Knudssenn* . . . . . Borgere (Borgemestere?) ij *Aarhuuss* till tryger forwarinng mett oss att bessegle, schreffuit wdj *Aarhuuss* Torssdagen Nöst ephther michaelis Aar MDLx.

(Originalen i Bispe-Archivet.)

N° 52.

1561. 7 Decbr. Brev, at *Voregaards* mark altid skal forblive til *Aarhus* By, imod at der aarligt erlægges en Læst Byg til Capitlet; dog skulle Indvaanerne ikke befatte sig med den Eng (Vestereng), som nu ligger til *Aarhusgaard*.

Wij *Frederich thennd Annden &c.* . . . Giöre alle witterliigtt att wij aff wor synderlig gunst och naade haffue wndt och tilladt, Och nu mett thette wort obne breff, vnde och tillade, att Thennd marck som wore vndersotte Borgemestere Raadmennd och menige Borgere vdj wor kiöbsted *Aarhus* nu aff oss wdj forlening haffuer Och kaldis *Woregardzmarck*, maa och skall altid her effther were och bliffue till for^{ne} wor kiöbsted *Aarhus* Dog saa att Borgemester Raadmennd och menige borgere ther sammestedz aarligenn betimeligenn och till gode rede skulle giffue ther aff till Oss elskel. Capittel wdj *Aarhus* Domkircke En Lest korn, Och skulle the were thennd eng aldellis wbeuaritt som nu ligger till wor gaard wdj *Aarhus*, och ther mett thennom aldellis inthet befatte och skulle the och holde gott Naboschaff mett omliggindis byer, Thij forbiude wij &c. . . .

Giffuitt paa wortt Jagthus *Nyegaard* wdj *Otzherrit*, thennd vij Dag Decembris Aar &c. MDLxj.

Wnder wortt Signett.

Friderich.

(Originalen paa Pergament i Raadhush-
Archivel; Seglet vedhængende.)

N° 53.

1563. 8 Juni. Obligation paa 1583½ Daler, Forstrækning af *Aarhus*, der skulle tilbagebetales om 3 Aar.

Vij *Frederich* Thennd andenn &c. Giöre alle witterligt, att Effterthij oss Elskel. Borgemester, Raadmennd, och menige Borgere wdj wor Kiöbsted *Aarhus*

haffue nu alle samptligenn forstreckitt oss till wortt oc Rigens behoff, halff andett tusind, firsinne tiuffue oc halff fierde Daler, wdj Daler, söloff, oc Dansk mynt. Tha beplicte wij oss oc wore effterkommere konningger, wdj *Danmarck*, till gode rede att betalle for^{ne} wore wndersotte wdj *Aarhus*, for^{ne} Summa pendinge, til Stj Jacobs Dag, offuer tre aar nest effter thette wortt obne breffs Datum regnendis, Giffuitt paa wortt Slott *Kiöpnehaffn*, thend viij Dag Junij: Aar &c. MDLxiiij.

Wnder wortt Signett.

Friderich.

Nota vdj for^{ne} swm fattis thij Daler.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet,
med Seglet paa Ryggen.)

N° 54.

1562. *Aarhus* Jordskyld-Bog.

Jordtskyldt aff *Aarhus* Bye *Christoffer Hanssen* wpbar MDLxij.

Pag. 1. Anno Dmj MDLxii Jordtskyldt bog till *Aarhus* Bye:

Först wdhen *Medelgaedhe* wiidh klinthe — ss^t *) *Seffueren Stienpicher* iiij β aff En Haffue — ss^t *Thamess Mattssen* iij β aff en Haffue — ss^t *Seffueren Ybssen Kelstrup* ii½ β aff *Niels Farstens* Haffue — ss^t *Chrestiern Jenssen* v β aff en Haffue — ss^t *Jens Olssenn* ii½ β — ss^t *Yb Bundhe* ii½ β — ss^t *May Simens* ii½ β — ss^t *Niels Mogenssen* ii½ β — ss^t *Seffren Ipsen Keelstrup* iii½ β — ss^t *Rasmus Virckmesther* iiij β — ss^t *Chresten Riiber* iij β — ss^t *Her Simen Wroldhe* iiij β — ss^t *Laures Nielssen Schomager* iiij β — ss^t *Jens Schöett* och *Jens Oluffssen* iiij β — ss^t *Josth Schredder* iiij β — ss^t *Andr. Nielssen Schomager* iiij β — Summa iij & viij β.

---

*) Det vedföiede „ss^t“ er solutum, betalt, eller noget lignende; † og 0 betegne de Privilegerede og Ikkebetalende.

Pag. 2. ss^t *Mester Espern Perssen* iij β — ss^t *Maren Bartschers* iij β — ss^t *Niels Byg* ii½ β — ss^t *Peder Offuergardt* ii½ β — ss^t *Seffueren Terkelssen* ij β — ss^t *Kierstine Knudz* ii β — ss^t *Christiern Sandt* ii β — ss^t *Lass Thurissens Haffue* ii β — ss^t *Michel Christiernssen* vj β — ss^t *Simen Jenssen* vj β mett (thet) stöck hand finge aff *Ped. Seffrenssen* — ss^t *Laur. Ybsen Schomager* ii β — ss^t *Rasmus Högh* ii β — ss^t *Seffren Jenssen Ferijmandt* ii β — ss^t *Seffuern Oluffssen* ii β — ss^t *Gregers Schredders Haffue* ii β — ss^t *Seffueren Perssen Schomager* ii β — ss^t *Thames Themermant* ii β — ss^t *Seffueren Kelstrup* aff then Haffue wedt Dammen vi β — ss^t *Peder Thomessen* schredder aff then Haffue vidt Dammen iiiii β — ss^t *Rasmus Gyuffs* iiiii β. — Summa iii½ & iij β.

Pag. 3. ss^t *Michel Frendj* och *Maren Christofers* aff en Haffue ii β — ss^t *Agustinus Claussen* ii β — ss^t *Rasmus Fyglant* ij β — ss^t *Jörghen Verlandtssen* ii β — ss^t *Peder Seffrenssen Doldt* ii β aff en Haffue — ss^t *Seffueren Tolleffzen* ii β — ss^t *Christopher Schuartt* ii β — ss^t *Jacob Hoffgardt* iii β — ss^t her *Rasmus Nielssen* iiiij β — ss^t *Jörgen Byesuendt* ii β — ss^t *Chrestiern Themermant* iiiij β — ss^t *Michel Byesuendts* Haffue iiiij β — ... *Seffueren Chrestiernssen* — 0 *Jesper Huyds* Haffue iiiii β — ... *Chrestopher Gurrissen* — ss^t *Jb. Bundhe* iii β aff *Seffueren Matssens* Haffue — ss^t *Jens Oluffssen* iii β — 0 *Seffueren Tögssens* börn i β — ss^t *Knudt Kleinsmedt* i β — ss^t *Bartell Ybsen* ii β aff en Haffue och iii β aff woldhen hoess hans gardt — ss^t *Thames Mattssen* iiiij β. — Summa ii½ & vij β.

Pag. 4. ss^t *Seffueren Jenssen* vdj *feegyude* ii β — ss^t *Mester Terkilds* arffuingher ii β aff En Haffue widt tegelgordhen — ss^t *Peder Baggers* Haffue ij β — ss^t *Anne Deens* iiiij β aff en Haffue — ss^t *Maren Goskes* Haffue iij β — ss^t *Maren Buntmagghers* Haffue vdj Rodden gyuffde iij β — ss^t *Niels Farssens* Haffue ij β — ss^t *Niels*

Jenssens haffue ij β — ss^t *Jep Grerssens* Haffue iij β — 0 *Niels Oluffssen* schoff. ii β aff *Rodden* gyudes Haffue Hoess Tegelgarde — ss^t *Jens Kleinsmedt* widt *Sturispørtt* ii β aff en Haffue och viij β aff thet Hussz handt vdj boer — ss^t *Birgite Fenboes* ij β — ss^t *Marine lylle Chrestens* i $\frac{1}{2}$ β — ss^t *Rasmus Nielssen* paa graffuen x β . — Summa ii $\frac{1}{2}$ $\&$ i β .

Pag. 5. ss^t *Michell Chrestenssen* iij β — ss^t *Jörghen Byesuendt* ij β — ss^t *Rasmus Fyglant* ii β aff en Haffue och ij β aff then nöy Haffue — *Jens Byesuendt* iiij β — *Mass Byesuendt* iiij β — ss^t *Seffueren Tromslaer* iiij β — 0 *Seffueren Nielssen schoffmager* vj β — ss^t *Laures Priüssz* ii β — ss^t *Jesper Schredder* ii β — ss^t *Seffueren Jenssen schomager* vj β — ss^t *Peder Schriffuer* iij β — ss^t *Her Pedher Thanningh* ii β — ss^t *Seffueren Tollessen* ii β — ss^t *Laures Fogs* Haffue till then gardt paa *Medelgaede* iiij β — ss^t *Niels Jensen* ii β — ss^t *Peder Bassi* ii β — ss^t *Marine Glarmesters* ii β — † *Peder Schriffuer* Borgemesther ii β — ss^t *Rasmus Muntj* ii β — ss^t *Kierstine Schredderkone* ii β — ss^t *Jens Schött Schomager* ii β . — Summa ii $\frac{1}{2}$ $\&$ vj β .

Pag. 6. ss^t *Jahanne Ouerschers* Haffue ii β — ss^t *Oluff Anderssen* iiij β — ss^t *Clemendt Prip* ii β — ss^t *Then* Haffue till *Stienhuss* — ... (*Jost Schredder*) ii β — ss^t *Rasmus Póuelssen* ii β aff *Frantz Bondes* Haffue vden *Sturis Pørtt* — ss^t *Seffueren Mengh* ii β — ss^t *Hello Mattisses* ii β — ss^t *Her Anders Schriffuer* ii β — ss^t *Bastians* Haffue iiij β — ss^t *Marine Trolsses* ii β — ss^t *Jens Oluffssen* ii β — ss^t *Her Rasmus Nielssen* i $\frac{1}{2}$ β — ss^t *Magdalene Jensdatter* i $\frac{1}{2}$ β — ss^t *Niels Schöttes* Haffue iij β — ss^t *Agustinus Claussen* en mark dansche aff en Haffue — † *Peder Schriffuer* Borgemester iiij β aff hans Homell haffue — ss^t *Jens Tiibo* ij β — ss^t *Seffueren Hög* og hans medarffuinge ii β . — Summa iij $\&$ iiij β .

Pag. 7. ss^t *Niels Kedelssmedt* ii β — 0 *Mester Niels* Kon. Matt. predicant iij β — 0 *Jon Seffrenssen Tybo* v β aff ii Haffuer er giordt vdj en — ss^t *Her Peder Pripes* Haffue iiii β — ss^t *Henning Nielszen* ii β — ... *Chrestoph Hanszen* vj β — † *Peder Schriffuer* Borgemester viij β aff en Haffue — ss^t *Rasmus Guldt-smedt* iij β — 0 *Mester Terkylds* Haffue ii β — ss^t *Cle-mendt Högh* ii β — ss^t *Anders Guldt-smedt* i β — ss^t *Laures Stienbrüder* i β — ss^t *Oluff Anderszen* ii β — 0 *Hans Schriffuer* vdj *Halöff Holm* iij β aff *Kuntze Schreders* Haffue — ss^t *Pouell Smedt* ii β — ss^t *Niels Jenszen* iij β — ss^t *Niels Murmandt* iij β — ss^t *Essen-beck-Closters* Haffue vj β — ss^t *Seffren Anderszen* ii β. — Summa ii½ & ii β.

Pag. 8. ss^t *Kieldt Lemeng* iij β — ss^t *Terkell Perszen* ii β — ss^t *Jacob Bartscher* ii β — ss^t *Rasmus Steen* iij β aff *Marine Per Styffens* Haffue — ss^t *Elsso Naff.* iij β — ss^t *Michel Jenszen* ii β — ss^t *Marine Chrestoffers* ii β — ss^t *Laures Nielszen* schomager ii β — ss^t *Peder Seffrenssen* iij β aff *Stadtsses Guldsmeds Haffue* och ij β aff *Abbild Haffue* — ss^t *Jens Oussen* ii β aff en Haffue — ss^t *Jörghen Tögerszen Smedt* ii β — 0 *Hans Kandtstöbber* ii β — ss^t *Marine Bartschers* Haffue iij β — ss^t *Jep Schredders* Haffue ii½ β — ss^t *Jens Ouerscher* iij β — ss^t *Morthen Thamessen* vj β — ss^t *Jens Knudtssen* ii β — ss^t *Maren Oluffs* iij β — ss^t *Peder Seffrenssen* ii β aff *Rampis* Haffue. — Summa iij & vi½ β.

Pag. 9. ss^t *Peder Seffrenssen* vj β aff *Niels Schri-ffuers* Haffue — ss^t *Pouell Broders* arffuinge iij β — ss^t *Laures Langbeck* ii β — ss^t *Kieldt Lemmeng* iij β aff then Haffue som war *Elné Kyndes* — ss^t *Me-ster Espern Knudtssen* ii β aff then Haffue *Sitzssell Ranffes* hagde — ss^t *Her Peder Koess* haffue ii β — ss^t *And. Ybssens* Haffue ii β — ss^t *Jens Anderszen Kleinsmedt* iii β aff en Haffue — ss^t *Jesper Schredder*

ii β — ss^t Her *Rasmus Schriffuer* ii β — ss^t *Niels Roedt* ii β — † *Laures Fog* iij β aff en *Haffue wedt Monche portt* — ss^t *Jens Jahanssen Schredder* vj β — ss^t *Chrestiern Guldtsmedt* iii β aff *Mattis Bartschers Haffue* — ss^t *Terkell Perssen* ii β . — Summa ii $\frac{1}{2}$ $\mathcal{L}$.

Pag. 10. wden *Monche portt* — ss^t *Peder Ringdeen* vj β aff ii *Haffuer* er vdj en — ss^t *Jacob Baggher* iij β — ss^t *Rasmus Jenssen* viij β — ss^t *Jahann Jensen* ii $\frac{1}{2}$ β — ss^t *Laures Bartscher* iij β aff ij *Haffuer* er giordt vdj en — ss^t *Jens Storm* ii β — ss^t *Chrestoph. Roedt* ii β — ss^t *Kierstine Skald.* iiij β . — ss^t *Hospitals Haffue* vj β — ss^t *Seffueren Thamessen Schoffmagher* ij β — ss^t *Jacob Kleinsmedt* ii β — ss^t *Mester Thommes* iij β — ss^t *Knudt Snedicker* ii β — ss^t *Anne Nielses* iij β — ss^t *Jens Michelssen* iij β — ss^t *Jens Kieltssen* ij β — ss^t *Niels Thurisszen* iiij β — ss^t *Frantz Byldes* ii *Haffuer* er giordt vdi en vj β . — Summa iiij $\mathcal{L}$ $\frac{1}{2}$ β .

Pag. 11. ss^t *Denos Töggerssens* iiij β aff en *Haffue*, ii β aff *Seffren Knudtssens* *Haffue* och ij β aff *Bertell Skiærps* *Haffue*, och er alle thisse *Haffuer* giordt vdi en *Haffue* — ss^t *Seffueren Thimmssen* ii $\frac{1}{2}$ β — ss^t *Michel Smedt* ii $\frac{1}{2}$ β — ss^t *Matthis Bartscher* iii β — ss^t *Simen Schredder* iiij β — Ø *Erich Banners* *Haffue* — ss^t *Anders Ybssenn* iij β — ss^t *Rasmus Guldtsmedt* viij β — ss^t *Jörghen Fogh* viij β — ss^t *Seffueren Balloff* iij β — ss^t *Seffueren Knudtssen* ii β aff en *Haffue* och $\frac{1}{2}$ β aff ett stöcke till same *Haffue* —

Wdhen væster portt ss^t Her *Niels Thamessen* iiij β — ss^t *Anders Mörke* iiij β — ss^t *Jens Smedt* ii β — ss^t *Michel Schriffuers* *Haffue* ii β — ss^t *Frantz Perssen* ii β . — Summa iiij $\frac{1}{2}$ $\mathcal{L}$ ii $\frac{1}{2}$ β .

Pag. 12. ss^t *Seffueren Nielssen Tundbo* iiij β — ss^t *Jens Ouerscher* iiij β — ss^t *Maren Knudtz* ii β — ss^t *Rasm. Steen* iiij β — ss^t *Jens Oussen* ij β aff *Maren Erichsdotters* *Haffue* — ss^t *Erich Glaedt* *Haffue*

iij β — ss^t *Rasmus Steen* aff then Haffue ssom wor
Peder Mörkes iij β — ss^t *Hans van Mönster* iij β aff
 en Haffue — ss^t *Chrestopher Bödker* iij β — ss^t *Chre-*
stiern Lauresszen vj β — † *Laures Fog* vj β — ss^t *Her*
Peder Vintther iij β — ss^t *Rasm. Oluffssen* iij β —
 ss^t *Laures Maler* ii β — ss^t *Simen Skött* ij β — ss^t *Peder*
Knudtssen vj β aff en Haffue och iij β aff en andhen
 Haffue — ss^t *Peder Perssen* vj β — ss^t *Rasmus Steen*
 ij β aff thet stöckij Jordt hand fingæ aff Hr. *Anders*
 paa *Mölledeningen* — ss^t *Peder Thomessen* ij β aff en
 Haffue paa *Mölledömighen*. — Summa iij β i β .

Pag. 13. ss^t *Jens Haffrum* iij β aff then nöy
 Haffue paa *Mölledömingen* ij β aff then Haffue fingæ
 aff *Denes* och iij β aff kyrkens Haffue — ss^t *Jtem*
Chrestiern Baggher en nöye Haffue vdhen *Væsterport*
 ij β — ss^t *Oluff Pouelssen* en nöye Haffue ther same
 steds iij β — ss^t *Seffueren Kleinsmedt* en nöy Haffue
 ibid. viij β — . . . *Jens Haffrum* en nöy Haffue ther
 same steds — ss^t *Marine Buntemagghers* arffuingers
 Haffue paa *graffuen* iij β — . . . *Seffueren Morthen-*
ssen . . . — Summa i $\frac{1}{2}$ β vj β .

Pag. 14. *Jordtsküldt Söndhen Aæn 1562.*

ss^t *Peder Kreekier* ij β — ss^t *Rasmus Tundboe*
 iij β — ss^t *Jens Lasszen Stienpicker* iij β — ss^t *Massz*
Heldkande iij β — ss^t *Jörgen Haffgardt* iij β —
 ss^t *Massz Truffue* iij β — ss^t *Chrestiern Bertelssen*
 iij β — ss^t *Seffueren Stisszen* iij β — ss^t *Rasm. Skouffssen*
 iij β — ss^t *Niels Jörgenssen* iij β — ss^t *Oluff Baggj*
 iij β — ss^t *Jens Skaubo* iij β — ss^t *Rasmus Lasszen*
 iij β — ss^t *Chrestoph. Jenssen* iij β — ss^t *Morthen*
Jenssen iij β — † ss^t *Anders Truffue* iij β — ss^t *Massz*
Michelssen vj β — ss^t *Michel Smedz Höstrue* iij β —
 ss^t *Knudt Jenssen* iij β — ss^t *Rasmus Thamessen*
 iij β — . . . *Laures Maler* . . . — . . . *Laures Rouff-*
ssinghe. — Summa v β .

Pag. 15. ss^t *Seffueren Tögerssen* och *Jens Oussen* iiij β aff en Haffue widt *Mindett* — Jt. wpbar ieg aff *Niels Ybssenn* i *Perstrup* viij β dansche fore thett stöckij Byens Jordt paa lille *Broberrig* som *Jörghen Ybssen* kiöppfthe aff *Peder Michelssen* och hans Hus paa stander som *Broberg* Hiorde vdi boedhe — Jt. wpbar ieg aff *Jost Schredder* iiij β for ij aarssz Restanz aff *Stienhussz* Haffuen pro anno Lx & Lxj. — Summa 1 ℥. — Summar. xLvj½ ℥ cvij½ β (sic).

Pag. 16. Jordtskiildt aff gaarde och Jordher her indhe i Byen 1562.

ss^t *Niels Byg* viij β aff hans gaardt hand vdj boer och en β aff *woldhen* — ss^t *Rasmus Gyuffs* vj β aff hans gaardt och iij β aff *woldhen* — ss^t *Peder Thammessen* schredder ix β aff *wolden* widt *steentrappen* — ss^t *Jep grossen* iij β aff *Roddengyuffde* — 0 *Niels Hoffgaardt* vj β aff *Roddengyuffde* — ss^t *May Lodwigssens* Arff^t iiij β aff *Sönder woldt* — ss^t *Bastian* iiij β aff then Jordt *Jens Broberrig* paa Boede och iij β aff hans eghen gaardtstedt paa *meddelgaedhe* — ss^t *Seffueren Jenssen Schoffmag.* widt *Sturisportt* x β aff hans gaardt. — Summa iij ℥ iij β.

Pag. 17. ss^t *Rasmus Terp* ix β aff then Egendom handt paa boer — ss^t *Niels Jenssen* ij β aff Byens woldt veesten hans gaardt — ss^t *Rasmus Steen* i β aff Her *Michels* Jordt i *Faxinde* — ss^t *Pouell Brochs* börns gaardt vi½ β — ss^t Mester *Thomes Rüber* aff then Jordt paa *Nörgraffue* och iij grotte aff *Wolden* — ss^t *Laures Langbeck* xxiiij β aff Hans gaardt hand vdj boer — ss^t *Jörghen Haffgaardt* iiij β aff then Haffue hoessz *Peder Nielssen* widt *Monche portt* — † *Laures Fog* Borgemesth. iiij β aff *Elne Hörres* Jordt — ss^t *Jens Oussen* ij β aff *Sönderwoldt* och ij β aff then offuerbögning bag hans gaardt — ss^t *Rasmus Sinding* xxiiij β aff gaardhen handt vdj boer och aff ij Haffuer i Marken. — Summa iv½ ℥ iiij β ij alb. 1 Q.

Pag. 18. ss^t *Hans Kandestöbber* iiiij $\frac{1}{2}$ β aff then Jordt handt paa boer bag *Closteret* — ss^t *Böörn Anderssens* gaardt viij β danske — ss^t *Jörgen Fogs (Fogeds?)* gaardt bag *Closteret* v β — ss^t *Mester Laur. Bertelssenn* ij grotte aff *Nörwoldt* — ss^t *Anne Bertels* vj β aff thet stöcke iordt hun kiöppfthe aff *Thome Nielssens* arffuinge — ss^t *Jtem* aff *Bertell Skiærpes* gaardt xij β — ss^t *Jtem* aff *Laffrings* Jordt xii β — ss^t *Dennos Tögerssen* ij β aff *graffuen*, 1 β aff *Oluff Offuerscher*^a iordt och iiij β aff *Sönderwoldt* wd med Aaen — ss^t *Marine Knudtz* paa *Broberrig* iiij β aff thett stöcke iordt widt hendes portt och ij β aff *Domens hussz.* — *Frantz Bylde* iij β aff *Sönderwoldt* — Summa iiij $\frac{1}{2}$ β .

Pag. 19. ss^t *Anders Mörke* viij $\frac{1}{2}$ β aff then Jordt vidt *væster portt* — ss^t *Seffueren Nielssen Tundbo* iiij grotthe aff hans gaardt handt vj boer söndhen broen — ss^t *Jens Smedt* iij β aff *Sönderwoldt* och iii β aff then Haffue som war *Jens Lenos* — ss^t *Rasmus Pouelssen* xij β aff then Jordt wd medt Clostermuren hand paa boer och vj β aff then Jordt handt finge aff *Gregers Jenssen* — ss^t *Peder Knudtssen* vj β i alb. aff Hans staldt paa *Nörwoldt*. — 0 ss^t *Maren Knuds Knudt Galthens* efftherleuersche xvij β aff then gaardt hun vj boer indhen *Borgeporthen* och j β aff hendes örther Haffue paa *Nörwoldt* — 0 ss^t *Jtem* viij $\frac{1}{2}$ β aff then Jordt twærtht offuer fraa Abbedens gaardt aff *Emcloster* ssom *Jahan Wogenkar* paa boedhe. — Summa iiij $\frac{1}{2}$ β 1 alb.

Pag. 20. ss^t *Rasmus Mogenssen* vij $\frac{1}{2}$ β aff then Jordt widt *Vesterportt* — ss^t *Vor frue Kyrkigaardt widt Rösten* iiij β — ss^t *Chrestopher Bödicker* xxiiij β aff then gaardt handt vdi boer — ss^t *Jens Oussen* ix β danske aff *pinssing* Jordt bag *closterett* — ss^t *Jtem* aff *Anne Knusdotthers* Boedher widt Aaen hossz *Stien-trappen* vij alb. — ss^t *Seffueren Knudtssen* aff then

Eindom hand paa boer bag closterett xij β dansce — ss^t Mester *Jörghen Perssen* paa *Sampsöo* ij β aff then *Sneffrestyg* handt finghe aff *Byen* nest nordhen hans gaardt paa *Medelgaedhe* — ss^t *Rasmus Jenssen* ix β aff then *Jordt Pouell Perssen* paa bögge, och viij β aff *Suensches* iordt. — Summa ix $\frac{1}{2}$ $\mathcal{L}$ v $\frac{1}{2}$ β 1 alb.

Pag. 21. ss^t *Jörghen Villatssen* xxiiij β aff hans gaardt handt vdj boer — ss^t *Maren Franck* iij β aff thett stöckj *Jordt* nordhen till hindes gaardt — ss^t *Peder Ybssen* iij β aff *Sönderwoldt* bag hans gaardt och v β en alb. aff *Nöruoldt* — ss^t *Peder Kleinsmedt* ij β aff en *Haffue* vdj *kyrkjstien* — ss^t *Jens Glarmester* paa *Sturisgaedhe* iiij β aff hans gaardt handt vdj boer — ss^t *Vilatz Hardbos* arff.° iiij β aff then iordt hand paa boede — ss^t *Seffueren Tögerssen* ij β aff thet stöcke *Jordt* paa *Sturisgaedhe* och iiij β aff ett stöcke aff *Byens* iordt söndhen i hans gaardt — ss^t *Massz Ybssens* börns gaardt paa *Graffuen* ix β — ss^t *Peder Nielsen Schredder* viij β aff thett stöcke iordt widt *Moncheportt.* — Summa iiij $\mathcal{L}$ iiiii β i alb.

Pag. 22. ss^t *Maren Michels* v β en alb. aff *woldhen* och iij β aff *Nörgraffue* — † *Peder Schriffuer* Bor-gemester xij β aff *Smeegaardhen* vi $\frac{1}{2}$ β aff *Panderups* iordt viij β aff thet *Portthussz* i *Gyuffsses* gaardt handt vdj boer och iiij β aff *woldhen* ther same steds — ss^t *Jens Jacobssenn* iiij β , aff then *Haffue* twærtt fraa hans gaardt — ss^t *Massz Hiorts* Börn viij β aff then *Jordt* Söndhen nest *Marquordt Sindings* — ss^t *Jacob Kleinsmedt* vj β aff *Laures Remsneers* *Jordt* hoess *Closter Mur* paa *Vester gaedhe* — ss^t *Jtem* aff *Espern Schriffuers* *Jordt* widt *Moncheportt* viii $\frac{1}{2}$ β — ss^t *Anne Snedickers* iiij β aff then *Jordt* hun paa boer — ss^t *Seffueren Thameßsz* Schoffmag. ij β aff then iordt hans kielde paastander. — Summa ii $\mathcal{L}$ viii $\frac{1}{2}$ β i alb.

Pag. 23. ss^t *Knudt Jenssen Kleinsmedt* iiij β aff then *Haffue* paa *Sönder woldt* — ss^t *Massz Suening-*

ssens gaardt paa Byens woldt vj β — ss^t Her *Peder Kaae* ij β aff *Sönderwoldt* — ss^t *Pouell Bundhes* arff^e iij β aff then Jordt hand paa boedhe — ss^t *Jens Hörrett* iij β aff then Jordt hand paa boer — ss^t *Kremergaardhen* iiij β — ss^t *Peder Thomesszen* paa *broberrig* iiij β aff *May Pyltes* Jordt — 0 *Peder Smedt* iij β aff *Rodden gyuffde* — ss^t *Jens Anderssen Kleinsmedt* xij β aff then Jordt handt paa boer hoess *kiergaardhs mur* — ss^t *Seffueren Smedt* i *Flöistrup* ix β aff thett stöcke Jordt hoess *Closterport* — ss^t *Laur. Stienbryder* viij β aff then iordt handt paa boer. — Summa iij $\&$ vj $\frac{1}{2}$ β .

Pag. 24. ss^t *Niels Mattssen Hostebroo* xxiiij β aff thenn Jordt handt paa boer — ss^t *Jens Kleinsmedt* paa *Broberig* iij β aff then Jordt bag hans gaardt handt vdj boer — ss^t *Morthen Michelssen* iij β aff then Haffue paa *Sönderwoldt* widt Aaen — ss^t Her *Simen Chrestenssenn* v β aff en Haffue paa *Sönderwoldt* wid Aaen — ss^t *Oluff Baggj* vj β aff then Jordt hand paa boer och en β aff *Mætthe Sysses* Jordt — ss^t *Hans Dragher* iij β aff thett Hussz handt vdj boer widt *Mindhe porthen* — ss^t *Skipper Rasm. Sampsing* vj β aff ett stöcke Jordt bag hans gaardt och iij β aff ett andett stöcke Jordt ther same steds — ss^t *Laures Priüssz* iiij β aff ett stöcke Jordt paa *Nörwoldt* öst nest *Peder Ringdens* Egendom. — Summa iii $\frac{1}{2}$ $\&$ ij β .

Pag. 25. ss^t *Pedher Ringdeen* vj β aff thet stöcke Jordt hans Hussz paa standher paa *Nörwoldt* — ss^t *Mesther Philippus* en β aff then Jordt bag *Closteret* nest östhen hoess *Seffueren Knudtssen* — [ss^t *Rasmus Kock* vj β aff then Jordt paa *Lylle Broberrig* hans hussz paa stander. Er soldt fraa byen] ¹⁾ — ss^t *Rasmus Fisker* iiij β aff then Jordt handt paa boer widt *Minde porthen* — ss^t *Seffueren Jenssen Kleinsmedt* iiij β

¹⁾ Det Indklamrede er overstreget i Originalen.

aff then Jordt hand paa boer widt *kiergaards muren* — ss' *Laures Bartsker* en β aff thet stöcke Jordt widt *Clother Röst* — ss' *Toffue Nielsdotter* En mark danske aff *Söndherwoldt* som thet storhe hussz paa standher Jtem en Mark danske aff then iordt nedhen for same^e hussz emoedt Aaen och vi β danske aff then Jordt wdhen *borreporthen* hendes krambo paa standher. — Summa iij ℥ vj β .

Pag. 26. ss' *Seffueren Pindt* iij β aff then gyudhe östen till hans gaardt paa *fiskergadhe* — . . . *Erich Skredder* aff then Jordt handt boer paa widt *Mindhe porthen* — . . . *Jens Skaubo* aff then Jordt handt paa-boer ther samesteds. — Summa iij β .

Summa xxxviiij ℥ vij β 1 Q .

Summar. Lxxxv ℥ vi $\frac{1}{2}$ β 1 Q .

Pag. 27. Aff thenne forskreffne wpbörssell ha-ffuer ieg wdtygyffuett x mark danske *Rasm. Oluffssen* wpbar effther Borgemesters beffalinghe 1563. Jt. *Chrestoffer Hanssen* her aff x Daler och en Mark danske hans Aarsslön pro anno MDLxij^o — Jt. gaff ieg *Iens Haffrum* Byens kemener x dal. Stj Valentinj Dag, effther Borgemesters beffalingh. — Summa vdgiff: $\frac{1}{2}$ c xxi ℥ .

Saa bliffuer *Christoff. Hanssen* byen skyldigh xiiij ℥ vi $\frac{1}{2}$ β rund mönt.

(Efter Originalen i Raadhus-Archivet).

N° 55.

1563. Brev om Forbud paa Udførsel af Korn, Oxehuder m. m.

Frederich thenn andhen mett guds Naadhe *Dan-march. Norg. Wend. och Gott.* koningh.

Wor gundst tilforne, Viider att epffther thij wij ha-fue her vdj Riigett Ett stortt anttall kriegsfolek,

Ryttere och knechte, och till theres wnderhollinge, Szaa och till worhe Aarlogs skybbe att wdftitalie, en Merkelig Stor for Raadt aff Brödt, öll, Haffuere och andhenn prowantt will giöres behoff, Tha beede wij teg, och wille, at thw strax anseendes thette wortt breff, tillsiigher Borgemestere, Raaedtmendt, Byefogett och meninghe Borghere vdj thee kiöbsteeder thw wdj befaling haffuer, Att thee aldellis inthet Rug, Byg, Haffre eller andett korn, Ey heller öxene eller nogen fitalie ladher wdtförhe, eller och tilstedher att wdtføres for theris Bye till Tysklandt, Thisliigeste atth thw och vdj thitt Leen haffuer flyttig wpseende, att inghen Jndlensche Eller wdlensche tilstedes nogett sliigtt att wdtføre, Sameledes beede wij teg och wille att thw i liighe maade inghen oxen Hudher Eller . . . .

Udskrift:

Oss Elskel. Erlig och welbyrdig Jens Juell wor Mandt Thiennere och Embetzmandt paa wor gaardt vdi Aarhus.

(Efter et Fragment i Raadhus-Archivet;
formodentlig Copi).

N° 56.

1564. 28 April. Brev, at da Kongen har erfaret, at man foragter den Mynt, Klippinge, han har ladet slaa, og ikke vil tage den for fuld Værd, saa befales dette paa ny. Item at Borgemestre og Raad lade opsætte en Galge paa Torvet, og deri ophænge dem, som foragte denne Mynt, og giøre de ikke dette, da vil Kongen lade dem selv straffe som u lydige Undersaatter.

Frederick thend Anden met Guds Naade *Danmarks Norgis Wendis* och *Gottis* koning &c. Wor gunsth tilforrn Wiuder att effther som wij tilfor' haffue ladett wore obne breffue vdgaa till wore vnndersotte, Kiöp-

stedzmen, Bönder och menige almue offuer alt riigitt Att wor mönt klippinge Som wij vdi thenne feide haffue ladett möntte, At skulle giengge och gieffue holdis, Och Indtagis och vdgiffuis for thett werd wij thenn' haffue ladett slaa Tha forfare wij att Samme wor möntt endnu forachtis Och icke anamis vdi kiöb oc sall for thett werd wij thennd foresatt haffue huor fore wij ere fororsagett paa thett nye wor obne breffue ther om att lade vdgaa, huilcke wij etther her hoes tilskicker, huor aff i ydermere haffue wor mening att forfare Thij bede wij etther och wille attj strax lader lesse och forkynnde Samme wortt breff paa Raadhussitt for wore wndersotte ther . . . Och Siiden mett fliid holder ther offuer, Saa att thett wbrödeligen wed macht holdis, Och att ingenn her emod giör.

Sameledis bede wij etther och wille, Attj strax lader opsette enn gallie paa marckedett ther samestedz, Och ther som nogenn findis Som forne wor mönt forachte, Och for thet werd thend mönthet er forfulde icke wille antage, Eller och thette wortt breff bud och befaling i nogne maade offuerthred', Attj tha thennom Strax vdenn ald vndskylling lader straffe paa Liiffuett, och i Same gallie vphennge, Saa att andre kunde see therwed, Och wore breffue och bud achte och wed macht holde, Och ther som ettherss försömsse findis, Attj mett nogre seer egiennom fingre, Och icke holde offuer for^{ne} wortt breff, Och straffe thennom Som ther emod giöre, Effther som for^{ne} staar, Tha wille wij wiide thett huoss etther, Och som vhör-some och vliudige vndersotte lade straffe, huor Effther i etther kunde wiide att rette Befalendis etther Gudt, Schreffuett paa wortt Slott *Kjöpnehaffn* thennd xxviiij Dag Aprilis Aar MDLxiij.

Friderich.

Vnder wortt Signett.

Udskrift:

Oss Elskl. Borgemestere Raadmennd och Byfogett wdj wor kiøbsted *Aarhus*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet).

N° 37.

1565. 11 August. Thingsvidne over *Anne Nielsdatter*, som havde nægjet at sælge Mumme for Klippinge.

Lauers Fog Peder Schriffuere Borgemestere vdj Aarhus Jens Lassen Jens Knudtssenn Rasmus Oluffssenn Christoffer Hanssenn Oluff Anderssenn Denus Tøgerssenn Niels Jenssenn Raaedtmendt och Terkell Persenn Byfoget ther ssame steds, giøre witterliggt alle mett thette wortt obne breff, Att Aar: MDLxv Löffuerdaghenn nest epffther Stj Laurentij Martiiris Dag, Tha ware skickett vdj wor Raaedstuffue i *Aarhus Chrestoffer Perssenn* Fogett paa *Aarhusgardt*, och hagde ther vdj Retthe ladetth kalde for osss *Anne Nielsdatter* Borgesker vdj for^{re} *Aarhus* Salig *Jens Storms* Epfftherleuersche vdj thisse epfftherscreffne Danne mens nerwærelsse, Som ware *Knudt Jenssenn Saxi Oluff Cristiernssen Laures Nielssenn Rijbere, Cristiern Vistissen och Clemendt Prip* Borgere ther ssamme steds och gaff for^{re} *Cristoffer Persenn* hindher till Sag, att hun hagde benegtede kon. Maytt. wor Naad. Herres Möntt Klippinghe, Och Berætthe *Christoffer Persenn* att hand sadt vdj En Dannemands hwsss widt Naffn *Denus Tøgherssenn* hooss gott Selskaffbe, Och ther forliithe hand enn kande Momme eller thwo hannom komm till att bettale vdj Selskabe, Tha tog for^{re} *Christoffer Persenn* enn Marck vdi Smaa klippinghe och finghe *Niels Dyrskowff* ssom boer vdj *Aabye* att handt schulde gaee till for^{re} *Anne Nielsdotthers* och hintthe hannom ther for enn kandhe Momme, tha komm handt

strax ighienn och sagde att *Anne Nielsdotther* sagde ney att hun icke hagde Momme att seelie for Klippingher nest finghe *Chr. Perssenn Denus Tögerssens* Piighe widt Naffnn *Kierstine* xx skelling vdj smaa klippinghe, att hun skulle ther for hintthe enn kannde Momme, ther hunn komm fram och *Anne Nielsdotther* attspurdhe hindher huadt Penndinge hun hagde, sagde hun hindher ogsaa ney att hunn kundhe icke sseelie hindis Momme for Klippinghe, og hunn finnghe inghen Momme Siidhen finghe *Chr. Perssens* Dreng widt Naffn *Jens* Som thienner for^{ne} *Denus Tögherssen* viij skelling vdj Rundt Möntt att hintthe enn kande Momme for, och ther handt komm framm beffoell *Anne Nielsd.* hindhes piighe att hunn schulde gaee heeden och Tappe hannom enn kandhe Momme, och handt komm tilbaghe och hagde kandhen fuld aff Momme. Thisse forscreffne Ordt, beuijsthe for^{ne} *Chr. Perssenn* for ett Siddindhe Raaedt ssaa att wære tilganngen ssom forscr. standher, mett *Peder Denussen* Borgher vdj *Holstebraa* ssomm hannom hagde wundet samme Momme aff och mett forscreff. *Denus Tögerssens* Dreng och piighe, Somm war buddett om ssame Momme att hennthte schulle. Till forscreff. vittnessbyrd suarede *Anne Nielsdotther* och sagde, att thenn tiidt thenn Bundhe vdj *Aabye* komm till hindher och foelde (sic) enn kandhe Momme, tha ssaae hunn inttet epffther huadt penndinge handt hagde menn sagde hannom strax ney att hunn hagde inghen Momme att seelie, Och ther *Denus Tögerssens* piighe komme framm och begierede enn kandhe Momme for klippinghe, tha attspurde hunn same piighe huemm hunn thiente, tha suarede hunn och sagde att hunn thienner *Denus Tögerssen*, Tha sagde *Anne Nielsd.* well weedt *Denus* att ieg kandt icke kiöbe Momme till *Lypcke* for Klippinghe Jt. stoedt for^{ne} *Anne Nielsd.* vdj Rette mett for^{ne} *Chri-*

stoffer Perssenn ther handt togh thette windhe beschreffuenn. In cujus rei testim. &c. Dat. ut supra.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 58.

1565. 3 Octb. Brev om 200 enkede Dalere at komme Kongen til Undsætning med inden Mortens Dag.

Frederich thennd Anden Mett gudtz Naade *Danm. Norg. Wend.* oc *Gottis* Koning &c. Wor Gunst tiilforn, wiider att oss paa Hennger tiill wortt krigsfolck att vdgiffue en stor suma pend. Huor fore wij fororsagis etther mett thette wortt breff om en Hielp att besöge Thij bede wij etther oc begierre, attj retthe etther effther, aff etthers bye att kome oss tiil vundsetning mett ij^c Enckede Daller oc thennom vden ald forsömelse fremförer, tiil wortt slott *Kiöpnehaffn* oc thennom offuer andthuorde wore renthemester oss *Elskel. Eijller Grubbe*, saa att the wiseligenn vdkomer, inden Sancte Morthens Dag först komendes j thett allerseneste, oc etther ther wdinden goduillige beuiser, effthersom wij etther tiiltro Wij wille egen were etther en Nadigst Here och koning, oc etthers gaffm oc beste j alle made wide oc ramme Befallendes etther Gud, Schreffuit paa wortt slott *Kiöpnehaffn* thennd iij octobris Aar &c. MDLxv. Wnder wort Signett.

Paa Ryggen:

Oss Elskl. Borgemester Raadmend, och menige, Borgere wdj vor kiöpsted *Aarhus*.

Paa ij^{cc} Enckede Dal. lxxv.

thette kon. Majj breff bleeff lest paa *Aarhus* Raaedhuss for then meninghe Borgh. Torsdagen nest epffth.

Stj Severinj Episcop. Dag (25 Octbr.) och finge wij same breff om onsdag affthen ther klocken slog iij 1565.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 39.

1565. 17 Octbr. *Folmer Rosenkrands* kjendes at have erholdt af Borgemestre og Raad et Stykke indhegnet Jord, liggende neden *Aarhus* By, næst Sönden for Kongens Humlehave, hvilken Jord han, hans Hustru, deres Börn og Arvinger maa beholde, dog saaledes, at naar han og Hustru ved Döden ere afgangne, da skulle deres Efterkommere aarligt betale 12 β Jordskyld til St. Andreæ Aften, og dersom denne Jordskyld i 3 Aar ikke betales, da tillalder Jorden Byen igjen. Item maa han ikke udvide denne Jord, og tage mere med under Indhegningen, end der nu er; saa maa han og Efterkommere ei heller afhænde den uden Samtykke af Borgemestre og Raad, hvem den först maa tilbydes.

Jegh *Follmer Rossenkranz* Till *Stiennsballe* kiennedis mett thette mitt obne breff att haffue Jnndhegnett Annamett ett stöcke Jordtt ligenndes Nedenn *Aarhus* Bye Nest Sönndenn wp till Koⁿ. Maj^{is}. homellhaffue Som lyger till bisgordtt Som Erlige och well forstanndige Mendt borgemestere och meninge Raaedtmennddt wdj *Aarehus* Meg mynn kerre Höstrw *Margrette Gylde* *stiernn* och beggis worre börnn och eptherkomendis Arffwynnge Wennligen wnnddt beuillgett Och Samtöckett paa *Aarehus* Byes Wegenne Dog mett Saadanne Wyllkuordtt att Mynne och forskreffne Mynn Höstrws Börnn Theris Arffuinge och Eptherkomere skall epther mynn och forskreffne Mynn Höstrwis Dött och Affgangng Aarligenn huerdtt Aar giiffue till *Aarhuss* Bye Tolluf skellinnck Dannsche Penninge ad Samnetj Anndree Apostoli Dagh for Juell att wdgiiffue Paa *Aarhus* Raaedthwss wdenn alle forssömelsse Och huess for^{ae} Jordtttskyldtt xii β Danngs bliffuer epther

mynn och forskreffne mynn Höstrws Dödt Jgienn standendes wdj Thre Sampfeldtt Aar och Ickj Redeligenn wdkommer tyll for Ermeltthe tiidtt ssom forskreffuit stannder Tha skall Borgemesthere och Raaedtt paa thenne tydtt y *Aarehuus* haffue fuldtt Magdtt forskreffuene Stöcke Jordtt mett Sinn Gierdssell och huis ther paa findis thaa tiill thennem Paa *Aarehus* Byes wegne Att Annamme wden all Modsigelssse och ther faar Raaede huemm Thee Samme Jordtt och Egenndom Ther epher wände Och Samtöcke will Item skall ickj. Jeg mynne Höstrw eller Nogen worris Börnn och epherkommendis Arffuinge Samme Stöcke iordtt ydermere forwiide Eller Mierre Jnndtthyggenne Ennd ssom Thenn Nw wdj Synn Lenngge Och Breede forfundenn er Ey heller Samme stöcke Jordtt att Selge Eller Affhende wdenn wij haffue thett ij för forskreffne Borgemestheres Och Raads ij for^{ne} *Aarehus* Theres wilge Samtöcke och thennom thenn försttt Thiill bywder för Thenn Affhenndis Wdenn Thill thenn the Samptöcke wiill Thiill ytthermere Winndisbordtt Att Saa Wbrödeligen skall holldis Som forskreffuit Stannder Haffuer Jegg laditt hennge Mitt Sinnnett Nedenn faar Thette mijdtt Opne breff Wdgiiffuidtt Paa *Stiennsbaliigh* Thenn Odenndagh Nesttt för Sanncte Seffuerenns Dagh Anno Dominj MDLxv.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet.
Seglet mangler; men paa Omböiningen er
Navnet skrevet:

„*Folner Rossenkrantz medt Egenn handth.*”)

N° 40.

1565. 17 Decbr. Brev om nogle Læster Bröd, Mel, Malt og Havre at forskikke til *Halmstad* til Krigsfolket sammesteds.

Frederich Thend Anden met gudtzs Naade *Danm.*
Norg. Wend. oc Gott. konning &c. Wor gunst tiill-

forn, wiider att wij haffue befallt oss *Elskl. Folmer Rosenkrandtzs* wor mand thiener oc *Embitzmand* paa wor gaard wdj *Aarhus*, att skulle forskicke tiill *Halmsted* nogne lester bröd, meell, malt, oc haffre, tiill wortt krigs folck ther samestedtzs, Tha efftherthj oss ther stor macht paa liggendes er, Bede wij etther oc wille atthj rette etther effther nar for^{ne} *Folmer Rosenkrandtzs* tiillsiger, vden all wndskyllinge eller forsömmelse, att forschaffe saa mange skiibe som ther tiill behoff giöris, saa att for^{ne} bröd meell, malt, oc haffre, wist fremkommer, hues paa same skiibe byggis skall, mett offuerlob eller andet, thet wille wij lade bekoste Oc ther som skibene fanger nogen skade paa same reyse wille wij thett lade etther betale og wederlegge, Thi tager her ingen forsömmelse fore, saa frempt wij icke skulle wiide thett hoss etther, Befalendes etther gud, Schreffuit paa wort slott *Skanderborg* thend xvij Dag Decembris Aar &c. MDLxv wnder wortt Sig^t.

Friderich.

Udskrift:

Oss *Elskl. Borgemestere* oc Raadmend wdj wor kiöbsted *Aarhus*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 41.

1566. 22 Febr. Brev paa at udruste en Borgemester, en Raadmand og til dem 35 gode, duelige, raske Karle med Harnisk og godt Væрге, og at fremsende dem til Kjöbenhavn; item en god Barts kier med Kiste; item en Piber og en Trommeslager; item de Baadsmænd, Skibsfolk og Tömmermænd, som ere udskrevne der i Byen.

Frederich thend Anden mett Guds naade *Danm., Norg., Wend., Gottis* Koning &c. Wor gunst tiilffornn, wiider att wij agte mett thend Aldmeg^{te} Guds Hielp,

strax paa foraarett, att vdruste wore orlouns skiibe vdtj Söenn, emod wore oc Riigens fiender, Oc behöffuer ther till nogne krigsfolck, Thij Bede wij etther oc wille, attj tiltencke, att vdgiöre aff etthers bye, En Borgmestere, En Raadmand, oc till thennom xxxv gode, duelige Raske karle, mett Harnisk oc gode Werge, Oc thennom siden fremskicke hiid till wortt Slotth Kiöbenhaffnn, well gerust, och vstraffelig stafferitt, Saa the west ere her tilstede Jnden Söndagen Quasi modo genitj, förstkommendis, Sammeledis attj ochsaa vdgiöre aff etthers bye, En god Bardskier, mett kiiste oc ald tilbehöring, saa och En Piiber oc En Trumslar, att the oc paa for^{re} tiid fremkomme, Theslig^{te} attj vden ald forsömmelse fremskicker hwes Bodtzsmend, skjibsfolck och thömmermend, som ther aff byen vdschreffne ere, saa the wesseligen komme hijd tilstede, Söndagen nest effther Mettfaste förstkommendis, Oc thager ther Ingen forsömmelse fore, anseendis att Oss ther mere end stor magtt paaliggendis er, Beffallindis ether Gud, Schreffuit paa wortt Slott *Kiöbenhaffn* thend xxii dag Februarij, Aar &c. MDLxvj. wnder wortt Signeth.

Udskrift:

Oss Elskl. Borgemestere Raadtmenth vdtj wor kiöbstedt *Aarhuess*.

Torsdagen nest eptther gregorij bleff thette Kon. Maij. breff lest paa *Aarhus* Raadthuss for thend menighe Borgh. 1566.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 42.

1566. 5 Mai. Brev paa et Hundrede Daler i Sölv og et Hundrede Daler i Klippinge, en almindelig Skat og Landehjælp, som Rigens Raad havde bevilget at maatte oppebæres af Kjöbstæderne. Item de resterende Skatter at fremsende.

Friderich thennd Anden mett gudz Naade *Danm.*, *Norg.*, *Wend.*, oc *Gottis* Koning Wor gunst tilforn, Wiider att efftherthj Oss paahenger en merckelig stor Summa pendinges vdgiff, till att besolde wortt Kriigs folk mett, Tha haffue wij forhandlit, mett wore Elskl. *Danm.* Riigis Raad, oc menige Addell, saa the alle paa thenne tiid, haffue beuilgit, att holde störrer Rustninge, oc Rossthieniste, end the tillforn holdit haffue, Theslig^{te} haffue oc for^{ne} wortt Raad, beuilgit Oss, en allmindelig skatt oc Landhjelp, att mue fange oc lade opbære, aff Kiöbstæderne, saa oc aff Bönder oc menige almue offuer alt Riigit, Thi bede wij etther oc wille, atti rette etther effther, aff etthers Bye, att kome Oss til hielp, mett 1^c Daler, vdj söloff, oc 1^c Daler vdj Klippinge, oc samme pend., wden all forsömselse, framskicker hen till wort Slott *Kiöpnehaffn*, oc thennom lader andtuorde wor Renthemester, Oss Elskl. *Eiler Grubbe*, saa the wisseligen oc vden all vndskyllinge vdkommer, Inden setj hans Dag Medsommel förstkommendis i thet aller seniste, Thesligiste attj oc paa same tiid, framskicker, hues tilbage staar, aff framfarne skatte, som i tilforn aff etthers bye, skulle haffue vdgiffuit, Oc etther ther vdinden goduillige beuisse, som liudige tro Vndersotte, Wij wille egien were ether, en Naadigste Herre oc Koning, oc etthers gaffn oc beste wiide oc ramme Beffalendis etther gud Schreffuit paa wort Slott *Kiöpnehaffn*, thend v. Dag Maij Aar &c. MDlxvj.

Under wort Sig.

Udskrift:

Oss Elskel. Borgemestere, Raadmend, oc Menige
Borgere vdi wor Kiöbsted *Aarhus*.

(med en anden Haand)

paa ii^c Daler att ythe Stj Hans Dag midsomer
1566.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 45.

1566. 15 Mai. Brev, at Kongen har forhandlet med sine Rylltere og er bleven enig med dem, at de den 5^e Juni skulle oprykke paa Toget ind i Sverrig, hvorfor Havre, Bröd og Andet, som Kjöstæderne ere taxerede for at levere til Halmstad, ufortövet „Dag og Nat uspart“ maa fremsendes; kunne de (hvo?) faa noget mere i Kjöstæderne, paa Landet eller hos Herremændene, da skulle de tage det, især Bröd og Havre, paa det at Ryllterne kunne proviantere sig paa en Maaned.

Frederich then Anden mett gudz naade *Dan-*
marckis, Norgis, Wendis oc *Gottis* Koning &c.

Wor synderlig gunst tilforn, wiider att wij nu haffue handlet mett worre ryther, Och ere mett thenom thill ens worden, saa the wdi Dag thre wgger som er onsdagen nest effther pintztag thenn 5 Junij först komendis, skulle vpröcke paa togett Jnd wdi Suerige, Thij bede wij ether och wille, athj mett ald flidt fördrer att huis Haffre Brödt och andett som Kiöbstederne forre taxerett ere, wforsömeligen Dag, oc Natt wspart maa affsted kome thill Halmstedt, saa att thett wisseligenn er ther Jnnden for^{re} thiidt, Och huis ydermere mueligt ere, j kunde bekomme enthen j Kiöbstederne eller paa Landet, Eller hoes Herremenden, synderlige brödt oc Haffre, athj thett met ald alffuarlige fliid wille affstedt bestelle, thill Halmstedt, saa thett Dag, oc natt wspart maa frem kome, paa thett rytherne Och knechterne, paa en maanett thenom

konde paa vptoget prouiantere, ij wille nu her wd-
 innden alting flitteligen betencke, och huad stor magt
 oss och riiggitt her paa ligger, att thett ther forre
 wden forsömelsse maa bliffue bestellet, Ther thill
 wille wij Oss wisseligen forlade Befaelendiis ether
 gudt schriffuit paa wor gaard *Wilij Lundtt* thenn xv
 Dag maij Aar MDLxvj. Wnder wort Signet,

Frederich.

(Efter en Copi i Raadhus-Archivet.)

N° 44.

1568. 9 Juni. Brev, at da Kongens Ryttere i Skaane ere i For-
 legenhed for Havre, saa forbydes Udførsel af Riget; hvad
 Nogen har at sælge skal afsendes til Malmö, Helsingborg og
 Trelleborg.

Frederich then Anden medtt gudtz Naade *Dan-*
marckis, Norgis, Wendis och *Gottis* Koning &c.

Wor gunst tilforn: Wiider adtt efftherthij wij for-
 fare adtt wore Rytthere som wij haffue liggendis wdj
 wortt Landt *Skaane*, skulle haffue stuur bröst for
 haffre till theris Heste, och ther wdj landitt ingen
 Haffre er adt bekomme, Tha bede wij ether och wille
 attj aldelis ingen Haffre tilsteder adt wdföris ther for
 byen aff rigitt, men huess Haffre nogen haffuer att
 selge, att the thett före till wore Köbstædt *Malmö*
Helsingborg, Trelleborg och *Ystedtt*, och thett affhen-
 der till wore Rytthere som wij haffue liggendis ther
 sammestetz, Ther medt skeer wor wilge, Schreffuit
 paa wortt slott *Könehaffn* then ix Junij Aar &c.
 MDlxviij. Und. wortt Sig^t.

Frederich.

Udskrift:

Oss Elskl. Borgemestere Raadmendt och Byfogitt
wdj wor köbstedtt *Aarhuss*.

Forbudt paa Haffuere att wdföre aff Riigett.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 45.

1568. 19 Aug. Brev om en Restans af 200 Daler strax at frem-
skikke til Kjöbenhavn.

Frederich thennd andenn mett gudtz naade *Dan-*
mark. Norg. Wenndis och *Gott.* kønning &c.

Wor gunst tilfornn, Wiider att som wij thitt och
offte haffue ladiit wore breffue wdgaa till etther om
en Summa peninge aff etthers bye, att skulde komme
Oss tilhielp mett, Tha forfare wij boss wore Rennte-
mestere, attj endnu staae tilbage mett 200 Daler, Thij
bede wij etther endnu och strengeligen biude, attj
strax Anseendis thette wort breff retter etther effter,
forⁿ effterstannd, wforsömmeligen att yde och frem-
före till Vortt slott *Kiöbennhaffn*, oc thend offuerant-
uorder wor Renthemestere, Tagendis her aldel. ingenn
forsömmelse fore, saa framtt i icke will stande ther
fore till rette, Schreffuit paa wortt slott *Fredrichs-*
borg thennd 19 Dag Augusti Aar &c. MDLxviiij.

Vnder wortt signett.

Udskrift:

Oss elskl. Borgemestere Raadmend och menige
Borgere, wdj wor köbstedtt *Aarhuss*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet;
Seglet paa Ryggen.)

N° 46.

1568. 24 Novbr. Brev om 200 Daler at komme Kongen til Hjælp
med, til at affönne Krigsfolkene, at de kunne komme ud af
Riget, da han ellers maa forlægge dem i Kjöbstæderne: „Eder
alle til fordærvelig Skade.”

Frederich then anden mett gudz naade, *Danm.*
Norg. Wennd. och *Gottis* koninng &c.

Wor gunst tilfornn Wiider att effther som paa nogne aar, sig haffuer begiffuit en besuerlig krig, Emellom Oss och kongen aff *Suerrig*, Och gud almectigste thett nu naadeligenn saa haffuer skickett, att alting igienn er kommenn till fred Och rolighedd, thes skee hannom loff euinndelig, Tha efftherthj wij haffue her wdj riigit ith stoert antall krigsfolck, bode aff ryttere och knnegte, huilche wij ere skyldig en merckelig Summa penndinge, Och paa thett, wij same wortt krigsfolch kunde betale, och tilfridtzstille, saa the motte komme aff Riigit, Och wij icke schulle foraar-sagis ther som the icke fange thieris betalinge, thennom att lade forlegge, hoes wore wndersotte i kiöbstederne, ether alle till forderffuelig skade, haffue wij ther om met wore elskl. Danmarckis Riigis raadtt, Oss beraadtslagit, huad middell och Raadt ther till kunde findis, att for^{ne} wortt krigsfolck kunde bliffue betalitt, och komme aff Riigit, Och i alle, motte bliffue meth widerheld och besuerrinnng, forskonitt, och alting komme till rolighiedt, Tha haffue the Oss beuilgit enn almindelig Landhielp aff kiöbstedtzmennd saa well som aff bönder och prester, Och ere i taxeritt for ij^c Daler, att komme oss tilhielp met, aff ethers bye, halffparten wdj Daler, och anden halffpartt wdj dannelsche penndinge, Thi bede wij ether och begiere, attj strax Anseendis thette wortt breff i Retter ether effther aff for^{ne} ethers bye, for^{ne} Summa Daler och dannelsche penndinge att wdgiffue, och thennom meth ethers fuldmectige, Indenn Iull först komminndis, fremskicker till wortt slot*Kiöbennhaffn*, ock wor renntteschriffuer Oss Elskel. *Peder Hansenn*, offuer anthuorder, I wille nu her wden ether som gode och tro wndersotte willige lade finde, Och inden thennd bestempte tid for^{ne} ij^c Daler wisseligenn och wden ald forhaling, wdgiffue, och fremföre Anseendis att same penndinge icke skulle brugis till andit Ennd till att affbetale krigsfolckit met,

Saa the kunde komme aff Riigit, och i och andre wore wndersotte meth ydermerre besuering mue bliffue forschonit, Och schall ther ingenn for thenne Hielp were frij, huerchen Borgemester Raadmend eller nogen anden som bruger kiöbstedtznering, Wij wille och were ether alle enn naadigst herre och koning, och igienn wiide ethers gaffnn och beste, Som wij wore tro wndersotte pligtige ere, Schriffuit paa wor gaard wdj *Roschilde* thenn 24 Nouembris Aar MDLxviiij.
Vnder wort Sig^t.

Udskrift:

Oss Elskl. Borgemester Raadmennd och menige borgere wdj wor kiöbsted *Aarhuuss*.

(med en anden Haand)

paa ij^c Daler att ythe indhen Juell 1568.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 47.

1569. 24 Novbr. Quitting for Sölv m. m., som Byen var taxeret for at give Kongen.

D. d. *Aars* 24 November 1569 quitterer *Jörgen Schult Aarhus* Bye for „forthen Lott Sölff, Tiugehalfftiende Nöie Dall., och Tresindstiuge halffferde Dall. vdj Myntt” til Afdrag paa de 1000 Daler, som Byen var taxeret at give Kongen til Alle Helgen nest forleden „halff vdj Nöie Dall. och halff vdj Myntt.”*) . . .

(Udtog af Originalen i Raadhus-Archivet.)

*) D. d. *Ensgaardt* 29 Jan. 1570 quitterer *Poull Harbo* „Kon. Mayst. Renntheschriffuer” for „ett Hunder sötenn Lodt huitt Ruff Sölff” Restans af samme Skat.

N° 48.

1570. 30 Juni. Quittering for 1600 enkede Dalere.

Otho Brockenhus, K. Maist. Rentemester, og *Peder Hansen*, Renteskriver, quittere Magistraten paa *Aars Byes Vegne* for „Halffemtehunderett tiuge firre Nöie Dall. Femhunderett tiuge firre Lott Sölff, Halffandett hunderett förgetiuge thu Mark Danske for tresindstiuge firre Nöie Daller, som Konn. Matt. thennom naadigst ther paa wnte och till gaff, effther Her Cantzellers Beretning, och ther till Otthehunderett Daller wdj Danske Myntt, tillsammans regnett for Segstenn hunderett Daller, halff Enkend Daller och halff Myntt som thy wore taxerett for at giffue Kon. Matt. wdi thette aar 1570. och bleff ther aff yntet ydermere skyldig.” Giff^t paa *Kjöpenhaffuen* then 30 Junij Aar 1570.*)

Otho Brockenhus p. p.   *Peder Hanssenn*
met Eigenn handd Mpp.

(Udtog af Originalen i Raadhus-Archivet.)

N° 49.

1571. 20 Octbr. Brev med 10 Bösseskytter, der skulle lægges i Borgeleje. De skulle ikke have mere om Dagen, end 2 Maaltider Mad og 6 Potter Øl; fortære de mere, da skulle de selv betale det. It., forholde de sig utilbörlig, da skulle Borge-mestre og Raad have Fuldmagt at arrestere og straffe dem.

Friderich thend anden mett gudtz Naade *Danm. Norg. Wend.* och *Gottis* konning. Wor gunst tillforn, Wiüder att wij Skike till ether x worre bösseskiötter

---

*) D. d. Nyborg 11 Febr. 1571 quitterer samme *Otto Brockenhus* Aarhus en Skat, Staden var paalagt at yde til Hellig tre Konger, nemlig: 1044 enkede Daler, 944 Lod hvidt Sölv og 294 $\frac{1}{2}$ Danske run Mynt, tilsammen beregnet for 1600 enkede Daler.

som paa ett kortt thiid Skulle haffue therris borge-
leye ther wdj ethers bye Thj Bede wij ether och wille
att nar the ether met thette wortt breff besögendis worde
attj tha anammer thennum ind wdj byen och lader
thennum forlegge wdj herbergene, och forskaffer then-
num nötterfftig wnderholdning till öll och madt, och
Skall ingen aff thennum giffues mehre om Dagen end
tho maaltiit mad och vj pott öll i thet meste, och
hues the ydermere forthere, att the thett betalle for
therris penge. Thersom ochsaa nogle aff same bösse-
skiotter, wdi for^{re} borgeleie thennum wtlbörligen for-
hollendes worder, Skulle borgemestere och raadt fulld-
macht haffue, thennum att indsette och straffis sôm
widbör. Thermet Skier wor willge, Schreffuit paa
wortt Slott Friderichsborig 20 Sbris Aar 71.

Wnd. wort Signett.

Udskrift:

Oss Elskl. Borgemestere Raadmend och menige
borgere wdi wor Kiöpstedt *Aarhuss*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 50.

1572. 16 Decbr. Brev, at de Fattige i Hospitalet i *Aarhus* aarlig
til ewig Tid skulle have 100 Læs Ved af forraadnede Træer
og Vindfælder af Kong. Maist. Skove, som ligge til *Skander-
borg* Slot.

Wij *Frederich* &c Gjøre alle witterligt &c. att
vij vnde och tillade att the fattige j wortt almindelig
Hospitall i wor Kjöpstedd *Aarhus* Aarligen her effter

Af en Quitting af *Envold Kruse* o. fl. sees, at det 1584, eller
maaske lidt för, var befalet, at Byskatten af Kiöbstæderne skulde
beregnes saaledes: 3 $\frac{1}{2}$ danske, som Mynten för gik paa hver
gammel Daler og 1 Alb. lagt paa hver Skilling.

til Evigtid Mue bekomme paa woer och Kronens Skouffue som ligge her till wortt slott *Schanderborg* itt hundrit Less wedt aff forrodene treer och Filder huilchit wed wor Lenssmand her sammstedes schall lade forwise thi Fattigis Forstander. Thi bede wij och biude for^{ne} wor Lenssmand her paa wortt Slott *Schanderborg* thend som nu er eller her effter kommennedes wordir attj aarlig retter etther effter att lade foruisse for^{ne} thi Fattigis Forstandere wdi Hospitallit i *Aarhus* for^{ne} 1st less widt huor thi dennem Kunde lade hugge, Och thett kand were beleyligt for the Fattige att lade henthe Och schall same widt brugis the Fattige til beste och til inthet andit huor meth Hospitals Forstandere schulle haffue flittig indseende saa framt the icke will staa till rette. Actum *Schanderborg* thennd xvj Decembris Aar 1572.

(Jydske Register i Cancelli-Archivet.)

N 51.

1573. 2 Januar. Brev, at Bønderne i *Ning* Herred, som aarlig före Ved til *Aarhus*, ikke skulle udgive Vedpenge.

Wij *Frederich &c.* Gjøre alle witterligt att effterthi wor vndersotthe Jordeigne Bønder wdj *Ningherritt* haffue ladit giffue Oss tilkjende huorledis att the aarligenn aff gamell Thiid pleie att före nogen wedt till wor Gaardt wdj *Aarhus* Och ther hoess beklage att nogre Aar forledenn schall thennom Ligewell were paalagt att vdgiffue wed peninche huor udinden the thennom besuerre Och vnderdanigst er begjerendes att samme Ved peninche meth thennom motte omdragis Tha haffue wij aff wor synderlig Gunst och Naade vndt och tilladt och nu meth thette wort obne Breff vnde och tillade att huilche aff for^{ne} Jordeigne Bønder wdj *Ningherrit* som aarlig yde och framföre wed til

for^{ne} wor Gaard wdj *Aarhus* schulle her effter meth wedpeninche att wdgiffue were forskonit Til saalenge wij anderledes therom tilsigendes worder.

Act. *Schanderborg* thend ii Januarij Aar MDLxxiiij.

(Jydske Register i Cancelli-Archivet.)

N° 52.

1573. 14 Januar. Brev til Mester *Lauritz Nielsen*, Skolemester i *Aarhus*, paa en Gaard, liggende til St. Johannis Evangelistæ Alter.

Wij *Frederich &c.* Gjøre alle vitterligt att efftersom wij forfare att udj wor Kjøpsted *Aarhuss* schall were en gammel Residentz Gaardstedt som haffuer ligget til St. Johannis Evangelistæ Altar wdj *Aarhuss* Domkjerke Och her *Peder Winther* siist paabode huilcken Residentz och Gaardstedt schall were mögitt forfaldenn och saa godt som öde och dersom thennd igjen schall opbyggis och wed macht holdis will therpaa gjøres stor omkostninge Saa att huem for^{ne} altars godz bliffuer forleent icke kunde komme til meth aff thend renthe ther tilligger samme Residentz igjenn att oppebygge och holde wedt magt Tha effterdi Oss Elskel. hæderlig och höilært Mand Mester *Lauritz Nielssen* Scholemester vdj for^{ne} *Aarhuss* nu haffuer oss besögt och underdanigst er begjerendes att hand for^{ne} Residentz och Gaardstedt motte bekomme for Eienomme Och er offuerbödig aarligen att wille giffue ther aff een tilbörliq och schjellig Jordskyld som Oss Elskel. *Björn Andersenn* wor Mand Raad och Embidzmand paa wor gaard der sammesteds meth Superintendenten vdj *Aarhuss* Stigt thennd nu effter wor Befaling worderitt och satt haffuer Tha haffue wij aff wor synderlig Gunst och Naade vndt och tilladt Och nu meth thette wort obre Breff vnde och tillade for^{ne} Mester *Lauritz Nielssenn* och hanss arffuinge mue och schulle haffue nyde, bruge och beholde for^{ne} Residentz

och Gaardstedt meth huis Bögning ther paa findis vdj Lengden och Breddenn som thennd begreben och forfunden er Och hand syelff thennd nu vdj were haffuer for Euige Eyendomme Och forstrecker sig for^{ne} Grund och Eyendomme saa viid och bred som hereffter følger, Först imod Vester wedt Gaden fran *Jörgen Baggis* iord Nör paa til thennd Gaardt her *Simen Chrestensenn* ibode er halffrediesindstiuge sex Alne Jtem fran Gadenn aff mith Rendesteen ind till Haffuit paa thennd Nörre Side Öster paa hoess for^{ne} her *Simens* Gaardt meth halffbryndenn er thresindstiuge fire alne. Jtem paa thennd öster Siide wed Haffvit fran for^{ne} her *Simens* gaardt synder paa til *Jörgen Baggis* Jord er 52 Alne Jt. fran Haffuit vester paa och til mit Rendesteen paa Gaden ved thennd synder siide hoess *Jörgenn Bagge* Er 44 Alne Dog saa att the schulle före ther paa god Kjöpsteds Bögning och thennd wed Hefft och magt holde och aarligen til guede Rede huer Paaske Affthen giffue theraff til jordschuld halffanden Mark Dansche til fattige Pefflinge i *Aarhuss* Schole cum inhib. sol. Act. *Schanderborg* 14 Januarij 1573.

(Jydske Register i Cancelli-Archivet.)

N° 55.

1573. 3 Febr. Brev, at Mester *Giert van Grönningen* maa være fri for Skat, Vagthold &c.

Wij *Frederich* &c. Gjöre alle vitterligt att effterdj wij nu haffue anthagit wdj nogitt wortt arbeyde och thjenniste thenne breffuissere Mester *Gjertt van Grönningenn* Borger vdj vor Kjöpsteds *Aarhus* Tha haffue wij aff vor synderlig Gunst och Naade vndt och tilladt Och nu meth thette wortt Obne Breff vnde och tillade Att hand vdj for^{ne} vor Kjöpsteds *Aarhus* maa were quitt och frij for schatt wachthold Och all anden

Borgelig och Byes Tyngde Emeden och all thennd
 stund hand er vñ for^{ne} vort Arbeide. cum inhib. sol.
 Actum *Schanderborg* 3 Febr. 1573.

(Jydske Register.)

N 54.

1573. 6 Marts. Brev om Eftergivelse af 800 Daler, som Borgerne
 ikke kunne afstedkomme, da de, der skulde have betalt samme
 Penge, ere bortdöde i en stor Pestilens.

Wij *Frederich &c.* Gjøre alle vitterligt Att effterdj
 wore vndersotthe Oss Elskl. Borgemester Raadmennd
 och Menige Borger vñ vor Kjøpstedt *Aarhus* haffue
 vnderdanigst ladit giffue oss tilkjende huorledis the
 vñ forgangne Aaringe ere bleffne tilbage staaendis
 meth en partt aff huis schatt the ware taxerit for att
 schulle komme Oss til Hjelp meth som schall belöbe
 siig iiij^{et} Enkede Daller Och iiij^{et} Daller i Mönt Och
 ther hoess becklage att ther samme Summa penche
 schulle haffue werit vdgiffuit war en stor pestilentze
 ther vñ Byen Saa en stor partt aff theris meth borger
 hendöde huor for the effter sliig Leiligheedt och for
 adschillige tönge och Besueringe thennom paahengde
 icke kunde for^{ne} Summa afstedkomme Tha haffue wij
 nu for^{ne} viij^{et} Daller naadigst meth thennom omdragit
 Saa the effter thenne Dag ther for icke schulle wiidere
 manes eller tilthalis i nogre Maade.

Act. *Schanderborg* 6 Martz 1573.

(Jydske Register.)

N 55.

1573. 29 Mai. Brev paa de Gaarde, Præsterne, Læsemesteren og
 Skolemesteren skulle have til Residenser, naar de Canniker,
 der nu besidde dem, ved Döden ere afgangne.

Wij *Frederich &c.* G. A. V. att effterthi wij forfare
 att Sognepresterne vñ wor Kjøpstedt *Aarhus* Saa oc

Lessemester oc Scholemester ther sammestedz haffue ingen wisse Gaardt oc Residenzer som the kunde boe oc haffue theris werelsse vdi och ther dog vdj vor kjere Herre Faders Tiid salig oc hoylofflig Ehukommelse er gjort thend Forordning att Sognepresterne meth Cannikedome schulle were forsørgit Tha paa thet att for^{ne} Sogneprester, Lessemester oc Scholemester oc theris efftherkommere maa haffue wisse gaarde som the kunde paaboer haffue wij aff wor Synderlig gunst oc naade vndt oc tilladt och nu meth thette wort Obne breff vnde och tillade at nar thisse epher^{ne} Prelater oc Cannicker dör och affgaar mue och schulle the huer bekomme en Cannickegaard som the nu paabor effther thennom Vdj saa Maade som effterfølger Först skall Sognepræstenn til St. Clemintz prebenn schall haffue thennd Gaard Oss Elskel. *Otho Brockenhus* wor Rentemester nu vdj were haffuer, Præsten till St. Olaj Prebende thend Gaard Mester *Thomas* iboer, Præsten till wor Frue Kiercke thend Gaard *Frantz Banner* haffuer, Lessemesteren thend Gaard han nu sielff paaboer Och Scholemesteren thend Gaard *Poffuell Harboe* haffuer till sitt Cannikedom huilcke Gaarde oc Residentzer for^{ne} Sogneprester, Lessemester och Skolemester mue oc skulle huer effter for^{ne} Cannikers Död oc Afgang bekomme och the oc theres Efftherkommere thennom siidenn att haffue, niude bruge och beholde till evig Tiid Dog att the skulle holde samme Gaarde wedt guod Heffd magt och Bygning cum inhibitione solita.

Act. *Drottningborg* 29 May 1573.

(Efter en Copi i Raadhus-Archivet.)

N° 56.

1573. 16 Juni. Brev om Eftergivelse af forhöjet Accise, som nogle Borgere staae til Rest med, og som de ikke, efterat Mynten er omsat, uden deres store Skade kunne udgive.

Vij *Frederich &c.* G. A. V. att efftherthi thisse breffuissere *Rasmus Thomessenn, Knud Oluffssenn, Severenn Thögerssenn, Rasmus Thommessenn, Severenn Nielssen, Peder Gyss, Johan Jenssenn* och *Jens Offuessenn*, Borgere vdj wor *Kjöpstedt Aarhus* haffue ladiit giffue Oss tilkjende huorledis the stande tilbage medt Siisse af nogit Tydstöll som the haffue ladiit hente och indføre ther for Byenn Och ther hoess beklage att the icke kunde affstedt komme thennd Siisse som thennom nu kreffuis aff samme Öll effteratt Mönthenn bleff omsatt vdenn theris store Schade och ther for vnderdanigst ere begjerendis att motte niude samme Öll for liig Siisse som ther pleiyer att gange förend Mönthenn bleff omsatt Tha haffue wij aff wor synderliig gunst oc naade vndt oc tilladt Och nu medt thette wortt Obne breff vnde oc tillade Att forbeneffnde wor vndersotte Borgere vdj *Aarhus* maa niude oc beholde huess Tydstöll the udj saa maade till thenne Dag haffve indfördt for for^{re} *Aarhus* for sliig Siisse som ther pleiyer aff att gaa förend Mönthenn bleff omsatt Och att the paa thenne Gang medt ydermere Siisse theraff icke schulle besueris i nogne maade. Dog hvess Tydstöll the effther thenne Dag lade indføre ther for Byenn schulle the forsiisse ephther som andenstedz her vdj Riiget seduanligt er.

Actum *Schanderborg* thennd 16 Junij 1573.

(Jydske Tegn.)

N° 57.

1573. 24 Juni. Brev, at Byfogden skal betale Husleje for *Helle Matthises*, saalænge hun lever.

Frederich &c. G. A. V. att wij aff Synderlig G. och N. haffue beuilgit och tilladt at ville aarligen lade betale hues Hussleie thenne Breffuisersche *Helle Matthises* schall vdgifue aff thet Huss hun nu vdi boer saa lenge hun leffuer Thi bede wij och biude wor byfogit wdj wor Kjöpstedt *Aarkuss* som nu er eller her effther kommendes worder att thu paa woeres wegne betaler och fornöier aarligen for^{re} Hussleie for for^{re} *Helle Matthises* vdi hindes Liffs Tiidt och saa lenge hun leffuer och thett indschiffue vdi thitt Regenschaff Ladendes thett Ingenlunde.

Act. *Skanderborg* thend 24 Junij 1573.

(Jydske Tegn.)

 N° 58.

1574. 28 August. Brev om 15 Bösseskytter at lægges i Borgeleie. De skulle ikke have mere om Dagen end 2 Maaltider Mad og 6 Potter Øl. Ere de utilbørlige i deres Forhold, da kunne Borgemestre og Raad lade dem sætte og siden berette, hvorledes de have handlet med dem.

Frederich thenndt Anden med gudtz naade *Danm. Norg. Wend.* och *Gott.* koning &c. Wor gunst tilfornn, wiider att wij schicke til etther xv, wore Bösseskötter, Som en tiidlang, wdj etthers Bye, Skulle haffue theris Borgeleigre, Thj Bede wij etther och wille, At nar the etther med thette wort breff besögendes worder, i tha Annamer thennom ther ind wdj Byen, och lader forlegge wdj herberger, forskaffendes thennom frj wnderholding til mad och öll, Saa lenge the ther for töffue, Och paa thett the etther icke skulle besuerre Offuer huiis billigt er, Tha skal ingen aff thennom giffues om Dagen mere end tho Maaltider mad och Sex

potter öll, Findes nogen som sig wthilbörligen eller mottwillig forholder, tha skulle i haffue fuldmagt, thennom att lade sette, Och siiden att schriffue fra etther, huorledes the thennom handlit haffue, Wii wille lade forschaffe, attj thennom egien med thet förste skulle bliffue quit, Thi lader thett Ingenlunde. Schreffuit paa wortt Slott *Skanderborg* thend xxviiij Dag Augustj Aar &c. MDLxxiiij. Wnd. wortt Sig^{tt}.

Udskrift:

Oss Elskel. Borgemester Raadmend och Menige Borgere wdj wor Kiöpsted *Aarhuss*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 59.

1574. 22 Octobr. Brev, at de Fattige i Hospitalet i *Aarhus* maa have Olden til 100 Svin i *Skanderborg* Skove.

Vi *Frederich* &c. &c. vnde och tillade Att the Fattige vdj Hospitallitt vdj vor Kjöbstedt *Aarhus* mue her effther saa titt och offthe som Olden er paa uor och Kronens Schouffue till wortt Slott *Skanderborg* vbehindrit haffue niude och bekomme olden till 1st Suin Och samme Suin oldenfrij beholde, Dog att Forstanderenn thet tilforn schall giffue Lenssmanden her sammestedz tilkjende och aff hannom foruisses Och schall Forstanderen icke heller andre Suin ved thette Skin paa for^{ne} Schouffue indfrij vden huad Hospitallit kommer thill beste, Saa framt thett befindis hand tha icke vill stande oss till retthe och straffis som for anditt Tiuffuerij. cum inhib. solita.

Act. *Schanderborg* 22 Octobr. 1574.

(Jydske Register.)

N° 60.

1574. 22 Octbr. Bestalling for *Jacob Hovmester* at være Hospitals-Forstander.

Vij *Frederich* &c. G. a. V. efftherthi wij forfare att *Jacob Klendsmid* som her till haffuer werit Forstander for wortt almindelig Hospital vdj vor Kiöpsted *Aarhus* nu ecke well lenger for hans allerdom och schröbelighed Kand forestaa samme Befaling och ther for vnderdanig^t haffuer werit begierendes ther meth att mue forskonis Tha haffue (wij) thertor tilschickett och befalit Och nu meth thette wortt obne Breff tilschicke och befale thenne Breffuisser *Jacob Hoffuemester* att schulle were Forstandere for samme almindelig Hospital och schall hand giöre wor Lensmand paa wor gaard vdj *Aarhus* hans eed paa wore wegne att hand schall were the Fattige huld och tro och i alle maade for^{re} Befalinge trolig och flittelig forestaae och sig att wille schicke och altingist foreholde effther thend Fundatz ther paa gjort er. Sammeledis skall hand aarligen betimen vdj Lensmandens Bispens Borgemesters och Raadz offueruerelse giöre gode Rede och clartt Regenschaff for huis hand paa the Fattiges wegne anammit och egien udgiffuet haffuer Och for samme hans Befalinge maa hand bekomme och vpebære saadane Lön som Forstandere for hannom haffde och thennom vdj Fundatzen er tillagt, Bedendes och Biudendes menige Hospitals thjennere attj tilthéncker att suare for^{re} *Jacob Hoffuemester* paa the Fattiges wegne giffuendes och gjörendes etthers aarlige Landgilde och anden Rettighed i plichtige ere hand schall egien holde etther alle och huer serdelis wed Loug och Rett och ingen aff etther tilstede emod Lougen att uforrettis i nogre Maade. Actum *Schanderborg* 22 Octbr. 1574.

(Jyske Register.)

N° 61.

1574. 21 Decbr. Mageskifte mellem Lehnsmanden paa Kongens Vegne og *Jens Smed*, om en Jord paa Graven mellem *Jens Smeds* Boder og det Gjerde, som staaer mellem Kongens *Stagtergaard* og *Urtehaven*, mod en Jord, beliggende udenfor *Stuesporten* ved Kongens Have &c.

Wij *Frederich &c. G. a. V.* att thenne Breffuissere *Jens Smid* Borger vdj wor Kiöpsted *Aarhus* nu haffuer haft for Oss ett obitt bezeglit papyrs Breff Oss elskel. *Folmer Rosenkrantz* till *Stensballe* wor Mand och thjenner haffuer wdgiffuit lydendes ord fran ord som her effther fölger, Jeg *Folmer Rosenkrantz* till *Stensballe* Befalingsmand paa *Aarhus* gordt Gjør vitterligt for alle medt thette mit obne Breff att jeg effther Kong. Maj. min allernaadigste Herris muntlige Befaling och Borgemesterens her vdj *Aarhuss* Byes Offueruerelse haffuer werit offuer och giortt ett wenligt magschiffthe med *Jens Smid* Borger i *Aarhus* i saa Maade att Kong. Maj. schall haffue en *Jens Smidz* Haffue leggendes vden for *Stuesport* nest westen op till Kong. May. Haffue, Huilcken forne Haffue Kong. May. och hans Naadis efftherkomendes Konninger vdj *Danmarck* schall haffue niude bruge och beholde till *Aarhus* gordt till Euindeligh eyendomme och huis aarlige Renthe ther bör aff att gange med retthe aff forne Haffue til *Aarhus* Bye thett schall forne *Jens Smid* och hands efftherkommendes Arffuinge udgiffue till *Aarhus* Bye aarligen, Herimod skall *Jens Smid* och hans efftherkommendes Arffuinge haffue et Kong. Maystz. Stöcke jord liggendes her vdj *Aarhus* Bye paa Graffuen nest westen op till then Bod som forne *Jens Smid* nu sjelff vdj were haffuer och saa i westert till thet Gierde som stander emellom Kong. Maystz. schlachtergordt och örthehaffuen och forne iord och saa vdj sönder fran Gaden paa Graffuen till thet Vicarie iord som Her *Otte Eylersen* som bode vdj *Katterup* vdj hand och

were haffde thend Stund hand leffuede. Att saa vdj Sandhed er som for^{nt} stander trycker jeg mit Signett nedem for thette mit obne Breff Och haffuer jeg tilbedit erlig och welfornumstig Mand *Lauritz Fogh, Peder Schriffuer* Borgemestere vdj *Aarhus* emed mig att bezegle. Schreffuen paa *Aarhusgordt* thend Tisdag nest for St. Hansdag Midsommer Anno 1568. Effter som samme Breff ydermere indholder och udiuissær huelckitt Breff wij aff wor Synderlig Gunst och Naade haffue fuldbyrdt, Samtyckt och stadfest &c. &c. Act. *Schanderborg* thend 21 Decbr. 1574.

(Jydske Tegn.)

N 62.

1575. 25 Januar. Brev, at Borgemestere og Raad maa indtage to Stykker Jord paa begge Sider af Adelvejen, kaldte Bispens Lökke, og nyde dem uden Skat og Skyld pro officio.

Vy *Frederich* &c. G. a. V. att effterthi oss elskel. Borgemestere och Raadmend vdj wor *Kiöpstedt Aarhus* haffwer underdanigst ladit giffwe oss tilkjende huorledes the dagligen haffue stor wmage och Besueeringe saa well paa wore Wegne som paa Byens och the ther emod ingen Fordell eller renthe haffue som vdj andre *Kjöpsteder* men ther offwer lide stor Forsömmelsse paa theris nering och *Bjering* Tha haffue wij aff wor Synderlig gunst och naade vndt och tilladt och nu med thette wortt obne Breff wnde och tillade att forne Borgemestere och Raadmendt the som nu er och her effther kommendes worder mue hereffther indthage ett Stöcke iord synden for for^{ne} *Aarhuss* wden for *Brobjerg* leggendes Kaldes Bispens Lökke paa begge Sidder wed adelweigen som *Aarhus* By er bebreffuit och samme jord quit och frij vden ald tönge och affgiffit paa theris *Embitz* wegne haffue niude bruge och beholde for thennom och theris effthirkommere

Borgemester och Raadmendt vdj forne *Aarhuss* indtil saa lenge wij anderledes therom tilsigendes vorder, hwilcken jord the imidler Thiid ochsaa mue gjöre thennom saa nöttige som the best kunde. Cum. inhib. sol.

Act. *Schanderborg* 25 Januar 1575.

(Jydske Register.)

N° 63.

1575. 29 Januar. Brev, at Borgemestre og Raad aarlig maa udföre 4 Græsöxne eller Staldöxne til *Tydskland*.

Wij *Frederich &c. G. a. V.* effther Borgemestere och Raadmendt vdj vor Kjöpstедt *Aarhus* vnderdanigst Begjering haffue vndt och tilladt. Och nu med thette vort Obne Breff vnde och tillade att forne Borgemestere och Raadmendt sammesteds mue hereffther huer thennom aarlig ther for Byen lade udföre och wdskiye 4 Gress Öxen eller Staldöxen och thennom lade före til Skibs vdj *Tysklandt* Indtill saalenge wij anderle dis ther om tilsigendis worder Dog saa att the samme Gress Öxen eller Staldöxen schulle fortholde hoes wor Sissemeister samestedz lige som the blef dreffuen egjennem wore almindelig Toldsteder her vdj Rigitt Saa frampt the findis ther emod att gjöre the icke wille haffue forbrott thette wort Breff och ther offuer straffis som vedhör Cum inhib. solita.

Act. *Skanderborg* thend 29 Januar 1575.

(Jydske Register.)

N° 64.

1575. 24 August. Brev om de 600 Daler, som Byen var taxeret for at udrede til *Ribe* Byes Befæstning,

Mijnn gantske wenlig Helsenn Nu och altiid forsendtt med gud. kijere Wenner giffuendes Ether wenliig till kijnde, hurledes ieg haffuer fangit Mijnn alle

Nathigste Herris -schriffuelsse att ieg skall opberre thenn hielp, Somm ij skulle wdgiffue till *Rijbber* Byes Befestning Somm er aff Ethers Bye vj^c Daller, huor for er Mijnn wenliig Böenn till Ether, att ij wille schriffligen strax Biude mig tilbage mett thette mit Bud, Naar eller huilckenn thiid ij wille wdgiffue Samme Hielp Som ij er taxerit for och huor epther jeg kunde haffue migh att Rette Om ther kom Wandlyck paa (thett gud forbiude) thaa will ieg haffue Ether aduarit ieg will aldelis werre wndskyldt Om Samme Hielp ijckj kommer fram till Samme Termijn, Som er till S. Michiels Daagh wdj thett Seniste, Som Kong. Maytt. Breff indholder och formelder, huor Epther ij kunde haffue Ether att Retthe Och ieg for mynn personn giör gierne huis Ether er kiertt Her med will iegh haffue Ether gud almegtigste befalindes aff *Aarhuss*, Anno 75 then 24 Augusti.

Biörn Anderssens
thiill *Stenholt*.

Udskrift:

Erlig wiise och welagt Mendtt Borgemestere Raad och Byefogit wdij *Aarhuss* Synn Sönderliig guode Wenner, wenligenn tilschreffuit.

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet.)

N° 65.

1575. 31 Decbr. Kongebrev paa, at Byfogden skal nyde en Tiendedel af Sagefald.

Jens Haurum Byefogitt i *Aarhus* fik Kong. May^s. Breff att hand her effther for sin umage maa niude och beholde thend thiende Penche aff hues Sagefald hand paa Kong. May^s. Wegne ther vdj Byen vppeberendes worder ad gratiam cum inhib. sol.

Act. *Schanderborg* 31 Decbr. 1575.

(Jydske Register.)

N° 66.

1577. 18 Marts. Et Connossement over 10 Læster Öl.

Kiendes ieg *Seueren Jenssen* Borger wdj *Aarhus* for alle och giörer vitherligtt med dethe mit obne breff att ieg epther myn Borgemester oc Raads Befaling epther som the haffde fangit kon. Matt. Befaling att skulle framskicke XL lester öll till *Kiöbindhauen* som Borgene skule brögge aff Hans naad. kon. Matt. egen molt huilkit thi annamett her paa *Bisgordt*, Tha haffuer ieg wdj same suma anfangit x lester öll som ieg skall före till *Kiöbenhauen* och ther fraa antworde meg och fly thennom ther paa klar quitantz hiem igen aff hannem som mig myn fract giffwendes worder Dat. *Aarhus* then 18 Martij Aar 1577.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 67.

1577. 17 April. *Niels Paaskes* Quittering paa 8½ Læst 2 Tdr. Öl.

Kiendis ieg *Niels Pauske*, Schriffuer paa *Kiöpmehaffnns* Slot, att ieg haffuer ladit annamme paa K. M. min naadigste Herres veignne, halffniynde lester thoe thönnner öll, som Borgemestere och Raadt i *Aarhus* hidt vidt *Seuerenn Jensenn* ther sammestedt haffuer fremsenndt Som the haffue ladit brögge aff K. M. egit malt och homble, Til vindisbyrd er mit Signnet her vnnder tryct, Schriffuit paa *Kiöbenhaffnn* Slot thenndt xvij Aprilis Anno MDLxxvii.

Niels Paaske
met Eigen Hanndt.

Paa Foden læses:

thenne schipper fich her sin fragt for huer lest [24 Tdr.] thre $\frac{1}{2}$ som för gik.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 68.

1579. 10 Jan. Brev paa Ettergivelse af de 300 Daler, som Byen staaer til Rest med, formedelst den Pestilens, der en Tid lang har hersket der i Byen; item paa 100 Böge til at forbedre deres Havn med.

Frederich thennd Andenn med Guds naade *Dan-marckis, Norgis, Wendis* och *Gotthis* Konning &c.

Wor gunst tilformn, Wiider att effther som j vnderdanigst giffuer tilkiennde, Attj endnu staaer tilbage med iij^c daler, aff thennd Summa pennche j for thuo aar siidenn war taxeritt fore att schulle komme oss till hiehp med Beklaginndes att enn stor partt etthers Medborgere vj thennd Pestelentze som en tiidlanng haffuer regeritt hoss ether, ere hendöde, som schulle skatte med ether, Saa byenn ther offuer forringis, Att the icke kunde komme samme Rest affstedt. Tha haffue wij nu Naadigst anseett slig etthers wilkor, Och ere tilfredtz Attj med the iij^c Daler, j med tilbage staaer aff for^{re} skatt, mue bliffue forschonitt, wij haffue och effther etthers begieringe Naadigst beuilgitt ether j^c byger till hiehp etthers haffn och minde med att forbedre. Och skicke etther her hoss wortt breff till *Jörgenn Rosenkrantz* Att hannd paa wore wegne schall ether samme j^c böger forschaffe, paa *Kallö* schouffue, Dog j thenom sielff ther fra schulle lade hennthe, Ther effther j etther kunde wiide att rette, Schreffuitt paa wortt slott *Koldinghuss* thennd x Dag Januarij Aar &c MDLxxjx.

Under wort Sig^{tt}.

Friderich.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 69.

1579. 3 December. Brev, at da Havnen i stor Storm og Uveir har taget mærkelig Skade, og der vil behöves en stor Sum Penge til at forbedre den med, saa skjænker H. M. Byen den resterende Byskat.

Wij *Frederich* thennd Anden med Gudtz Naade *Danmarckis Norgis Wendis* och *Gottis* Koning Hertug wdj *Sleswig Holstenn Stormarnn* och *Dittmerschen* Greffue wdj *Oldenburg* och *Delmenhorst* Giöre alle witterligt att ephtherthj Os Elskel. Borgemestere och Raadmend wdj wor Kiöpsted *Aarhuss*, haffue Vnderdanigst giffuit Oss tilkiende, huorledis thieris Hauffnn ther for byen wdi storm och wuedder Möggit er bleffuen forderffuit Saa att thend med thett förste will hielpis och föris Raad wed, huilckitt icke Kand giöris medt Rinnges bekostninge, Vnderdanigst ther fore Begierendis att wij till hielp Samme thieris haffn att forferdige, wilde wnde och beuilge thennom thieris byschatt som Som (sic) the med tilbagestaar att maa beholde, For thette forgangitt Aar Tha haffue wij thend Leylighed anseett och naadigst Vnndt och beuilgit att Borgemester och Raadmend wdj *Aarhuss* mue beholde Ald thenndt thieris Byschatt som the for forgangitt Aar medt thilbage staar, till hielp for^{ne} thieris haffn medt att forbedre och ferdige giöre, Dog the thend till Samme haffns forbedring Skulle forunde (foruende?) och till Inthett anditt, Bedendis och Biudendis wor Rennthemestere, Att hand thennon for Aldt forgangen *Aarss* byes schatt lader bliffue quitt och forschonitt paa thenne gang, Effther som forschreffuit staar, Giffuit wdj *Todbierng* thennd 3 dag Decembris Aar &c. MDLxxix. Vnder wort signet.

Friderich.

Paa Ryggen Seglet og Udskrift:

Borgemester Raadmend wdj *Aarhus*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 70.

1581. 6 Juli. Borgemestere og Raad unde og oplade *Sören Mad-
sen Skriver* en Jord ved Mindet, mod 2 β aarlig til St. Andreae
Aften m. m.

Borgemestere Raad oc Menigheden i *Aarhus*
Bye, Giöre alle witterligt med thette wortt obne Breff,
att wij haffue wndt oc oplatt, oc nw med thette
wortt obne Breff wnder oc oplader Erlig Mand *Seue-
rin Matzen Schriffuer* boendis her sammesteds oc
hans sande rett ephtherkomendis arffuinge, ett stöcke
aff Byens Jord oc grund liggendis her neder wedt
Aarhus minde som strecker sig wdj sin Lenge fra
Jörgen Muosis Jord og Egendom som Byen hannem
oc wndt haffuer, oc sudöst heden emod Minde howditt
fyritiive alne, Oc wdj sin brede fraa Hawitt oc emod
Aaen lige ephther for^{ne} *Jörgen Muosis* Iordt Huilcken
forschreffne Jord grund oc Eyedom for^{ne} *Seuerin*
Matzen, hans Hwstroë Börnn oc theeris Arffuinge
skall haffue, nyde, bruge oc beholde till Ewindelig
Eyedom i sin Lenge oc brede som forschr. stander,
Dog med saadan Wilkor att forschr. *Seueren Matzen*
oc hans sande arffuinge, eller huem som samme Jord
haffuendis eller brugendis worder, skall giffue ther
aff aarligen Aar, St. Andres Afften tho skilling Danske
till *Aarhvs* Byes nötte oc gaffn wden all försömlisse.
Och ther som forschr. Jordskyldt jj skill. Danske
bliffuer igjenstaaendis wdj tree samfelde Aar, oc ey
redeligen wdgiffuit som forschr. stander, Tha skall
forschr. Jord oc grund med then Bögning som ther
tha paa findis, were quitt oc frij till *Aarhvs* Bye
igien wden all Hinder eller modstandt i nogre Maade.
Och hwis forschr. *Seuerin Matzen* eller nogen aff
hans arffuinger wille selge eller thennem afhhende
samme forschr. Jord oc Eyedom tha skall then först
tildiubes Borgemestere och Raad i *Aarhvs* paa Byens
wegne för end thenn tilbiudis eller afhendis till nogen

anden i nogen Maade. Oc skall for^{ne} *Seuerin Matzen* oc hans arffuinge eller huo samme Jord haiffuer i Hand oc heffdt, were forplictet att holde rentt oc ferdiggt for then, med frij fuorte wd till gaden, med pikning saa wyet som andre hans Naboer thet holder oc hans Jord sig stræcker Byen wden all skade ij alle maade Oc icke skall tilstedis att lade kaste eller feio mög eller skarn i Aaen, paa thet ther med icke skall forfyldis eller forderffuis i nogen Maade Till ydermiere windisbyrdt oc bedre foruaring haffue wij laditt henge woris Stadt Secret nedenthette obne Breff Datum *Aarhuus* then 6 July 1581. *)

(Originalen paa Pergament i Raadhus-Archivet;
Seglet vedhænger.)

N° 71.

1582. 19 Juni. Brev, at Borgemestre og Raad maa holde en Vinkjelder, og maa ingen Anden der i Byen sælge Vin i Kande, Stob eller Pottemaal ud af Huset, men vel i Huset og i Fade og Amevis.

Wij *Frederich &c.* Giøre alle witterliggt Att eptherthj wij forfare att vdi wor Kiöpsted *Aarhuus* schall were stor Bröst for win, Saa att fremid folck thid Kommer for theris pendinge icke kunde bekomme nogen win ther god er, Men huess nogen ther er

---

*) Dette Skjøde er udstædt uden Lehnsmændens Mellekomst. 40 Aar senere, nemlig 1620 den 12te October, udstædt Borgemestre og Raad et Skjøde til „den velagte Mand *Anders Berttelssen* Slotsskriver paa *Skanderborg*”, paa et Stykke Jord „vdenn Vester-gade — — — vestenn nest op till *Anders Rimsniders* Haffue” for 20 Courant-Daler og 10 β aarlig Jordskyld, hvilket var udstædt „medt woris kierre Lendtzmandtz Erlig och welbiurdige mand *Lauritz Lindenov* till *Overgaardt* hans beuilgende och Sambtöcke”. Desuden havde nogle af Byens Borgere ved egenhændig Underskrift givet deres Samtykke til dette Salg.

schall thett were forfalsked, Tha haffue wij aff wor Synderlig gunst och naade undt och tilladt, Och nu mett thette wortt obne breff vnde och tillade Att oss Elskel. Borgemestere och Raadmend vdj wor Kiöpsted *Aarhuss* Maa her epther holde en Winkielder ther sammestedtzt Till saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder, Saa the schulle were plichtige altiid att holde samme Winkielder welbespissitt mett god win att wortt folck och thiennerer saa offthe wij thjhd hender att komme, och saa lenge wij ther forthöffuer saa well som fremmede och andre som giester ther vdj Byen, Mue och kunde bekomme for ett schielligt werd win till kiöbs i for^{ne} Winkielder, saa att ther paa ingen Bröst eller fiell findis, Och paa thett the saa mögitt thess bedre Kand holde for^{ne} Winkielder wed machtt, wille wij att huercken Jndbyggerne ther vdj Byen eller nogen anden schulle midlertiid mue wdtappe nogen Win enthen vdj Kander Stobbe eller potter thall vden theris husse, fordrister sig nogen till her emod att giöre, Skall handh affue forbrut till Oss thett fadt eller Amme Win handtapper aff, Och ingen naade ther hoes att were, Dog schall her mett icke were forment nogen Borgere att selge heell eller halff Amme eller vdj sitt egitt huss att fortappe win till sin egen och sine gjesters Behoff, Och schulle Borgemestere och Raadmend her emod were plichtige att holde thend win till kiöbs som god och wforfalsked er, Saa frampt the icke wille haffue thenne wor benaading forbrott, huorepther sig huer &c.

Act. *Kiöpnehaffn* thend xix Juny MDLxxxii.

(Jydske Register.)

N° 72.

1584. 30 Mai. Brev, at Borgemestre og Raad skulle hjælpe *Iver Lauritzen* til Erstatning for den Skade, han har lidt ved Forlöfte for *Fru Sidsel Oves Foged &c.*

Frederich thend Anden Med *Gudtz Naade Danmarckis Norgis Wendis* och *Gottis* koning &c.

Wor gunst tilforn, Wiuder att thenne Breffuissere *Jffuer Laurizen* Haffuer wnderdanigst Ladit gifue Oss thilkiende, Att hand med Nogle Flere wore och kronens thienner, Ere kommen wdj Löffte thil Oss Elskl^e. *Frue Zitzille Oxe Erick Podebuskis* Efftherleffuerske, For en som haffuer thient hinde for foggit. Och Offuer Same Löffthe Er komen wdj stor Skade och penningis wdgift, Och Ingen Opretning the Bekomme kand, aff thend the haffue Loffuit fore. Och ther fore paa sine Egne, och Sin Selskaff, the andre Forlöffzmd theris wegne wnderdanigst Begierit thenne wor skriffuelsse thil etther, Att the aff Noggen Eygendom, som for^m Foggitt skal haffue ther wdj Byen, som thennom thil Forwaring forskreffuit Er Maa hielpis thil Opretning, Effther som I aff hossliggende Supplicatz widere Forfarer. Thj Bede wij etther och wille, attj Same Person, for huilcken the haffue Loffuit och Lid Skade, Thilholder, Att hand thennom for Same theris Skade fornöiger och thilfridzstill, Och ther som hand thett Icke giöre will, Attj tha ere thennom Behielpelig, att mue Bekome Opretning, aff huis godtz och Eygendom, hand kand haffue ther wdj Byen. Saa the widere Icke skulle haffue then^m ther om for Oss att Beklage, Ther med skier wor wilge, Schreffuit paa wortt Slott *Skanderborg* thend 30 Majj Aar &c. MDLxxxiiij Vnder wortt Signett.

Friderich.

Paa Ryggen Seglet og Udskrift:
 Oss Elskl. Borgemestere Och Raadmend vdj vor
 Kiøbsted *Aarhus*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 75.

1587. 10 Sept. Brev med 6 Bösseskytter, der skulle holdes nödtörftig med Mad og Öl eller gives 2½ Mark om Ugen og ikke mere.

Min wenlig Helssen etter nu och altid tillforne medt wor Herre, Kierre Borgemestere och Raadt, synderlige gode wenner, Nest min wenlig tacksiggellsse, Giffuendis etter wenligen tillkiende, att iæg endnu paa kong. Matt. min Naadigste Herris wegne, tillschicker etter vj hans Matt. Bösseschötter*), som och paa naagen tidtlang schulle bliffue beliggendis i etters Bye wdj borgeleie Bedendis etter therfore, paa kong. Matt. wegne att naar forne Bösseschötter, etter medt thenne min schriffuellsse besøger, J tha Annamer thenum till etter, i etters Bye, thenum lade indligge i herberge, Och siden forschaffer thenum giffues nödturfftig Vnderhollung till Madt och Öl, Ther som thet och siunis Borgerne lideligger, att the wille giffue thenum halftreide march dansche, om wgen, och icke meire, huor med the och schulle lade thenum nöie, Och atj siden i alle maade forholder etter medt thenum, effther som i tillforne pleie att giöre, indtill i fange paa kong. Matt. wegne, wiidere bescheidt, her effther i nu kunde wiide etter att rette, Och hues i

---

*) I Brevet ligger en Seddel, saalydende: Anno 87 thendt 11 Septembris bleffue hesse epherschr. Kong. M. Bössesköth schreffuen wdj Borgeleie till Aarhus: *Lauridz Dus, Bertell v. Sastedt, Frandz v. Maideborg, Thomes Holst, Thome Lauridzen, Knudt Throellssen thomstar.*

sampt etters . . . . kunde haffue gaatt aff giör Jeg
alt . . . . . mett haffue, etter gudt allmech-
tigste Befallendis, *Kiöpnehaffn* thendt 10 Septemb.
Anno 1587.

Christoffer Valckendorff till Glorrupp.

Udskrift:

Erligh och forstandige mendt Borgemestere och
Raadt vdj *Aarhus* Minne synderlige goede Wenner,
Wenligenn tilschr^{te}.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 74.

1587. 26 Sept. Quiltering paa 50 Daler til det Domhus, som skal
opføres i *Viborg*.

Anno 1587 thennd 26 September, Annamit Jegh
Jörgenn Skram till *Thielle*, Aff fornumstige Mandd
Niels Schriffuer ij *Aarhus*, paa *Aarhus* Byenns wegnne,
ett half hundrett Dall., Som dj haffuer giffuit till
denn domhus: Som schall opbygis her vdj *Viburgh*,
Des till Windesbiurdt haffuer jegh wunderschriffuit
med egenn handd: Datum *Viburgh* ut litteris.

Jörgen Skram med Egen handt.

(Originalen i Raadhus-Archivet.)

N° 75.

1587. 24 Octbr. Brev, at man skal forholde sig rigtigt imod de
Bösseskytter og Baadsmænd, som sendes i Borgeleie.

Friderich thend anden &c. Wor gunst thillforn,
wiider att Ephertj wij Ere kommen wdi Forfaring
att med wore Bösseskiötter och Bodtzmend som For-
schriffuis wdj Borgeleiger, Jcke Forholdis Richtiglig,
Ephther wore breffue som ther om udgangen Ere, Syn-
derlig med the Kostpenning som thennom giffuis,

Tha thilschicke wij Ether Endnu wor obne breff om wor allfuorlig willge therudinden Bedendis Ether och wille attj Endelig Ere Forthenneckt wdj, Epther samme wortt breff med for^{re} wore Bösseskiötter och bodtzmend Som hoss ether bliffue Forschreffuitt wdj Borgelieie (sic), Ether attForholde, Saa Fremptt thett Jcke skier, meden ther Emod Handlis, Och widere wrightighed ther udindenn Aff Ethers Eptherladelse eller Forsömmelse ther Epther Spörgis, J tha Jcke wille stande Oss thill Rette therfore, Som the wor bud och Forordning Jcke holde Eptherkomme och achte wille, ther Epther j Ether wider att Rette, Thermed skier wor Alffuorlig wilge och befalling, Schreffuit paa wort Slott *Hadersleffhuss* thend 24 Octobris Aar Mdlxxxvij. Vnder wortt Sig^{tt}.

Paa Ryggen Seglet og Udskrift:

Oss Ellskl. Borgemestere Raadmendt Och Byefougitt wdj wor Kiöpstedt *Aarhuss*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet.)

N° 76.

1587. 7 Novbr. Cancelli-Brev og Tilstaaelse, at *Aarhus* havde anmeldt i Cancelliet paa *Haderslevhus*, at Staden havde tilgode Forstrækning 1593½ Daler og 2033 $\frac{1}{2}$ 6 β i Klippinge.

Efter Kong. Mattz. Vdgaenge Breffue och befallinge om Beschiedt om Pantt och gioldbreffue vdj Hans Mattz. Cantzlie att schicke, haffuer Borgemester och Raadmend wdj *Aarhuss* Jndschickitt och offuergiffuitt, Copie aff Ett Kong. Mattz. Breff, Liudendis Paa halfandet Thussind halffempte sindtzthiuffue och halfierde Daller, som the Kong. Matt. thill Riigens behoff lontt och forstracht haffuer, dateritt Paa *Kiöpnehaffn* thend 8 Dag Junij A^o &c. 63 Thissligiste *Jochim Becks* Quittantz, Paa thuo Thussinde threduge thre marck vj β vdj Klipping, som the effther Kong.

Mattz. schriffuelsse, huilchen the ther hoes haffue att fremlegge, haffue forstracht Kong. Matt., Mett Rund mynt Att schulle vdj fremthiden egien bethallis, som samme Quittantz Wiidere formelder, dateritt Paa *Kiöpnehaffn* thend 22 Dag Maj Ao &c. 64 Bemelthe beskedt om for^{re} breffue er Jndkommen Vdj Kong. Mattz. Cantzlie Paa *Haderssleffhuss* thend 7 Nouembris Ao. &c. 87. Aff Kong. Matts. danske Cantzelie.

(Originalen i Raadhus-Archivet.)

N° 77.

1587. 19 Novbr. Brev til *Mandrup Parsberg*, at da der var kommen Klage fra de Bösseskytter, som ligge i Borgeleie i *Aarhus*, at Borgerne spise dem af med 2 ŷ (= 1 Daler) i Kostpenge, saa tilholdes disse at give Bösseskytterne Mad, og kun i det Tilfælde, at de ikke ville lade sig nøje med Værtens daglige Kost, da kan han give dem 2 ŷ om Ugen i Kostpenge.

Frederich Thend anden &c.

Wor Synderlig gunst tilforn, Wiider att wore Bysseskytter som ere forskreffuitt och forlagdt wdj Borgeleyer wdj wor kiöpstedtt *Aarhuss*, haffue wnderdanigst till Oss Suppliceritt, och beklagitt, att Borgerne epther Ett wortt breff wij haffue laditt wdga, huorledis mett wor Bysseskytter och Botzmend, wdj theris Borgeleyer, och mett pendinge thennum att giffue, huor the heller wille haffue pendinge ennd kost, schulle forholdis, Skulle wille wegge thennum wdj att wnderholde wore Bysseskytter, och thennum med ij ŷ om Wggen affwiisse Lige som thett Borgerne, wdj samme wortt breff schulle were frij forbeholditt, huad heller the wille wnderholde wore Bysseskytter eller giffue thennum 1 Daller om wggen, huilchett som thett aldrig haffuer weritt wor mening Saa kommer Oss Selsom fore, att Borgerne schulle thennum wnderstande, wofe breffue epther theris serlige Wild att wdthyde Epther samme breff icke anderledis medføre, end huor

nogen wor Bysseskytter eller Bodzmend thennum icke wille lade sig nöye mett wertens daglig Spisse, och heller wille haffue pendinge end kost, Tha schulle the giffue therfore om wggen 1 Daller, Thj Bede wij Ether och begiere attj ther wdj haffuer indsehende och forordne, att huor wore Bysseskytter och Bodzmend wille lade thennum nöye mett huad huer mandtz effne och Huss til Dag spiiss formaar, The ther bekommer wnderholding till Mad och Öll, epther som wor breff, wij therom tilforn huer kjøpstedt haffue tilschreffuitt indholder och formelder, meden huor nogen icke wille lade sig Nöye mett Wertens Leylighedtt, att thennum giffuis 1 Daller som for^{ne} wore breffue tilholder, Ther mett skier Oss till Wilge, Befallendis Ether Gud. Schreffuit paa wortt Slott *Hadersleffhuss* thend xix Novembris Aar &c. MDLxxxvij.

wnder wortt Sig^{tt}.

Friderich.

Paa Ryggen Udskrift:

Oss Elskel. Erlig och Welbiurdig *M.* . . . . .
Parssbierg Wor Mand Raad och Embitzmand paa wor gaard wdi *Aarhuss*.

(Originalen paa Papir i Raadhus-Archivet med Segl.)

N° 78.

1588 17 Febr. Liste paa de liderlige og pasløse Personer, som bleve Byen forviste.

Anno 1588 Thenndt 17 Februarij Er thisse Eptherschr. foruist Byenn epther Kongell. Mayts. Mandatt fordj att thi haffuer Jickj kundschaff fra the steder thj haffuer tillfforn veritt Ere

Marin Jbsdather i *Dorite Pryssis* Bode vid hindis gordt for hunn haffuer Jngenn Beuiss fra the steder hun er frakommen — *Ane Jensdather* wdj Same bode som er hinded Datter — Thendt quinde paa *Meillgade* i *Dorite Pripis* buo som *Pr.*

Mickellssen haffuer Sagdt godt for — *Hans Hiebo* i *Jenns Olluffsens* Buoe — *Matz Mourizen* i *M. Peders* bode — *Jahane Jffuers* mett *Sinn Bolle* — *Niels Pederssen* i *M. Christoffers* Boe — *Jacop Felltbere-*
der i *Peder Brödz* bode — *Hans Kiöbbinghaffn* huos *Las Gius* — *Marin Nielsdather* i *Oloff Bundes* Buode — *Marin Ericksdather* huos *Rasmus Kalkokslar* — *Sizell Chrestensdather* i *Sanders* Bode — *Simen Böd-*
ker i *Morten Skredders* Bode — *Mortenn Söffrin-*
senn — *Karine Hougordz* och hindis hussfolck i *An-*
ders Nielssis Bode — *Madelline Parlamentmackers* i *Anders Niellsens* Buode — *Knnudt Rasmussens* Söster
y her *Pouills* Buode — *Jenns Fest* i *Jon Schriffuers*
Bod er volldsuorne — *Marin Mortensdather* i *Fe-*
giude; *Berette Jens Oluffssen* hun forlockett got fol-
ckis Drengj och piger — *Anne Offuergordtz* och hin-
dis Sönn voldsuorne — *Knnudt Vogennkarll* — *Peder*
Jenssen vidt Beckenn hanns hussquonne, y Her *Lau-*
rizes Bode — *Anne Mortensdather* i *Las Jenssens* kiel-
ler som er *Jörgen Smagbirs* Sösters — *Marin* vnnder
Villatz Snedker — *Marin* i same kieller er komen
aff *Nörherrit* — *Marin* vnnder *Rasmus Snedker* —
Karinn Tamesdather lössactig Quinde vnnder *Rasmus*
Snedker — *Marin Tamesdather* i *Niels Lassens*
Buoe — *Anne Vettis* och hinndis dather — *Barbra*
Niels Schriffuers — *Junge Chrestensdather* huos *Seff-*
rin Louring och hindis pige — *Thenndt Bunde* i *Erick*
Laurizes huode som tillfornn er foruist Byenn — *Enn*
quinde huos *Anne Kiemners* — *Frederick Smidtz*. Bro-
der volldtsuorne — *Seffrin Seffrinssen* i fru *Hille-*
borigs gaardt — *Enn* Quinde huos *Ane Tuorsagers*
i *Smedgordenn* — *Marin Gregersdather* i *Closters*
bode — *Zizell* och *Doretj* i *Skiögiskou* — *Peder*
Plougmandz quone och hindis Dather i *Peder Skiöttis*
Bode — *Jenns Haugaardt* bag *Clostret* — *Niels*
Bödker volldsuorne — *Marine* och *Mette* i *Peder*

Saxis Buode bag Closterit — *Marin Nebells* Dötter i Mester *Lauriz Fönbos* Buode — *Marinn Damb*s och att forffare om hinders gifftermaall — *Albritt Skotte* i fru *Zizells* gaardt — *Kierstin Pedersdather* ij *Biörns* Bode — *Mette Nielsdather Seffrinn Rasmussens* Söster — *Mett Pedersdather* huos *Kierstenn Skaubo*s — *Lille Anne Offuis* husquonne — *Seffrin Pederssen* vögenkarll hospitals bode fick ett vnntt vinndisbyrdt for tyffuerj — Noch en Anden karll er i husse medt hannom och hans quone lige saa god — *Jens Seffrinssen* i *Töger Tamsens* bode — *Jenns Somer* i *Peder Bröd*z bode — *Marin Lystrupis* oc hinnders Dather och hinnders husquonne — *Anne Semquonne* och hinders Buollschaff och hinders sönn — *Niells Skibböggers* quonne vdj *Niels Schriffuers* Ny bode — *Dorettj* i kjellerboen och hinders husquonne — *Tygi Remsnider* i *Hanns Bundtmagers* buode — *Jens Mickelsen* i *Jffuers* Bode; Notta er i madschapi mett *Jens Jbssen* i *Seffrin Pederssens* bode — *Rasmus Jbssen* i *Peder Jörgenssens* bode — *Seffrin Niellssen* i *Jffuers* bode Beuissis att brende staffre och Andenn Gierdtzell — *Seffrin Pederssen* i *Follmers gyde* ij *Dorettj Pripis* Bode i vor frue sogn tislig^{te} hans höstru och dather. —

Vor Frue Sogenn.

Chrestenn Viborig i gammell *Knudz Boder* ij *Follmers giude* — *Niells Marquordsenn* i her *Pouells* Buode paa *Samssö* — *Anne Jens Hinrichssens* dather lösactig och skicker sig illde — *Jenns Graffuer* i *Seffrin Pedersens* Buode (vnntt röchte) och hans stallbroder vid naffn *Jens* — *Jenns Morttensens* quone och börnn i Same Buode — En quinde huos *Moritz Murmann*d — *Karin Pedersdather* som thient i Closter i husse huos *Ane Jensdather* i *Seffrin Pederssens* Buode tislig^{te} *Ane Jensdather* selff — *Niells Jennsenn*

som thient *Peder Saxi* vdj *Somer* — *Anne* till *Jens Mortenssens* ij *Seffrin Pedersens* Buode — *Karin Kiers* medt sine tho hussquinder i *Rasmus Ericksens* Bode och hinders Sön *Hans Kier* — En quinde till *Anders Puortners* — *Anne Brögerquinnde* medt hinders thoe Dötter — *Jngierdt* i *Simonis* Buo i *Rymölle* — *Karine Lessösdatther* — *Anne Nebells* hussquinde — *Rasmus Lasenn* i *Knud Schriffuers* Buode — Enn Lantzmandt Nylligenn kommen i *Knudt Schriffuers* Buode — *Tames Karine Jepis* Sön i *M. Chrestens* Buode — *Buolld Knudtzdather* i *M. Chrestens* Buode — *Anne Laddings* — *Anne Hansdather* huos *Rasmus Jörgennsens* — *Lauritz Bunntmager* i *Hr. Hansis* Buode i *Vittenn* — *Peder Jeppersens* husquinde medt ij *Börenn* i *Hamers* buode — *Lauritz Kielltering* Bag Closterit — *Kierstenn* i *Knudt Jensens* Buo medt hinnders Datter — *Birgite Seffrinsdather* i gamell *Knudt Jensens* Buo paa Volden er foruist Byen tillforne — *Anne Landis* i *Knudz* bode — *Jörgenn Clauseenn* i *Knudz* bode medt sine hussquinder et vnnt rögt at holle Huorer paa stalde och Sameller Huorer om Aftenn till skalleck och tyffpack — *Buolldt Jensdather* i gamell *Knudz* Bode — *Kierstin Kockis* i *Las Fogs* Buode paa *Rossengade* — *Kierstin* i *Knudt Jensens* Buo huos *Anne Bunntmagers* — *Kierstenn Jensis* paa *Stursgade*.*)

(Originalen i Raadhus-Archivet.)

N 79.

1588. 3 Septb. Brev til Borgemestre og Raad at forlægge 34 Bösse-skytter i Borgeleie og at give dem Mad, som de menige Borgere selv have den, og ikke mere end 6 Potter Öl om Dagen. Vil nogen hellere give Kostpenge, da skal det være ham uforment, og skulle Borgemestre og Raad have Indscende med, at de ikke trænge Borgerne til at give sig Kostpenge. Des-

---

*) Den hele Sum er 41 Mænd, 83 Qvinder og 4 Börn, i alt 128 Personer.

lige at der ikke skal gives dem mere end 8 Dages Kostpenge ad Gangen, og dersom en Bösseskytte drager af Borgeleie med eller uden Forlov, da mister han for den Tid sine Kostpenge. Item forholder nogen Bösseskytte sig modvillig, da kunne Borgemestre og Raad lade ham fængsle og lade gaae Dom over ham efter Loven og Stadens Privilegier. Dersom Borgemestre og Raad heri findes forsømmelige, da skulle de selv stande Anklageren til Rette, som om de selv havde gjort Gjerningen. Dog maa de ogsaa have Indseende med, at Borgerne ikke forurette Bösseskytterne.

Christiann thennd Fierde medt Gudtz Naade Danmarckis Norgis Wendis och Gottis wdualdt Konning.

Wor gunst tillforrn. Wiider att wij skicke thid till Ethers Bye xxxiiij aff wore Bösseskiötter, som ther paa nogenn thid skulle bliffue beliggendis, Bedendis Ether ther fore och wille, attj thenum annamme till Ether, och lader thenum forlegge wdj Herberge, och forskaffe thenum theris tilbörliq wnderholding, till Nottorffthig Mad och Öll, vj potter Öll om dagenn och Jcke mere, Epther som thend mennige Mand aff Borgerne, formaa att wnderholde siig Selff, Och ther som ther findis nogenn aff Borgerne, som heller wille giffue penndinge End Spisse thenum, Tha maa thet were thenum fritt fore, Epthersom huer thenum med huer andre kunde Eens werre, Som biligt och Rett Kañd werre, Dog saa attj haffuer Jndseende ther med, att Jngenn aff wore Bösseskiötter, stiller thenum modtuillig Emod Borgerne, paa thet att the wille Threngge Borgerne till, att giffue thenum Kostpenninge, Thissligste attj och haffue flittig Jndseende, herudinden att Jngenn aff forne Bösseskiötter, som thid worder forskickitt vdj Borgeleiger, Enthen nu Eller her Epther, giffuis till lige, mere End 8 Dags Kostpenninge, huilcke pendinge the skulle forthere ther wdj Byenn och Jcke andenstedtz, Thersom och Nogenn drager aff sitt Borgeleiger, Enthenn med forloff eller wdenn forloff, Tha skall hanum middeller

thid Jngen Kostpenninge giffuis, Och attj vdj alle maade, Ether med themum förholde, Epther hues Breffue thend Stormechtig^{te} Hogborne Förste och herre Her *Frederich* thend anden Danmarkis Norg. &c. Konning, wor kiere Herre Fader Sallig och hoglofflig Ehukommelsse, tillforn therom till Ether haffuer Naadigst laditt wdga, Thersom och nogenn aff for^{ne} Bösseskiötter holder themum modtuilligen Emod nogenn aff Borgerne, Eller theris Folck, attj tha lader themum Fencklig Jndsette, och siidenn Epther theris gierninger, Lader gaa Dom offuer themum, Epther Lougenn och Ethers Preuilegier, Thersom J och her wdindenn findis försömelige, och Nogenn Klage ther offuer kommer, Tha skulle J selff stande ankla-gerenn, vdj theris sted, som gierningen giordtt haffuer till Rette, Dog attj ther hoss haffue god Jndseende, att samme wore Bösseskiötter, Jcke aff Ethers medborgere, till wrette bliffue besuergitt, Ther med skier wor willge, Skreffuitt paa wortt Slott *Kiöpnehauffnn* thend iij Dag Septembris Aar &c. MDLxxxviij.

Wnder wortt Sig^{te}.

Hogbem^{te} wor allernaadig^t wdualde Herre Prindtz och Konningis tillforordnede Regierings Raad. Som nu tillstede Ere.

Jörgen Rossenkrants   *Christoff. Walckenn Dorff*
Egen handt.   egn handt.

M 80.

1588. Mandtal over Borgervæbningen i Aarhus.

(Meddelt af Etatsraad Finn Magnusen.)

Mandtallsregister offuer Borgerne och Menighedenn vdj Aarhus, som er taxerit for Rusting Waaben och Wergi att holle och epther thenne dag att

werre ferdig och Gherustit med nar Behoff giöris och tillsigis. 1588 then 10 Septbr. Befallingshebber Tillforordenit. Hopmand: *Niels Pedersenn*, Borgemester. Hopmandtz Lutenant: *Knud Ollufsönn*. Fennickdrager: Mester *Nickell Bartsker*. Förn: Mester *Oluff Bartsker*. Felltwebler: *Jacop Abbellenn Bogfförer*. Ghemein Webler: *Augustinus Gulldsmidt*, *Jacop Felltbereder*. Proffos: *Mogens Hagennsen*. (A) „Gheröstit med Harnisk, lange spiss och Slagsuerdt: *Jörgen Somerffeld* Borgmester. *Seffrin Pederssönn*, *Erik Lauritzenn*, *Peder Rasmusen Kærr*, *Jens Oluffsenn*, *Svend Pouellsenn*, *Peder Nielssenn*, *Johann Orm* („*tho mend*“; synes at være senere tilföjet) *Niels Schriffuer*, *Jenns Pouellsenn*, Raadmendt. *Pouell Brandsenn &c.* (Lit.) *Chrestenn Bartsker*, (Borgere) Summa Lxx Mandt.” „Gheröstet med lange Röer . . . *Söffren Matzenn Schriffuer*, . . . *Pouell Bartsker*, *Seffrin Kock* (o. fl.), *Hans Barts kier*, *Hendrick Töffelmager*, *Claus Krudkremer*, *Svend Bendsön*, Byffogit, til sammen ij^c xxi mandt. Gherustit med Federspiud Helldeborn och stackit Röer. *Willm Skibböger*. *Niels Seffrinsenn Skibbögger* *Oluff Skibböger* *Niels Skibböger*. Suma Lxxi Mand. Samme Rustning eller og Bindöxer och Degenn (alle Tömmermænd) xxi Mandt. „Summarum Summa paa alle forskreffne tillhobe iii¹/₄^c xxxiii Mandt.*)

---

*) Efter hvad der nu forefindes af denne Liste bliver Antallet kun 383, med Officererne 390; men enkelte Blade kunne være bortkomne. *Horsens* havde i alt, Borgere taxerede for Vaaben eller Rustning, (efter min Opsummering) 205 Mand; *Randers* 266; *Ebeltoft* 203; *Grendaa* 211, *Houffbro* 92.

F. M.

(Geheime-Archivet.)

N° 81.

1594. 17 Juli. Brev fra *Enevold Kruse*, at Raadmand *Peder Christensen* er beskikket til at forhøre Toldernes, Sisemestrenes og Byfogdernes Regnskaber overalt i *Nörre-Jylland*, som og til at oppebære Byskatten.

Minn ganndsche wennlig Hilsenn, Althidt forsenndt medt Gudt Aldmechtigste, Kierre Wenner, Nest min Vennlig thacksigelsse for mögen beuist ehre och guode huilckedt ieg aff formuen, medt aldt godtwilighedt, Althidt gierne forschyldt will, Giffuer ieg ether vennligen att wijde, att efftersom Konng. Mtt. Naadigst haffuer thilbethroidt *Peder Christenssen* Raademanndt ther Vdj *Aarhus* *), att schulle her effter Paa widere bescheedt forhøre och Quithere Tholdernis, Zissemesters, och Byfougdernis Regenschaffue, ther wdj *Nörre Juddlandt*, Saa well som och att oppeberre, huis Aarlig Byeskatt, aff thierris Bye, Aarl'genn bör att Vdgiffuis Effter som höigbe^e Konng. Maietts. breff och bestillinng, hannum ther paa Naad^e giffuidt er, therom Clarliger och Vidtlöfftiger formelder, huor for ieg beder ether, Attj Aarligenn thill huer Sannetj Mauritij Dag, Ethers Byeschatt, Tholdt, Zisse, och anddenn rettighedt, Som enthen Borgemestere och Raadt, Paa Byenns Veignne thill Aarlig Byeskatt pligtig er, att Vdgiffue, eller och huis Konng. Maietts. Tholder Zissemester och Byfougidt ther sammestedh paa hans Maietts. Veignne haffuer Oppeborridt, hoes for^{ae} *Peder Christennssenn*, medt gott och Righthigt Regenschabff, forclarer och affbethaller, Saa att hanndt ther paa icke i nogre maade, Kanndt

*) Efter et Brev uden Datum hos *P. Friis Edvardsen* i hans *Skjel-skörs* Beskrivelse Pag. 609 var *Peder Christensen* ansat, som ovenmeldt, og skulde for denne Bestilling nyde „thill Lön och Vnderholdning, saa vell som och till Forthæring med sine Regenschaffuer at forklare, aarligen 80 gamle Daller och een sædvanlig Hoff-Klædningh.“

sig for Konng. Maiett. Haffue att beklage, Thagendis hoes hannum paa samme Ethers Byeskatt och Regenschabffue hanns Quitanndtz och foruaring som thet sig bör, Jegh for min Persoenn althidt gierne giör, huis ether Kierdt er, Befallenndis ether her medt Gudt Aldmechtigste, Aff *Kiöpnehaffn* thenndt 17 July Anno 1594.

Enwoldt Krussse.

Eigenn Haand.

Udskriften:

Erlig wiisse och Velagte Menndt, Borgemestere, Raademennndt, Tholdere, Zissemester, och Byefougidt wdj *Aarhus*, Minne Sönderlige guode wenner, Ganndtsche Wennligern thilschreff^{tt}.

Lest paa *Aarhus* Raadhus for Raadt och Rett then 15 Augustj A^o 1594.

(Originalen i Raadhus-Archivet.)

AB 82.

1594. 30 Octbr. *Mikkel Ibsens* Gjenbrev, at eftersom han, hans Hustru og Börn af Borgemestre og Raad ere blevne forskaanede for at erlægge de 15 Grot Jordskyld, der skulde gaae af et Hus i den Gaard, som tilhørte Abbedissen i *Maribo*, saa vedstaaer han, at om han og hans Familie ikke forblive i Besiddelse af bemeldte Gaard, da skal Jordskylden komme til Staden.

Jeg *Mickell Ibsenn* Borger wdj *Aarhus* Kiendis for alle, Och Giöre witterllig wdj thette mit obne Breff att Effthersom ieg haffuer wdj Brug och Besiddelsse aff Erllig Och welbyrdige Abhedize wdj *Mariboe* kloster then gaardt som ieg nu ibuor her wdj *Aarhus* lignindis östenn och Nordenn Jdenn *Borgeporttenn* Medt thet huss som findis Nuordist wdj Samme gaardt

Sönden Nöst øptill Erllig och forstandige Mandt *Pouell Pederssen Schriffuer* Raadmandt her Samestedt hans gaardt, att ieg Same gaardt, Min Liffstidt, och min höstru och Barn thieris Liffstidt then Maa Beside; Effther thet Breffs lydellsse mig aff forbemelte Abbedize wdj forskr. *Mariboë* kloster ther paa Giffuit er; Dog att ieg Saa well som thj, huillke ther for min tidt Same gaardt aff Arilldztidt Besiditt haffuer skulle giffue till Aarllige Jordskyldt till *Aarhus* Bye aff thet stöcke Jordt som thet huss paastaar, Nuordist ij gaardenn, femtan Grott, Effter som Mitt Besidellsse Breff Ther om wider Jndholder, Saa well som Andenn kongellig och Borgerllig plict och tynges, Och Dhj Danemendt Borgemester och Raadt som nu er her wdj *Aarhus* haffuer wntt och tillatt, Beuillgitt och Samtöcktt for thennom och thieris Efftherkomere Borgemester och Raadt att ieg min höstru och Barnn, maa och skall were och Bliffue forskaanitt for forskr. xv grotte Jordskyldt aff forskr. stöcke Jordt att wdgiffue, woris liffstidt om wij Samme gaardt Saa lengj wdj Besidellsse och Brug Beholldinndis worder, Men om saa kunde hende sigh att ieg, minn höstru eller Barnn icke Beholtt forscreffne Gaardt woris Liffstidt wdj Besidellsse, Dha skall thet Breff ioke lenger Actis eller kome *Aarhus* Bye till forhindring paa forskr. xv grott Jordskyld, huillckitt Breff Borgemester och Raadt mig nu ther paa Giffuitt haffuer Men thet Breff Saa well som Jordskyldenn att kome till *Aarhus* Bye Jgienn, Skall her medt were alldiellis wfforkrenckitt thenn Anndenn kongellig Och Borgellig plict och tynges som Bör att wdredis, och wdgiffuis aff forscreffne gaardt och Eigendom, att Saa wdj Sandhedt er och wryghigen holddis skall som forskr. Staar haffuer Jeg Tröckett mitt Singnett her Nedenn wnder Dattum *Aarhus*

then 30 October Anno 1594 Och haffuer jeg thette
mitt Breff till ydermiere stadfestillsse medt min Egenn
haanndt wanderschreffuiitt. *)

(L. S.)

Michell Jbssönn.

Egenn hanndt.

(Originalen i Raadhus-Archivet.)

*) Over Porten paa Capt. *Marcus Beck's* Gaard, der udentvri
omfatter baade *Mikkel Ibsens* og hans Nabo, *Poul Persens*, Gaarde,
staaer foruden en Indskrift Navnet, *Powel Pirsens*, et Bomærke, en
Sild og Aarstallet 1593, alt udskaaet i det Stykke Tømmer, som
ligger over begge Portstolperne.

Den samme Gaard ejede, om jeg ikke feiler, Borgemester
Knud Galthens Enke; see foran Pag. 172.

A n h a n g.

No. 85.

1458. 13 September Herredags-Dom, betræffende Stridigheder mellem Biskop *Jens* i *Aarhus* og *Otto Nielsen* og *Erik Ottessen* (*Rosenkrands*).

Wii *Cristiern* meth guds nade Danmarecks Sweriges Noriges Wendes oc Gothe Konningk &c. Göræ widerlegt meth thette wort obne breff nerwærendes at haffue waret Aar effter guds byrd thusende fyrhunderde halfftredyæ synnæ tywghæ paa thet otendæ, Helgæ kors afften exaltacionis i graabrödhre stowæ i *Kaalundeborgh*, tell rætte at höre then twedragt oc wwilliæ, som wor mellöm Hederlegh fader meth gudh bescopp *Jens* i *Aars* paa then enæ sidhe, oc wlburdughe oc strengæ Ridder Her *Ottæ Nielsön* oc Her *Erik Ottessön* paa then annen sidhe, oc grandgiffuelegæ offuer at weghæ, hwelken thörre meest skuld haffdæ i then twedracht, oc grandgiffuelige atspurde om then forligelsæ, som hederligæ fædhre oc godhe men gyordæ thöm ee mellom i Horssens, oc spurdæ oc hördæ, hwat bröst ther wor i kommen, oc hwo thet brott haffde, oc hördæ telltall oc swar paa bodhe sidher, som her effter følger, met fleræ oordh. Blant andræ ærende schuldedæ Her *Erik Ottessön* bespen aff *Aaers*, at han haffde ickæ holdet som thet at skilling wor i *Horsens*, oc spurdhe oc hörde aff forscrefne Her *Erik Ottessön* i hwat maadhe. Han sagdhe, först ther meth at hans swön skulde komme tel Aars byything paa beskedén tiid, oc ther sculde the forlades aff alle delæmaall som thöm woræ offuer-

gangen the forscrefine swön the kome oc the worthe ickæ forlatt. Item saghde forscrefine Her *Erik*, at saa wurdh talet, at han sculde ledes i Kyrkæ paa beskeden tiid han togh tiiden ware, oc motte æy komme i kyrkæ. Therefore matte han göre kost oc tæringh tell Ærkæbespen, oc impetredæ aff hannom, at Abbeden aff *Öemecloster* leddæ hannom i kyrke. Ther for fek Abbeden bespens wgunst, oc mestæ en kyrkæ, som han haffde aff bespen. Item sculdede Her *Erik* bespen, at bespens thienere sloge Her *Eriks* thyeneræ i hyell i *Aaers* byy, oc thet schedæ aff hans brööth oc i hans bröödh, oc siden wore the swöne thet giorde saa leppe i clostere thet bespen haffde wel macht at hindræ thöm, oc hielpæ rätt offuer thöm. Item saghde Her *Erik* at sannæmæn haffde gyorth wrætt toogh paa *Ars* bything, forthy then swönd, som slagen wort, han wor loghlegæ frel lös gyorth, togh fulldæ the tow som offuer en wfor dellt man. Frémdeles schuldede Her *Ottæ Nielssön* forse^o bescop *Jens* aff *Aaers*, at han willde forsware *Æbelltoftæ*, oc haffde laghd eet Capelle ther i byyen ydermere thöngæ paa æn the haffue nogedh synnæ hafft tellfornæ oc kommet them i doem &c. Item sculdede Her *Otte* Bespen at een kyrke som weghd er tell Sanctam *Mariam Magdalenam*, ther han oc hans husffrw haffue opbögd i thet stædh som Skow oc trææ stodhæ, oc the haffue ladet bortröddæ oc haffue gyorth ther een skön kyrkæ, oc allt thet folk tell then söge [veed?], atthet hörer forscrefine Her *Ottæ* tell, oc Bespen well æy stædhe hannom tell at settæ ther Cappellaan tell eller bewæræ segh ther ydermere meth ændhsom han oc hans husffrw haffde ther engtet tell gyort. Item flere schuldinghe haffde Her *Ottæ* tell Bespen, som her effter röris. Then tiid wii haffde hörth alle thessæ sculdingæ oc artiekell, telltall oc swar, breff oc bewiisning, som the haffde paa

bodhe sidher, thaa satte the thet i mynnæ oc rættæ
 for oss. Thee wurdht wdwiisd oc wii grandgiffue-
 legæ offuerwoghe hwert artickell wedh segh tell rættæ
 oc tell mynnæ, oc wurthe ther om eendrachtelegæ
 eens, oc kallede thöm ind igeen, oc funnæ thöm saa
 for mynnæ oc rætt. Paa thet förste artickell saa thet
 the swönæ icke wurdh forlatt paa thinget i *Aars*, som
 thet Recess vdwiis i *Horsens* wurth gyorth &c. Ther
 fore scall Bespen aff ware sielffuer paa byythinget i
Aaers oc forladhe thöm ther oc göre Her *Erik* forbe-
 delsæ for then försömelsæ, at thet artickell ickæ
 hyölds som then Recess vdhwis, ther gyort wordh
 i *Horsens*. Item thet annet artickell, at Hr. *Erik* ickæ
 kom i Kyrkæ, som oc Recesset vdwiis, for tæringh,
 skade oc wedherwilliæ, som Her *Erik* haffde ther
 ytaff, ther for scall then bands rætt giffues igen som
 Her *Erik* oc hans tienære vth gaffue, oc forscrefne
 Abbedh scal haffue syn Kyrkæ igen, oc bespen bli-
 ffue Abbedens wen saa goodh som han wor tellforne
 förre thet schedæ. Item then man Her *Eriks* thyenere
 som worth i hyell slagen vti *Aaers* &c. Well Bespen
 forrætte thet innen sex vgher nestkommendes aat
 thet icke skedæ aff hans brödh oc i hans brödh, oc
 han æy haffde maght at hindræ the swönæ sithen
 thet wort gyordh thaa scall bespen ther fore bliffue
 qwiit. Men well bespen thet æy göre, thaa scall be-
 spen flyy thet saa, at then man bödis igen for vij
 lödighe mark innæn paaskæ oc begaas ther gensten,
 som han ligger meth Vigillias oc xxx Messer. Item
 om sannæmend i *Aars*, ther tow gyorth the offuer then
 frellösæ man &c. the bödhe ther fore som fore wræth
 tow bör at bödis som thee felldær vthen bespen oc
 Her *Erik* kunnæ forligis ther om. Item som Her *Otta*
 talede tell bespen om then Capella i *Æbeltoftæ* &c.
 Thend Cappell scall giffue bespen, som han i förre
 tydhæ giffuet haffuer her tell oc bespen ladhe segh

nøyæ ther meth, oc er Cappellen i nogher doom at hon afflös is. Item om sancte Marie Magdalene kyrkæ &c. Ther scall Her *Ottæ Nielsön* oc hans arffwinge haffue lus patronatus vtoffuer, oc scall ther engedh regenschap gör is bespen aff offer eller gaffue, som tell forscrefne kyrkæ kommer, thet stund Her *Ottæ* eller Her *Erik* entogh leffwe. Oc naar Her *Otte* oc Her *Erik* baadhe affgangen ære, thaa schulæ thörris effterkommendes arffingæ göre bespen aff *Aærs* skelligt regenschap, om ther er noger stoor tellsögningk oc drabælegt offer kommer, oc at presten gör bespen then lydelsæ hannom börr at göre syn beschopp. Item flere artickell ære vatskilde, som wii haffue befalet Hederlegh fader meth gudh Bescopp *Knudh* aff *Wüborgh*, Her *Knudh Hinriksön*, Her *Munk* aff *Brw-sægaardh*, oc Her *Jöns Mattessön* aff *Wüborgh* Ridder, oc baadhe sidher tillodhe oc well meth nöghedis, at haffue magt at forlighe thöm meth mynnæ eller at skilliæ thöm meth rætte. Item om *Ottæ Bøistrops* swönd, som Her *Cristoffer Lücke* togh fraa eet panszer &c. thet panszer oc annedh, hwat han togh fraa hannom, scall giffues then sæme swend igeen, oc haffuer Her *Cristoffer* swönnen noget tell at sighe, thaa scall han tale hannom tell met rætte. At saa er ganged oc faredh, som forescreffuit staar &c. &c. Datum — — die & loco quibus supra.

Dominus Rex per se, presente Domino
Thorberno Bille cum pleno consilio.

Sigillum abest.

In tergo: Her *Otte Nielsons* arffwinge haffuer Jus patronatus offuer Mari Magdalene Kirke til ewig tiid

(Efter *Langebeks* Afskrift af Originalen i
Rosenholms Archiv.)

M 83.

1466. 1 August. Thingsvidne af *Aarhus* Bything, at otte af de ældste Borgere, som vidste bedst Besked med Marken, og hvoraf nogle vare tilstede, da Dronning *Margrethe* og Rigens Raad anviste og overantvordede Borgemestre og Raad *Aarhus* Mark, viduede, at Marken strakte sig i Længden og Bredden efter de angivne Grændser.

Alle men thette breff see eller höre kwngöre wi *Per Nielssen* byfoghet i *Aars Mikel Gödhssen Per Jonssen Cristiern Laouresssen Tomes Wirkmester Ouæ Nielssen Sudher Iæp Stvræ Och Jes Matssen* borghere Ath aar efter gutz birdh MCDLxv. sancti Petri Dagh ad vinculum (sic) Wor skicket for oss Och for andre godhæ men som tha nær^{de} wore paa *Aars* bytingh *Christiern Mandrop* borghemester i *Aars* Hwilken ther loulich æssket och fik eet fwlt tingswidnæ aff viij godhe men Swosom æræ *Nicles* (sic) *Nis Kiglingh Per Brwn Per Jenssen Jes Nielssen Skrædder, Las Perssen, Michel Skrædder* och *Mikel Nielssen Kræmer*, These for^{ne} gode men eendräktelich widnet paa theres godhe tro och sanden Ath the hördhæ och soghe samæ dagh paa for^{ne} tingh viii dondæ men aff the ælsste, och the ther mest aff wiistæ aff *Aars*ses mark Swosom *Pær Wüdissen**) *Nis Tink Jes Perssen Skyt Per Ængill Jes Horn Nis Vloff Oluff Högh* och *Jes Pasche*, hwilke for^{ne} godhe men Ther eendräktelich widnet paa theris godhe tro och rætte sannen och thennom sælff full widerlicht ær Och sommæ aff thennom hoos wore, then tiidh drotningh *Margret* och righens radh Som tha hoos hennæ wore,

*) *Wüdissen* er udentviwl det samme som *Widerichsen*. 1723 fik *Peder Widessen*, Vægter i *Aarhus*, anvist af Fattigkassen 2 Rdr. til Badskerlörn for hans Sön, *Widerich*, der var under *Anthoni Hardungs* Behandling for "dend verch og udslet hand haver i lemmerne." Forresten kan Navnet i Originalen ogsaa læses: *Wudissen* og *Wndissen*.

wiisdæ och antwordet Borghemestere Radhemmen och menighe almoghe i *Aars*, *Aarses* mark paa Kronens wegne Hwræ breedh och hwre langh hwn skulde wære till for^{re} *Aarses* almwghes behoff, till theris fææ och swiin, fförst lighe öster fra then steen ther ligger weedh *rogberghet* Och saa till een eegh Som kalles *grüms eegh* och öster fra *grüms eegh* och i *riisgardz bæk*, och saa fölgher skælllet forscrefnæ bæk nedher i haffuit, och wester fra then for^{re} steen ther ligger weedh *roghbærghet* och vp ath thet lagfall tiill the to lidhel höghe then synders höw och wester fra then for^{re} högh och tiill *Kræmersteen* och lighe synder fra *Kræmersteen*, och tiill *Drotningh steen* och synder fra *Drotningh steen* och nedher ath thet laghfaall weedh *haslw have ænde* och fram ath *medels bergh* och saa nedher i söen, och hawer then for^{re} mark, och eghedom ligget tiill *Aarses* almu. hes behoff nyt och gaffn i halff tredhæ synne tiwæ aar och mere vlast och vkærdh aff alle tiil nw. In cuius rei testimonium secreta nostra presentibus sunt apensa. Datum anno Die & loco supradictis. *)

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet
med syv hængende Segl.)

N° 84.

1484. 7 April. Dagtingning mellem Kong *Hans* og *Christiern Steens* Enke og Börn, betræffende den Tiltale, Sønnen paa hans afföde Faders Vegne havde til Biskopen af *Aarhus*.

Jeck *Erich Steen* oc *Henrich Steen* ther aff vabn ære Oc *Karine Clawess Dotter Cristiern Steens* effterleuerske Göre alle witherligt at wij met frii wilge oc beraad mod haue giort een kerlig Contracht met höig-

*) Dette er et af de Breve, Rigens Cantsler, *Hans Kjeldsen*, skriver efter, og som er lagt til Grund for Laasebrevet; see foran Pag. 71 fölg.

Udg.

boren förste wor kære nad. Herre koning *Hans &c.*, i swo made at wij haue vpladet hans nade all then sag faldemaal oc rettighed oc all tiltal som *Cristiern Steens* søn tilfallen er eller kan fore thet fenxell bescop *Jens* han fader vdi haffde oc i mange aar vdi stoor wold oc welde i twang haffde oc all then wolde oc welde som hannem skede vdi for^{re} fenxel aff bescop *Jens*, Capittel i *Aars*, oc alle theres tilfølgere vdi huilke made hanom thet skeet er eller findes kan Oc tilbinde wii oss oc wore arff^{te} at holde for^{re} Deitingen swo at wii haffue hans nade alztingst vpladet for^{re} sagh met all tiltal sagfald oc rettighed, vden alt genkald eller paatale, ænten aff *Cristiern Steens* søn eller nogre andre som swodan sag kan være anrørende i nogre made. Til forwaring henge wij wort jndsigle fore thette breff oc haffue bedet welbyrdig man *Eggerd Westenie* henge sith jndsigle fore met wort, Som giffuit er vdi *Aars* Othensdagen nest fore paldesøndag Anno Dom. mcdlxxx quarto.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet med et Segl vedhængende; 3 Segl mangle.)

N 85.

1486. 16 August. Biskop *Eilers* Brev om Betalingen af de 3000 Rhinske Gylden, for hvilke Staden *Aarhus* havde været pantsat til Bispestolen.

Wij *Eijler* met gutz nathe biscop i *Aars* och menigh Capitel samesteds giöre witherlict for alle met thette wort obne breff Ath wij hawe vpboret och anamet effter wore nöghe och wilie aff högboren förste Herre *Hans* koningh i *Danmark* och *Norigh* &c. wor kiere nadige Herre eet twsindh rinske gylden til affkortingh aff the try twsindh rinske gylden som *Aarsby* och stadh met skatt fogedhii och all koningligh rænte och rettighet hawer staadh och staar j

pant fore til wor Domkirke sti Clements j *Aars*. Thii ladhe wij hannem hans arwinghe oc effterkomer koningh. i *Danmark* quitte fore for^{ne} eet twsindh rinske gylden Och thacke hans nathe for godh betalinghe Item ære wij swo vdermere til eens wordhen (om the tw twsindh rinske gylden som nw igen staar) met for^{ne} wor kiere nadighe herre j swomadhe som hær effterscriwet staar fförst ath for^{ne} *Aarsby* met alle sijne koninglige ræntte och rettighet effter howet pantebreffs ludelse och wilkor scal bliwe j thet frii brugelige pant j fyritywe samfelde aar nw nest tilkomendes Och for^{ne} wor kiere nadighe herre scal hawe hwert aar hwn drete lyb. mark aff oss eller wore effterkomere biscoper i *Aars* betimelige ydindis om sti Martini Dagh Och thet annet hwn drete lyb. Mark som for^{ne} *Aarsby* giwer til aarligh skatt met all anner koninglige ræntte och rettighet effter for^{ne} Howetpantebreffs ludelse scule wii och wore effterkomere biscoper i *Aars* hawe och vpbære j for^{ne} fyritywe aar aar efter aar effter thette contracts breffs Datums ludelse regne scullendes Och tha for^{ne} wor kiere nadige herre hans arwinge eller oc effterkomende koningher i *Danmark* for^{ne} *Aarsby* met thet howet pantebreff som ther vppa giort er frii och qwit met all siin koninglige ræntte och rettighet at aname til Kronen fraa oss och wore effterkomere biscoper i *Aars* naar the fyritywe aar framgangen ere vden all hinder hjelperædhe eller giensigelse i nogher mathe Och scal tha all then swm tretwsindh rinske gylden effter howetpantte breffs ludelse som for^{ne} *Aarsby* worte panttet fore til *Aars* Domkirke altings wære quitte och betalet vden all tiltale eller namaningh i nogher mathe. In quorum fidem & testimon. præmissor. sigitta (sic) nostra presentib. sunt appensa. Dat. *Aruss* Anno Domini Millesimo quadringentesimo octo-

gesimo sexto fferia quarta jnfra octavas assumptionis
beate virginis Marie matris ejusdem gloriose.

(Originalen paa Pergament i Geheime-Archivet har
havt 2 Segl, som begge mangle.)

N° 86.

1471—1593. Udtog af den gamle Borgerskabs-Bog, begyndt 1471
og fortsat til 1673.^{*)}

Datum anno domini Mcdlxx primo . . . . .

.....
Anno christi lxxvii. Item *Jep Skredher* i *Ryng-
kloster* er borgher.

Anno Dom. Lxx octavo (to hele Aars Borgere).
It. *Adam* j $\frac{1}{2}$ oc er borgher. It. *Atzer Jenssen* er
borgher ij $\frac{1}{2}$ ote β strax oc xxiiij β in fferia Olauj.
It. *Thöger Jenssen* er börgher j $\frac{1}{2}$ jndhen mytffast.
It. *P. Skredher* er borgher xjj β . It. *Niels Winter*
er borgher xxiiij β frij for weck (sic) oc vtbod then
stwnd han tien *Jes, Schriffwer*. It. *Swey Niels* er
borgher xii β in domin. mitzer. It. *Jes Thvrssen* er

*) Den gamle Borgerskabs-Bog er halv Folio-Format, o: Halvark,
bøjede efter Længden, og den er indbunden i Pergament. Denne høist
interessante Bog fandtes ved at ordne Archivet, sammenknippet
med en Skorstensfeier-Bog fra Slutningen af forrige Aarhundrede
og nogle andre ubetydelige Ting, og laae henkastet i en Krog.
Den er i det Hele ret vel conserveret, og indeholder foruden Re-
gistret $\overline{\text{z}}$ over Borgerne flere Notitser, der til forskjellige Tider ere
blevne henkastede paa de rene Blade.

Indtil 1572 betegnede man i denne Bog Datum med Hefgenes
Navne, men siden ligesom nu med den og den Dag i Maanedene.
Fra 1587 af ophørte man at skrive Aarstallet med Romertal.

Det havde været min Hensigt ved Prikker helt igjennem at
antyde hvad der under Excerpteringen var forbigaet; men jeg har
maattet opgive dette.

borgher. It. *Seueren Marthenssen* er borgher xxiiii β. It. *Oluff Skredher* er borgher j ℥ indhen sti mich. Dagh. It. *Jon Skredher Höfkold* er borgher xii β. It. *Pether Jeipssen* er borgher j ℥. It. *Jens Skredher* aff *Rynghkloster* borgher. It. *Seueren Anderssen* er borgher *Gryndw.* It. *Jes Swendssen* er borgher oc frij for vth bod i thet förste aar. It. *Oluff Swerdfeyer* er borgher. It. *Saxi Swerdfeyer* er borgher. It. *Pauel Feyer* er borgher. It. *Jens Pederssen* werkmester er borgher. It. *Oluff Matssen Tymerman* er borgher. It. *Mich. Pederssen* er borgher tymerman, It. *Oluff Dal* er borgher v ℥. It. *Nielz Palmessen* er borgher xxiiii β.

Anno Dom. mcdlxxviiij die beati tome appestoli tha worth *Staffen Sampsingh* borgher oc skal giiffue ij ℥ til borgherskab Item oc ther til j lübsk ℥ hwerth aar for all tyngvthen for wor ffrwe penning oc for forskodh aff hans gardh. It. lxxviiij Nativitat. Christi. It. *Seueren Michelssen* er borgher xx β. It. *Mats Tegelslar* viij β borgher. It. *Ebbij Matssen* er borgher j ℥. It. *Erik Seuerenssen* er borgher xxij β indhen Pings Dagh. It. *Seueren Jenssen* met *Jep Sture* viij β. It. *Anders Pederssen* Seyerbo ij ℥. It. *Oluff Anderssen Tymerman* j ℥, pro qvo *Amdi* jndhen Paskæ. It. *Jes Kridkas* xij β jndhen Paskæ. It. *Gregers Pederssen* j ℥ jndhen johannis Dag pro qvo *Seueren Michelssen*. It. *Peder Erikssen* er borgher j ℥. It. *Jes Moghenssen* er borgher iij ℥. It. *Nis Wlff* er borgher x β. It. *Anders Pederssen Ffesker* er borgher viij β. It. *Töger Michelssen* er borgher xii β. It. *Vnge Hans Gwlsmed* ij ℥ oc er borgher Indhen Paske. It. *Claus Bastweman* er borgher j ℥. It. *Lille Oluff Stinger* er borgher oc skal vth thenne reysse i vtbothe. It. *Jes Olufssen Grindw* er borgher oc skal vth thenne ryesse (sic). It. *Nis Pederssen* er borgher j ℥. It. *Erik Remsnider* j ℥ er borgher pro qvo

Henrick Sonderssen indhen ste Mortens Dagh oc vj steg x alne lange jndhen ffastelaghn. It *Oluff Töger-ssen Skredher* er borgher j mark. It *Nielz Skredher* er borgher j mark vj stig. It *P. Glarmester* skal giffue byen vj glarwenoo.

Anno Lxxxiiij*). It *Jes Trvelssen* x mark.

Anno Dom. Lxxxiiij die mich. Dagh. It. tha worth *Hermand Gulsmit* swa til ens ath han schal giffue byen vj mark til Hwsley oc smedhen ii tdr öl om arith met swa schel at han enghen man giör forffangh oc frij for alt vthen for jj mark wekt oc wor frwe penning fra sti mich. Dag oc til sti mich. Dag oc vi mark Hws Lyæ (sic)**).

Anno Dom. Lxxxiiiij pa sti Clementz affthen tha worth *Jes Scriffuer* til ens met borgemestere oc radh saa at han skal giffue til byen hwarth aar i mark for alle tyngi sa lengi han er fogith oc siden giör efter hans mowge som ander borger.

Lxxx quinto kiermösse. It. tha wort *Oluff Gulsmit* sa til ens at han skal giffue byen xxiiii β om aret holde wekt jj grot wor ffrwe penning oc smedhen j td. öl oc ther met ffriij for alt vthen Konghen kommer til byen nw i thette förste Aar. It. *Nis Tamessen* er borger j mark indhen pingse Dag oc smedhen ij td. öl oc the skolle sta vti hans packt med smedhen.

Anno Lxxx quinto Fabiani Dagh. It. tha worth *Jes Pederssen Nam* saa til ens met borgemestere oc radh at han skal haffue sönder porth oc gieffue vi β til byen hwarth halffue aar, löbber han for byen, tha skal han haffue ther skellight fore. It. schal *Ywar*

---

*) Af borgerlige Tilnavne 1481 og 1482 nævnes: *Widrik, Jes Breth, Peder Saggsi Remsmeder, Peder Wille, Oluff Pindh, Jep Kier, Peder Beske &c.*

**) Havde Staden sit eget Guldsmed-Værksted? I Jordskyldbogen forekommer (see foran Pag. 168) "Stadtsses Guldsmeds Haffue".

Wistissen giffue viij β til byen hwar sti morthens Dag oc quit for alt.

Anno Dom. quinto die Calixti. It. worth *Pæther Fickssen* then suder swendh som steffler giör (Borger) skal giffue byen i mark indhen sti Martheas Dag oc nw nestkommendes oc were ffriij for alt til tolfte Dag Juwle oc enghen forffang at gjöre noghen meth emede eller andith her i byen anthen fore for täd eller ssyden. It. *Oluff Michelssen, Matts Petherssen* tyenth er borgher i mark. *)

Anno Dom. Lxxxvj. It. *Morthen Sverdfeyer* er borgher och skal vth. It. *Jes Rodk* er borgher och skal vd. It. *Mats Jenssen* met *Hans Jenssen* er borgher oc skal vth. It. *Anders Kok* er borger i mark och ther met were frij for alth vtgiffit och ther til rede ffastelagens kost for radh och for radmen om the hannem tilsige xiiij Dage for Kosthen vthen for wekt oc wor frwe penninge.

Anno Dom. Lxxxviii. It. *Henningh Kedelmager* skal giöre for byen for i mark nar behoff giöres oc er borgher. It. *P. Knvtzen Kieltringh* i mark indhen ffastelaghn.

Anno Dom. Lxxxix. It. *Moghens Oluffssen* er borgher och skal till *Gvllandk*. It. *P. Staffuen Hoffuith* er borgher och skal til *Gullandk*, viij mark. It. *P. Kieldssen* . . . . It. *Josth Möller* er borgher oc skal til *Gullandk*, fik v alne klede i mark oc alle tesse theres reijssse frij met thenne reysse oc *Jes Jenssen* sammelens for sin reysse. It. *Seueren Pederssen* boghbinder xii β . It. *Hans Skredher Ewilds* frende er borger for *Anders Cristenssen* kansdommers bön skildh.

Anno Dom. mcdxc. It. *Jacob Barthskerer* i mark strax.

---

*) Samme Aar nævnes: *Homand, Hans Prysse Maler, Jes Rödh, Jes Lwndh, Christen Beske.*

Mcdxci. It. *Hans Matssen* er borger i mark strax til borgerskab, oc ther til skal han giffue i mark for alle kongelig tönghē i thette nest aar efftherkommen- des vthen vtbot kommer tha at giöre i Harnisk effter hans for moghē oc wor frwe penning ok til at sighe i aar til forne nar thenne Detinghen eij lenger skal holdes, then fik *Christen Perssen* (Marken?).

Mcdxcij. It. *Hans Bartscher* ij mark inffra paskæ.*)

Mcdxcvj. It. *Seueren Kock* er borger. oc frij for alle stycke i thette Aar vthen for 2 Grot wor ffrwe penning och vtbodh om thet paakommer tha ath giöre effther hans for moqe.

Mcdxcix. It. *Niels Skindher* xii β borgeskab komme the iche wd sti Olai Dagh tha skall han giffue en mark. It. *Niels Skindher* viij β for borgeskab strax.

Anno Dom. m. d. It. *P. Perssen* vtmet aan i mark borgeskab endhen en maanet effther han hjem kommer aff *Skaane*, ther var han vti vdbod. It. *P. Hantssen* myn Herres swend i mark borgeskab nar pa eskis. It. *Jes Lassen* spelman sagde borgemester syn tro tjeneste oc att han skal ey andherstet forhyre seg vthen byes vthen han haffuer Loff aff borgemester.**)

Anno Dom. mdij.ssnapsting . . .

Mdiij. die corp. christi. It. *Blasius* aff *Wismar* viij mark borgeskab oc sagde loffuet paa tro loffue oc æd at han skal gift seg oc faa seg en Dannemans Dother indhen Dag oc aar oc bögge oc boo met oss som en Dannemand og giffue penninge vd at fastelaghn. Torstdag nest epter petri ad vincola bliff thett vedtaghet att man Schulle legge iii β vdhi Bössen

*) Samme Aar nævnes: *Johan Spink*, *Peder Griiss*, *Wankarll*. 1496 forekomme bl. fl. *P. Palnessen Hoffman*, *Claus Graa*, *Bartholomæus Bartscher*, *Ffaas &c*. 1498: *Anders Krefft* eller *Kraft*, *Hans fan dær Na*.

***) 1501 nævnes *Peder Bröd*, *Peder Strg*, *Oluf Skjerp* o. fl.

nar mand soordt Suerendhe for Domestedz eller ban netth eller suor sig om meen &c.

Anno Dom. m. d. quinto the ölle twsind jom ffruer. It. *Seueren Jenssen Byffogit* iiij mark borgeskab Dag til ywell.

Anno Dom. md. sexto. It. *Lass Smed* ther war for *Kalfföö* xxiiij β borgeskab nar pa eskes.

Anno Dom. m. d. ottavo snapsting. It. *Jes Lassen* i *Sudpöt* i mark borgeskab Dag till mitfast. It. *Niels Jenssen Skredher* brögher viij β borgeskab nar paa eskes.

M. d. nono. It. *Seueren Owessen* er borgher oc skal vd i myn Herres Reyse*). It. *Swend Nelssen* sudher-swend som skal haffwe *Niels Kiöbmants* sösther xx β for hans borgeskab nar paa eskes**).

Anno Dom. md. nono. It. tha talet *Oluff Perssen* for *Goske Cristiernssen* at han bleff borgher oc skal giffue en Rinsgillen till borgeskab nar paaeskes. ii $\frac{1}{2}$ mark betalit i *Oluff Gulsmits* bog. It. *Seueren Trwe* er borgher for han vor i vor nad. Herres vdbodt.

Mdx. It. *Hans Perssen Kieltringh* j mark borgeskab. It. *P. Anderssen* som fek *Kyrsthen Oluffs* nöri byen i mark borgeskab. It. *P. Jessen Danmark*. It. *Seueren Sten*.

Mdxii. It. Tha loffuit *Jacob Snidcker* ij mark borgeskab oc saffde paa tro oc loffwe oc ere at han skall ey flytte bort vdhen han kand giöret i mynne ther for loffuit mester *Bern* oc *Paul Guldssmit* viij β betalt som mest. *Bern* lade vth.

Mdxiiij. It. bleff *Lage Nielssen Grydstöber* borgher oc skall giffue i $\frac{1}{2}$ mark borgeskab pro eo *Las Smit*.

Anno Dom. Mdxiii. sti Kalixti pssis Dag tha giorde *Jes Trwe* regenskaff paa then fraeth han fik fra

*) Stundom hedder det: „i myn Heres tjeneste“ &c.

*) Stundom hedder det: „som fik N. N^e Pige — som fik *Dorthe Moghensdatter*“ o. s. v.

Lübek oc til *Falstherbode* xix oc xx mark ther aff bleff han skilligh ower alt regenskaff xxvi mark iiiii β hollen penge som han beholt hoss sig till *Kabell*.

Mdxiii. It. *Niels Kedelssmit* vester i byen xxviiij β borgeskaff pro eo *Seueren Ssmitt* die Ketilli. It. *Niels Perssen* er borgher oc skal giffue ii tilther bord til byen pro eo *P. Snidicker*.*)

Mxvj. It. *Knwd Galthen* er borgher fri for han skal fare paa byens beste at *Neem* (?)

Mdxviiij. It. *Hans Bartsker* som fulde ritren effther v mark borgeskaff oc er borgher.

Mdxxii It. tha bleff *Ffriis* borger oc skall giffue igilde eller 3 mark.

Mdxxiv. It. *Oluff Snedicker* borger oc skal arbejde for byen for i mark.

Anno Dom. md xxvij profesto beati Francisci Tha bleff *Powel Pariiss* scomager borgher och skal gyffue en gillen *Mougens Laurssen* borgemester pro eo fidejussit — Hr. *Mougens Göye* bad hannem qwit.

Anno Dom. mdxxxii. It. bleff *Seueren Perssen* i *Feldballe* („föd i *Feldballe*” er overstregel) borger for 3 ½.

Mdxxxiiij. paa sti Pouels Dag conversionis. Tha bleff *Jens Segerssen* borgher och skal gyffue iij mark oc skal flytte hiid til Byen oc blyffue her bosat thet snarist han kand fonge ther Leygelighedt til.**)

*) 3 Mark = en Rhinsk Gylden, 2 Gylden o. s. v. blev nu den staaende Norm for Borgerskabspengene indtil 1524. Fra 1524 til 1527 er der en Lacune i Bogen. Da Forholdene igjen vare komne til Ro, forekommer i 1527 paa ny 1 ½ og 1¼ Borgerskabspenge; dog kort efter er det alter 3 ½, der maa betales, og nogle Aar senere, udentvivel fordi Mynten forringedes, steg Betalingen til 15 ½.

**) 1598 blev efter Register over den Danske Samling i Geheime-Archivet en *Seyer Sörensen*, som havde taget Borgerskab i *Horsens* og dog boede i *Hölcke* By i Voer Herred og brugte Landkjøb, tiltalt og dømt herfor.

Mdxxxiiij. . . . Samme Aar Torsdagen nest for sti Hans Dag metsommer Tha bleff *Seueren Nielssen Nyb* borgher oc skall giiffue xv mark dansk pro eo *Jes Nielssen* Radman betale *Miceli* oc en tde tyst öll. *)

Aar mdxxxvi (Alle Borgere for 1 Aar). Löverdagen for Priske virg. Dag tha bleff *Nielss Ebbessen* Sco-magher borgher oc skall giffue xv mark halffdelen betale at poske oc halffdelen at betale at sti michelss dag nest kom. pro eo *Anders Vdzssen*.

Mdxxx. sexto sanctor. Sebastiani & Fabiani Dag tha bleff *Nielss Andersssen Slopskeeg* borgher oc strax vdgaff xv mark.

Samme aar torsdagen i fastelaggens vgge tha bleff *Jens Clemytzssen* sceredher borgher skall giffue xv mark. Samme aar Löffuerdagen nest for visitationis Marie tha bliff *Mas Nielssen* borger ssom tienthe *Knutt Knuttssen* skallt giffue xv mark och en tde tisst öll. *Knutt Knuttssen* loffuitt att han skall betale atth sti Oluffs dagh.

Samme aar Torsssdaghen nesth effter visitationis Marie tha bleff *Nielss Jensssen* borgher ssom tienthe *Michell Jenssen* Borgemester och skall giffue xv mark att sti Olai Dag nesth effter kommendes *Jens Franki* loffuitt.

Samme aar oc samme Dag bliff *Christian Oluffssen* borger ssom tienthe *Mass Ibssen* och skall giffue xv mark att sti. Oluffs Dag ther nest effter kommendes och *Mass Ibssen* loffuith.

Samme aar Torsssdaghen nest effter Ketilli confessoris Dag tha bliff *Seueren Wssen* borger scho-magher och skall giffue xv ℥ , *Bertell Skerpp* loffuitt betale att sti Michel.

---

*) Endnu 1534 ved Helligtrekongerstid gave 2de Borgere kun 3 ℥ Borgerskabspenge; men paa St. Voldborgasten maatte en Borger erlægge 15 ℥ „at betale til Olavi” og dette blev herefter den staaende Norm.

S. a. Torssdaghen nest effter Pet. apli ad vincula tha bliff *Jörghen Vernnissen* borgher skall giffue xv mark att sti Mich. Dagh nu nest kommendes: *Lage Lagessen* loffuith.

S. a. then Löffuerdagh nest effter Petri ad vincola tha bliff *Rasmus Jenssen* borger ssom tientthe *Moghens Laurentssen* borgemester skalle giffue xv mark att betaale atth iwel nu nesth kommendes *Knutth Knuttssen* loffuith.

S. a. Löffuerdaghen nest ept. Dionisij bliff *Jens Frantzssen* borgher ssom kom aff *Ælöff* skall giffue xv & pro eo *Jens Frankj.*

S. a. siele Dagh bliff *P. Pallssen* borgher ssom tientthe *Knutth Galthen* skall giffue xv & *Moghens Laurentssen* loffuith.

S. a. oc samme Dagh bliff *P. Jbssen* borg. ssom tientte *Christian Skredder* schall giffue xv & *Knutth Galthen* loffuitt for hannem.

S. a. Sabbato post omn. Sanctor. (5 Novbr.) haffuer *Knutth Sneddicker* loffuit att komme her igen inden tiisdag afften oc tale mynde for hand foor vlofflig her till bien ssom bor vdi *Oluff Michelssens* gardt paa *Medelgadhe* the haffuer hand lofft oss paa ssyn ere.

S. a. Torssdaghen nest effter Martini tha bliff *Seueren Seuerenssen Smed* ssom kom aff *Kallenborge* borger skall giffue xv mark ad iwel *Christian Temermandt* loffuitt.

S. a. Löffuerdaghen nest effter Martinj bliff *Seueren Michellssen* borger ssom tientt *Rasmus Michellssen* hans broder skall giffue xv mark att fastelaghen nest kommend. *Rasm. Michellssen* loffuit.

S. a. pa sti Clementis Dag bliff *Pouell Perssen* borgher ssom tientte *Rasm. Frantzssen* skall giffue xv mark indhen paaske *Jens Lenno* loffuitt.

S. a. paa sti andree apli Dag bleff *Seueren Oluffssen* borgher ssom tientte *Michell Jenssen* oc skall giffue xv mark *Jens Frankj* loffuit.

Anno Dom. mdxxxvj paa sti andrøe apost. Dag: tha saffde *Christiann Knuzssen* Borgemestere Radtmenndt oc Byfogden tjeneste pa Byens vegne for enn Bödell oc en rettermanndt; oc beplichet seg till et Hengindt ther ssom hand vdj nøgher maade rømmer eller faare hedhen emod borgemesters oc fogdens minde. attj skall lade hannem henge huare the kunde hannem ther effter opspörge &c.

S. a Löffuerdaghen nest effter tha bleff *Matth. Lunnd* borger oc skall giffue xv mark *Knutt Galthen* loffuitt.

S. a. Löffuerdaghen nest for iwell wantt *Niels Jenssen* borgeskab ighen skall giffue x mark.*)

A. D. mdxxxvij. . . . .

Eodem Anno vigilia Mathæi apost. bliff *Michel Byskitt* borger schall giffue xv mark penninghe.

Mdxxxvij. Torssdagen nest for fastelagen suore tesse effther^{re} skippere attj ickj schulle indtage nogett godtz att före for andre endt for köbmendt *Michell Hög, Hans Erboo Jens Michellssen Anders Tiibo* skipper *Bertell Rasmus Tunbo Seueren Pindt Seueren Perssen.*

Eod. an. torssdagen nest for fastelagen lodt *Niels Skytte Murmester* leesse vor kere nadige Herris breff att handt schulle vere quitt for alle tyngj.

Eod. an. torssdagen i fastelagens vgge bleff *Seueren Michelssen* borger ssom kom aff *Hellnis* skall giffue xv mark vdj rundhe fireskillinger pro eo *Offue Skytte* betaale att medtssommer nest tilkommendes.

Mdxxxviii. paa Pasche afften vntte Borgemestere oc Raadt *Niels Roodt* att bruge slagterrie thette ssamme aar och schall giffue v marck vdj rundhe fire skellinge möntthe.

Mdxxxviii. paa ste valborgh afftten vntte Borgemestere Radtmendt och almugen *Peder Oluffssen*

*) 1537 er der hist og her til de xv mark føjet „penninghe.”

Lxiiij mark wdj. otte skellings möntte oc ij marck och ij marck stikj och skall hand giffue bien Lx marck penninghe ther for igen att sti mic. Dag nest tilkommend.

Eod. anno Torssdagen nestepter egidij ahbatis bliff *Hans van ther viidhe mönttemester* borger och schall giffue xv mark att betaale att Michelj nesth kommandes.

Eod. anno Löffuerdagen nest effter nat. Marie bliff *Michel Jenssen Smedt* borger ssom kom aff *Hommeloor* och Schall giffue xv mark att betale att Martini nestkommendes pro eo *Jens Knutzssenn*: och att hand Schall flytte hiidt till bien met thet förste och boe her vthi Bien og Skatte og Skilthe met sine medtborgero: och om ther kommer vdtbudt paa tha schall hand holle en för karll y sett stedtnar han nem tillsiges.*)

Mdxli. Löffuerdagen nesth for purificationis Marie tha bleff tesse epter^{ac} Skipperer attpurdhe vdhi vor Rostuffue om ther var nogett Ködt eller Honning indhe skibbet paa thes skibb ther the seglet till *Lübeck* tha badt the them Gud hielp mett opragte fingre att ther ey var nogett entthen ködt eller Honning indtskibbet paa theres skib till *Lübek* thet the vdaff visthe y nogen madhe: *Seueren Tiibo.* — *Seueren Pindt.* — *Oluff Tunbo.* — Och *Hans Arbo* sagde att ther ickj heller var paa hans skibbe vdhen ij tdr. Kiödt som *Las Fog* sendhe till hans verdt oc ij tdr. Honning.

Mdxlii. . . . Eod. anno bliff *Seuerin Anderssen* schomager suendt borger och bleff quitt for handt gjorde en karll vdt y konningens vdtbudt.

Mdxliij. Löffuerdagen ther nest epther bliff *Hans Jung* apotheker borger och gaff strax ij Daller y möntthe.**)

*) Dette Aar gaves ellers 2 „Jacobdaler, Jochimsdaller“ o. s. v., eller N. N. Mark i Danske Hvider, og 2 Daler blev længe Normen.

**) Samme Aar blev, formodentlig den samme, „*Hans Jung Abbe-tecker*“, Broder i Guds Legoms Lag i *Aalborg*.

Eod. an. Haffuer *Anders Rosskammer* loffuitt att ville löbe biens erendhe till *Vüborg Randers* eller andensteds nar hand tillsagdt bliffuer for kongens weckt hand forssömmitt &c. *)

Mdxliij. Eod. anno vigilia Thome apli. bliff *Seuerin Stiger* borger och schall giffue ij Daler halfft att paasche och halfft om aars modt pro eo *Hans Arbo* och *Rasmus Guldsmit*. **)

Mdxlvj. Löffverdagen nest for conversionis Pauli bliff *Laures Jenssen* borger ssom tientte *P. Saxi* och schall giffue ij Daller att midssommer nestkommendes: pro eo *P. Saxi* och schall hand holle egt och veckt och anden tyngj epther syn formuge och stede seg en buodt ssom *Peder* haffuer loffuitt for vj thet förste Aar.

A. D. Mdxlvij. Löffuerdagen nest epter fastelagen bliff *Jb Seuerenssen* borgher ssom tientthe *Knut Knutzssen* och schall giffue ij Dr. indhen Pasche nestkommendes pro eo *Knutzssen* och *Rasmus Schredder*. Och att hand schall stede seg et huss her vdi bien och betale huer mannd vell ssom hand köbeslar met och giöre kongelige och byens tyngi fyllisthe vj ij Aar epter denne Dag huis hannem tillkommer eptter hans formuge &c. ***)

---

*) Midt i Listen over dette Aars Borgere er optaget en Notits, lydende paa, at fire Mænd havde lovet for *Hans Lavindsfarer* og *Jacob van Bommen*, at de skulle komme igjen inden Aar og Dag i Rette, for et Par Hoser og 3 Alen Lærred. Dog tilhører denne Notits uidentivt et meget ældre Datum.

**) 1545 blev *Las Jenssen Spigifsk* Borger.

***) Samme Aar blev *Jb Jbssen Bager* Borger for 2 Daler, paa samme Vilkaar, som de övrige, og at han skulde bage, som Borgemestre og Raad „funde hannem for“ efter Kon. Mai. Reces.

Ved alle de efterfølgende Borgere staaer der nu en Tid lang: „vj liige Maade ssom for“ stander.”

1549 blev en „schomager och toffelmagger“ og „*Jörgen Leestemagger*“ Borgere, ligeledes en Grydestöber.

Anno etc. M. D. L. Mandagen nesth ephther Seuerinij episcopi [27 Octbr.] tha samticket och vedtog xxiiij borgere mett Borgemestere och Radmennd her ij *Aarhus* tesse ephther schreffne article.

Fföörsth att ehuo ssom helsth ville ephther denne Dag bliffue borger och gange wdj borgeschaß her ij bien hand schall tiene enn mannd och Borgere her ij bien vdj ij sammfeldige aar tillfornd och ssaa giffue sex dallere till bien och inthet mindere menn ther ssom hand er formoendes och fanger ett giffthermall her ij bien och eckj haffuer tienntthe her ij bien ssaa lang tiidt, tha schall hand giffue meere ephther borgemesters och Raadz willie och samtickj och strax wdlegge ssamme penninghe nar hand suor sijnn borgeschaß eedt. It. Aar &c. mdlj. ad Sti Peders Dag ad chattedram [22 Febr.] tha samtickett andre xxiiij borgere mett meeninge borgere och almuge ssom tha tillstede var paa *Aarhus* Radthussss ssamme articler och willkorffue ssomm forskreffne stander &c.

Mdlii. . . . Eod. an. & die bliff *Seueren Niellssen Skerp* borger ssom tientthe *Bertell Skerp* och bliff giffuitt quitt for hand bliff huggen wdj biens tiennesthe och wegtt aff enn Landtzknegtthe &c. pro eo &c. *)

Mdlvi. Leffuerdagen nest for Johannij Bapt. bliff *Jacob fon Kolbeck* bartscher borger och gaff strax sex daller pro eo Hr. *Niells Thamessen* och Hr. *Anders Scriffuer* Vicarier. **)

Mdlvj. Löffuerdagenn nest ephther Bartholomej (29 Aug.) tha wanndt *Niells Kedellssmedt* ij *Riidemölle* borgeschaß paa nye egienn och schall giffue xxx Daller for hand hagde ssaa lang tiidt ij x eller xii aar brugge *Kedellssmedt* embede paa landtzbierne, og förde sytt godtz ij marckende ssom en anden embitzmandt ij

*) Samme Aar blev „*Peter van Logenn* remsneger” og „*Hans Kolffue van Franckfört* sadelmager” Borgere for 3 Daler; en an-
”remsneger” gav samme Aar 11½ Daler for Borgerskab.

**) 1586. „*Mester Nichel Badskier* Suor Ed gav 6 Dlr.”

köbstederne boendes och haffuer ingen kongeliige eller byenns tynnggj hollt medt siinn medtborgere her ij byenn tessemellom: och schall hand giffue hallffdielen aff ssame penninghe att Juell nest kommandes och andhen hallffdielenn att pinxdag ther nest ephther kommandes.

Mdlviiij. Löffuerd. nest for Söndagen Riminiscere (5 Marts) bleff *Christen Michelssen Schomager* borger, som tjente *Peder Tögssenn* og gaff strax sex Daler pro eo *Rasmus Erichssen* og *Seueren Ybssenn* [Item sagde *Rasmus Michelssen* i *Gedding* "them angerlöss for same Löffthe"].

S. a. Löffuerdagenn nest ephther Pinxsöndag (28 Mai) bleff *Rasmus Simessen* Herr Abbett *Jensses* broder vdj *Emcloster* borgher, oc gaff strax sex Daler pro eo *Jens Henricssen* oc *Rasmus Pouelssenn* kiöbsuendt ssom forscr. stander &c. *)

Anno Mdlxi. Löffuerdagen nest for Katarine virginis (22 Novbr.) bleff *Claus Seffuerenssen* födt vdj *Hasloffagger* borgher och gaff strax Sex daler pro eo *Anders Ybssen* och *Anders Mörkj* att handt schall hollde huss och obben dörre och suare till alle tilbörliche tyngj effther hans epffne och formuffue, och sagde forscr. mendt Borgemest. och Raaedt goedt for att forscr. *Claus Seffuerenssen* schall komme mett sitt patzbordt och beuisse att handt er kommen fraa sin Hospundhe *Jens Klyne* borgher i *Riibe* mett minde och wenschaffb &c.

Mdlxii. *Rasmus Jörgenssen Schomager* bleff borger och schall han bygge och bo och holde aaben Dörre och suare til tilbörlig Tyngje. **)

---

*) 1559 blev *Mouris Ibssen* Borger, ligeledes *Jörgen Muosse*, *Hans Skullth*. *Hans van Worrendorp* „ssom er Bartscher“ blev Borger for 3 Daler.

**) 1563 forbandt *Morten Söffuerenssen* sig til ikke „at ligge paa landzbyderne och bruge noghen forprang borgerne till schadhe“,

Mdlxxxj. Snapsting. *Rasmus Jensen Nölöff* Kjöb-
suend ginge ij Borgeskab oc bleff vj Daller quiterit
for hannem byen var hans broder *Rasmus Jensen*
plictig for hand var ij *Kolling* med Skatt.

S. a. *Rasmus Rasmussen* Byesuend Suor borger
Eed gaff Jngen borgeskab mens bleff hanom naadelig
tilgiffuit for hand war ij kon. Matt. tieniste.

S. a. *Niels Sevrenssen Lessö* Suor Borg. Eed gaff
jngen pening mens bleff affquiterit for hand haffde
löbit for Byen med Kon. Matt. Riese (sic) till thene
Dag 1581 then 2 Martij.

1587 Thendt 4 Dag majj *Claus Suerdfeiger* Suor
Borger edt gaff iiij D. som *Lodwig Schriffuer* opbar
Pro eo *Mickell Bassij Steffen Kreikier* och schall
handt holde Retersuerdit huos Sig och widt Macht.

1589. *Anders Casperssenn* Apotecker som flöte
aff *Collding* suor Borger Eedt thendt 23 July gaff
handt kiemener 6 D.

1593. *Augustinus Lifflender* Bartsker gjorde sin
Borger Ed og stillede Kjæmner tilfreds for 6 Dlr. &c.

---

huess ssaa paa klages schall hand wære sitt borgeschaftb quytt",
og siden henvises ved de andre til denne Clausul ved et „som
forscr. stander”.

1570 blev *Johan Orm*, udentviwl Stammefader til Familien
Worm, Borger.

1575 *Rasmus Losby* blev Borger. Han er udentviwl Stamme-
fader til den Familie *Laasby*, som er gaaet over i *Rottböllernes* Slægt.

S. a. *Jost Smed* gav ingen Borgerskabspenge: „for hand var
en guod hoffslar och skulle vere her ij Byen”.

1576 blev *Tonis Orm* Borger og gav 8 Daler i Borgerskabs-
penge.

Summarisk Fortegnelse
over dem, som have taget Borgerskab i Aarhus
fra 1471 til 1599.

Aar.	Antal.	Aar.	Antal.	Aar.	Antal.	Aar.	Antal.	
1471	75	1504	19	1536	17	1568	10	
1472		1505	32	1537	9	1569		
1473		1506	9	1538	7	1570		
1474		1507	22	1539	17	1571		10
1475		1508	12	1540	48	1572		25
1476		1509	16	1541	15	1573		23
1477		7	1510	14	1542	18		1574
1478	47	1511	15	1543	18	1575	18	
1479	10	1512	19	1544	9	1576	11	
1480	47	1513	14	1545	56	1577	16	
1481		1514	10	1546	20	1578	13	
1482		1515	17	1547	15	1579	8	
1483	15	1516	17	1548	43	1580	22	
1484	17	1517	10	1549	28	1581	27	
1485	41	1518	8	1550	16	1582	17	
1486	8	1519	14	1551	15	1583	7	
1487	28	1520	13	1552	20	1584	20	
1488	26	1521	20	1553	17	1585	15.	
1489	15	1522	26	1554	23	1586	10	
1490	15	1523	8	1555	12	1587	24	
1491	21	1524	18	1556	9	1588	9	
1492	12	1525	28	1557	9	1589	10	
1493	25	1526		1558	18	1590	18	
1494	20	1527	48	1559	7	1591	18	
1495	22	1528	25	1560	13	1592	10	
1496	42	1529	23	1561	23	1593	22	
1497	1	1530	50	1562	25	1594	23	
1498	36	1531		1563	12	1595	10	
1499	35	1532		1564	14	1596	19	
1500	27	1533	17	1565	4	1597	18	
1501	20	1534	5	1566	6	1598	19	
1502	30	1535	6	1567	7	1599	9	
1503	17							

Trykfeil.

- Pag. 11 Lin. 6 f. o. tw læs: two.
- 17 - 7 f. o. er glemt Komma efter „skat”.
- 23 - 9 f. o. fornn læs: foren.
- 25 - 7 f. n. Thing læs: Toug.
- 26 - 4 f. o. unne læs: vnne.
- 29 - 7 f. n. Gör læs: Göre.
- 30 - 7 f. n. wdi læs: vdi
- 35 - 22 f. o. skiket læs: skikit.
- 38 - 4 f. o. wære læs: wærn.
- 48 - 4 f. n. deres læs: dens.
- 51 - 12 f. n. sönn læs: söen.
- 54 - 5 f. n. commeratio læs: commemoratio.
- 62 - 21 f. o. endh læs: endhe.
- 90 - 12 f. o. Punctum efter est falder bort.
- 102 - 21 f. o. ihet hennem læs: the thennem.
- 209 - 2 f. n. tildiubes læs: tilbiudes.
- 213 - 1 f. n. thomslar læs: thromslar.
- 218 - 15 f. o. *Berette* læs: Berette.
-